
PE CĂRAREA
RAIULUI
CONVORBIRI
DUHOVNICEȘTI
CU † IOAN AL
MUNȚILOR

PE CĂRAREA RAIULUI

Convorbiri duhovnicești
cu Înaltpreasfințitul
Ioan,
Arhiepiscop al Munților

Pe cărarea Raiului

Convorbiri duhovnicești
cu Înaltpreasfințitul
IOAN,
Arhiepiscop al Munților

realizate de prof. dr. Luminița Cornea

Ediția a doua, revăzută și adăugită

editura Σοφία

București

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Descrierea CIP poate fi consultată la Biblioteca Națională a României

Întru cinstirea părinților duhovnici pe care i-am cunoscut în țară și la Locurile Sfinte.

(† Ioan al Munților)

Să deschidem ușa sufletului nostru, ca să primim învățături!

Dialogul cu un adevărat duhovnic lasă în suflet multă pace și lumină. Este lumina care ne călăuzește pe cărarea Raiului, dacă i-am pătruns înțelesul. Cu cât vom pricepe mai bine semnificația, lumina va pune stăpânire pe sufletul nostru, înfrumusețându-l.

Glasul ierarhului-duhovnic reprezintă lumina care ne acoperă cu harul său. Sămânța aruncată va răsări și va supraviețui, dacă vom avea grijă să nu-i tăiem rădăcina – credința. Lumina străbate în întuneric. Văzând-o, ne entuziasmăm, ne înflăcărăm, dar este necesar să luăm aminte asupra ei, să-i pătrundem înțelesul, semnificația.

Cuvintele Înaltpreasfinției Sale Ioan, Arhiepiscop al Episcopiei Covasnei și Harghitei, sunt cuvinte pline de încărcătură duhovnicească, pe înțelesul tuturor, dar cu profunde semnificații. Înaltpreasfinția Sa este întruchiparea ierarhului adevărat, apropiat de popor, aflat mereu între enoriași. Are darul de a zidi pe fiecare om cu un cuvânt bun, conducându-l spre lumina cunoașterii adevărului, deoarece nu este om care să meargă prin întuneric și să nu dorească să-i apară în priviri lumina. Cum? Calea cea mai importantă este convorbirea cu duhovnicul. O astfel de convorbire redăm în cartea de față, prin dialogul cu Î.P.S. Ioan Arhiepiscopul Covasnei și Harghitei, având în vedere teme duhovnicești de larg și real interes.

Am pornit a scrie rândurile de față de la interviurile susținute de Î.P.S. Ioan în mass-media. De fiecare dată, ascultând cuvintele de învățătură ale Î.P.S. Ioan, rostite cu diferite prilejuri, mi-au rămas în suflet explicații deosebite în legătură cu diverse pericope din Sfintele Evanghelii ori sfaturi sau îndemnuri referitoare la anumite situații de natură duhovnicească. Considerăm că și cei care cunosc multe predici și știu înțelesul multor pericope evanghelice află, din volumul de față, înțelesuri noi ale textului scripturistic, așa cum îl vede și cum îl simte Î.P.S. Ioan, Arhiepiscop al Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, cunoscut și sub numele de Arhiepiscopul Munților.

Prof. dr. Luminița Cornea

Oamenii cinstitori de Dumnezeu și cinstitori de aproapele lor sunt oamenii care poartă nimbul păcii

Făcătorii de pace adevărați sunt aceia care lucrează în spiritul și în duhul lui Hristos.

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte, vă mulțumesc pentru bucuria pe care mi-ați oferit-o de a fi acceptat să realizez aceste convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfinția Voastră! Prima întrebare are în vedere una dintre Fericiri, cea de-a șaptea: *Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema* (Mt. 5, 9). Cine sunt făcătorii de pace și de ce sunt ei fericiți?

Î.P.S. Ioan: Făcătorii de pace, din nefericire, sunt foarte puțini astăzi. În decursul istoriei, am putut vedea că mai mulți sunt cei care se află în categoria făcătorilor de războaie, de gâlcevi, de tulburare și neliniște între popoare. Dar nu numai aceștia, ci și făcătorii de neliniște sufletească și duhovnicească, pentru că nu putem vorbi despre pace numai în contextul în care două popoare se luptă unele cu altele, ci Hristos când a venit, când S-a arătat prima dată Apostolilor, le-a adus mai întâi acest mesaj de pace: *Pace vouă!* Iată deci că Hristos, încă după Înviere, a spus că aceasta este una dintre condițiile cele mai importante ca omul să poată păși pe calea mântuirii în pace. Însă,

cum menționam, pacea este mai greu de câștigat, de menținut decât un război, decât o gâlceavă, decât o neliniște pentru că, dacă războiul se face cu arme, *pacea se obține și se întreține cu alt fel de arme, anume cu armele duhovnicești.* Acolo unde făcătorii de pace, lumea diplomaților de astăzi, nu mai pot să răzbească, dincolo de pace apare războiul. Avem și astăzi pe planeta noastră atâtea și atâtea focare de război și iată că, după ce încep războaiele, după ce se văd dezastrele care se produc, toată lumea cade în a judeca, spunând că bine era dacă nu începea Primul, Al Doilea Război Mondial sau alte și alte războaie care au trecut peste omenire în decursul timpului.

Dar aș vrea să mă refer și la faptul că nu putem vorbi despre o adevărată pace decât aceea în Hristos, cea care cuprinde dimensiunile hristice, pentru că au fost încheiate atâtea tratate de pace de-a lungul istoriei, dar s-a văzut în timp că nu au fost altceva decât false tratate de pace. S-au încheiat tratate de pace după anumite războaie și au plecat oamenii din nou de la masa zisă „a păcii". Au plecat fiecare către țara lor și au început să se înarmeze mai puternic, provocând un nou război. De aceea *făcătorii de pace adevărați sunt cei care lucrează în spiritul și în duhul lui Hristos.* Aceștia luptă întâi pentru pacea lăuntrică, duhovnicească, pentru că nu putem vorbi despre o pace generală pe planetă, într-o comunitate sau într-o familie, dacă fiecare dintre persoane nu are înlăuntrul ei această pace lăuntrică, pace în Dumnezeu, împăcarea cu Dumnezeu, împăcarea cu semenii și împăcarea cu sine însuși. Acestea sunt cele trei dimensiuni ale păcii duhovnicești.

Dacă nu ești împăcat cu Dumnezeu, dacă nu ești împăcat cu semenul tău și cu tine însuți, adică dacă nu ai pace, nu ești în relațiile cele mai bune de slăvire, de cinstire a lui Dumnezeu; dacă nu ești în aceleași raporturi de cinstire și de respect față de aproapele tău, dacă nu te respecți pe tine însuți, neducându-ți viața în tot felul de păcate, atunci nu putem vorbi de o adevărată pace läun-

trică și duhovnicească a omului. Cu cât vom vedea în viața aceasta oameni care sunt mai cinstitori de Dumnezeu, mai cinstitori de aproapele lor, cu atât vom şti că aceștia sunt oamenii care poartă nimbul păcii. Acestora nimeni nu le acordă un Premiu Nobel pentru pace, pentru că a fi făcător de pace, câteodată, ești socotit pe o treaptă mai jos în scara valorilor de astăzi. Societatea parcă îi apreciază mai mult astăzi pe cei care fac tulburări, care instigă la violență. Aceștia ies în prim-plan şi sunt atât de mult mediatizați, pe când cei care sunt cu miile, cu milioanele, purtători ai nimbului păcii sunt lăsați mai în umbră, însă aceștia sunt fericiții despre care spune Mântuitorul nostru Iisus Hristos în Fericirea pe care a rostit-o pe Muntele Fericirilor din Țara Sfântă.

L.C.: Ce înseamnă, Înaltpreasfințite, partea a doua a acestei Fericiri, adică *fiii lui Dumnezeu se vor chema*?

Î.P.S. Ioan: Am impresia că aici *Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema*, acești fericiți poartă pecetea unei universalități a credinței noastre creștine, care nu se referă doar la o confesiune, ci vrea să-i cuprindă pe toți aceia care trăiesc pe această minunată planetă. Deci, care dintre noi dorește să devină fiu după har, acela poate să devină fiu al lui Dumnezeu. Eu nu știu prin ce am putea deveni fii ai lui Dumnezeu, pentru că printre faptele noastre de zi cu zi, bune nu prea se adună. Dar iată că Dumnezeu ne-a mai dat o șansă: dacă vezi azi o familie dezbinată, mergi acolo, nu cu bani, poate nu ai, dar poate că ai duhul păcii lui Hristos, poate că ai primit din harul păcii de la Învierea Mântuitorului și tu, și atunci mergi în acea casă, cum spuneam, chiar fără bani, dar mergi cu acest har al păcii! Şi dacă ai făcut pace între doi vecini, într-o familie, vei fi scris în cartea *„Fiilor lui Dumnezeu"*. Așa cum pomenim și noi pe strămoșii după trup ai Mântuitorului nostru Iisus Hristos, așa zic eu că și cei care vor fi și sunt făcători de pace, în ziua cea mare a Judecății lui Dumnezeu, cum citim noi Sfânta Evan-

ghelie din Duminica de dinaintea Nașterii Domnului, tot așa un înger al lui Dumnezeu rosti-va cartea *„Fiilor lui Dumnezeu".* Fericiți vor fi aceia care își vor auzi numele citit de îngerii lui Dumnezeu din cartea fiilor Săi și vor trece pragul Raiului!

Iată deci câte posibilități, câte căi și prin câte feluri are omul putința să revină la sânul Tatălui, să revină lângă Creatorul său! Important este să nu ne mai depărtăm de El prin tot ceea ce facem rău în viața aceasta. Iată o dimensiune spirituală de a deveni fiu al lui Dumnezeu, fără bani, fără alte și alte preocupări!

Ce este mai important în viața aceasta decât să dobândim titlul suprem, mai mult decât un titlu de doctor în orice știință sau în orice domeniu, decât să devenim, să primim această înfiere harică în Hristos Domnul?

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ați afirmat mai sus că oamenii cinstitori de Dumnezeu și de aproapele sunt oamenii care poartă nimbul păcii. Vă rog să ne oprim puțin la *aproapele nostru* și să ne explicați ce înseamnă acest concept biblic. Mă gândesc la pilda samarineanului milostiv, mai mult, la următoarele fragmente: *Și iată un învățător de lege s-a ridicat, ispitindu-L și zicând: „Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?" Iar Iisus a zis către el: „Ce este scris în Lege? Cum citești?" Iar el, răspunzând, a zis: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți." Iar El i-a zis: „Drept ai răspuns; fă aceasta și vei trăi." Dar el, voind să se îndrepteze pe sine, a zis către Iisus: „Și cine este aproapele meu?" Iar Iisus, răspunzând, a zis: „Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort. (...) Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă. Și, apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând peste ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și*

a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoţând doi dinari, i-a dat gazdei şi i-a zis: „Ai grijă de el şi, de vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îţi voi da" (Lc. 10, 25-30, 33-35).

Î.P.S. Ioan: Sfântul Evanghelist Luca, doctor fiind, a ţinut să consemneze această parabolă pentru că era conştient cât de greu şi cât de grav este să fii rănit şi părăsit la o margine de drum, mai ales în acele vremuri.

Evanghelistul Luca a fost conştient că doctorul sufletelor şi al trupurilor noastre, Hristos Domnul, pune un mare accent şi pe vindecarea sufletească a omului. Există acest concept sociologic, dar mai ales utilizat în lumea credinţelor, şi anume aproapele nostru. Îl rostim mereu şi ni se pare a fi foarte cunoscut, încât a ajuns aproape golit de sens, de substanţă.

Însă nu este foarte uşor să defineşti un asemenea concept. Iată că un învăţător de lege, un cunoscător al literei Legii Vechiului Testament, n-a ştiut, nu cunoştea sensul adânc al cuvântului, încât Hristos îi răspunde nu printr-un cuvânt direct, ci, ca să-l facă să înţeleagă, Se foloseşte de o parabolă, rostindu-i pilda samarineanului milostiv.

Luăm aminte de la acest învăţător de lege că, atunci când nu ştim ceva, unde să ne îndreptăm? Către cine şi cui să cerem răspuns marilor noastre frământări sufleteşti? Lui Hristos Domnul!

V-aţi pus vreodată această întrebare: Cine este aproapele nostru? Probabil că nu, pentru că ni se pare o întrebare prea uşoară şi la care se pare că avem răspuns în orice moment. Însă nu cred că este aşa. Am fi tentaţi să spunem că aproapele nostru sunt cei de lângă noi, familia, rudele. Hristos însă ne spune că nu acesta este răspunsul pe care-l aşteaptă de la noi. Când rostim cuvântul „aproapele" suntem tentaţi a ne gândi la distanţă, la ceva de lângă noi. Dar Hristos trece peste această distanţă şi vrea ca între noi şi „aproapele" să nu fie nici o distanţă, ci „aproapele" să fie în noi, în inima noastră, să-l primim în inima

noastră cu toate problemele, cu necazurile lui, așa cum a făcut samarineanul din parabola spusă de Iisus Domnul învățătorului de lege și nouă, celor de astăzi, în duminica rânduită a se citi în toate bisericile și mănăstirile noastre.

Hristos este stăpânul spațiului și al timpului, le transcende, și de aceea S-a jertfit pe cruce pentru noi, ca să nu fie doar aproape de noi, ci, prin împărtășanie, în noi, rămâne în noi. Hristos nu le spune Apostolilor după Înviere: „Rămân alături de voi, lângă voi", ci le spune: „Rămân cu voi și în voi", în cei ce Îi întrupează învățătura.

Ați văzut cât de aproape vin de noi cei ce sunt în necazuri, cei flămânzi, cei săraci, cei bolnavi? Vin atât de aproape, încât ar vrea să-ți intre în inimă, iar noi de multe ori, când îi vedem, de departe, închidem porțile inimii noastre, ca să nu intre, să rămână lângă poartă, căci acolo nu poate intra oricine. Acolo nu-i loc pentru cel rănit de patimi, pentru cel sărac. Este loc pentru cel îmbrăcat în porfiră și vison.

L.C.: Desigur, Înaltpreasfinția Voastră, din această convingere a iubirii de aproapele ați fost, la spital, la învățătoarea Cristina Anghel și ați convins-o să renunțe la greva foamei, în care se afla de 68 de zile. Ne-ați dat nouă tuturor un exemplu al iubirii de aproapele.

Î.P.S. Ioan: Aș vrea să continui. Dacă spunem că-L lăsăm să intre în inimile noastre pe Hristos, apoi să-i lăsăm să intre pe toți frații lui Hristos! Cei mai mulți dintre frații Săi sunt cei săraci, cei în necazuri, cei bolnavi, cei din închisori.

Unul dintre mesajele acestei evanghelii cu pilda samarineanului este că iubirea trece dincolo de familie și de neam.

Să lăsăm iubirea liberă să iasă din inima noastră, din casa noastră! Să umble pe ulițele satelor și orașelor noastre și să iubească pe toți aceia pe care îi iubește Hristos Domnul! Să fiți iubiți și binecuvântați!

Nevoia rugăciunii – adânc săpată în inima omului

Ferice de omul care călătorește în viața lui cu rugăciunea!

L.C.: Dumnezeu are inima largă, mărinimoasă, generoasă, dornică de a asculta rugăciunile oamenilor. De multe ori, oamenii se roagă lui Dumnezeu învăluiți de îndoială ori dorind ca ruga lor să se înfăptuiască imediat, fără a ține seama că rugăciunea trebuie făcută cu smerenie, cu încredere, cu nădejde, după care urmează să mulțumim Domnului.

Îmi amintesc modul cum scriitorul Mihail Sadoveanu a evocat anii de glorie ai voievodului Ștefan, care înaintea bătăliei de la Vaslui s-a rugat pentru izbândă, iar după câștigarea bătăliei, Ștefan cel Mare și Sfânt a poruncit o zi de post și rugăciune, drept mulțumire adusă lui Dumnezeu. Cât de frumos descrie scriitorul Mihail Sadoveanu în romanul *Frații Jderi* faptele de credință ale marelui și Sfântului Voievod!

Rugăciunea întărește credința, însuflețește nădejdea, înflăcărează dragostea, deprinde umilința, este arma împotriva ispitelor, este scara cerului, cum spuneați Înaltpreasfinția Voastră într-un cuvânt duhovnicesc. Ce reprezintă rugăciunea? Cum trebuie făcută?

Î.P.S. Ioan: Rugăciunea este o punte între pământ și cer, poate fi făcută oricând, e bine ca omul să se roage; seara, să se retra-

gă în cameră cu rugăciunea, așa va avea un dialog viu cu Dumnezeu. Dacă dialogul e ineficient, Dumnezeu e gelos. El vrea să-L iubim pe El cel mai mult; măcar o fărâmiță de timp să I-o acordăm Lui, spre bucurie. Simțim și noi bucuria, dar mai mare bucurie are Dumnezeu. *Rugăciunea făcută în genunchi înseamnă recunoașterea micimii noastre*, coborârea noastră până în țărână. Atunci, Dumnezeu vede că nu ești mândru și te ascultă, vede că noi dorim să deschidem poarta Raiului. Cei care sunt foarte bolnavi se roagă așa cum se găsesc ei, pe patul suferinței. Sau poate alții, grăbiți, se roagă în timp ce fac treburi ușoare; țăranul se ruga dimineața în timp ce își pregătea animalele pentru munca câmpului. Fiecare ne aducem aminte de mamele noastre care, îngenuncheate la căpătâiul copiilor, se rugau. Împreunarea mâinilor semnifică îmbrățișarea lui Hristos pe cruce. De multe ori palmele noastre sunt atât de murdare, că Dumnezeu nu ne mai permite să atingem Sfânta Cruce. Ne putem ruga chiar dacă nu ținem mâinile împreunate, de pildă în sfintele mănăstiri monahii lucrează și în același timp se roagă.

Ferice de omul care călătorește în viața lui cu rugăciunea, că acela, în mod cert, călătorește cu Dumnezeu! Să nu uităm că rugăciunile nu sunt făcute pentru a rămâne pe pământ, ci pentru a merge la cer! Ele reprezintă sămânța pe care o semănăm în cer. Omul seamănă bobul de grâu sub brazdă, iar rugăciunea o seamănă în Rai.

L.C.: Cât de importantă este căutarea Împărăției lui Dumnezeu prin rugăciune?

Î.P.S. Ioan: Citatul *Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu* evidențiază sub forma numeralului comparativ mai întâi, faptul prin care Mântuitorul Iisus Hristos vrea să stabilească prioritatea absolută: „căutarea lui Dumnezeu", apoi celelalte. Iisus Hristos îl reașază pe om pe calea împărătească, pe calea de

mijloc, nici pe cele dumnezeieşti să nu le neglijeze, nici pe cele... trupeşti. Adică suntem creaţi pentru cer, pentru Împărăţia lui Dumnezeu, însă, prin sudoare, să ne câştigăm şi „pâinea cea de toate zilele". Cu ochii, intrăm în contact cu frumuseţile creaţiei lui Dumnezeu, dar nu e suficient: ochii noştri trupeşti „se lipesc" de frumuseţile nu totdeauna harice, divine; ne atrag spre plăceri ce nu fac cinste duhovniciei. Ochiul trupesc ne atrage spre împărăţia întunericului. Însăşi implicarea Bisericii noastre în problemele sociale ne demonstrează că trebuie să avem grijă de cei de lângă noi, din lume, dar să avem în vedere şi căutarea Împărăţiei lui Dumnezeu. Prin urmare, mare grijă: trebuie să avem o viaţă echilibrată între cele trupeşti şi cele duhovniceşti!

L.C.: Oamenii iau permanent ca exemplu natura care, primăvara, începe a-şi lepăda haina iernii, îmbrăcând una nouă. Aşa se cade să ne îmbrăcăm şi noi sufletele, căutându-L pe Domnul prin rugăciune şi împodobindu-ne cu frumuseţea virtuţilor: a dragostei, a credinţei şi a nădejdii, spre mărirea lui Dumnezeu.

Cât este de mare puterea rugăciunii? Şi în legătură cu aceasta, Vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să detaliaţi afirmaţia care este, în acelaşi timp, un îndemn: „Rugăciunea este hrana sufletului."

Î.P.S. Ioan: Aşa cum pâinea este hrană pentru trup, tot aşa Părinţii Bisericii au spus că rugăciunea este hrană pentru suflet, adică prin hrana cea pământească ţinem organismul nostru, trupul nostru îl ţinem în legătură cu lumea materială, îl ţinem în legătură cu lumea care ne înconjoară, în care ne-a aşezat Dumnezeu. Prin pâine, prin hrană, rămânem ancoraţi în această realitate de pe planeta pe care ne-a aşezat Dumnezeu. Ce-ar însemna un om care nu-şi hrăneşte trupul? În Noul Testament, Sfântul Apostol Pavel vorbeşte de îngrijirea trupului, căci trupul este templul Duhului Sfânt. Dacă în viaţa aceasta este nevo-

ie să ne hrănim cumpătat cu pâine, tot așa și sufletul are nevoie de această hrană duhovnicească. Din ce? Nu din rugăciunea în sine, ci prin ceea ce cerem noi de la Dumnezeu, pentru că prin rugăciune încercăm, într-un anumit fel, într-un anumit mod, a face și a menține legătura cu Dumnezeu. Deci în urma rugăciunii de laudă, de mulțumire și de cerere, harul lui Dumnezeu coboară peste om și, așa cum şi trupul are nevoie de hrană pământească, de pâine, cum spuneam, tot aşa şi sufletul are nevoie mereu de har, de întărire. Harul lui Dumnezeu coboară peste om și în urma rugăciunii particulare, nu numai prin Sfintele Taine care se administrează omului. Este adevărat că numai preotul administrează harul, prin rugăciunile Bisericii, dar fiecare dintre noi, bărbat sau femeie, rugându-ne lui Dumnezeu, avem mereu acces la izvorul harului Duhului Sfânt.

Un trup nehrănit este un trup bolnav, un suflet fără rugăciune este slăbit și el. O imagine cât de cât comparativă este aceea a unui om care nu se hrănește și este bolnav trupește: tot așa slăbeşte în puterile sale și sufletul omului fără rugăciune.

L.C.: Aş vrea, în continuare, să vă rog, Înaltpreasfințite, să mai accentuați legătura care există între sănătatea trupească și starea sufletească a credincioșilor.

Î.P.S. Ioan: Există această legătură între sănătatea trupească și cea sufletească; mai mult, orice om de bună credință poate să observe aceasta. De exemplu, să vorbim despre cumpătare.

Despre cumpătare se vorbește mereu în contextul nostru creştin ortodox: omul să fie cumpătat. Duhovnicul recomandă cumpătarea. Însă astăzi nu vorbesc numai preoții, duhovnicii despre cumpătare, din fața Sfântului Altar, ci și binecuvântatul de Dumnezeu medic, care îi spune bolnavului, la intrare sau la ieșire din spital, să fie cumpătat în toate, adică în hrană, în munca fizică, în munca intelectuală precum cititul, învățatul și alte

lucruri. Deci nu există vreo activitate pe care s-o desfăşoare omul în care să nu fie mereu nevoie de patronajul cumpătării. De aceea iată cât de bine se conjugă posturile rânduite de Părinţii Bisericii noastre în decursul unui an de zile cu ceea ce înseamnă partea aceasta de alimentaţie, recunoscută de medicină, ceea ce înseamnă hrană mai mult vegetariană, decât carne şi carne încontinuu.

Noi, din punct de vedere bisericesc, nu vorbim de post doar ca o reţinere de la anumite alimente. Pe lângă această reţinere, pentru cei care sunt în putere, Biserica noastră are canonul ei de dezlegare pentru copiii până la 7 ani, pentru cei care sunt bolnavi, pentru bătrânii în suferinţă, pentru a se putea hrăni după recomandările medicului. Permanent medicul şi duhovnicul trebuie să fie în consonanţă, de aceea totdeauna celor care se spovedesc la mine, atunci când ştiu că sunt probleme de sănătate, le pun întrebarea care este poziţia medicului. Deci duhovnicul şi medicul trebuie să conlucreze în actul de păstrare, de menţinere permanentă în stare de sănătate trupească şi sufletească a persoanei umane, deoarece rugăciunea unui om care este stăpânit de boli foarte grele nu se mai face cu atâta tărie. Un om bolnav poate să provoace greutăţi semenilor lui. Sănătatea trupească şi sufletească nu se rezumă numai la el singur. De sănătatea noastră trupească şi sufletească depinde şi binele celor din jurul nostru, celor cu care trăim. E important de reţinut pentru fiecare că *sănătatea sufletească primează, pentru că de la ea decurge apoi sănătatea trupească.*

Un om bine echilibrat din punct de vedere duhovnicesc va şti şi să-şi îngrijească trupul. Săvârşeşte un mare păcat cel ce îşi pune trupul în primejdie. Prin urmare de acest trup, aşa cum ni l-a rânduit şi creat Dumnezeu, trebuie avut grijă. De ce? Pentru că împreună această lucrare, acest trup care este partea văzută a fiinţei umane alături de suflet, în această viaţă pe pământ, trebuie să meargă pe aceeaşi cărare. Iată că Domnul ridică această ţără-

nă din care suntem făcuți la nivelul trupului transfigurat, duhovnicesc, în Împărăția lui Dumnezeu! Gândiți-vă cu câtă bucurie și cu câtă responsabilitate trebuie să privim la această țărână în care sălășluiește sufletul nostru în momentul acesta. Cu toate că el se seamănă, din nou, în pământul din care a fost făcut, totuși țărâna aceasta pe care, aici, pe pământ, o hrănim, o îmbrăcăm, o îngrijim, dacă o și stropim mereu cu rugăciune, cu lacrimile pocăinței și cu dor de Dumnezeu, ea se ridică la treapta trecerii în Împărăția lui Dumnezeu, a Raiului. Pentru că omul va intra în Împărăția lui Dumnezeu așa cum a fost creat, trupul acesta nemaiavând nevoie de cele pământești de aici, de a mânca, de a bea, de a mai dormi. Rămâne treaz mereu în Împărăția lui Dumnezeu, întru lauda Sfintei Treimi, în simfonia și armonia sfinților din Rai. Iată de ce este nevoie să avem grijă și de sănătatea trupească și de cea sufletească, pentru ca acest întreg, această unitate personală să se bucure, atât țărâna din care suntem făcuți, cât și sufletul, să aibă această bucurie în Împărăția lui Dumnezeu!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, sunt voci care spun că este suficient dacă dăm un pomelnic la biserică și dacă se roagă preotul pentru noi. Aș vrea să ne spuneți cât este de importantă rugăciunea individuală și ce însemnătate are rugăciunea făcută de un preot în biserică.

Î.P.S. Ioan: Pomenirile pe care după Tradiția Bisericii noastre le face preotul la sfintele slujbe sunt foarte importante. În general ne trecem și pe noi acolo, pe acel pomelnic, noi care suntem la biserică, și este bine, pentru că, de exemplu, la Sfânta Liturghie se ia câte o părticică din prescura dusă la Sfântul Altar, și pentru cei pomeniți, care se pune pe Sfântul Disc, ceea ce este un mare semn al comuniunii de rugăciune și pentru ei. Însă, în general, noi trebuie să ne gândim că cei pe care îi punem la pomelnic sunt cei care nu pot participa la Sfân-

ta Liturghie din anumite motive, și atunci tu, ca mamă, tu, ca părinte îți duci toată familia cu tine la biserică și îi treci și pe ei pe pomelnic. În acest caz te asemeni cu cei patru bărbați care au dus la Mântuitorul, cu patul său, pe acel bolnav din Capernaum – l-au dus pentru că era paralitic, prin acoperișul casei, și l-au lăsat în fața lui Hristos. L-au dus cu o rogojină, că acela era patul bietului bolnav. Asemenea și tu, astăzi, îi duci pe ai tăi pe o asemenea rogojină, îi pui pe un pomelnic și încerci să-i duci la Dumnezeu prin rugăciunile preotului și ale credincioșilor, pentru că preotul la Liturghie și la alte slujbe nu se roagă singur. El se roagă și cere de la Dumnezeu sănătate, pace, liniște, iertare de păcate, iar Biserica, credincioșii răspund: „Doamne, miluiește!", adică „Doamne, fie-Ți milă de noi, de cei care au fost pomeniți!" Dar asta nu scutește rugăciunea particulară. Rugăciunea particulară este ca și cum te-ai duce tu să-ți aduci apă de la izvor. Când se roagă cineva pentru tine este ca și cum ți-ar aduce acel cineva apă. Ei! Îți potolești setea și când cineva îți aduce un pahar cu apă. Numai că el, cel care s-a rugat pentru tine, ia plată de la Dumnezeu. Și dacă a făcut o sfântă cruce pentru tine primește plată de la Dumnezeu.

Rugăciunea trebuie să o facem unii pentru alții, numai că... imaginați-vă ce înseamnă să-ți aducă cineva un pahar cu apă sau să te duci tu tocmai la izvor, să iei apa binecuvântată din adâncurile pământului. Asta este rugăciunea, vorbești tu direct cu Dumnezeu, te adăpi tu din izvor, din harul Duhului Sfânt. E lucru foarte mare! Vedeți, Mântuitorul, când Apostolii I-au pus întrebarea: „Cum să ne rugăm?", a spus: „Voi așa să vă rugați." Deci n-a spus: „Vă numesc pe unul dintre voi care să se roage pentru voi, și ceilalți vedeți-vă de treburile voastre!" Nu, ci: „Voi așa să vă rugați." Deci este o poruncă, folosește „voi", la plural, nu „tu așa să te rogi", adică toată biserica să se roage, nu numai o persoană (preotul).

Dumnezeu ne-a îngăduit ca oricare dintre noi, oriunde am fi, să putem grăi cu El, să avem poarta deschisă către El. Nu vedeți câți oameni au stat nevinovați în închisori și de acolo, de după gratii, au vorbit cu Dumnezeu? Ei nu puteau în închisoare, nu li se dădea voie să vorbească cu soțiile lor, cu copiii lor, cu familiile lor, deci iată că puterea lumească i-a oprit să vorbească cu familiile lor, dar gratiile niciodată n-au putut să oprească grăirea lor cu Dumnezeu. Nici un gardian, cât ar fi fost el de înarmat, nu putea să-i oprească să vorbească cu Dumnezeu. Ei! Și-atunci ai primit acest dar de la Dumnezeu, pentru că acesta este un dar de la Dumnezeu să poți vorbi cu El la orice oră din zi și din noapte. Dumnezeu te ascultă, deoarece El nu-Și pleacă niciodată pleoapele ochilor Săi. Dumnezeu este veșnic treaz și ascultă. Atunci tu, care astăzi ești om liber, sau noi toți, cu atât mai mult, ar trebui să ne bucurăm și să ne folosim de acest dar al rugăciunii dat nouă de Dumnezeu.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, acatistele sunt rugăciuni speciale? Cât de des ar trebui citite ele de creștini? Se învață pe de rost? Când vă întreb acestea am în vedere pe credinciosul obișnuit, nu pe monahi.

Î.P.S. Ioan: Acatistele sunt imne religioase închinate Sfintei Treimi-Dumnezeu, Mântuitorului, Maicii Domnului, sfinților ș.a.m.d., sunt imne-rugăciune în același timp. Ele au un rol esențial în viața creștinilor, având o formă literară cu totul deosebită. Duhovnicii recomandă citirea acestor acatiste zilnic, atât acatistului specific fiecărei zile din săptămână, cât și acatistelor sfântului din ziua respectivă. În orice caz, cine dorește să facă o experiență deosebită, dar fără ispitirea lui Dumnezeu și fără ispitirea sfinților, să citească asemenea acatiste și să vadă ce har primește atât de la Dumnezeu, cât și prin intermediul sfinților cărora se roagă prin aceste acatiste.

În ceea ce privește mențiunea dumneavoastră dacă este bine să fie știute pe de rost... Ei! Câtă bucurie mi se lasă în suflet și în inimă atunci când văd că anumite persoane știu câte un acatist pe de rost! Putem considera că ar face parte din rugăciunea minții, pentru că acea persoană (îndeosebi monahii) mergând pe drum, lucrând, rostește mereu un asemenea imn de laudă, de slavă și de rugă către Dumnezeu ori închinat sfinților. Deci și eu am persoane cărora, de exemplu, le-am dat canon să învețe un psalm pe de rost, dar în același timp le-am dat canon să învețe și câte un acatist, cât pot din el, și să-l rostească mereu, să-l aibă în minte și pe buzele lor. Am cunoscut părinți în mănăstiri care știu pe de rost câte un acatist. Așa că fericit este acela care poate să învețe integral sau parțial câte un acatist și să fie cu el mereu pe buzele lui, în inima lui, pe cărările vieții sale!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, noi, credincioșii, ne rugăm pentru iertarea păcatelor. De unde vin păcatele? Cum de omul poate face atâtea păcate? Știm că Dumnezeu iartă atunci când ne pocăim de păcate. Mai mult, omul este chemat spre îndumnezeire, spunea profesorul Dumitru Stăniloae. Atunci de ce omul continuă să facă atâtea păcate?

Î.P.S. Ioan: Contextul în care trăim pe acest pământ, din nefericire, astăzi este favorabil căderii în păcat, ci nu facerii binelui. Gurile iadului sunt deschise la fiecare pas, călătorim pe o mare foarte învolburată și printre multe stânci, de aceea și Mântuitorul spune că este cu neputință „să nu greșiți". Deci oricare dintre noi care ne ridicăm din fața sfintei icoane și a duhovnicului de la spovedanie va greși. Duhovnicul este convins că vei veni din nou la el, peste o vreme, mărturisindu-ți păcatele pe care le-ai făcut, de aceea el nu te respinge niciodată, nu se smintește de păcatele tale. De ce? Pentru că duhovnicul știe ceea ce a spus Hristos, că este cu neputință „să nu greșiți".

Însă una este să-ți pui în gând să faci răul, să păcătuiești, și alta este să cazi într-o ispită. Aici, Dumnezeu altfel îl va judeca pe omul care, prin slăbiciunea minții și a vieții sale, cade, dar prin rugă către Dumnezeu și prin harul Său, omul se prinde de harul lui Dumnezeu ca de un ram al unui copac, te prinzi de el și te salvezi. Deci harul este un braț al lui Dumnezeu întins către noi, de care te prinzi în momentele când valurile păcatelor vin peste tine și te copleșesc, ajutându-te să te ridici. Dumnezeu ne vede pe noi, în preștiința Sa, pe cărarea vieții acesteia, ne vede tot ridicându-ne și căzând, ridicându-ne și căzând, adică tot mereu întinzându-Și mâna către noi, ca să ne ajute să ne ridicăm. Numai că pentru a ne ridica, chiar dacă suntem slăbiți și împovărați de păcate, măcar atât să facem: să privim către înaltul cerului și să întindem mâna. Privirea către înaltul cerului este ruga către Dumnezeu. Pentru că rugăciunea nu este altceva decât întoarcerea privirii tale, a ochiului inimii tale către Dumnezeu. Când te rogi Îl privești, te întorci către Dumnezeu și, măcar atât, să te vadă Dumnezeu că, în neputința ta, pe El Îl rogi să te ajute, nu pe altcineva, pentru că din căderea în păcat nu te poate ridica nimeni pe pământ, nici un medic, nici frate, nici soră. Singur Dumnezeu este Cel care te poate ajuta. Bineînțeles, și rugăciunile celor din jurul tău, care văzându-te în starea în care ești se roagă pentru tine, însă, din nefericire, lucrul acesta se întâmplă destul de rar, adică atunci când noi ne rugăm pentru aproapele. Foarte puțin ne rugăm pentru aproapele nostru, poate și mai puțin ne rugăm și pentru noi.

L.C.: Înaltpreasfinția Voastră, la ce se referă afirmația că duhovnicul nu se smintește de păcatele tale?

Î.P.S. Ioan: Adică duhovnicul nu se miră, nu te judecă. Nu vei auzi niciodată vreun duhovnic zicând: „Vai de mine, câte păcate a avut sora aceasta!" sau „Cât era de păcătos fratele acesta!" Niciodată nu există la duhovnic această sminteală.

L.C.: Se poate să ne rugăm pentru duşmani? Am auzit voci care spun că pun pe pomelnic pur şi simplu cuvântul „duşman". Se rugau pentru duşmani?

Î.P.S. Ioan: Din nefericire nu se rugau pentru duşmani. Se rugau nu ca Dumnezeu să-i îmblânzească, ci poate în sens de răzbunare.

În viaţa aceasta, în lumea aceasta, nu există categoria „duşmani". Nu există decât „aproapele nostru". Acesta sau acela este aproapele nostru. Prin urmare este doar o singură categorie de oameni, aproapele nostru, care poate fi mai evlavios, mai virtuos decât noi, sau mai căzut decât noi, dar numai Dumnezeu ştie care suntem mai căzuţi. Cuvintele „duşman", „duşmănie" sunt discutabile şi noi nu trebuie să mergem pe principiul acesta al duşmăniei. Să avem în vedere doar pe aproapele nostru care a căzut într-un păcat mai greu şi este şi împotriva noastră. Noi trebuie, pe cât se poate, să eliminăm din conştiinţa şi din mintea noastră noţiunea „cutare îmi este duşman". Este aproapele meu. Dacă aruncă cu o piatră după mine, eu ştiu că m-a învăţat Hristos să dau după el cu pâine sau, dacă m-a lovit pe-o parte a feţei, s-o întorc şi pe cealaltă. Hristos nu are duşmani, ci doar fraţi mai mici.

Cuvinte despre cinstirea icoanelor

Icoanele sunt picături de har al lui Dumnezeu

L.C.: Icoana reprezintă una dintre cele mai vechi și consacrate forme de expresie artistică și religioasă. Pe pământul românesc, de-a lungul veacurilor, religia s-a împletit rodnic cu literatura și pictura. Cei ce admiră de secole picturile Voronețului (ca să dăm doar un exemplu) „citesc", de fapt, *Biblia*. Icoanele din bisericile și mănăstirile noastre ne înfățișează crâmpeie din viețile sfinților, ne prezintă sfinții, pe lângă cinstitele chipuri ale Mântuitorului Iisus Hristos și ale Sfintei Fecioare Maria.

Fără nici o exagerare, spunem că o icoană ne determină să-L primim pe Hristos în inimile noastre. Înaintea sărbătorii Nașterii Domnului, în multe zone românești, preotul merge în casele enoriașilor săi cu icoana Nașterii. Semnificația măreței icoane a Nașterii Mântuitorului este profundă: la intrarea în case, nu preotul este privit, ci icoana care aduce vestea că Hristos Se naște în peștera sărăcăcioasă a fiecărei familii.

De asemenea ne rugăm întotdeauna îngenuncheați în fața unei icoane, iar în biserică pictura ne îndeamnă la rugăciune. Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, să ne prezentați felul cum arătau primele icoane. Unde își pictau primii creștini sfinții?

Î.P.S. Ioan: Primele icoane creştine datează din epoca primară a creştinismului. Pelerinilor români care vor ajunge la Nazaret le-aş recomanda să nu viziteze doar marea catedrală catolică închinată momentului Bunei Vestiri și ridicată pe locul primei biserici, din secolul al III-lea, de la Nazaret, ci i-aş îndemna să urce puţin într-o peşteră, în apropiere de această biserică, unde pe pereţi se află încrustate câteva chipuri. Cel mai proeminent care se poate observa acolo este cel al Sfântului Ioan Botezătorul, ţinând în mână o trestie. Este o încrustătură destul de simplă, dar orice creştin, cât de cât avizat în ceea ce priveşte iconografia creştină, îşi dă seama că acolo este Sfântul Ioan Botezătorul. I-aş îndemna pe cei care călătoresc la Roma să intre în catacomba Sfintei Cecilia și să vadă acolo o icoană a Maicii Domnului cu Pruncul în braţe. Icoana este pictată pe tavanul catacombei, în care Maica Domnului și Pruncul au chipul aureolat. Iată cum se pierd, aş putea spune, în negura vremurilor reprezentările iconografice, nu chipuri ca atare! Aureola o găsim încă în secolele al II-lea-al III-lea, la aceste figuri de sfinți, ori la Maica Domnului, ori la Mântuitorul.

L.C.: Vă rog să ne vorbiți despre deosebirea dintre un tablou obișnuit și o icoană. Știu că icoanele constituie un adevărat izvor de învăţătură. De curând am citit cartea *Sfânta Mănăstire Voroneț – Icoane* (Ed. Thausib, Sibiu, 2004), în care autoarea, monahia Elena Simionovici, afirmă că icoanele „au răsărit spre slava lui Dumnezeu, aşa cum de veacuri bisericile s-au înălţat spre slava lui Dumnezeu și pentru mântuirea sufletelor celor ce cred" (pp. 6-7). Care este importanţa icoanei? Cum trebuie cinstită icoana?

Î.P.S. Ioan: Unii spun despre icoane că sunt simboluri creştine. Noi le spunem sfinte icoane. Or, între un simbol ca atare si o sfântă icoană este o mare diferenţă. Există o mare deo-

sebire între un tablou religios de factură laică și ceea ce este o icoană. Pentru că Hristos nu poate fi despărțit, unde e cuvântul lui Hristos acolo este și Hristos ca atare, deci și în icoanele care Îl reprezintă pe Hristos și pe sfinți există fărâmițe, picături de har al lui Dumnezeu. De aceea, în toată tradiția noastră creștină, mergem pe această credință verificată de mii și mii de oameni care s-au rugat în fața icoanelor. Nu s-au rugat lemnului, nu s-au rugat pietrei, ci, efectiv, privind spre icoană, lor li se deschidea o fereastră către Împărăția lui Dumnezeu, către ușa Împărăției lui Dumnezeu, către Cer.

L.C.: Ce părere aveți despre existența icoanelor în școli și în locurile publice? Într-o anumită perioadă s-a vorbit mult despre aceasta.

Î.P.S. Ioan: Eu pledez pentru această chestiune, adică să nu-L furăm copiilor pe Dumnezeu din școli, să nu-i furăm pe sfinți care le sunt modele! Elevii privesc cu speranță și credință la sfânta icoană de pe peretele clasei, atunci când răspund sau înainte de a-și scrie teza. Noi, cei care avem tâmplele ninse, ne aducem aminte cum deasupra tablei, în clasă, era un șir lung de adepți ai marxismului. Astfel între modelul marxismului și modelul suprem, care este Hristos, eu zic că există o diferență infinită, și de aceea facem apel la aceia care au putere de a face ceva, ca să-L lăsăm pe Dumnezeu în școală, să-L lăsăm pe Dumnezeu în spitale, în penitenciare, așa cum s-a permis în România de după 1989. Profesorii, părinții, elevii pot mărturisi că icoanele au fost aduse în școală în mod firesc, după 1989, fără nici un ordin „de sus" ori din altă parte. La fel s-a întâmplat și în alte instituții, unde se aflau oameni credincioși. Gândindu-ne la evenimentele din 1989, ne dăm seama că icoana reprezintă și lumina jertfei celor care au murit la revoluție, spunând *Tatăl nostru*.

L.C.: Ce definiție dați icoanelor din școli și din locurile publice?

Î.P.S. Ioan: Am ferma convingere că o floare mai frumoasă nu poate să existe într-o clasă, într-un spațiu public, decât o icoană. Apoi, s-ar putea face un sondaj de opinie, să întrebi un cetățean care intră în biroul unui primar și care vede că undeva acolo există și o icoană. Să vezi cu ce încredere și cum își descarcă sufletul în fața primarului, cu necazurile pe care le are. Deci existența unei icoane în biroul unui primar determină o altfel de deschidere sufletească. Sau în spitale, când vezi că ești pe cale de a fi doborât de o boală, de un necaz şi intri în cabinetul unui doctor, văzând o icoană, îți dublezi speranța și credința că te vei face bine, deoarece îți pui întâi nădejdea în acest medic, știind că este un om priceput în ale medicinei, dar ştii că el lasă, îngăduie, conlucrează și cu harul lui Dumnezeu. Cât de frumos povestesc cei în suferință când, după o operație grea, după o intervenție foarte grea, medicul spune: „Până aici, am făcut tot ce am putut eu, de acum încolo ...Dumnezeu"!

Apoi, România este o ţară majoritar creștină, în care un număr foarte mic de cetățeni s-au declarat atei. De aceea eu zic că, deocamdată, *România este ţara lui Dumnezeu, ţara icoanelor*.

L.C.: Oare se va putea întâmpla, în viitor, să revenim, oarecum, la epoca primară?... să ascundem icoanele?

Î.P.S. Ioan: Totul este posibil, dar dacă atunci, în epoca primară, sub presiunea unei legi, a unei lumi care nu se dezlipise de păgânism, s-a putut așa ceva, iată că astăzi, într-o libertate ce nu este corect înțeleasă, sub o altă formă, făcându-se apel la libertatea de conștiință – se pomenește mereu această sintagmă – să nu uităm că niciodată Apostolii, Biserica nu au încreștinat cu sabia! Putem spune că de aceea rezultatul acestei evoluții a lumii creștine s-a făcut în mod natural. Așa am ajuns în secolul al XXI-lea, când eu cred că lumea aceasta n-ar mai putea să

existe sau n-ar mai putea fi condusă fără morala creștină. Chiar într-o țară care nu e creștină există influența moralei și a culturii creștine. Sperăm să nu ajungem în situația de restricție în privința cinstirii icoanelor! Îi rugăm pe Dumnezeu și pe sfinții pe care pictorii îi reprezintă în icoane să ne ajute, să lumineze neamul nostru românesc, ca să rămânem în tradiția noastră veche, așa cum îmi aduc aminte din copilăria mea.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite, să ne vorbiți despre aceste amintiri! Tot ce ține de trecut este valoros pentru dezvoltarea noastră personală, dar și ca neam.

Î.P.S. Ioan: Da, îmi amintesc cum acolo, în soba de vatră țărănească, exista o mică firidă, despre care noi nu știam, când eram copii, de ce era firida. Acolo era locul icoanei. Se mai găsesc astăzi, se pot vedea pe la anumite muzee, mai ales pe la mănăstiri. Erau acolo icoane de lemn, care n-au fost colorate. Era o icoană încrustată pe care putea s-o facă orice creștin, cu un vârf de cuțit, fără a fi colorată. Vă închipuiți! Acolo, la vatra țărănească, fiecare își încrusta o icoană și o punea la locul de cinste în casa lui. Icoana aceea îi dădea speranță. În tot ce făcea, țăranul avea punct de reper această icoană, care îi dădea nădejdea. Tot ce făcea începea spunând: „Doamne, ajută!" în fața acestei icoane de lemn încrustate de el.

Ce să mai spunem? Icoana, în tradiția românească creștină, era nelipsită și la loc de cinste în orice casă de român ortodox, pe peretele dinspre răsărit, fiind împodobită cu maramă, cu ștergarul foarte frumos țesut în război, gătită cu fir de busuioc. Aceste trei elemente n-au lipsit din casa țăranului. Și, în vreme de bucurie sau de necaz, țăranul român privea spre cer, prin icoana din casa lui. Icoana reprezintă iubirea lui Dumnezeu arătată oamenilor, nouă tuturor. Astăzi, icoana se află în fiecare casă de creștin. Ușor ne putem procura o icoană, pe când, înainte vreme, pictorul de icoane era greu de găsit.

Cinstirea Sfintei Cruci

Bucură-te, Cinstită Cruce, păzitoare a creștinilor!
(Acatistul Sfintei Cruci)

L.C.: Înaltpreasfinție Părinte, ce reprezintă Sfânta Cruce?

Î.P.S. Ioan: Sfânta Cruce este stindardul creştinilor. Părinții noștri nu au pus nici un alt semn pe turla bisericii decât Sfânta Cruce. Atâta vreme cât pe biserici va dăinui stindardul lumii creştine, Sfânta Cruce, înseamnă că mai sunt oameni care se luptă sub stindard să ajungă în Împărăția lui Dumnezeu. Pe culmea cea mai înaltă a bisericii este pusă Sfânta Cruce; pe ea a pătimit Hristos, S-a jertfit pentru noi și parcă și astăzi, bătută de ploi și de vânturi, ne spune: „Rămâneți și voi tari în credință şi nu vă aplecați! Cum eu stau de sute de ani pe turla bisericii și de acolo rezist la toate vânturile și ploile, tot așa și voi stați tari, nu vă pierdeți credința, căci într-o zi vom birui și vom ajunge acasă, în Împărăția lui Dumnezeu!" Să ne ajute Dumnezeu să ajungem acasă, în Împărăția Sa!

Sfânta Cruce este altarul pe care S-a jertfit Hristos. Pe toate crucile noastre este pictat, într-un fel sau altul, chipul lui Hristos. Crucea ne mai aduce aminte și de felul cum ne-am despărțit noi, oamenii, de Hristos și ne îndeamnă la pocăință. După ce L-am pironit pe Cruce, L-am lăsat acolo și am mers mai departe pe cărările rătăcirii vieții acesteia. Așa ne-am des-

părţit noi de Hristos: L-am pus pe Cruce. Dacă pe partea din faţă a crucii este pictat Hristos pironit pe Cruce, vedem că pe spate este un loc liber. Acesta este al meu, al tău, al fiecăruia dintre noi. Pentru toţi cei care vrem să îmbrăţişăm Crucea, a lăsat Hristos un loc liber: pentru mine, pentru tine, pentru toţi cei care se jertfesc în viaţa aceasta pentru familie, pentru copii, pentru semenii lor.

Când veţi trece pe lângă o troiţă de pe marginea drumului şi veţi vedea pe ea chipul lui Hristos, vă îndemn să priviţi şi pe partea cealaltă şi să vedeţi că locul dumneavoastră este acolo, liber. Dumnezeu să ne întărească în credinţă şi să ne însemneze cu semnul Sfintei Cruci, căci îngerii, bucurându-se, vor da veste către tronul lui Dumnezeu că oamenii călătoresc spre Cer!

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, totuşi de ce nu toţi creştinii cinstesc Sfânta Cruce?

Î.P.S. Ioan: Sfântul Evanghelist Ioan scrie că Dumnezeu n-a trimis pe Fiul Său să judece lumea, ci să o mântuiască. Pentru aceasta Hristos a murit pe Cruce. Pe Golgota, jertfa şi jertfitorul sunt una; Hristos săvârşeşte pe cruce taina jertfei Sale desăvârşite. Lui Dumnezeu I s-au adus mai multe jertfe, dar ce se întâmplă pe Golgota cu Iisus Hristos este altceva. Această jertfă este fără prihană şi este primită chiar pe tron, nu înaintea Lui. Crucea este tronul lui Hristos. Crucea rămâne, peste veacuri, cel mai bun teolog care ne va mărturisi mereu cum s-a împlinit Jertfa şi cum s-a jertfit Iubirea. Dacă doreşte cineva să ajungă la Dumnezeu, scara pe care ajunge e Crucea. Astfel, Crucea este cărarea pe care trebuie să meargă creştinul ca să ajungă la viaţa veşnică. Scara pe care S-a suit Hristos la cer este Sfânta Cruce. Toţi avem o cruce de dus. Hristos ne învaţă că pe Cruce se iartă, se iubeşte şi se îmbrăţişează. El nu S-a ruşinat de Cruce. Atât de mult a iubit Hristos crucea, încât a îngăduit să i-o bată pe trupul Său.

L.C.: Ce înseamnă „să ne luăm crucea"?

Î.P.S. Ioan: Sunt multe explicații, dar „a ne lua crucea" înseamnă a pune pe umeri Evanghelia lui Hristos, Care S-a jertfit pentru noi și pentru a noastră mântuire. Fiecare dintre noi să ia o pagină din Evanghelie, „să o pună pe umeri", să meargă așa până la sfârșitul vieții către Împărăția lui Dumnezeu. *A-ți purta crucea înseamnă a-ți duce viața după exemplul lui Iisus Hristos.* Mântuitorul nostru călătorește încă prin lumea aceasta, căutându-ne pe noi. Suntem trași mereu de păcate, de pe cărarea care urcă spre cer, în întunericul lumii acesteia și, iată, Hristos vine să ne caute pe noi! Celor pe care ne găsește în sfintele lăcașuri ne arată ușa bisericii, îndemnându-ne ca prin ea să trecem în Împărăția lui Dumnezeu. Cei care trec pragul bisericii, prin credință și prin stăruință, vor putea trece într-o zi și pragul Raiului. Cei care nu vor păși, în duminici și sărbători, pragul bisericii, teamă îmi este că nu vor putea să pășească dintr-odată pragul Raiului, căci pragul Raiului este înalt și nu poți să-l treci ușor într-o viață de om! Trecând pragul bisericii Îl întâlnim pe Hristos, Care ne spune că cei ce vor să călătorească mai departe spre poarta Raiului trebuie *să-și ia crucea, să se lepede de sine și să-Mi urmeze Mie.*

L.C.: Ce calități au, sau trebuie să aibă, cei ce călătoresc spre poarta Raiului?

Î.P.S. Ioan: Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu ne ajută să cunoaștem mai ușor pe cei care merg pe cărarea Raiului spre Împărăția cerurilor: *Cine voiește să vină după Mine, să-și ia crucea, să se lepede de sine și să-Mi urmeze Mie.* Ne spune de fapt că, atunci când vom vedea pe cineva că-și duce crucea vieții acesteia fără să cârtească, acela merge spre Împărăția lui Dumnezeu. Vedem oameni bolnavi care nu-L blestemă pe Dumnezeu, ori oameni care au un necaz sau o nenorocire, dar se roagă

lui Dumnezeu: „Doamne, sunt bolnav, dă-mi sănătate!" La fel: „Doamne, am dat de un necaz în viața mea, ajută-mă să trec peste el!" Acești oameni sunt cei care îmbrățișează Sfânta Cruce, se pecetluiesc cu ea și călătoresc spre Cer.

Nu există nici o posibilitate de a ne urca la cer decât pe propria noastră cruce. În chip metaforic și poetic, crucea este „scară spre cer", așa apare în Acatistul Sfintei Cruci. *Crucea este scara iubirii.* Dacă dorești să simți ceva cu totul minunat, urmează cărarea pe care a urmat-o Dumnezeu! Acea cărare este calea crucii, calea iubirii. Cel ce dorește să ajungă la Dumnezeu nu poate s-o facă decât pe scara iubirii. Așa poți să ajungi la Dumnezeu, folosind cărarea care urcă din Carpați până la poarta Raiului. Apoi fiecare drum spre biserică înseamnă un pas către Rai. Calea spre Rai este îngustă. Cel care-L urmează pe Hristos trebuie să facă fapte bune. Călătorești spre Dumnezeu dacă poți iubi, dacă iubești și pe cel care te urăște.

De ce să fugim de cruce când avem atâtea mărturii, când Apostolii se lăudau cu crucea? Cum a evoluat în timp conștiința și puterea Apostolilor? I-a convins că Iisus Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, pe Golgota, un sutaș păgân (auzise de Hristos, dar nu credea) care, văzând că și pe cruce El a iubit lumea și a iertat-o, exclamă: *Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Omul Acesta!* (Mc. 15, 39)

Nicăieri nu-L vei găsi pe Hristos decât pe cruce, pentru că încă și astăzi mai curge Sfântul Său Sânge pentru noi, spre iertarea păcatelor. Hristos a sfințit crucea, de aceea să luăm și noi crucea lui Hristos! Crucea nu trebuie doar privită. Evanghelia lui Hristos nu doar se privește, ci trebuie să fim cititorii și împlinitorii Evangheliei.

L.C.: Înaltpreasfinția Voastră, vă rog să mai adăugați și alte semnificații, alte sensuri ale crucii!

Î.P.S.Ioan: *Oricine voiește să vină după Mine să-și ia crucea sa*, spune Mântuitorul Iisus Hristos. „Oricine" este un pronume nehotărât cu un rol foarte important în contextul versetului. Nimeni nu poate veni după Hristos fără cruce și fără lepădarea de sine. Lepădarea de sine nu înseamnă degradare a trupului sau a sinelui. Ucenicii o fac benevol, deci *oricine voiește*, nu numește o anumită persoană, o anumită categorie socială. *Să vină după Mine*, dar cum? Să vină numai cei cărora le este dor de El, dor de Împărăția lui Dumnezeu, de Împărăția cerurilor. Crucea nu e o figură de stil. Ea are multe sensuri. Importantă este realitatea căutării lui Dumnezeu, realitatea întoarcerii noastre la căutarea lui Dumnezeu. Nouă ni se pare că suntem părăsiți de oameni, dar Îl găsim întotdeauna mai ușor pe Dumnezeu.

La Ierusalim, ultima cărare pe care a mers Hristos se numește *Drumul Crucii*. Și astăzi se numește așa. Crucea, oricare ar fi ea, este o dovadă că aparții lui Hristos.

Noi, cei de aici, purtăm crucea neamului nostru românesc. Dumnezeu ne va găsi pe această cărare și ne va deschide ușa Raiului. *Drumul Crucii duce spre Poarta Raiului*. Crucea unei biserici proiectată pe cer arată drumul spre Rai. Iar dacă vezi semănate cruci în drumul tău înseamnă că ești pe drumul cel bun. Și nu uita: cheia Raiului are forma Sfintei Cruci!

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, ca în continuare să ne spuneți câteva cuvinte în legătură cu Sfânta Evanghelie care se citește în Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci, care are textul următor: *Zis-a Domnul: „Nimeni nu s-a suit în cer, fără numai Cel care S-a pogorât din cer, Fiul Omului, Care este în cer. Și precum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să Se înalțe Fiul Omului, pentru ca cel care crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Căci așa a iubit Dumnezeu lumea, încât a dat pe Fiul Său Unul-Născut, pentru ca oricine crede în El să nu*

piară, ci să aibă viață veșnică. Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să osândească lumea, ci ca să se mântuiască lumea prin El" (In 3, 13-17).

Î.P.S. Ioan: În orice biserică de la poalele Carpaților ne-am afla, în zi de sfântă duminică, Hristos ne cheamă, întâi de toate, să ne hrănească pentru lungul drum pe care încă-l mai avem de parcurs până la poarta Raiului, până la poarta Împărăției lui Dumnezeu. Ca un părinte bun, ne-a hrănit cu Sfânta Împărtășanie, pâinea vieții, și cu Cuvântul Său din Sfânta Evanghelie. Duminica dinaintea sărbătorii Sfintei Cruci este numită în calendar Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci, pe care a fost răstignit Mântuitorul. În cuvântul acestei Evanghelii se arată de ce L-a trimis Tatăl în lume pe Hristos. Mântuitorul Iisus Hristos a fost trimis în lume ca lumea să aibă viață. Dacă Hristos n-ar fi venit în lume, sfârșitul ei ar fi fost de mult. Dar Dumnezeu nu vrea să vadă întru pieire floarea creației Sale, omul. L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să ne dea viață, nu viață doar de 70-80 de ani pe pământ, cum ar spune psalmistul, ci să ne facă părtași de viața cea veșnică în Împărăția bucuriei Sale.

Dar să vedem cu ce au răspuns oamenii brațelor deschise ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos către lume. Cu ce au răspuns oamenii brațelor deschise ale Mântuitorului către lume? Hristos a deschis brațele și oamenii au înțeles că, dacă Și-a deschis brațele, trebuie să-L pironească. El a deschis brațele ca să ne strângă la pieptul Său, să ne îmbrățișeze, dar omul a zis: „Și-a deschis brațele, hai să-L pironim!" Așa au făcut oamenii, L-au pironit pe Cel ce venise să le aducă pace, har și mângâiere.

L.C.: Iertați-mă, dar ceea ce spuneți îmi amintește faptul că sunt anumite icoane ale Maicii Domnului în care Pruncul Iisus este reprezentat cu brațele deschise. Revin la textul acestei Sfinte Evanghelii, în care observăm o legătură cu Vechiul Testament. Vă rog să insistați asupra semnificațiilor acestei legături.

Î.P.S. Ioan: În teologia noastră ortodoxă, Părinții dintru început ai Bisericii au spus despre cruce că este scara pe care S-a urcat, S-a înălțat la cer Hristos. Într-adevăr, spune Mântuitorul, așa cum Moise a înălțat șarpele de aramă în pustie, tot așa va fi înălțat și Fiul Omului, într-o zi, pe o cruce. Și așa au făcut oamenii. Când poporul lui Israel, condus de Moise, a trecut prin pustiul Sinai, au fost mușcați de șerpi și mureau pe capete. Atunci au început să cârtească împotriva lui Dumnezeu și a lui Moise, zicând: „Ne-ai scos din țara unde aveam hrană din destul și murim aici, în pustie!" Tare s-a mâhnit Moise și a spus: „Doamne, ce să mai fac cu poporul acesta?" I-a dat poruncă Dumnezeu: „Fă un șarpe de aramă și-l pune pe un stâlp, iar toți aceia care vor privi cu credință și cu dragoste la acel șarpe de aramă, șerpii nu vor mai avea putere asupra lor." Așa a făcut și a trecut mai departe, prin acea vale, poporul lui Israel. Era preînchipuirea, cum a spus și Mântuitorul, că așa cum a înălțat Moise șarpele, așa va fi și El înălțat într-o zi.

Crucea este denumită scara pe care S-a înălțat la cer Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Mă aflam, cu câțiva ani de zile în urmă, în Iordania, pe Muntele Nebo, un munte înalt, cum sunt munții de dincolo de Miercurea-Ciuc, și acolo, înspre Sinai, lângă o veche mănăstire, părinții din acel loc au ridicat o cruce înaltă și pe ea n-au pus chipul lui Hristos, ci au pus un șarpe de aramă, ca toți cei care vor trece pe acolo să-și aducă aminte de cele întâmplate cu poporul lui Israel până pe Muntele Nebo, unde Moise și-a dat sufletul lui Dumnezeu, neputând intra în țara Canaanului, în țara pe care o promisese Dumnezeu poporului lui Israel.

Desigur, fiecare dintre noi a văzut multe cruci în viața aceasta. Dar vă întreb: Care este cea mai mare cruce pe care ați văzut-o? Cam cât este de înaltă? Ar putea răspunde cineva că, poate, cea mai mare, la noi, este crucea de pe Caraiman. Dar eu vă întreb: Cât de mare, cât de înaltă a fost crucea lui Hristos?

Cam cât o fi fost de mare? N-a fost nici de trei metri, nici de patru, ci cum spuneam, crucea, ca și scară, a fost atât de mare, că a fost împlântată nu pe Golgota numai, ci până în adâncul iadului și până la poarta Cerului. Atât a fost de mare crucea pe care a purtat-o Hristos pentru noi! A coborât pe ea până în adâncul iadului, la Înviere, și i-a urcat pe toți cei drepți pe această scară, până la poarta Raiului.

L.C.: Putem afirma cu certitudine că semnul crucii este prezent în toate localitățile. De exemplu, ne-am obișnuit ca, intrând într-un sat ori privindu-l din depărtare, să vedem, la înălțime, pe un deal, biserica cu semnul crucii, parcă ar saluta, parcă ar întâmpina orice oaspete din partea comunității sătești.

Î.P.S. Ioan: Da, mai mult, priviți crucea de pe biserica din orișicare sat. Ea este împlântată în pământ, în mijlocul satului și ajunge până la poarta Cerului. Priviți la crucea de pe orice biserică, oricât ar fi de mare sau de mică, priviți cum se oglindește pe bolta cerului, și crucea aceasta bate la poarta Raiului! Îngerul lui Dumnezeu deschide poarta Raiului și întreabă: „Cine este acolo? Cine a mai venit?" Și răspunde un bun creștin din satul cutare sau cutare, de exemplu: „Eu sunt Toader din Livezi!" Și atunci îngerul lui Dumnezeu îi deschide poarta, să intre întru bucuria lui Dumnezeu. De aceea noi punem cruci pe turla bisericii. Atunci când un suflet se stinge, pleacă din viața aceasta prin Biserică. El vine prin Biserică, prin Botez, și tot dangătul clopotelor bisericii îl conduce până la poarta Cerului.

Crucile bisericilor noastre din fiecare sat deschid poarta Raiului. De aceea mă bucur când văd că bisericile sunt îngrijite de credincioși. Când va cădea crucea de pe biserică, să știți că atunci va dispărea satul acela. De aceea așa cum au văzut cei care au făcut armata că de la comandant la comandant, de la o generație la alta, își predau unii altora drapelul de luptă al unității, așa și creștinii cei de astăzi predau steagul de luptă al creș-

tinilor, care este Sfânta Cruce. Îndemnul meu este să lăsăm crucea bisericii cu cinste la cei care vor urma, căci şi ei vă vor pune cu evlavie o cruce la mormântul frăţiilor voastre.

Dacă spuneam că prin cruce S-a înălţat Hristos la cer, atunci oare cum S-a coborât din cer? Răspunsul pot să ni-l dea bisericile care poartă hramul Naşterea Maicii Domnului. Maica Domnului a fost scara prin care a coborât Hristos, din înaltul cerului, până aici la noi, pe pământ. Iată drumul, cele două scări prin care a coborât şi S-a înălţat la cer Hristos, Fiul lui Dumnezeu!

Oare cărarea şi drumul nostru în viaţa aceasta cum ar fi? Pe ce stradă locuiţi? Probabil veţi răspunde: „Locuiesc pe strada Sfântul Nicolae, Mircea cel Bătrân, Ştefan cel Mare", sau eu ştiu câte străzi şi câte denumiri mai sunt. Dacă vă întreabă cineva pe ce drum locuiţi, pe ce drum călătoriţi, să răspundeţi că locuiţi pe drumul Crucii. Dacă, în viaţa aceasta, veţi vedea pe cineva că a rătăcit calea, să-l aduceţi înapoi pe cărarea cu cruci. Aţi văzut cum la intrarea în sate unii credincioşi au aşezat câte o cruce? Când te întâmpină câte o sfântă cruce la intrarea într-un sat, îţi dai seama că acolo trăiesc oameni credincioşi şi că satul lor, localitatea lor este aşezată pe drumul crucii, adică pe cărarea care duce la poarta Împărăţiei lui Dumnezeu.

L.C.: Peste tot, în toate provinciile româneşti, în sate şi la răscrucea drumurilor, călătorul întâlneşte cruci... Oare este ceva specific neamului nostru?

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu, că văd, la intrarea în satele noastre şi pe uliţele lui, multe cruci! Aceasta înseamnă că pe credincioşii de astăzi, pe părinţii şi pe moşii lor, cu secole în urmă, i-a aşezat Bunul Dumnezeu aici, pe cărarea Cerului, pe cărarea Crucii.

Când mă întreabă cineva în străinătate, şi mă întreabă de multe ori: „Din ce ţară eşti, părinte?", eu le spun că sunt din ţara cu multe cruci, că sunt din grădina cu multe cruci, aşa cum

se pot vedea peste tot pe unde ai umbla în spațiul românesc. Nu găsești în nici o țară din Europa atâtea cruci, atâtea troițe câte sunt în țara noastră, de aceea aș numi această țară „Grădina cu multe cruci".

Binecuvântat să fie Dumnezeu, că ne-a așezat și pe noi la picioarele Crucii Sale! Luându-ne fiecare crucea, să ajungem în Împărăția Lui! Dar ar trebui să ne punem întrebarea, fiecare dintre noi, văzând cât de mare a fost crucea lui Hristos, o întrebare-meditație: „Doamne, oare crucea mea cât este de mare?" Oricât ar fi de mare și de grea, să n-o azvârlim și să mergem, că ne va ajuta Dumnezeu, ne va trimite și nouă pe un Simon Cirineanul, să ne ajute a ajunge cu ea la poarta Cerului!

În satul unde am slujit, anul acesta, în Duminica dinaintea Sfintei Cruci, spuneam că am numit această țară „Grădina cu multe cruci" și atunci m-am gândit să dăm o definiție sintetică satului lor: satul Livezi este firul de aur cu care a cusut Dumnezeu această țară, pentru că satul lor este cea mai îndepărtată localitate din estul Transilvaniei și pe aici a cusut Dumnezeu Transilvania cu Moldova. Prin satele din acea zonă, spre Toplița, în sus, și în jos, spre Întorsura Buzăului, prin fiecare sat, a tras Dumnezeu acul cu firul de aur și a legat provinciile românești unele de altele, spre pace, spre bucurie și spre bună înțelegere. Să rămânem aici, la poalele munților, lângă biserică, lângă mormintele părinților, moșilor și strămoșilor, ca să ne bucurăm mereu, în ceas de sărbătoare, când auzim dangătul clopotului chemându-ne la Hristos!

L.C.: Este bine să avem asupra noastră semnul Sfintei Cruci în mod material, adică lănțișoare cu o cruciuliță mai mult sau mai puțin modestă? Privind o sfântă cruce, creștinul aude parcă, melodios și convingător, Troparul din Ziua Sfintei Cruci: „Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvântea-

ză moştenirea Ta; biruinţa binecredincioşilor creştini asupra celui potrivnic dăruieşte şi cu Crucea Ta păzeşte pe poporul Tău!" Există credinţa că, purtând la gât cruciuliţă, Dumnezeu ne izbăveşte de rău.

Î.P.S. Ioan: În tradiţia noastră creştină, încă de mici, mamele atârnau de gâtul copiilor lor câte o sfântă cruce, în sensul acesta, cum se spune şi în Acatistul Sfintei Cruci: „Bucură-te, Cinstită Cruce, păzitoare a creştinilor!" Deci, iată că sfânta cruce este pusă, ca semn de ocrotire, încă de la pruncul din leagăn! El, la Botez, este însemnat cu semnul sfintei cruci. De asemenea, la călugărie, monahul primeşte şi el o cruce de lemn, pe care o poartă toată viaţa la piept, semn că trebuie să ne aducem aminte cum Hristos ne-a răscumpărat pe noi prin jertfa Sa pe cruce.

Purtaţi în această viaţă crucea aceea pe care este Hristos, nu doar două lemne încrucişate!

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, aflăm din calendarul ortodox că duminica a treia din Postul Paştelui este numită Duminica Sfintei Cruci. Îmi amintesc că într-o asemenea duminică a Sfintei Cruci aţi fost la catedrala din Sfântul Gheorghe şi aţi ţinut un cuvânt de învăţătură despre importanţa crucii.

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu, că ne cheamă în casa Lui cea sfântă pentru un popas duhovnicesc pe cărarea Crucii, pe drumul Golgotei! În fiecare duminică din Postul Sfintelor Paşti, a Învierii Domnului, au rânduit Biserica noastră, Sfinţii Părinţi ca, după o săptămână de osteneală sau de trudă, să ne hrănească Hristos ca să putem merge mai departe, spre Golgota. Vedeţi hrana noastră trupească pe care o luăm ca să nu flămânzim, dar iată că Hristos ne dă şi o hrană cerească – hrană care ne face nemuritori şi care ne ajută să parcurgem aceas-

tă spinoasă și grea cărare a Crucii. Iată că, în duminica a treia din Post, au socotit Sfinții Părinți să ne scoată întru întâmpinare Sfânta Cruce. Ați văzut că pe drumurile țării, pe-o parte și pe alta, sunt din loc în loc marcate semne să ne ajute încotro să mergem. Scoaterea Sfintei Cruci la Sfânta Utrenie, dimineața, nu este altceva decât un îndemn la a fi conștienți că drumul pe care noi vom merge este drumul crucii, adică nu ne-am rătăcit, suntem încă pe drumul ce merge către Împărăția lui Dumnezeu. De aceea, cei ce vă veți lăsa, la sfârșitul sfintei slujbe, îmbrățișați de Sfânta Cruce, cinstind-o și sărutând-o, veți primi iarăși putere să mergeți mai departe, să ajungeți la Domnul. Iată că Mântuitorul nostru Iisus Hristos, înainte de patima Sa, le-a spus ucenicilor Săi și celor ce-L ajutau, un cuvânt foarte frumos referitor la cruce. Sfântul Evanghelist Marcu a consemnat din Cuvântul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, referitor la cruce, următoarele: *Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie* (Mc. 8, 34). Iată, cuvântul lui Hristos este clar: oricine voiește să-Mi urmeze să se lepede de sine și să-Mi urmeze Mie. Credeți că cei ce-L ascultau atunci au înțeles în profunzime cuvântul lui Hristos? Oare ce au înțeles contemporanii lui Hristos când El a rostit aceste cuvinte?

L.C.: Cred că trebuie să avem în vedere aspectul vieții de atunci, civilizația din vremea aceea.

Î.P.S. Ioan: Desigur! Poporul lui Israel în vremea aceea se afla sub stăpânirea romană. Orice popor, orice om din țara lui Israel care s-ar fi ridicat împotriva stăpânirii romane era răstignit. Iată de ce vă întrebam care credeți că a fost primul înțeles perceput de contemporani. Primul înțeles a fost răstignirea. Cum adică să-mi iau crucea? Să mă răstignească pe mine romanii? Deci osândirea la răstignirea pe cruce era în acea perioadă cea mai

înjositoare moarte la care putea să fie cineva condamnat. Mai mult, în Vechiul Testament este scris: *Blestemat este tot cel ce va fi spânzurat pe lemn*, adică răstignit pe lemn. Nu tuturor celor care erau răstigniți li se făcea o cruce. Erau momente când nu mai aveau timp și posibilitate ostașii romani să facă o cruce pentru fiecare și-atunci îi răstigneau pe un singur stâlp, cu mâinile bătute în cuie sus și atârnate. În accepțiunea din secolul I al erei noastre creștine, când noi ne gândim la cruce, tot timpul vedem un element vertical și unul orizontal, dar în accepțiunea antică crucea o alcătuia numai partea verticală, iar partea orizontală se numea *patibulum*, *pătimitorul*, pentru că celui ce era răstignit, de multe ori i se punea doar partea orizontală pe umeri, partea verticală fiind înfiptă deja în pământ, și era ridicat acolo.

Iată de ce când le-a spus Hristos cuvântul „cruce" s-au gândit la răstignirea romană: *Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie*. Iată, deci, un cuvânt greu: „cruce". Și un alt cuvânt: „să se lepede" de sine. Spuneți-mi care dintre noi am fi dispuși să ne lepădăm de noi înșine? Cum să ne lepădăm când am vrea să avem cât mai mult și cât mai multe? Nici lucrul acesta nu l-au înțeles contemporanii lui Hristos.

L.C.: Totuși ce înseamnă lepădarea de sine și ce semnificație are astăzi?

Î.P.S. Ioan: Lepădarea de sine înseamnă a face voia lui Hristos și a nu mai face voia ta. Cum se vor împăca cu noi aceste două componente vectoriale? Unul te trage în jos și unul te trage către Hristos. Oare ați găsit în *Sfânta Scriptură* vreun cuvânt dat de Mântuitorul nostru Iisus Hristos care să ne împingă în jos? N-ați găsit. Toate cuvintele lui Hristos sunt chemări sfinte, sunt chemări de Sus, de aceea lepădarea de sine înseamnă a-și lua crucea, adică a-L urma pe Hristos în viața aceasta.

Mai există încă un cuvânt aspru în Sfânta Evanghelie care se citește în Duminica a treia din Marele Post. În versetul: *Căci de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului Se va rușina de el, când va veni întru slava Tatălui Său cu sfinții îngeri* (Mc. 8, 38) apare cuvântul „a se rușina", de la substantivul „rușine", cuvânt ce n-ar avea ce să caute în Scriptură. Este un cuvânt greu, dar rostit de Hristos. Nimeni nu poate să-l șteargă din *Sfânta Scriptură*. Fiecare dintre noi Îl va vedea pe Hristos în ziua Marii Judecăți. Dacă Îl vei vedea pe Hristos stând lângă Tatăl cel ceresc atunci când vei bate la poarta Raiului, iar Hristos Își va pleca capul în jos, să știi că Îi este rușine cu tine și n-o să poată să-I spună Tatălui ceresc: „Părinte, acesta este un fiu de-al Meu duhovnicesc venit din țara Carpaților!" Dacă însă Îl veți vedea pe Hristos că Își ridică senin ochii blânzi spre Tatăl, este semn că Se uită spre tine: „Părinte, acesta este un fiu care și-a purtat crucea în viața lui; rogu-Te, lasă-l să intre în Împărăția bucuriei Tale! "

L.C.: Ce sfat, ce îndemn ne dați, Înaltpreasfinție Părinte, în legătură cu această Evanghelie?

Î.P.S. Ioan: Să nu fie Hristos cu capul plecat, suspinând, nici pentru mine, nici pentru tine, știind că, pentru veșnicie, ne ducem în lumea durerii! De aceea să ne fie rușine, în viața aceasta, să păcătuim! Dacă ne va fi rușine să păcătuim în viața aceasta, deschisă va fi poarta Raiului, a Fiului și a Tatălui și a iubirii pentru fiecare dintre noi.

Vedem câteodată vreun om necăjit, bolnav, părăsit, într-o situație grea. Ce spunem? Îl compătimim și spunem: Ce cruce grea are omul acesta! Există o asemenea expresie care circulă în popor.

L.C.: De câte feluri sunt crucile, Înaltpreasfințite Părinte?

Î.P.S. Ioan: Există două feluri de cruci: o cruce pe care se află Hristos și o cruce fără de Hristos. Dacă tu, de bunăvoie,

iei ultimul bănuț de pe masă și te duci să cumperi de ei băutură și alte lucruri amare, atunci casa ta se pustiește, sănătatea ta se distruge. Apoi te văd semenii tăi cum stai și cerșești la colțul străzii și spunem noi: Ce cruce grea are omul acesta! Este grea crucea lui, dar pe crucea lui nu este răstignit Hristos. De aceea *purtați în această viață crucea aceea pe care este Hristos, nu doar două lemne încrucișate!* Purtați crucea lui Hristos și vă va ajuta în tot necazul și-n toată durerea, pentru că cel ce poartă crucea lui Hristos, acela nu poartă crucea, ci crucea îl poartă pe el până la poarta Raiului!

Sfânta Liturghie – rugul aprins care ne cuprinde pe toți

Hristos ți Se dă hrană – medicament ceresc

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ce este, ce reprezintă Sfânta Liturghie pentru creștini? Cât de importantă este pentru credincioșii ortodocși? Cât de important este să fim prezenți în biserică la Sfânta Liturghie? Am auzit voci spunând că ne putem ruga și acasă, în genunchi, lângă o icoană și o candelă aprinsă ori ascultând slujbele transmise la Radio sau la TV. Cât de importantă este frecventarea bisericii și participarea la slujbele desfășurate în biserică?

Î.P.S. Ioan: Mântuitorul nostru Iisus Hristos, când în Joia Mare, în Joia Pătimirii, a instituit Taina Euharistiei, i-a invitat, i-a pregătit din timp pe Apostoli. Deci Apostolii au luat parte la frângerea pâinii. Mântuitorul nu a chemat numai o parte din Apostoli, ci i-a chemat pe toți Apostolii. Deci iată întâi chemarea aceasta: clopotul bisericii nu trage doar pentru unii, nu-i cheamă doar pe unii. Ne cheamă pe toți: „Veniți la mine!" Hristos ne cheamă pe toți, nu spune: „Veniți doar unii!" Apoi participarea la Sfânta Liturghie înseamnă și împărtășire. Deci întâi este o comuniune de rugăciune și cântare, de slăvire a lui Dumnezeu, încât se aprinde focul rugăciunii. Este acest rug aprins care ne cuprinde pe toți, pentru că unii dintre noi avem

un dar al rugăciunii mai deosebit, alții au alte daruri și iată că se aprinde acest foc sfânt în timpul Sfintei Liturghii.

Apoi cum să nu participăm noi la Sfânta Liturghie când participă și îngerii lui Dumnezeu!? Îngerii lui Dumnezeu stau uimiți în Sfântul Altar, văzând ce se întâmplă pe altarul bisericii, cu toate că gradul lor de sfințenie, gradul lor de trăire este mai presus decât al nostru, al oamenilor, pentru că ei văd strălucirea lui Dumnezeu mai bine decât noi, sunt mai aproape de Dumnezeu. Totuși mâinilor lor nu li s-a dat de către Dumnezeu puterea de a săvârși această mare Taină Euharistică. Dacă îngerii se uimesc de cele ce se întâmplă pe altarul bisericii, atunci eu să stau pasiv, să ascult o casetă, să ascult o înregistrare ș.a.m.d.? Deci când trage clopotul la biserică, vin îngeri din cer la Liturghia săvârșită de un preot modest. Vin îngeri din cer la Liturghie, iar tu rămâi acasă, pentru că tehnica modernă de astăzi ți-a facilitat să poți să stai în fotoliu, iertați-mă de judecată, poate chiar și cu o mică cafea lângă tine sau... oala îți fierbe în bucătărie și mai fugi, când se cântă „Sfinte Dumnezeule", că zici că pe acesta îl mai știi și l-ai mai auzit, și te mai duci până la bucătărie, să vezi ce se mai întâmplă pe-acolo... și poate că mai vii dacă prinzi un pic dintr-o predică sau din știu eu care parte din Sfânta Liturghie?!

De aceea noi tindem în această viață să ajungem la starea îngerilor, pentru că așa ni se spune că vor fi oamenii în cer, ca îngerii: nu se vor mai căsători, nici nu vor mai avea nevoie de hrana aceasta pământească. Nu vedeți despre Sfântul Ioan Botezătorul cum se spune? „Înger în trup." Într-adevăr, Sfântul Ioan Botezătorul n-a pus accent pe hrana aceasta trupească și pe trup, cât mai mult pe partea sufletească, duhovnicească. De aceea eu zic că este o mare binecuvântare când încă mai ești chemat la masa Mielului. Deci suntem chemați la biserică, să ne împărtășim cu viața cea nemuritoare, cu Hristos. Nu ne împărtășim cu nimic altceva decât cu Hristos. Auzi!? *Hristos*

ți Se dă hrană – medicament ceresc. Tot ceea ce dorești tu îți dă Hristos prin împărtășirea cu El, atât din Sfintele Taine, cât și din cuvânt, pentru că și împărtășirea din cuvânt, din Sfânta Evanghelie este extraordinară pentru om. Cât de liniștit și de îmbogățit sufletește te întorci de la biserică, unde ai auzit întâi de toate cuvântul lui Dumnezeu prin Sfânta Evanghelie, după aceea citirea din Sfânta Carte a Apostolilor, din Faptele Apostolilor și din epistolele, scrisorile pe care le-au trimis Apostolii credincioșilor, bisericilor pe care le-au întemeiat! Deci eu cred că în fiecare duminică, când participi la Sfânta Liturghie, tu primești o scrisoare de la Hristos și o scrisoare de la un Sfânt Apostol. Acolo în biserică se distribuie, aduce îngerul de sus, aduce această scrisoare către biserica respectivă, pentru că avem scrisă Epistola Sfântului Apostol Pavel către Coloseni. Așa o avem noi scrisă în *Sfânta Scriptură*, dar eu cred că această epistolă poate avea ca titlu... nu numai din Epistola Sfântului Apostol Pavel către Coloseni, dar și către frații (de unde?), către frații din Sfântul Gheorghe, către frații din Miercurea-Ciuc, din Toplița sau din satul cutare, cutare etc. Asta este!

Însă nu putem nici să arătăm o reticență deosebită față de slujbele care sunt transmise pe calea undelor. Își au și ele rolul lor extraordinar, este un nou limbaj, un nou mod de a face misiune în condițiile de astăzi. Într-adevăr, este o mângâiere pentru omul care nu poate să pășească peste prag, pentru că Sfinții Părinți vorbesc despre cine este motivat de a absenta de la o Sfântă Liturghie – cel care nu poate să pășească peste prag, adică cel care este țintuit la pat, care este bolnav. Într-adevăr, pentru acela este o mângâiere, dar numai pentru acela. Cel ce poate să pășească peste pragul casei sale, acela trebuie să participe la Sfânta Liturghie, pentru că încă este chemat, deoarece va veni ceasul când chemarea nu va mai fi. Atunci vei dori să fii chemat și va spune Hristos: „Te-am chemat 70-80 de ani,

cât ţi-am dat viaţă, tot timpul te-am chemat. Acum nu te mai chem." Şi atunci vei pierde nunta, masa de la nunta Mielului din Împărăţia lui Dumnezeu, Împărăţia bucuriei Lui.

De aceea recomand cu căldură participarea la sfintele slujbe, nu numai la Sfânta Liturghie, ci şi la Sfântul Maslu, la Vecernii şi la toate acatistele, la toate slujbele Bisericii noastre, pentru cei care pot să păşească pragul bisericii. Însă, aşa cum v-am spus, accentul îl pun mai mult pe zilele de sărbătoare. Totuşi consider că este cât se poate de benefică transmiterea Sfintei Liturghii şi în cursul săptămânii, când oamenii care muncesc, dacă nu pot să-şi ducă şi trupul la biserică, măcar gândurile ori sufletul şi-l trimit acolo. Muncind, care au posibilitate, zic eu, îşi duc sufletul în comuniune cu cei care sunt la Sfânta Liturghie.

L.C.: Duminica Floriilor este o adevărată sărbătoare în catedrala din Miercurea-Ciuc. Am participat şi eu de câteva ori şi am fost impresionată de pregătirea deosebită pentru intrarea ierarhului în biserica unde era aşteptat. Comitetul de femei a alcătuit un covor de flori, din stradă, de la intrarea în catedrală până la Sfântul Altar. O mulţime de oameni şi copii îmbrăcaţi în frumoasele costume populare româneşti aşteptau cu flori şi crengi de salcie să vă întâmpine, precum a fost întâmpinat Hristos în Ierusalim. Înaltpreasfinţite Părinte, în cuvântul de învăţătură pe care l-aţi rostit într-una din aceste sărbători, la Duminica Floriilor, v-aţi referit la intrarea Mântuitorului Hristos în orice cetate, inclusiv din ţara noastră.

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu Care ne învredniceşte să ieşim şi noi, ca odinioară mulţimile din poporul lui Israel, să-L întâmpinăm pe Hristos la intrarea în cetatea aceasta, la intrarea în ţara noastră România!

În Duminica Floriilor, în toate bisericile şi mănăstirile noastre, se serbează intrarea în Ierusalim a Mântuitorului Iisus Hristos. Şi cum ţara noastră, de la o margine la alta, este pli-

nă de biserici și de mănăstiri, înseamnă că o țară întreagă, un popor întreg L-a așteptat pe Hristos să vină iarăși pe meleagurile noastre. El este oaspetele cel mai de preț, care poate să vină într-o țară și să aducă binecuvântare unui popor. Binecuvântat, iarăși zic, să fie Dumnezeu, deoarece toate porțile bisericilor și mănăstirilor au fost deschise astăzi ca să intre într-însele Hristos, Fiul lui Dumnezeu!

Sfântul Evanghelist Ioan, în Evanghelia care se citește la Florii, ne relatează și el despre momentul acesta al intrării în Ierusalim a lui Hristos. Din punct de vedere istoric, nimeni n-a contestat vreodată intrarea aceasta cu totul deosebită în Ierusalim. Hristos a intrat de mai multe ori în Ierusalim, dar niciodată n-a fost întâmpinat ca un împărat, precum în această sfântă zi. Avem mărturie că a intrat în Ierusalim la 40 de zile, când L-a adus Maica Sa. Maica Domnului L-a adus și L-a așezat în brațele Dreptului Simeon. Cunoaștem apoi mărturia că a mai intrat în Ierusalim la 12 ani, când știm cu toții că Maica Domnului și Dreptul Iosif se îndreptau spre Nazaret și, după trei zile, au văzut că și-au pierdut pruncul. S-au întors și L-au găsit în templul din Ierusalim. Avem apoi alte și alte mărturii de câte ori a fost Mântuitorul nostru Iisus Hristos în Ierusalim, dar singura intrare care este marcată în mod deosebit în textele scripturistice este cea din Duminica Floriilor, când intră ca un rege, ca un împărat. Și ne spun Sfintele Evanghelii că lucrul acesta s-a întâmplat cu șase zile înainte de Paști. Fusese ziua de sâmbătă. La evrei, sâmbăta era zi de odihnă. În acea zi n-aveai voie să te depărtezi de casă mai mult de o mie de pași. Mântuitorul a venit în Betania, la prietenul Său Lazăr, pe care l-a înviat din morți. A venit în casa lui Lazăr și a surorilor lui, Marta și Maria. A stat de ziua sabatului; sâmbăta a rămas în Betania. N-a plecat sâmbăta să intre în Ierusalim, pentru că de la Betania până la poarta Ierusalimului sunt cam 3 kilometri, deci peste trei mii de pași. Deci

nu putea să vină într-o zi de sărbătoare, aşa că a venit în ziua întâi a săptămânii, care este numită Duminica Floriilor.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, ce se ştie, ce se cunoaşte despre cei ce alcătuiau mulţimea care L-a întâmpinat pe Hristos la intrarea în Ierusalim?

Î.P.S. Ioan: De Paşti, la Ierusalim, veneau evreii din tot bazinul Mării Mediterane şi al Orientului Mijlociu, pe unde erau ei răspândiţi. Veneau de Paşti, sărbătoarea cea mai importantă şi la ei. De ce? Pentru că „Paşti" înseamnă „trecere", în amintirea izbăvirii lor din robia egipteană – trecerea prin Marea Roşie. Prin urmare, atunci, la Ierusalim, erau mii de evrei, inclusiv din părţile noastre, din părţile Dobrogei, pentru că în cetăţile de la Tomis, Histria, Callatis locuiau cu sute de ani în urmă şi evrei. Deci la această sărbătoare au fost martori şi prozeliţi care trăiau pe pământul ţării noastre.

Imaginaţi-vă că mergeau în corăbii sau pe jos, fiecare cum putea. Şi atunci când ajungeau şi ei o dată în viaţa lor la Ierusalim, se interesau ce s-a mai întâmplat, ce mai este nou în Ierusalim, dacă n-a mai apărut vreun profet ca Isaia, Daniel, Ieremia ş.a.m.d. Bineînţeles că localnicii le povesteau despre viaţa lor religioasă. Şi aşa le-au spus şi celor din depărtări că în urmă cu nu multă vreme, un anume Iisus din Nazaret l-a înviat pe Lazăr din Betania. Mântuitorul îi înviase şi pe fiica lui Iair, şi pe fiul văduvei din Nain, dar aceştia se aflau în nordul Ţării Sfinte, de aceea credeau şi nu credeau israeliţii din Ierusalim. Dar, de data aceasta, Mântuitorul făcuse o minune – înviase din morţi pe Lazăr, care locuia în Betania, cum vă spuneam, la 3 kilometri de Ierusalim. Această minune a zguduit Ierusalimul, a zguduit templul, a mişcat cu totul inimile cărturarilor şi fariseilor din Ierusalim. Şi-au văzut puse în pericol credinţa, rânduielile lor. Cum adică fiul teslarului din Nazaret să învieze pe cineva din

morți?! Și ei, care zi de zi aduc jertfe pe altarul templului din Ierusalim, nici unul, nici arhiereul, nici preoții, nici alți cărturari, farisei și învățători n-au înviat pe nimeni. Cum ar fi aceasta? Cine ar fi Acesta?

L.C.: Prin urmare aceștia nu erau entuziasmați de minunea învierii lui Lazăr? Oare nu credeau? Cum se explică această... îndoială?

Î.P.S. Ioan: În loc să se bucure, în sufletul acestora a apărut invidia. Cei din Ierusalim, din Iudeea, le spuneau celor veniți de departe, din sudul Italiei, din nordul Africii, din Orientul Mijlociu: „Știți, în urmă nu cu multă vreme, unul dintre ai noștri, un învățător – nu știu dacă l-au numit, în vremea aceea, și profet – l-a înviat pe un anume Lazăr din Betania, care este foarte aproape de aici." Și atunci, spun Sfintele Scripturi că aceștia au auzit că Iisus se afla în Betania. Probabil vinerea. Au stat și ei cu toții de ziua sabatului la templu, însă în ziua întâi a săptămânii, duminica de astăzi, au plecat foarte mulți israeliți, veniți din toate părțile lumii, spre Betania, ca să-l vadă cu adevărat și pe Lazăr cel înviat, dar și pe Cel care-l înviase, adică pe Iisus.

Așa au plecat pe cărarea aceea de 3 kilometri și au ajuns cu toții în Betania, ca să se convingă cu adevărat și să poată și ei spune acasă, în țările de unde veneau, despre această minune a învierii din morți a unui om. În mod cert că vor fi ajuns la casa lui Lazăr, unde era Mântuitorul, și vor fi zis: „Am venit să-l vedem pe cel care a fost mort patru zile și am venit să-L vedem pe Cel care l-a înviat!" Și, în mod cert, în fața lor au ieșit Mântuitorul Hristos, Lazăr, surorile lui care fuseseră martore, precum și ceilalți oameni din Betania care au fost martori la îngroparea lui Lazăr și, după patru zile, la ieșirea din mormânt, la învierea lui Lazăr. Cu toții au mărturisit această minune. Ne relatează apoi Sfinții Evangheliști că Hristos le-a spus ucenicilor: *Mergeți în satul dinaintea voastră și, intrând în el, veți găsi*

un mânz de asin legat pe care nimeni dintre oameni n-a şezut vreodată. Şi, dezlegându-l, aduceţi-l. Şi dacă vă va întreba cineva: pentru ce-l dezlegaţi? Veţi zice aşa: pentru că Domnul are trebuinţă de el (Lc. 19, 30-31). Era un mânz pe care nu se mai aşezase nimeni niciodată.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a urcat pe asin ca să se împlinească cuvintele rostite de Profetul Zaharia care mărturisea că împăratul lui Israel va intra, pe mânz de asin, în cetatea Ierusalimului, adică va intra cu pace, nu în sens de ocupaţie sau cu gând de cucerire.

Convingându-se mulţimea de minunea săvârşită cu Lazăr, a început să aclame, să rostească psalmi şi să spună: *Osana, binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel!* (In 12, 13). Mărturisesc evangheliştii că oamenii aveau în mâini ramuri de finic, simbol al vieţii. Ei îşi aşterneau hainele să treacă, măcar să treacă Hristos peste ele, ca să le ducă cu ei acasă în ţările de unde proveneau. Toată această mulţime era supravegheată de ostaşi romani care stăpâneau în acea vreme Ţara Sfântă. O mulţime de oameni oricând putea provoca o răscoală, o răsturnare a situaţiei de acolo, dar vedem că armatele romane stau deoparte, lasă să se desfăşoare această mişcare de populaţie dinspre Betania spre Ierusalim, însă totuşi în cineva s-a aprins duh de invidie, de ură, de răzbunare. Aceştia erau arhiereii, preoţii şi cărturarii de la templul din Ierusalim. Şi chiar în timpul acestei procesiuni, unii dintre farisei Îl îndeamnă pe Hristos şi Îi spune: „Porunceşte-le ucenicilor Tăi să nu mai strige: *Osana, bine este cuvântat Cel ce vine în numele Domnului!*" Mântuitorul le spune: *Dacă vor tăcea aceştia, pietrele vor striga* (Lc. 19, 40).

Mergând mai departe, au ajuns aproape de poarta templului şi a cetăţii Ierusalimului şi Mântuitorul a zis către ucenicii Săi că va veni vremea când se vor săpa şanţuri în jurul cetăţii, că

va fi împresurată din toate părțile și nu va mai rămâne piatră pe piatră care să nu fie dărâmată.

Iisus Hristos a intrat în cetatea Ierusalimului necucerindu-i zidurile. El n-a vrut să cucerească cetatea, așa cum erau cucerite cetățile din punct de vedere militar. El a dorit să cucerească inima Ierusalimului, nu zidurile, nu templul, nu instituțiile care erau acolo, ci El a dorit să cucerească inima Ierusalimului, căci Dumnezeu nu Se odihnește în ziduri și în pietre. Dumnezeu Se odihnește în inima omului. Pentru aceasta a venit Hristos. Singurul lucru din lumea aceasta pe care a vrut Hristos să-l cucerească a fost inima oamenilor, nu averile, nu cetățile, nu țările lor, ci inimile lor. Pentru aceasta vine Hristos, în Duminica Floriilor, în orice biserică: să cucerească și să intre în inimile noastre. Binecuvântați să fie toți acei care își deschid larg porțile inimii și Îl lasă să intre!

L.C.: Atunci unul din mesajele Sfintei Evanghelii din Duminica Floriilor, a Intrării Mântuitorului în Ierusalim, este tocmai acesta: să-L lăsăm pe Hristos să intre în inimile noastre!

Î.P.S. Ioan: Vă întreb și îi întreb pe cei ce iau aminte la aceste cuvinte: Îl veți lăsa pe Hristos să intre în familiile dumneavoastră, Îl veți lăsa să intre în inimile părinților, fraților, soției, soțului? Acesta este unul dintre mesajele Sfinte Evanghelii: să deschidem, cu adevărat, larg porțile familiei noastre și ale inimii noastre, ca acolo să intre Hristos. Deschideți larg porțile inimii frățiilor vostre, căci Hristos dorește să facă Paștile în familiile dumneavoastră și în inimile frățiilor voastre! Prin urmare, să-I zicem lui Hristos: „Bine-ai venit, Împărate al Cerului, în smerita mea inimă! Bine-ai venit, Împărate al Cerului, în familia mea! Rămâi să facem Paștile în casa mea, în familia mea, în orașul meu! Rămâi, Doamne, să faci Paștile cu toți românii de la Nistru până la Tisa și din Hotin până la Mare!”

Cinstirea Maicii Domnului – Iordanul în care S-a sălăşluit Hristos

Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară!
(Acatistul Bunei Vestiri)

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, în continuare tare mult v-aş ruga să spuneţi câteva cuvinte despre rolul femeii în Biserica Ortodoxă. Maica Domnului este protectoarea aşezămintelor de la Muntele Athos, numit Grădina Maicii Domnului. Maica Domnului este cinstită în toate sfintele lăcaşuri ortodoxe. Într-o biserică sau într-o mănăstire, primii intră bărbaţii. Femeia nu poate face parte cu drept de vot din adunările eparhiale. În multe biserici, femeile au locul în a doua jumătate a bisericii, partea dinspre ieşire, partea opusă altarului. Sau în alte biserici ele stau în partea stânga, iar bărbaţii în dreapta. În general, diferenţierea este netă: într-o parte bărbaţii, în alta femeile. De ce? Totuşi atâtea femei au intrat în rândul sfintelor – am acum în minte numele a doar trei mari cuvioase ale căror sfinte moaşte sunt venerate la noi: Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iaşi, Sfânta Muceniţă Filofteia de la Curtea de Argeş, Sfânta Tatiana de la Craiova. Prin urmare Maica Domnului este cinstită, şi la fel multe sfinte, dar femeia, după unii, astăzi nu ar avea drepturi egale cu bărbatul în biserică. Cum motivaţi aceasta?

Î.P.S. Ioan: În Biserica Ortodoxă s-a păstrat tradiția aceasta încă din Vechiul Testament, în care vedem că Dumnezeu a chemat la lucrări importante partea bărbătească – și aici observăm de exemplu chemarea lui Avraam, ce era cap de familie. Conform tradiției, cutumei și civilizației din care venea, în acea perioadă – vorbim de patriarhat – bărbatul era cap al familiei.

Într-adevăr, avem în Vechiul Testament, de exemplu, parte bărbătească în calitate de profeți, dar avem menționate totuși și femei cu o viață aleasă, rugătoare către Dumnezeu. Mă gândesc acum la mama fraților Macabei, Solomon, dar și la alte persoane cu o viață deosebită din Vechiul Testament. Însă prin alegerea Fecioarei Maria ca Născătoare de Dumnezeu, devenind deci Născătoare de Dumnezeu, ceea ce a fost „Rai de taină", „scară cerului, pe care S-a pogorât Dumnezeu" la noi, eu zic că i s-a dat femeii o cinste deosebită, că femeia a fost ridicată la un rang deosebit; adică partea femeiască, Maica Domnului „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii".

L.C.: Cum este realizată legătura dintre Vechiul Testament și Noul Testament prin Maica Domnului?

Î.P.S. Ioan: Maica Domnului, Măicuța Sfântă ține într-o mână Legea Vechiului Testament și în cealaltă pe cea a Noului Testament. Nu poți să treci de la Vechiul la Noul Legământ al iubirii decât prin fața Maicii Domnului, pentru că prin ea s-a împlinit Legea Vechiului Testament. Dumnezeu i-a oferit lui Moise Tablele Legii, iar Maicii Domnului, pe Însuși Fiul Său. Moise a primit două table reci, din piatră. Maica Domnului a primit pe Mântuitorul lumii.

Acum să vedem mai departe dacă într-adevăr, astăzi, femeia este mai prejos decât bărbatul în biserică. Oare nu femeii i s-a dat darul nașterii de sfinți? Oare nu devine, păstrând proporțiile, și femeia creștină de astăzi... și ea un Rai de taină? Pentru că

unde trăiesc, unde sunt sfinții? În Rai. Atâta timp cât tu pe brațele tale crești un copilaș, și el, încreștinat, el este un sfânt. Deci brațele tale devin și ele o parte din Rai. Ei! Bietul bărbat are mâinile crăpate de muncă, fruntea strivită de sudoarea muncii sale.

Apoi cine face și cine aduce prescura la altar? Oare ce poate fi mai important, mai de preț lucru, ca din aluatul frământat cu rugăciune, cu post, să faci o prescură care devine apoi trupul sfânt al lui Hristos, din care ne împărtășim? Deci nu trebuie să cădem în cercul unor idei din lumea protestantă și neoprotestantă, care a renunțat la unele Taine din Biserică și nu văd rolul profund și hărăzit, rânduit de Dumnezeu, femeii, ci văd totul în Biserică prin prisma unui egalitarism social. Noi știm că Mântuitorul spune: *Care între voi va vrea să fie întâiul, să vă fie vouă slugă* (Mt. 20, 27). Mântuitorul iată, spală picioarele Apostolilor, nu Apostolii picioarele lui Hristos!

În Vechiul Testament, cum spuneam, au fost patriarhi, proroci din partea bărbătească, dar iată că pe femeie, care din punct de vedere social era socotită pe o treaptă inferioară, o alege Dumnezeu, ca din ea să Se întrupeze Fiul Său. Este o altă cinste mai mare care i s-a putut da vreodată femeii pe pământ? Așa că nu trebuie să privim lucrurile sub raportul relațiilor care s-au instaurat în societate, al unui simplu egalitarism, ci să căutăm esența valorii și a rolului pe care femeia îl are în Biserică. Cum spuneam: să fii tu născătoare de sfinți! Tu, ca mamă, ești chemată să naști și să hrănești sfinți! Auzi... ce poate fi mai mare, mai frumos decât lucrul acesta?! Apoi, se vede foarte clar, Hristos i-a mandatat pe Apostoli în ce privește propovăduirea, grăirea, cum se spune în biserică, frângerea pâinii ș.a.m.d. Așa a rânduit Dumnezeu, fiecăruia câte ceva. Iată, femeii unele lucrări, adică unele lucrări se desfășoară prin femeie, altele prin bărbat.

În cadrul Bisericii Ortodoxe, la fiecare parohie este și un comitet de femei, care au o contribuție deosebită în anumi-

te activități specifice și pe care le pot îndeplini. De exemplu atunci când se construiește o biserică, se face un comitet mai lărgit de oameni care pot aduce o contribuție la zidirea bisericii. Sunt solicitate credincioasele care se pot ocupa de strângerea de fonduri, de hrana muncitorilor. Din punct de vedere administrativ acestea sunt lucruri importante, unde femeia își poate aduce contribuția.

Așa că eu zic că femeia este la mare cinste, da, la mare cinste înaintea lui Dumnezeu și că Dumnezeu, în ușa bisericii, nu face deosebire între bărbat și femeie. Îi primește pe amândoi cu aceeași dragoste și ei pleacă din biserică cu aceeași binecuvântare, și bărbatul și femeia.

L.C.: Într-un cuvânt duhovnicesc din Duminica Intrării în Biserică a Maicii Domnului ați menționat existența a două temple.

Î.P.S. Ioan: Da – cel zidit în piatră, al lui Solomon și al doilea este templul cel viu, Maica Domnului, în care S-a sălășluit Mântuitorul Hristos, templul din care Se va naște Fiul lui Dumnezeu întrupat. La templu se aduceau jertfe. Cei doi părinți Ioachim și Ana aduc ca jertfă pe unica lor fiică. Ce jertfă aducem noi astăzi lui Dumnezeu? Îndemnul este să ne aducem fiii și fiicele în casa lui Dumnezeu. Numai așa ei vor deveni temple vii în care Se va sălășlui Hristos.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, sunt unele persoane sau categorii de oameni care nu o cinstesc pe Maica Domnului, dar noi, românii, avem un strălucit poet care i-a închinat o poezie cu totul deosebită. Mă refer la poezia *Rugăciune,* închinată Fecioarei Maria, scrisă de marele nostru Mihai Eminescu. Pentru frumusețea ei deosebită și pentru dimensiunea creștină extraordinară (de fapt creștinismul reprezintă una din ipostazele lirice eminesciene), redau textul în întregime: *„Noi, ce din*

mila Sfântului / Umbră facem pământului, / Rugămu-ne-ndurărilor, / Luceafărului mărilor; / Ascultă-a noastre plângeri, / Regină peste îngeri, / Din neguri te arată, / Lumină dulce, clară, / O, Maică Preacurată / Și pururea Fecioară, / Marie! // Crăiasă alegându-te, / Îngenunchem rugându-te. / Înalță-ne, ne mântuie / Din valul ce ne bântuie; / Fii scut și întărire / Și zid de mântuire, / Privirea-ți adorată / Asupră-ne coboară, / O, Maică Preacurată / Și pururea Fecioară, / Marie!"

Poezia *Rugăciune* de Mihai Eminescu este un imn religios cu accente de odă. Titlul este folosit cu sensul său propriu, de act existențial uman în fața divinității.

Scriitorul-teolog Valeriu Anania, devenit Mitropolitul Bartolomeu al Clujului, consideră că poezia pornește de la tradiția creștină autohtonă și că ipostaza care l-a sensibilizat pe Eminescu este icoana Maicii Domnului de pe bolta de deasupra Sfântului Altar, cu privirea și cu brațele îndreptate ocrotitor către credincioșii dinăuntru, în care Maica Domnului este ocrotitoare a creștinătății. Înainte de a continua să spun câteva cuvinte despre această poezie, Înaltpreasfințite Părinte, de ce se află tocmai icoana Maicii Domnului pe bolta de deasupra altarului?

Î.P.S. Ioan: La Cincizecime, Maica Domnului a ascultat predica Sfântului Apostol Petru, când s-au botezat ca la trei mii de suflete, și atunci când s-a întemeiat Biserica Maica Domnului a fost de față. Sub ochii ei s-a întemeiat Biserica. Sub ochii ei blânzi și privirea-i dulce, săvârșește în mod permanent preotul Sfânta Liturghie. De aceea, pe cupola Sfintelor Altare, se pictează Maica Domnului cu Pruncul în brațe, astfel străjuind biserica, pe preot și pe credincioșii aflați în biserică.

L.C.: Revin la poezia lui Mihai Eminescu, *Rugăciune*. Poetul concepe „rugăciunea" într-o formă dialogată, structurată în două strofe, cu refrenul: „*O, Maică Preacurată / Și puru-*

rea Fecioară / Marie!" Adresarea este în numele colectivității. Comuniunea sufletească se realizează printr-o invocație adresată „îndurărilor", „luceafărului", pentru ca „regina peste îngeri", „lumina dulce, clară" să „se arate" din „neguri". Dialogul eului liric cu divinitatea din prima strofă este susținut de verbele „rugându-te" (gerunziu) și „ascultă, te arată" (imperativ), exprimând implorarea sacră a Fecioarei pentru a asculta „a noastre plângeri". Fără a detalia concret, Eminescu dezvoltă, în strofa a doua, invocația către Fecioară: „*Înalță-ne, ne mântuie / Din valul ce ne bântuie.*" Sugestiv folosit verbul „a înălța", a ne ridica la cer prin alăturarea cu „ne mântuie", iar „valul" are semnificația efemerului, a tot ce este trecător.

Imaginea poetică a Fecioarei este metaforică: „crăiasă", „scut și întărire", „zid de mântuire", cu „privirea adorată", un izvor de mântuire pentru cei năpăstuiți. Refrenul strofei a doua are alte semnificații decât cel care încheie prima strofă: privirea Fecioarei are puteri miraculoase, sugerând înălțarea și mântuirea.

Poetul Mihai Eminescu creează atmosfera necesară exprimării unor gânduri și sentimente înalte, prin îmbinarea lexicului religios, cu rolul de a sacraliza („Sfântului", „îngeri", „rugându-te", „îngenunchem", „înalță", „mântuie", „mântuire"), cu vocabular de factură romantică-mitică („luceafăr", „mare", „neguri", „lumină", „crăiasă", „adorată"). Se realizează astfel o necesară antiteză între lumea terestră, cu existența sa efemeră, care face „umbră pământului", „cu plângeri" inerente condiției sale bântuite de „valuri", și lumea divină, capabilă „să mântuie", coborându-și asupra noastră, a oamenilor, „privirea adorată".

Poetul transmite sentimente pioase, realizând un portret literar atemporal (general-valabil). Văzută în ipostaze diferite („regină", „lumină dulce, clară", „crăiasă", dar și „scut", „zid de apărare"), Fecioara Maria îmbină măreția și suavitatea. La atmosfera generală contribuie și muzicalitatea specifică imnu-

lui religios: două strofe de câte zece versuri alternează rima împerecheată din primele şase versuri cu cea încrucişată din ultimele patru, cu un ritm ce dă impresia unei incantaţii religioase. Iar ultimul vers conferă o notă de modernitate, deşi poezia este realizată în „dulcele stil clasic". Acesta este poetul Mihai Eminescu cu geniul său!

Ştiu, Înaltpreasfinţite Părinte Arhiepiscop, că apreciaţi şi că vă place poezia eminesciană. Într-una din sălile reşedinţei episcopale de la Miercurea-Ciuc, alături de icoane ale sfinţilor români, sunt însemnate versuri scrise de Mihai Eminescu. Dar să revenim la minunata poezie *Rugăciune*, adresată direct Preacuratei Fecioare Maria. Oare de ce Eminescu a ales-o pe Maica Domnului pentru a-i adresa rugăciunea?

Î.P.S. Ioan: Mihai Eminescu a închinat această poezie Maicii Domnului, ceea ce denotă că el se trăgea dintr-o familie unde a auzit cuvinte deosebite la adresa Maicii Domnului. Putem spune că a trăit într-o familie cu o credinţă profundă în Hristos. Familia Eminescu poate să fi fost familia cu cei mai mulţi călugări din secolul al XIX-lea, iar Mihai Eminescu, nepotul cu cei mai mulţi unchi şi mătuşi în călugărie. Bunicul său, cântăreţ bisericesc... Raluca, mama poetului, a avut doi fraţi călugări, Calinic şi Iachint, trei surori călugăriţe, Olimpiada, Sofia şi Fevronia, o nepoată de soră, Xenia, tot călugăriţă. Raluca, mama poetului, avea, de asemenea, sufletul la cele înalte. A cumpărat o bisericuţă, încât Eminescu a avut, din fragedă copilărie, o biserică a familiei chiar pe moşia părintească. Ea mai există şi azi, se poate vizita în cadrul Complexului Memorial Mihai Eminescu de la Ipoteşti, jud. Botoşani. Mai mult, Eminescu mergea pe jos până la Mănăstirea Agafton, din apropierea Botoşanilor, la mătuşile sale măicuţe. Chiar rămânea în vacanţe în bucuria celor mănăstireşti, a slujbelor religioase. Am putea spune că întâi în casa părintească a învăţat s-o cinstească

pe Maica Domnului, aceasta de la părinți și de la rudele apropiate, apoi pășind și el spre biserică, fiind un credincios ortodox și știind că, în Biserica Ortodoxă, Maica Domnului se bucură de o cinstire deosebită. Noi spunem „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii". Iată unde o așază Biserica Ortodoxă pe Maica Domnului, mai cinstită decât heruvimii și serafimii!

Așa că poetul Mihai Eminescu a auzit de atâtea ori cântându-se la Sfânta Liturghie acest axion şi de aici a învățat şi el să o cinstească pe Sfânta Fecioară Maria. Și așa cum a scris atâtea poezii, unele dintre ele chiar cu dedicații personale, am putea spune, iată, că a ținut să scrie această poezie ca o floare aleasă, pentru că *Rugăciune* este una dintre cele mai alese flori pe care și le-a sădit Eminescu în grădina operei sale literare. De aceea eu, la Ierusalim, am scris versuri din această poezie, alături de versuri din altă cunoscută poezie scrisă de Eminescu, *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie?* și le-am pus lângă harta României Mari, pe care, așezată pe tron, este Maica Domnului cu Pruncul în brațe. Acolo am scris aceste dulci cuvinte ale lui Eminescu adresate României și Maicii Domnului ca ocrotitoare a României, această grădină a Maicii Domnului, cum a fost numită țara noastră.

În concluzie, eu zic că Eminescu a demonstrat încă o dată că se trăgea dintr-o familie creștină, a trăit creştineşte și a fost acela care a formulat cel mai sintetic relația dintre Biserica Ortodoxă Română şi poporul nostru. Eminescu a numit Biserica Ortodoxă Română „maica poporului român".

L.C.: Poporul român ortodox a cinstit-o pe Sfânta Fecioară Maria dintotdeauna, fapt dovedit și de creațiile populare, care ştim că sunt mult mai vechi decât literatura şi muzica cultă. Mă gândesc acum la minunatele pricesne închinate Maicii Dom-

nului, mai ales cele din Transilvania. Nu se poate să nu emoţioneze sufletul unui credincios următorul refren şi în întregime extraordinara priceasnă *O, Măicuţă Sfântă: „Nu lăsa, Măicuţă, / Să pierim pe cale, / Căci noi suntem fiii / Lacrimilor tale. / Ajută-ne, Măicuţă, / Să ne rugăm mereu, / Să credem totdeauna / Că este Dumnezeu".* Sau un alt refren: *„Regină eşti şi Mamă, / În lume şi în cer; / Aceia ce te cheamă / Sunt siguri că nu pier"* (*Sub steagul Tău, Marie*). Înaltpreasfinţia Voastră, cum s-a manifestat de-a lungul timpului această legătură intimă dintre popor, dintre credincioşi şi Maica Domnului?

Î.P.S. Ioan: Locuitorii acestor meleaguri ale noastre, încă de la începuturile creştinismului, respectiv după Sinodul de la Efes, unde Sfinţii Părinţi au stabilit cele de cuviinţă pentru cinstirea Maicii Domnului, suntem convinşi că au construit, printre primele biserici de la nord de Dunăre, multe care vor fi fost închinate şi Maicii Domnului. Apoi să amintim iconografia. În iconografie, nu există biserică de la noi, în ţara noastră ortodoxă, în care să nu fie zugrăvită Maica Domnului cu Pruncul. Am putea spune că după Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Maica Domnului s-a bucurat de o cinstire deosebită în poporul român. De aceea la nici un popor nu găsim această legătură specială, deosebită între Dumnezeu şi Maica Domnului. Auziţi ce zic românii: „Doamne, Maica Domnului!", auziţi ce îmbinare, ce aşezare sfântă de cuvinte! Auziţi: „Doamne, Maica Domnului, ajută-mi!", deci poporul nostru, cerând ajutorul lui Dumnezeu, imediat o pune pe Maica Domnului acolo, ca şi Maica Domnului să-l ajute. Şi acest lucru demonstrează încrederea deosebită în Măicuţa Domnului, cum o alintăm în cântările pomenite mai înainte.

Numărul mare de biserici şi de mănăstiri care sunt închinate unora dintre momentele importante din viaţa Maicii Domnului: Naşterea Maicii Domnului, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, Adormirea Maicii Domnului, Acoperământul

Maicii Domnului și încă alte sărbători închinate Maicii Domnului demonstrează cât de mult și-a pus acest popor român nădejdea în Maica Domnului, ca mijlocitoare către Fiul Său, către Sfânta Treime-Dumnezeu. De aceea ea este pictată în icoana *Deisis – rugăciune* în dreapta Mântuitorului, și apoi, de cealaltă parte, Sfântul Ioan Botezătorul.

În țara noastră, în România, sunt peste două milioane de persoane care poartă numele Maicii Domnului. Poate că s-au schimbat lucrurile puțin acum, dar eu cred că dacă cineva ar putea să reconstituie numele de botez de la români, eu știu din secolul al XIX-lea, să zicem, cred că n-ar fi casă, n-ar fi familie de român în care să nu fi fost o Marie. Având în vedere că, în acele vremuri, femeile nu nășteau un copil, ci câți le dădea Dumnezeu. Așa că primei fiice i se punea numele Maria, apoi celorlalte, dacă le mai dădea Dumnezeu, i se puneau alte nume de sfinte, de aceea eu zic și aş sublinia situația aceasta că n-a fost casă de român fără o Marie. Iată deci că Maica Domnului n-a rămas doar o icoană, o simplă icoană, o simplă imagine în biserică, ci ea a fost adusă în familie, face parte din familia oricărui român! În momentul când puneau numele de Maria unei fete, evident că părinții o încredințau deja Maicii Domnului și educația, partea morală a acestei tinere copile, mereu era raportată la viața Maicii Domnului, care a fost cel dintâi semn al sfințeniei, al binecuvântării și mesaj pe care îl transmite ea fetelor, copilelor de astăzi, fecioria. Gândiți-vă cum își trăiau viața fetele, copilele noastre din vechime, pentru că știau că sunt sub ocrotirea Maicii Domnului și trebuiau să ia de la Maica Domnului toate aceste mari virtuți cu care a fost înzestrată și pe care și le-a păstrat, încât toate au constituit acea coroană de Împărăteasă a cerului. Iată deci că Maica Domnului era cinstită nu numai în biserică, ci făcea parte din familia oricărui român. Așa se explică faptul că Maica Domnului apare în multe creații populare.

L.C.: Înaltpreasfinţite, acum, despre comportarea în biserică şi despre felul cum trebuie să intrăm într-un sfânt lăcaş. Fiecare merge la biserică, la sfintele slujbe, în ţinută cuviincioasă, decentă, deoarece nu merge să facă parada modei, ci să se roage. Există tradiţia ca femeile să intre în biserică sau într-o sfântă mănăstire având capul acoperit cu o basma, cu un batic. În zilele noastre femeile poartă frecvent pantaloni, dar, scria într-o carte Părintele Arsenie Boca, „pantalonii la femei sunt un fapt mult mai grav ca lipsa de basma la rugăciune". Vă rog să vă spuneţi părerea în această privinţă! Mai înainte, vă amintesc cazul, cunoscut de mine, al unei tinere care merge rar la biserică, deşi părinţii ei sunt credincioşi. Într-o zi, această tânără a intrat în biserică (era într-un mare oraş) cu capul descoperit. A vrut să meargă să se închine la sfintele icoane, probabil să spună o rugăciune, în atmosfera liniştitoare din interiorul sfântului lăcaş. Nu era în timpul unei slujbe, biserica era goală, dar, îndată ce a văzut-o, îngrijitorul a certat-o că nu are un şal pe cap, iar tânăra noastră a ieşit revoltată, renunţând să se închine şi să se roage. Ce părere aveţi despre o asemenea situaţie? Nu consideraţi că este o îndepărtare de biserică?

Î.P.S. Ioan: Cum aţi menţionat la un moment dat, femeile stau în stânga, stau în partea dinspre pronaosul bisericii. Acest lucru s-a păstrat încă de la Templul din Ierusalim. Apoi oameni suntem fiecare, cred că rânduiala aceasta trebuie păstrată, pentru că totuşi noi mergem la biserică să ne rugăm, nu să privim în stânga ori în dreapta noastră. Ştim că ispitele gândurilor nu ne părăsesc, de multe ori, nici în biserică, de aceea, nu vedeţi, şi sfinţii, marii pustnici s-au retras în peşteri, nu că au urât lumea sau femeia, ci dintr-un motiv de cât mai intimă şi apropiată comuniune cu Dumnezeu. Aşa a fost, prin urmare, încă din lumea antică: femeia cu capul acoperit, cu o ţinută, zicem noi, decentă. Iată, nu de mult m-am întors de la Ierusalim şi mare

admirație am față de femeia din Orient care păstrează până astăzi o ținută decentă, adică o ținută care într-adevăr parcă te îndeamnă mai mult spre rugăciune, nu la gândurile și mișcările trupești ale omului!

De aceea cazul pe care l-ați amintit este un caz aparte. Asemenea situații trebuie tratate cu multă blândețe și înțelegere. Am fost și eu stareț de mănăstire și știu că se întâmplă, mai ales vara, când este cald, persoane care nu intrau cu o ținută adecvată în biserică. Însă nu prin apostrofare se pot îndrepta lucrurile, ci le spuneam și eu frumos: „Știți, nu se cade..." Îmi răspundeau: „N-am știut, părinte, ne iertați, suntem în vacanță, suntem în trecere!" Acolo unde nu era extravaganță de un anumit grad, le spuneam: „Acum să intrați, să vă închinați, dar altă dată..." Alții chiar aveau haine în mașină și spuneau: „Părinte, imediat mergem și ne schimbăm!", apoi reveneau îmbrăcați decent și femeile acoperite cu o maramă. Și ei se simțeau altfel. Uneori îi întrebam: „Cum vă simțiți acum când v-ați închinat în fața sfintelor icoane în ținută decentă?" „Părinte, mult mai bine și parcă cu mai multă evlavie!" Deci trebuie să învățăm.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, una dintre cele mai frumoase mănăstiri, ctitorită de Înaltpreasfinția Voastră, din eparhia Covasnei și Harghitei este mănăstirea cu hramul Adormirea Maicii Domnului din localitatea Izvorul Mureșului. Cei cu părul alb cunosc această localitate ca stațiune de odihnă a studenților; acum ei caută spiritualitatea emanată de mănăstire. La sărbătoarea ultimului hram, ați bucurat mulțimea de credincioși de diferite vârste prin prezența Înaltpreasfinției Voastre atât la slujba de priveghere de seara, cât și la săvârșirea Sfintei Liturghii. Ați mărturisit, la începutul predicii, bucuria că am mai ajuns încă o dată în viața noastră să auzim chemare de Sus, chemare a Fiului lui Dumnezeu, a Mântuitorului

nostru Iisus Hristos, Care ne-a chemat lângă a Sa Maică ce îşi dădea sufletul pe braţele Sale într-o zi ca aceea, la Ierusalim.

Î.P.S. Ioan: Toţi cei care se aflau acolo au primit binecuvântare de Sus, pentru că au venit să cinstească nu o maică oarecare, nu o maică de împărat pământesc, ci prin prezenţa şi rugăciunile frăţiile lor au venit s-o cinstească pe Mama, pe Maica Împăratului Cerului, pe Maica Fiului lui Dumnezeu, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Am pus atunci o întrebare retorică: Ce-ai găsit, Doamne, la mine păcătosul, de m-ai chemat din depărtări să vin la prohodirea Maicii Tale? Oare ce-a găsit Hristos la noi, păcătoşii, să ne apropie chiar de a Sa Maică, pentru că au fost mai aproape de Maica Domnului Apostolii şi ucenicii decât suntem noi, care ne aflam atunci lângă icoana Adormirii Maicii Domnului? Câtă sfinţenie au avut Apostolii şi ucenicii Mântuitorului Hristos şi cât de păcătoşi suntem noi! Totuşi a spus Hristos: „Mai veniţi şi voi, mai veniţi şi voi la Maica Mea, încredinţaţi-vă ei, căci am lăsat-o mamă celor orfani, celor care nu mai au maică aici, pe pământ, ci şi-au semănat-o sub brazdă; o aveţi şi o avem ca mamă pe Maica Domnului!" La cine mai strigăm noi astăzi, când suntem în lacrimi şi în suferinţă, când vedem că mama noastră este de mult aşezată sub brazdă, iar pe mormântul ei au crescut iarbă şi flori şi stă o cruce legănată de vânt şi vedem că putere de acolo nu mai este? Atunci românul mereu rosteşte o vorbă, „Doamne, Maica Domnului!", adică strigăm la Dumnezeu şi la Maica Domnului. Pe ea ne-a lăsat-o ca mângâietoare Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Ce a găsit totuşi la noi? A mai găsit o fărâmiţă de iubire în inima noastră şi iubirea cea de necuprins a lui Hristos, care iubeşte şi pe sfinţi şi pe păcătoşii ca noi, la fel. Poate în acea curte a mănăstirii au fost şi sfinţi şi au fost şi oameni încărcaţi de păcate mai grele, dar pe toţi ne cheamă Hristos să ne lepădăm de ele, ca să putem şi noi urca la cer senini, într-o zi, ca Maica Sa.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, cred că mereu se poate pune întrebarea de ce o cinstim pe Maica Domnului. Probabil că răspunsuri sunt multe şi, desigur, s-au scris numeroase pagini pe această temă. Ştiu că de-a lungul anului bisericesc sunt mai multe sărbători închinate Sfintei Fecioare, dar Adormirea Maicii Domnului este considerată cea mai mare, are rânduite şi două săptămâni de post, pentru pregătirea duhovnicească a credincioşilor.

Î.P.S. Ioan: De ce o cinstesc milioane şi milioane de oameni pe Maica Domnului? Din nefericire mai sunt încă mulţi care n-o cinstesc, care n-au auzit de ea. Binecuvântat să fie Dumnezeu, că noi am auzit şi am văzut mângâierea pe care o dă ea omului în suferinţă!

De ce oare această sărbătoare a Adormirii Maicii Domnului este atât de cuprinzătoare mai ales în spaţiul nostru ortodox? Pentru că noi ştim şi credem că ea a fost primul pământean, prima fecioară care I-a dat, cum am spune noi în popor, „Bună ziua!" sau „Bine-ai venit!" lui Dumnezeu pe pământ. Prima persoană de pe pământ prin care Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a coborât şi cu care a vorbit în chip cu totul deosebit a fost Fecioara Maria.

Atunci când ea a spus: „Fie mie!" îngerului Gavriil, ea a răspuns în locul şi în numele nostru: „Fie nouă!", adică vino la noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, că suntem în mare suferinţă, suntem în umbra morţii, pentru că toţi au murit fără nădejde şi nu ştiau încotro se îndreaptă până la Învierea lui Hristos.

Iată, Sfânta Fecioară i-a făcut sfântă chemare atunci când a spus: „Fie mie!", când i-a zis îngerului: „Vino la noi, că suferinţa e mare!" Tot aşa şi astăzi Maica Domnului, în numele nostru, al celor ce o cinstim, în rugăciunile ei către Mântuitorul nostru Iisus Hristos, spune: „Mai vino, Iisuse, pe pământ, la fiii neamului acesta creat de Tine, Tatăl şi Duhul Sfânt; întăreşte-i,

alină-le durerea şi suferinţa şi trece-i puntea acestei vieţi întru bucuria cea veşnică!"

L.C.: Vorbind despre cinstirea Maicii Domnului, aţi afirmat, ca de multe ori în predicile Înaltpreasfinţiei Voastre, că mamele sunt sfinte. De asemenea aţi spus ceva ce n-am mai auzit până acum, anume aţi realizat o legătură importantă, esenţială aş zice, între Fecioara Maria şi râul Iordan.

Î.P.S. Ioan: Maica Domnului a fost cel dintâi Iordan. Bătrânul Iordan izvorâse cu aproape 65 de milioane de ani în urmă, de la poalele Muntelui Hermonului. Totuşi, întâiul Iordan, în care a intrat şi S-a sălăşluit Hristos, a fost Fecioara Maria. Apoi, la 30 de ani, a intrat şi în bătrânul Iordan care Îl aştepta şi el, cu apele lui limpezi, ca să-l sfinţească şi pe el, căci multe patimi trecuseră, în decursul timpului, şi peste el şi mult sânge al răzbunării a curs şi pe Iordan.

Dacă credem că, la botez, Hristos a sfinţit Iordanul în care a stat câteva clipe, până L-a afundat Sfântul Ioan în apele lui limpezi şi a avut acel dialog al smereniei între om şi Dumnezeu – iată, numai câteva clipe –, atunci cum să nu credem că a sfinţit în mod cu totul deosebit trupul Sfintei Fecioare, în care a stat de la zămislire, prin umbrirea Duhului Sfânt, şi până la naştere? Cum să nu cinstim o asemenea Fecioară, un asemenea Iordan în care Hristos S-a sălăşluit în vremea Lui de creştere, până la naşterea Sa în Bethleem?

Cum să n-o cinstim apoi pe Maica Domnului, căci ei i-a spus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ca prunc, primul cuvânt pe pământ, cuvântul „mama"? Deci acestei Sfinte Fecioare Hristos îi spune „mamă". Rostind Hristos cuvântul acesta, a sfinţit cuvântul „mamă". De atunci, noi nu mai avem mame, ci de când Hristos a sfinţit acest cuvânt, noi avem „sfinte mame". Poate cineva dintre noi să dea cu o piatră în mama lui? Poa-

te cineva dintre noi să spună că n-a fost sfântă mama lui, care, atunci când ne-a avut în pântece, s-a bucurat și nu ne-a azvârlit în gunoi și în canale, ci ne-a luat în brațe și ne-a dus în sfânta biserică, și ne-a încredințat Maicii Domnului, iar preotul din satul nostru ne-a botezat în numele Sfintei Treimi, al Tatălui și-al Fiului și-al Sfântului Duh?

Să nu mai spuneți, de astăzi, cuvântul „mamă" decât adăugându-i și celălalt cuvânt binecuvântat de Dumnezeu, „sfânt"! Nu vă mai înjosiți mamele! Nu mai ridicați palma și cuvântul peste obrazul sfânt al mamei! Nu-l mai lovi! Nu-l mai umiliți! Cum poți să lovești cu palma un obraz sfânt? Căci așa a spus Hristos, că a sfințit numele de mamă, și mamele noastre sfinte sunt. Au rămas şi vor fi, chiar dacă au trecut dincolo, sfinte mame.

A fost chemat odată, într-un sat, un călugăr de la o mănăstire. L-a chemat o familie ce voia să-și deshumeze mama, la împlinirea vremii de șapte ani, și să-i facă cele după rânduială. Alături mai dezgropase cineva, tot atunci, pe un bărbat. Şi când l-au dezgropat, au văzut că mâna lui dreaptă nu putrezise. L-au întrebat pe bietul călugăr: „Părinte, ce-i cu tatăl meu de nu i-a putrezit mâna dreaptă?" Şi i-a spus călugărul: „În mod cert, cu mâna aceea și-a lovit vreodată mama peste obraz." Prin urmare, de veți dezgropa vreodată pe cineva și veți vedea că are mâna dreaptă neputrezită, să stiți că acela a lovit cu sete obrazul sfânt al maicii sale.

L.C.: Desigur, sunt multe motive de cinstire a Maicii Domnului. În acel cuvânt de învățătură ați mai vorbit, Înaltpreasfințite Părinte, despre Maica Domnului ca model. Prin urmare, vă rog să mai insistați asupra a ceea ce înseamnă modelul Maica Domnului.

Î.P.S. Ioan: De ce o mai cinstim pe Maica Domnului? O cinstim pentru că a cinstit-o şi Fiul său. A ascultat-o. Până la

30 de ani, deși era Fiu de Dumnezeu, născut din Tată fără de mamă, și născut din mamă fără de tată, a ascultat-o. Când eram la Nazaret și am văzut izvorul de unde Maica Domnului lua apă, ca toate celelalte femei din Nazaret, pentru trebuințele de familie, m-am gândit de câte ori Îl va fi trimis pe Fiul său să aducă apă. În mănăstirea de la Izvorul Mureșului există undeva pictată scena Maicii Domnului cu Pruncul venind de la izvor, fiecare având câte un ulcior în mână.

Maica Domnului rămâne model pentru orice mamă și fecioară creștine. În societatea modernă de astăzi vedem că mereu spun oamenii că avem nevoie de modele. Într-adevăr, așa este! Dar ca model de mamă și de fecioară noi avem pe Maica Domnului. Iată, ca fecioară își păstrează fecioria, iar ca mamă se bucură, naște Pruncul și-L crește. Apoi, tot ca mamă, ajunge la culmea suferinței. De la culmea bucuriei, adusă de Arhanghelul Gavriil, ajunge la culmea suferinței, atunci când își vede Fiul răstignit pe Golgota. Iată, ea a trecut peste un asemenea moment și le spune mamelor: „Nașteți-vă și creșteți-vă pruncii, iar dacă se întâmplă ca ei să plece înaintea voastră din această lume, nu cădeți în deznădejde, căci și Fiul meu a trecut din lume înaintea mea, dar am avut bucuria vederii înălțării Sale la ceruri!" De aceea, iubită soră creștină, dacă cumva ți-a murit vreun fiu sau vreo fiică, nu-L supăra pe Dumnezeu, nu cădea în deznădejde, căci Dumnezeu știe care a fost rostul chemării sale de pe pământ!

Să ne mai gândim la un lucru: Maica Domnului a fost alături de Apostoli la pogorârea Duhului Sfânt și la întemeierea Bisericii, la Cincizecime. De atunci Maica Domnului este în fiecare biserică pe care credincioșii o clădesc cu trudă. De fiecare dată când se pune piatra de temelie la o biserică este întru ajutor și Maica Domnului. La mănăstirea de la Izvorul Mureșului, când s-a pus piatra de temelie, am pus o piatră din Ghetsimani.

Ne-am gândit și la Maica Domnului atunci, nu numai la lacrimile Mântuitorului. Maica Domnului iată, prin aceasta, este ocrotitoarea mănăstirii și nu numai atât! Maica Domnului a fost la Golgota și a văzut că Fiul său S-a adus jertfă pentru noi. În toate bisericile noastre ortodoxe, pe cupola de la altar, este pictată Maica Domnului cu Pruncul în brațe. Aceasta arată că Maica Domnului este prezentă la fiecare Sfântă Liturghie săvârșită de orice preot, în biserica dintr-un sat cât de mic sau într-o catedrală foarte mare. Maica Domnului a fost la Golgota, văzând plinirea jertfei celei sângeroase a Fiului său, și este prezentă la săvârșirea Sfintei Liturghii, la aducerea jertfei celei nesângeroase făcută de preot și credincioși. De aceea, în fiecare duminică și sărbătoare, când mergeți la biserică, vă întâlniți cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cu Maica Domnului și cu toți sfinții Domnului.

Un ultim cuvânt pe care cred că l-ar adresa Maica Domnului mamelor ar fi: „Iubite mame creștine, purtați pe brațele voastre sfinți și în inimile voastre purtați pe Hristos!” Iată câtă bogăție poate să fie în brațele și în inima unei mame creștine! Iată de ce trebuie respectată și trebuie să i se dea cinstea cuvenită femeii mame creștine, căci ea poartă pe brațele sale copii sfinți și pe Hristos în inimă! Nu le mai loviți! Nu le mai umiliți pe sfintele noastre mame!

Naşterea Maicii Domnului – Învierea cea mică

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, textele sfinte spun că îngerii lui Dumnezeu i-au adus laudă şi cinstire Maicii Domnului pentru că a fost aceea care a deschis porţile pământului.

Î.P.S. Ioan: Dacă porţile Cerului au fost deschise de Iisus Hristos prin Învierea Sa, porţile pământului au fost ferecate cu şapte lanţuri şi şapte lacăte de păcatele oamenilor. Aceea pe care Dumnezeu a ales-o şi a întărit-o să rupă lanţurile şi lacătele de pe porţile pământului, ca să-L primească pe Hristos să vină pentru mântuirea noastră, a fost Fecioara Maria. Atât de ferecate au fost porţile pământului de către păcatele oamenilor, că nici îngerii din cer nu au putut să le dezlege, decât această Preacurată şi Dumnezeiască Pruncă şi Fecioară Maria, născută din Sfinţii Părinţi Ioachim şi Ana cu multă rugăciune.

L.C.: Ştim că părinţii Fecioarei Maria au fost Ioachim şi Ana. Dar cum s-a născut Maica Domnului?

Î.P.S. Ioan: Aflăm din scrierile Sfinţilor Părinţi şi din tradiţiile de la Ierusalim că cei doi Sfinţi Părinţi Ioachim şi Ana înaintau în vârsta lor, priveau la măslin, priveau la tot ce era roditor pe pământ: cum înfloreau, cum rodeau, şi se uitau neputincioşi, privindu-şi mâinile şi braţele trudite, şi vedeau că ei nu rodesc, nu lăstăresc nici un fiu sau fiică. Câte nopţi, câte zile n-au cuge-

tat în inima lor zicând: „Doamne, de ce ne-ai părăsit?"! Se considerau părăsiți de Dumnezeu, dar nu au căzut în deznădejde și de aceea Maica Domnului, ca și noi într-un fel, a fost plămădită din țărână; ca și noi a primit trup și suflet, dar Maica Domnului a mai avut și altceva – s-a adăugat multa rugăciune a Sfinților și dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana. Cât de fericiți sunt părinții care nasc prunci în urma unei profunde rugăciuni! Acei copii încă din pântecele mamei lor primesc binecuvântarea cerului. De aceea, rugați-vă lui Dumnezeu să vă dea prunci sănătoși, luminați de Dumnezeu! Cât de fericit trebuie să fie pruncul din pântecele maicii sale când ea se roagă pentru el și când aceasta merge la Sfânta Biserică și se hrănesc și ea și pruncul din pântece cu Sfânta Împărtășanie, cu Hristos! Câtă bucurie sfântă în acea mamă! Dar câtă tristețe trebuie să fie în inima unui copil care aude în familie cum se ceartă mama și tatăl său, zicând unul către altul: „Mergi și aruncă-l afară, avortează-l!" Ce simte pruncul în pântecele maicii sale, când vede că mai are câteva zile, ceasuri, clipe și trebuie aruncat afară?

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, odată cu Nașterea Maicii Domnului se deschide un moment cu totul deosebit în istoria mântuirii neamului nostru creștinesc. Acest moment aduce nădejde și bucurie sfântă. Vă rog să accentuați această idee.

Î.P.S. Ioan: Maica Domnului este Născătoarea Vieții. La praznicul Adormirii ei se cântă troparul: „Mutatu-te-ai la Viață, fiind Maica Vieții", adică „Mutatu-te-ai la Hristos", pentru că Hristos este Calea, Adevărul și Viața.

Maica Domnului a fost Scara din vedenia lui Iacov, pe care a coborât Fiul lui Dumnezeu, iar prin Nașterea Maicii Domnului – Învierea cea mică, și prin Nașterea Mântuitorului și Învierea cea Mare a lui Hristos –, pământul nu a mai devenit un deșert de oase, ci o oază a Bucuriei și a Raiului lui Dumnezeu. Mulți dintre credincioși au călătorit în Orientul Mij-

lociu, au ajuns în Sahara, sau cei mai mulţi au văzut imagini din deşert, din pustiu. Aşa ar fi fost întreg pământul. Întreaga noastră planetă ar fi fost un deşert, un pustiu dacă nu ar fi rodit în pântecele acestei Fecioare, dacă nu S-ar fi zămislit Hristos Fiul lui Dumnezeu. Veţi zice: „Părinte, dar s-au născut prunci şi oameni şi înainte de Maica Domnului!" Aşa este, dar dacă Maica Domnului nu ar fi fost Scara pe care să coboare Mântuitorul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu pe pământ, pământul acesta ar fi fost un deşert şi, în loc de fir de iarbă şi flori de crin, ar fi rămas plin de oase. Prin venirea Mântuitorului şi prin Învierea Sa avem nădejde că orice mamă, tată, frate sau soră, pe care noi i-am dus şi i-am semănat în cimitir sub brazdă, vor învia; avem nădejde că oasele acelea vor învia şi vor lăstări şi vor fi în Raiul bucuriei lui Dumnezeu. Dacă Maica Domnului nu L-ar fi purtat în pântecele ei şi pe braţele sale pe Hristos Cel Înviat, oasele părinţilor mei ar fi rămas pentru veşnicie să putrezească în pântecele pământului şi la fel s-ar fi întâmplat cu orice om de pe pământ. Dar prin Naşterea Maicii Domnului, prin Naşterea cea binecuvântată a Fiului lui Dumnezeu, eu am nădejde şi, când mi-am dus părinţii la mormânt, am vărsat o lacrimă pe pieptul lor, dar nu o lacrimă ca să putrezească, ci o lacrimă să înverzească şi să înflorească. Prin Hristos Cel Înviat, toate mormintele vor învia şi de aceea pământul nu va mai fi un deşert de oase, ci va fi o oază, o parte a bucuriei şi a Raiului lui Dumnezeu. În popor, sărbătorii Naşterii Maicii Domnului i se spune Sfânta Mărie Mică, iar Sfânta Mărie Mare era numită Adormirea Maicii Domnului. Într-adevăr, aşa i-au spus înaintaşii noştri, dar gândindu-mă cum aş putea numi această sărbătoare, am numit-o Învierea mică. Dacă la Paşti avem Învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Marele Praznic al Învierii, am putea să spunem că şi astăzi avem Sfânta Înviere Mică, pentru că Fecioara Maria L-a născut pe Hristos – Învierea noastră.

L.C.: Cea mai veche mănăstire din eparhia Covasnei și Harghitei este Mănăstirea Moglănești, de lângă Toplița, cunoscută sub numele de Mănăstirea Doamnei, cu hramul Nașterea Maicii Domnului. Se știe că a fost rectitorită de Doamna Safta, soția voievodului Gheorghe Ștefan al Moldovei (1653-1658), în anul 1658, pe locul unei mai vechi construcții monahale ale cărei ruine se mai vedeau la mijlocul secolului al XIX-lea. Putem spune că Mănăstirea Doamnei își pierde originile și atestatul în negură de vremi. Îmi place mult această mănăstire învăluită într-o tainică lumină, cu pacea și liniștea ei. Am participat, într-un an, la început de toamnă, la sărbătoarea hramului, când Înaltpreasfinția Voastră ați săvârșit Sfânta Liturghie.

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu că, în acea zi de hram, Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne-a făcut o bucurie sfântă, chemându-ne, de pe multe văi și dealuri, să venim să prăznuim, împreună cu îngerii, nașterea Maicii Sale, nașterea Născătoarei de Dumnezeu! Bucurie sfântă s-a sălășluit în inimile credincioșilor, bucurie pe care au avut-o și îngerii din ceruri în acea zi de prăznuire a Maicii Domnului. De la o margine la alta a pământului, de la pământ până în cer, din cer și până întru suferința iadului – și acolo în acea zi a fost mângâiere, pentru că și cei din iad, înecați fiind în lacrimile durerii lor, se bucurau, nădăjduind că Maica Domnului va mijloci și pentru cei dintru adâncul iadului, va mijloci la Fiul său, la Mântuitorul nostru Iisus Hristos, să-i izbăvească și pe cei de acolo. Cu atât mai mult noi, cei de pe pământ, ne punem nădejdea în marele ajutor și în rugăciunile Maicii Domnului către Preasfânta Treime. Prin urmare Maica Domnului nu este numai nădejdea noastră, a celor de astăzi, ci a fost și a părinților noștri, și a strămoșilor noștri. Iată că în ea își pun nădejdea și cei dintru adâncuri și se bucură și cei din cerul Împărăției lui Dumnezeu.

Mângâiere în tot universul, pentru că la acel hram n-am prăznuit naşterea doar a unei fecioare oarecare, ci a celei mai sfinte dintre fecioare, Aleasa Cerului. Câte fecioare cinstite n-or fi fost în vremea aceea, la plinirea vremii, cum spune Sfântul Apostol Pavel la Galateni 4, 4: *la plinirea vremii, venit-a Hristos în lume*... Ei, câte fecioare or fi fost în vremea aceea! Dar una a fost aleasă să fie scară pe care să coboare Dumnezeu la noi. Aceea era fecioara Miriam din Nazaret.

La naşterea acestei sfinte şi binecuvântate de Dumnezeu Fecioare, am putea spune că Dumnezeu a frământat din nou creaţia Sa. Era căzută şi a frământat-o Dumnezeu din nou. Şi ce frământă Dumnezeu ce este? Prescură. Iată, Maica Domnului a fost frământătură din cei doi părinţi, Ioachim şi Ana, şi mult har de la Dumnezeu! Iată prescura din care S-a născut apoi Fiul lui Dumnezeu!

L.C.: Aţi întrebat atunci, Înaltpreasfinţite Părinte, adresându-vă femeilor creştine: „Cu ce nădejde, cu ce credinţă se îndreaptă ele, atunci când dangătul sfânt al clopotelor le cheamă în zi de sărbătoare la sfânta biserică, ducând o prescură frământată cu rugăciune şi cu lacrimi?"

Î.P.S. Ioan: Da, oare cu ce nădejde duc creştinele noastre prescura aceea la Sfântul Altar? Oare n-o duc cu nădejdea ca din prescura aceea să se facă iarăşi Dumnezeu?! Cu ce ne împărtăşim noi în chip văzut? Cu prescura frământată de maica soră creştină cu lacrimi şi cu rugăciune. La slabele şi neputincioasele noastre rugăciuni, prescura aceea se face Hristos, din Care ne împărtăşim noi, cei cu buze pline de păcate. Oare cum Se odihneşte Hristos pe buzele mele şi în inima mea plină de păcate în viaţa aceasta? Mare eşti, Doamne! Mare vei rămâne întru veşnicie, de poţi de atâtea ori să vii şi să nu-Ţi fie scârbă de buzele şi de inima mea cea plină de păcate!

Așa a venit și la această frământătură binecuvântată de Dumnezeu, Fecioara Maria din Nazaret, Arhanghelul Gavriil aducându-i veste din cer. O asemenea veste nu mai primiseră pământul și cosmosul niciodată. S-au mirat îngerii, cetele cerești, când au văzut ce a mai putut Unul în Treime să facă, să plece dintre ei Hristos, Care este înconjurat de mulțimi nenumărate de îngeri, arhangheli... în slava și strălucirea cea mai curată a cerului... și a venit să Se sălășluiască într-o prescură de pe pământ. De atunci se miră îngerii până astăzi. Dacă ați fi privit la cer în timpul Sfintei Liturghii, ați fi văzut câți îngeri sunt deasupra sfintei mănăstiri. Şi toți s-au minunat cum iarăși a venit Hristos la cei păcătoşi, la cei ce n-au pregetat să vină la ospățul pe care l-a oferit Hristos în cinstea Nașterii Maicii Sale.

L.C.: Îmi amintesc că ați spus celor care au participat la hramul de la Mănăstirea Doamnei că, dacă îi va întreba cineva, întorcându-se spre casă, unde au fost, să spună că au fost la ospățul pe care l-a oferit Hristos în cinstea Nașterii Maicii Sale.

Î.P.S. Ioan: Câtă cinste să fi fost chemați la acel praznic pe care Hristos l-a pregătit! Noi I-am mulțumit lui Dumnezeu, am mulțumit maicii starețe și maicilor, tuturor celor care ajută sfânta mănăstire, care au muncit acolo şi care ne-au așteptat cu bucurie. Dar nu știu dacă L-au văzut maicile, sau cei care au lucrat acolo, nu știu dacă L-au văzut și pe Hristos, când a pregătit El mănăstirea pentru sufletele noastre și pentru noi, să ne simțim ca în Rai la praznicul nașterii Maicii Sale.

Câți dintre noi mai pregătim astăzi un praznic sfânt și binecuvântat de ziua maicii noastre?! Celor care sunt în viață nu le mai ducem o floare, celor care au plecat dintre noi, de ziua maicii noastre nu mai ajungem la mormânt să-i punem o lumânare. Vă îndemn să nu vă uitați așa de repede mamele! M-am bucurat să văd atunci la mănăstire surori în vârstă plân-

gând cu mine. Trecuseră zeci de ani de când ele nu mai aveau mame. Cine credeți că le-au mai mângâiat după ce n-au mai avut mame? Credeți că, pe pământ, în afară de binecuvântata mână a mamei, mai mângâie cineva? Spuneți-mi dacă, în afară de mamă, v-a mai mângâiat cineva pe obraz sau v-a șters vreo lacrimă din ochi!

Hristos Domnul, an de an, la începutul toamnei îmbelșugate, pregătește iarăși ce are îndestul și El pentru cea care L-a purtat în brațe când era Dumnezeu și Prunc pe acest pământ. Iată cum ar trebui să ne comportăm noi în relația noastră cu părinții noștri, cu mama și cu tata! Iată că este multă bucurie în cer, când după o Sfântă Liturghie se face pomenirea părinților şi se merge și la mormântul lor! Când vă duceți la mormântul părinților în cimitir, la mormântul soților, al fiilor sau fiicelor, să știți că nu vă duceți la o cruce rece, nu vă duceți la un mormânt unde zac în țărână, în așteptarea învierii celei de obște, osemintele părinților. Atunci când mergeți la mormintele părinților, nu vă duceți, de fapt, la cimitir, ci vă duceți în Rai, unde sunt ei, sau vă duceți în iad, dacă de acolo auziți plânsete și suspine care spun: „Pomenește-mă!" sau „Pomeniți-ne și să nu ne uitați! Întindeți-ne mâna și ridicați-ne prin rugăciunile, prin milostenia voastră și prin rugăciunile Maicii Domnului! Scăpați-ne din lanțurile iadului!" Îndemnul meu este să mergeți și în Rai, dar mai ales la cei care sunt în iad, coborâți la mormintele lor, la cei despre care știți că au murit neîmpărtășiți ori neîmpăcați cu mama sau cu tata, cu sora sau cu fratele, ori neîmpăcați cu Dumnezeu. Mergeți şi scoateți-i din iad, căci prin rugăciunile și prin milostenia dumneavoastră multă mângâiere și multă bucurie veți aduce!

Despre marea sărbătoare a Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos

Întotdeauna Dumnezeu și sfinții au mâna mereu deschisă, pentru binecuvântare

L.C.: Maica Domnului este Născătoarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Sărbătoarea Nașterii Domnului este una din marile sărbători creștine. Este o sărbătoare a bucuriei, deoarece Se naște Mântuitorul lumii. Atunci de ce înaintea acestei sărbători este rânduit post?

Î.P.S. Ioan: Nu vom înțelege rostul postului Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos decât dacă vom înțelege postul ca bucurie pentru creștini. Postul nu este canon, nu este pedeapsă. Postul este bucurie, pentru că în post creștinul este sfătuit duhovnicește să se roage mai mult, să fie mai bun cu aproapele, să fie mai săritor în toate cele ale aproapelui său. Ei, cum să nu caracterizezi o asemenea perioadă, înaintea unui asemenea mare praznic, decât ca o perioadă de bucurie? Oare este omul bucuros? Sufletul omului... când se bucură sufletul omului? Când este în brațul lui Dumnezeu, în armonia și simfonia sfinților, sau atunci când umblă rătăcitor prin lumea aceasta și cade de atâtea ori în brațele satanei? Dar acum privim dintr-o altă perspectivă. Fiind postul Nașterii Mântuitorului, când ori-

ce naştere marchează o bucurie şi un nou început în viaţa unui om sau a noastră, se deschide o nouă pagină în istoria omenirii. De aceea toţi cei care am pornit cu bucurie, şi cred că au pornit cu bucurie creştinii noştri, în acest post, să ne bucurăm, deoarece omul are posibilitatea să se roage mai mult şi cântând, dacă Dumnezeu va îngădui, atâtea şi atâtea colinde româneşti. Colindele nu sunt altceva decât evanghelia pe care a scris-o neamul nostru, marele nostru neam românesc anonim. Deci vom citi şi vom cânta mereu o altă evanghelie, aceea a colindelor, care vestesc marea bucurie de care s-a învrednicit pământul atunci când a venit pe el Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Acum, problema se pune totuşi să conştientizăm faptul acesta, al Naşterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care nu Şi-a ales să Se nască într-un palat făcut de mână omenească, ci palatul pe care l-a ales Mântuitorul ca loc al naşterii Sale este o peşteră pe care nu a făcut-o un om. Peştera aceea Şi-o făcuse Dumnezeu în momentul când a creat cerul şi pământul. Atunci Dumnezeu, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Şi-a amenajat această peşteră pe care a păstrat-o curată ca să Se poată şi El naşte acolo, să vină aici pe pământ. Aceasta pentru că ştia că la venirea Sa în lume oamenii îşi vor pune lacăt atât pe uşa casei, cât şi pe uşa inimii. Cine L-a primit pe Hristos atunci? Cei care n-aveau casă, ca şi El, păstorii de pe valea Bethleemului! Ei L-au primit, că n-aveau casă, n-aveau lacăt pe casă, ci viaţa lor era permanent o legătură între pământ şi cer, prin păstoritul oilor. Trebuie să ştim că acei păstori care erau în jurul Bethleemului, în apropiere de Ierusalim, în fiecare zi, din turmele lor duceau un miel ca jertfă la templul din Ierusalim. Datorită faptului că din turmele lor, zilnic, era o jertfă pe altarul templului din Ierusalim, Dumnezeu le-a făcut această bucurie, să fie printre primii care ştiu că a venit Mielul lui Dumnezeu. A venit să Se jertfească şi

El într-o zi, tot aici la Ierusalim, dar de data aceasta nu pe altarul templului, ci pe crucea de pe muntele Golgotei.

Deci, repet, postul nu este o perioadă de tristețe, ci o perioadă de intensă rugăciune, de intensă participare la biserică. Iată că Dumnezeu a făcut să nu mai avem în fața noastră nici floare de cireș, nici frunză de mesteacăn, toate s-au dus către odihnă. Parcă natura înconjurătoare ne spune: „Ajunge, ați trudit destul, ați cules roadele câmpului, acum apropiați-vă mai mult de sfintele biserici, de sfintele mănăstiri!" Apoi ne îndeamnă spre o cercetare lăuntrică, printr-o spovedanie sinceră și curată, pentru că, la finalul acestui post, noi ne pregătim să ne întâlnim cu Hristos, lumina lumii. La întâlnirea cu Hristos, recomandabil ar fi să nu ne ducem cu haina noastră de nuntă atât de pătată. Este timp suficient pentru a ne spăla, în lacrimile pocăinței, haina sufletului nostru, pentru a putea intra și noi în peștera din Bethleem curați, smeriți și aplecați spre cele duhovnicești. De ce? Pentru că ce-a făcut Hristos, prin nașterea Sa, atât din punct de vedere spiritual, cât și material, decât ca noi să vedem că nu S-a născut în palate luxoase, pe un vârf de munte, ci jos, jos?! Unde este mai jos pe lumea aceasta decât în contextul peșterii din Bethleem?

L.C.: Prin urmare, care este sfatul Înaltpreasfinției Voastre pentru noi, creștinii, în perioada oricărui post?

Î.P.S. Ioan: În perioada postului, în toate sfintele noastre posturi, creștinii să cerceteze mai mult biserica și să cerceteze, în același timp, mai mult și pe cei care nu pot merge la biserică din cauză că sunt bolnavi, n-au posibilitatea să plece din casa lor, dar să-i cerceteze și pe cei bolnavi sufletește, să meargă să bată la ușa inimii lor, îndemnându-i să vină și ei, să se bucure în Hristos, în atmosfera colindelor noastre românești care se aud în postul Nașterii Domnului. În toate bisericile noastre orto-

doxe, până la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, colindele ne vor purta sufletul către Bethleem prin muzica și prin versurile lor atât de limpezi și clare, trecute prin filtrul și prin sinteza poporului român, așa cum neamul nostru L-a înțeles pe Hristos venit aici, la noi, pe pământ.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, într-un cuvânt de învățătură rostit de Înaltpreasfinția Voastră la marea și sfânta sărbătoare a Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ați vorbit despre cea mai arzătoare dorință pe care a avut-o vreodată omul pe pământ. Vă rog să detaliați!

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu, că ajungem la acest praznic, când lumea întreagă sărbătorește venirea în lume a Mântuitorului nostru Iisus Hristos! Aceasta a fost, în decursul miilor și sutelor de mii de ani, cea mai arzătoare dorință pe care a avut-o vreodată omul pe pământ.

După căderea sa, omul mereu a privit către cer, având nădejdea că cerul îi va întinde o mână. De aceea, probabil, în limba greacă, cuvântul care exprimă persoana – omul – se numește *„antropos"*. Noi când traducem din limba greacă cuvântul *„antropos"* punem repede două liniuțe în vocabular și traducem prin cuvântul „om". Dar nu-i chiar așa. *„Antropos"* din limba greacă se traduce în românește „cel ce privește în sus". Numai noi l-am tradus... printr-o vocală și o consoană, dar este prea puțin.

Omul nu este o vocală și o consoană. De aceea, în limba greacă veche, răspunsul la întrebarea: „Cine este omul?" sau: „Ce este omul?" era tradus ca: „Cel ce privește în sus". De ce? Pentru că a căzut, iar atunci când este căzut, un om își ridică ochii către cer, să i se întindă o mână.

Oare n-ați fost puși de multe ori în situații destul de grele în viață, când ați fost înecați în suferință, pe pat de boală, sau când ați pierdut pe cineva drag din familie, oare n-ați privit în sus?

Pentru că de acolo vine darul lui Dumnezeu, de acolo vine ajutorul, de acolo vine mâna întinsă. Oare în viața aceasta, când vi s-a întâmplat un necaz sau o durere, nu v-ați uitat nici în dreapta, nici în stânga? În momentul acela toți te părăsesc. De aceea grecii, în înțelepciunea lumii antice, l-au definit pe om ca fiind „cel ce privește în sus", pentru că numai mâna de sus rămâne veșnic întinsă, până la Judecata lui Dumnezeu.

O singură mână rămâne întinsă mereu: aceasta este mâna lui Dumnezeu. Niciodată, în iconografia noastră ortodoxă, chipul lui Hristos sau al sfinților nu-l veți vedea pictat cu mâna sub formă de pumn. Acesta este semn de răzbunare, de lovire, de jignire. Întotdeauna Dumnezeu și sfinții au mâna mereu deschisă, pentru binecuvântare.

L.C.: Prin urmare, Înaltpreasfinția Voastră, și noi, oamenii, ar trebui să avem permanent mâna deschisă, să nu avem gânduri de răzbunare, de lovire a semenului; dimpotrivă, să fim deschiși în a da un sfat bun ori să facem fapte bune.

Î.P.S. Ioan: Desigur! Rămâne contribuția din partea noastră, dorința noastră. Să ne punem o întrebare: Cum ne vom duce noi către Dumnezeu? Tot cu mâna întinsă, în semnul păcii, al dragostei, al iubirii, sau ne vom duce cu pumnul strâns?

Binecuvântat să fie Dumnezeu, că văd oameni care sunt însemnați cu semnul Sfintei Cruci și care Îl mărturisesc pe Dumnezeu în inima și în sufletele lor! Îi văd pe toți cu mâna deschisă, adică vin la Sfânta Biserică să dea mâna cu Dumnezeu. Auziți cu cine să dea mâna?! *Cel ce vine la biserică dă mâna cu Dumnezeu.*

Când vă întâlniți, în viață, cu o mare personalitate de stat, dacă apucați să dați mâna cu acea personalitate, spuneți la toată familia, la toți vecinii că ați dat mâna cu acea personalitate. Atunci și când mergeți la biserică, la Sfânta Liturghie, spu-

neți celor de acasă: „Dragii mei, am fost la Sfânta Biserică și am dat mâna cu Dumnezeu!" Spunându-le așa, poate se vor trezi și inimile lor, ca să vină cât mai mulți să dea mâna cu Dumnezeu până mai este vreme, până mai este timp, pentru că omul are un timp anume; nu ştim, numai Dumnezeu ştie cât. Bine ar fi, cum se spune în popor, încă din viața aceasta să bați palma cu Dumnezeu! Ați văzut sau ați auzit cum, înainte, în târguri, după vânzări, nu se făceau contracte scrise, ci se bătea palma, reprezentând o înțelegere importantă. Gestul acela era mai presus decât orice contract scris. De aceea îi îndemn pe credincioșii noștri: Veniți și bateți palma, dați mâna cu Dumnezeu, ca să vă treacă El puntea, marea acestei vieți învolburate! Să treceți de mână cu Dumnezeu prin viața aceasta! *Dacă vă veți ține de mâna lui Dumnezeu, nu veți cădea niciodată în prăpastia și în capcanele vieții acesteia.*

L.C.: Am înțeles că, în orice situație, privirea trebuie s-o ridicăm spre Dumnezeu, Care ne așteaptă cu mâna deschisă spre a ne oferi ajutor să trecem prin toate încercările vieții acesteia. Dar unde Îl găsim pe Dumnezeu?

Î.P.S. Ioan: Unde Îl găsim pe Dumnezeu? Vorbesc Scripturile, în contextul sfintei sărbători a Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, despre cei trei magi de la Răsărit care L-au căutat și L-au găsit pe Dumnezeu. Mai întâi, cine vor fi fost aceia? S-au făcut multe cercetări asupra lor, însă aş vrea să aduc şi eu o rază de lumină asupra acelor care au venit și L-au căutat pe Hristos, asupra celor trei magi de la Răsărit care L-au căutat pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Ei veneau din Babilon. De unde ştiau despre venirea unui Mântuitor, despre venirea unei persoane cu totul deosebite pe pământ?

Să facem un pas în istorie! Vă aduceți aminte că, la anul 586 î.Hr., poporul lui Israel a fost cucerit de regele Nabucodonosor,

rămânând în adâncă robie, până pe la anul 536 î.Hr., cam 50 de ani. Regele Cirus al perşilor, pe la anul 516 î.Hr., dă libertate poporului evreu, care era în robie în Babilon, să se întoarcă în ţara sa. Dar trebuie să privim contextul social de atunci. Oare au plecat în clipa aceea toţi evreii din Babilon spre Ierusalim? N-au plecat toţi, pentru că unii erau în vârstă şi nu mai puteau porni pe un asemenea drum anevoios. Gândiţi-vă! De la Eufrat până la Iordan este drum lung prin deşert. Cum să meargă pe un aşa drum? Apoi erau bolnavi, apoi erau copii. Iată deci că şi după eliberarea evreilor de regele Cirus, încă a mai rămas acolo un mănunchi de evrei care ştiau, în credinţa lor, că va veni Mesia, că va veni unsul lui Dumnezeu, Hristos. Aşa ei au semănat, în contextul acelei civilizaţii, credinţa lor şi au ţinut o făclie aprinsă în legătură cu venirea în lume a unui Mântuitor.

Este posibil ca aceşti magi să fi auzit chiar de la poporul lui Israel, rămas încă acolo, de la evreii statorniciţi în acel ţinut. Până astăzi este o comunitate mică de evrei în Babilon, care şi-au păstrat, peste 500 de ani, credinţa în venirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Acesta este contextul plecării acestor magi din Babilon spre Ierusalim.

Credeţi că nu erau oameni mai învăţaţi şi în Egipt, şi în alte părţi ale lumii? Erau, dar aici a rămas acest mănunchi din poporul ales al lui Dumnezeu, care a păstrat credinţa venirii în lume a Mântuitorului.

L.C.: Înaltpreasfinţia Voastră, în acel cuvânt de învăţătură de la sfârşitul Sfintei Liturghii din ziua marii sărbători a Naşterii Domnului, aţi rugat credincioşii să spună care este prima întrebare pe care o găsim în Noul Testament. Vă rog să ne spuneţi câteva cuvinte referitoare la această întrebare şi la importanţa ei.

Î.P.S. Ioan: Da, îndemnul meu este să cercetaţi Scripturile! Citiţi şi fiţi credincioşi Sfintelor Scripturi, căci acolo găsim apa

cea vie necesară sufletului omului! Să reţinem din acest mare praznic că prima întrebare din Noul Testament se găseşte în prima Evanghelie, a Sfântului Apostol şi Evanghelist Matei, la capitolul al doilea, şi ea sună aşa: *Unde este Cel ce S-a născut rege al Iudeilor?* (Mt. 2, 2). Aceasta este prima întrebare menţionată în Noul Testament şi este întrebarea pe care au pus-o magii când au ajuns la Ierusalim. Şi-au pus această întrebare şi cu această întrebare au călătorit de la Eufrat şi până la Ierusalim. Şi-au pus această întrebare şi au găsit răspunsul. Problema este: omul modern, de astăzi, îşi mai pune această întrebare: „Unde este Cel ce S-a născut acum de curând, Iisus Fiul lui Dumnezeu?"

Se pare că mult mai puţini îşi pun astăzi această întrebare. Cei ce păşesc mereu pragul sfintelor biserici îşi pun această întrebare: „Unde este Hristos?", ca să se întâlnească cu El în viaţa aceasta.

Să vedem ce-au mai făcut magii! Dacă şi-au pus întrebarea, au găsit răspunsul la ea sau nu? Conform Sfintelor Scripturi, aflăm că au găsit răspunsul, că L-au găsit pe Hristos în peştera din Bethleem. Deci toţi aceia dintre noi care îşi pun întrebarea: „Oare unde Îl găsim pe Hristos?", într-o zi Îl vor găsi în Sfânta Biserică, în casa lui Dumnezeu.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să vă referiţi şi la acele daruri aduse de magi!

Î.P.S. Ioan: Mai întâi să mai vedem ceva la magi. Au ajuns în peşteră îndrumaţi de steaua de sus. S-au îndoit magii de prezenţa şi de existenţa în faţa lor a lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu? Au zis ei, când au ajuns în peşteră: „Aici S-a născut un Rege, într-o peşteră? Oare o fi El? Oare n-o fi El?" Nu s-au îndoit deloc. Cum L-au văzut, spune Sfântul Evanghelist Matei, s-au închinat Lui.

De ce ne mai îndoim noi astăzi de existenţa lui Dumnezeu? Iată, magii nu s-au îndoit! Cum au ajuns în peşteră, au căzut

la pământ, în fața ieslei, și s-au închinat. După ce s-au închinat, I-au dat darurile. Ce daruri și câte daruri au adus Pruncului Iisus? Veți zice, probabil, că au adus aur, smirnă şi tămâie. Eu zic că au adus nu trei, ci patru daruri. Al patrulea dar a fost acela că s-au adus pe ei. Deci, mai întâi, ei s-au adus ca dar lui Hristos, I s-au închinat Lui, s-au dăruit Lui și apoi au dăruit aurul, smirna și tămâia. Acum se pune cuvenita întrebare: Ne dăruim noi lui Hristos? Ne dăruim noi Sfintei Treimi, Dumnezeului nostru?

În primul rând, să ne facem noi înșine dar lui Dumnezeu, apoi celelalte: aur, smirnă, tămâie. Noi suntem darul lui Dumnezeu. Mamele noastre, atunci când ne-au născut, când ne-au adus în Sfânta Biserică și ne-au botezat, ne-au dăruit lui Dumnezeu, spunând: „Doamne, Îți mulțumesc că l-am născut sănătos, întreg!", apoi preotul face toate cele de cuviință.

De aceea spun mamelor că fiul lor este darul pe care ele îl fac lui Dumnezeu. Ce frumos dar poate să dea o mamă lui Dumnezeu! Ce frumos buchet de flori poate să dea o mamă lui Dumnezeu! Dăruiți-vă copiii lui Dumnezeu, să le poarte El de grijă, și atunci încredințați să fiți că niciodată nu se vor abate de la calea cea dreaptă!

Să continuăm. Aflăm apoi din *Sfânta Scriptură* că magilor li s-a arătat în vis îngerul Domnului și le-a poruncit să nu se mai întoarcă pe aceeaşi cale acasă, adică pe la Irod, ci să meargă pe altă cale. Și s-au întors pe altă cale la casa lor. Ce înseamnă aceasta? Că primul drum pe care l-au făcut magii spre Bethleem a fost drumul Vechiului Testament; după Vechiul Testament, adică au mers după cele scrise de profeți în Vechiul Testament. Odată ajunși la Hristos, nu se mai întorc pe Legea Veche, ci se întorc pe o altă cale, aceea care este marcată de Hristos. Să ne punem și noi întrebarea: „Doamne, oare eu pe ce drum, pe ce cărare mă duc astăzi către Împărăția Ta? Pe ce cale merg spre Judecata Ta?"

Dacă vreţi să fiţi convinşi că sunteţi pe drumul care duce spre poarta Raiului, atunci drumul acela trece prin biserică. Dacă treceţi mereu pragul bisericii înseamnă că vă aflaţi pe drumul care duce spre Împărăţia lui Dumnezeu.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, într-o pastorală la Sfânta Sărbătoare a Naşterii Domnului, sărbătoare a bucuriei, aţi afirmat că, citind cu atenţie în Evanghelia după Matei şi Luca, descoperim că lumina, bucuria şi pacea de la Naşterea lui Iisus Domnul sunt umbrite de semnul durerii, al amărăciunii şi al fricii. Vă mărturisesc că am fost surprinsă tocmai pentru că această mare sărbătoare este un prilej de nemărginită bucurie. Vă rog să insistaţi asupra acestei idei!

Î.P.S. Ioan: Într-adevăr, umbra crucii se proiectează deja asupra Naşterii Domnului. Analizând acele momente care au adus Lumina în lume, le-am putea numi sintetic Naşterea durerii.

De altfel, Naşterea Domnului a fost, şi este şi astăzi, o zi din care nu a dispărut suferinţa. Fecioara Maria împreună cu Dreptul Iosif au trebuit să coboare foarte greu din Galileea la Bethleem, pentru a se înscrie, după regulile recensământului roman, în locul de origine tribală. Este semnificativă scena şi atmosfera din jurul Bethleemului. Păstorii, păzindu-şi oile, erau consideraţi, în iudaism, ca persoane impure, pentru că trăiau laolaltă cu turmele de oi. Dar este adevărat, Iisus Hristos Domnul Se descoperă săracilor, celor umiliţi, acolo, în mizerie. Iată deci că aici vine Hristos, făcând să înflorească speranţa adusă de Naşterea Lui! Scena centrală a Naşterii este aceea în care Fecioara naşte, în staulul oilor, într-o peşteră, neavând loc în nici o casă: *Şi a născut pe Fiul său, Cel Unul-Născut şi L-a înfăşat şi L-a culcat în iesle, căci nu mai era loc de găzduire pentru ei* (Lc. 2, 7).

Pentru toată viaţa Sa pământească, Hristos va rămâne fără o casă proprie, neavând unde să-Şi plece capul: *Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit* (In 1, 11). Este aici drama osti-

lităţii care anunţă viitorul acestui Fiu Dumnezeiesc, ce va ajunge a fi răstignit pe Golgota.

L.C.: Iertaţi-mă, este foarte greu să ne imaginăm grozava scenă ce a urmat imediat după Naşterea Pruncului Iisus, acea dureroasă scenă a uciderii pruncilor la porunca lui Irod. Cum o comentaţi? Oare are legătură cu viaţa de astăzi?

Î.P.S. Ioan: Iată încă o scenă crudă care se întrevede în preajma Naşterii: valea sângelui, violenţa cu care au fost ucişi pruncii din Bethleem şi din împrejurimi: *trimiţând a ucis pe toţi pruncii care erau în Bethleem şi în toate hotarele lui, de doi ani şi mai în jos* (Mt. 2, 16). Aceste victime inocente de atunci ne aduc în faţă imaginea unei învolburate văi a sângelui de astăzi, neştiind nimeni numărul copiilor ucişi în confruntări umane, ori prin avorturi, apoi sclavia copiilor. Adevărul despre toate acestea se află doar în *„Cartea Vieţii"* lui Dumnezeu.

Fuga în Egipt este plină de dramatism: *Scoală-te, ia Pruncul şi pe mama Lui şi fugiţi în Egipt şi stai acolo până ce-ţi voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L ucidă!* (Mt. 2, 13). Această scenă dramatică s-a desfăşurat în lume de atâtea ori şi o trăim şi astăzi, văzând numărul mare de familii care trebuie să-şi părăsească locuinţele sau chiar ţările din care provin, din cauza stihiilor naturii sau a nedreptei cugetări umane!

Hristos Îşi asumă în Naşterea Sa suferinţa Lui, a contemporanilor Săi, până la cea a ultimilor vieţuitori ai minunatei noastre planete albastre. Naşterea lui Hristos, „Naşterea durerii", ne ajută să înţelegem mai bine viaţa celor care astăzi sunt pe stradă în frig, viaţa celor bătrâni şi abandonaţi, a celor bolnavi şi umiliţi de sărăcie.

Trăim o naştere a durerii şi astăzi – o prezenţă vie a lui Hristos printre noi, îndemnându-ne să ne întoarcem către aproapele nostru care se află în suferinţă. Vă îndemn să facem, din suferinţă, astăzi, cu şi în Hristos, bucurie semenilor noştri!

L.C.: Vă rog, în continuare, să vă referiţi la realitatea Naşterii lui Iisus, la timpul şi spaţiul Naşterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Cu alte cuvinte, vă rog să ne prezentaţi existenţa reală şi istorică a lui Hristos pe pământ.

Î.P.S. Ioan: Timpul şi spaţiul sunt două coordonate care marchează viaţa omului pe pământ. Hristos, prin Naşterea Sa, prin venirea Sa în lume, a binecuvântat timpul şi spaţiul, lăsând urme binecuvântate în istorie şi geografie.

Iată ce aflăm din Evanghelia după Luca: *În zilele acelea a ieşit poruncă de la Cezarul August să se înscrie toată lumea. Această înscriere s-a făcut întâi pe când Quirinius ocârmuia Siria* (Lc. 2, 1-2).

Timpul şi spaţiul în care a trăit Iisus sunt bine definite. Hristos n-a trăit oarecând, n-a venit de nicăieri. A venit din Bethleemul Iudeii – cetatea lui David. Iisus Domnul vine la noi, în spaţiul uman, fizic şi spiritual, în această cetate a regelui David. În spaţiul Bethleemului, două sunt punctele topografice asupra cărora au insistat evangheliştii în relatările lor. Primul este ieslea: *Şi a născut pe Fiul său, Cel Unul-Născut şi L-a culcat în iesle* (Lc. 2, 7). Această iesle, probabil, era săpată în piatră.

Tradiţia creştină din epoca primară a Bisericii, susţinută şi de Fericitul Ieronim care a trăit mai mulţi ani la Bethleem, vorbeşte de peşteri în care trăiau cei săraci.

Un alt element topografic marcat de Sfinţii Evanghelişti este „câmpul păstorilor", un loc specific celor care trăiau în stare seminomadă. Iată deci două rezidenţe provizorii, două locuri ale sărăciei şi mizeriei, care devin centrul speranţei cosmice!

Naşterea lui Hristos a marcat în istorie, pentru întreaga lume, împlinirea profeţiilor şi a Bunei Vestiri. Această veste bună nu este proclamată din palate luxoase, ci dintr-o peşteră săracă: *Dar îngerul le-a zis: Nu vă temeţi! Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi S-a*

născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David. Și acesta vă va fi semnul: veți găsi un Prunc înfășat, culcat în iesle (Lc. 2, 10-12). Nașterea lui Hristos va aduce vindecarea celor *zdrobiți cu inima, dezrobirea robilor, celor orbi, vederea* și *libertate celor apăsați* (Lc. 4, 18).

Avem menționat în Sfânta Evanghelie și timpul precis al Nașterii lui Hristos – în vremea împăratului Augustus (31 î.Hr.-14 d.Hr.): *A ieșit poruncă de la Cezarul August să se înscrie toată lumea* (Lc. 2, 1). Sfântul Evanghelist Luca prezintă acest mare eveniment din istoria mântuirii lumii în contextul dramei istoriei. Recensământul roman reprezintă un semn al sclaviei, ne amintește că Hristos S-a născut într-un popor asuprit, în mijlocul săracilor pe care cei puternici îi desconsiderau. În acest „astăzi", în care S-a născut Hristos, El devine adevăratul centru al istoriei și al întregii familii umane.

Hristos este darul Cerului, care prin Fecioara Maria ni se dă nouă. Dumnezeu l-a căutat pe om și l-a găsit în peștera din Bethleem. Omul s-a ascuns de Dumnezeu în întunericul unei peșteri, în întunericul păcatului lumii. Să nu ne ascundem, deci, în peștera păcatului, să ne lăsăm aflați de Hristos și să nu mai fugim de El!

Prima pagină a istoriei creștine a fost scrisă cu raza de lumină a stelei ce marcase drumul și peștera din Bethleem. A doua pagină a fost scrisă cu sângele copiilor uciși. De atunci și până azi, cele mai multe pagini au fost scrise tot cu sânge.

L.C.: Având în vedere această idee, Înaltpreasfințite Părinte, ce mesaj transmiteți credincioșilor?

Î.P.S. Ioan: Timpul nopții, al întunericului a trecut, a fost învins prin Lumina care a venit în lume prin Hristos. Ultima noapte s-a sfârșit. Acestei nopți nu îi va succede alta niciodată: *Va fi o zi deosebită pe care Domnul singur o știe; nu va fi nici o zi și nici o noapte, ci în vremea serii va fi lumină* (Zah. 14, 7).

Celor ce purtăm numele lui Hristos, credem în El și Îl vom primi în viața noastră, ne va da putere să devenim fii ai lui Dumnezeu. Aceasta este cea mai fierbinte dorință pe care o am și rog pe Bunul Dumnezeu să ne dea puterea și înțelepciunea ca toți, în iubirea lui Hristos, să devenim fii ai lui Dumnezeu, fii ai păcii și ai mângâierii!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, care este treapta cea mai înaltă a manifestării iubirii lui Dumnezeu față de om? Care este modul cel mai înalt al iubirii lui Dumnezeu pentru omenire?

Î.P.S. Ioan: Omului îi rămăsese doar o singură nădejde de izbăvire din povara sub care zăcea – el nădăjduia ca Preabunul Dumnezeu, Creatorul său, să-Și întoarcă fața către el. Mai mult n-ar fi îndrăznit să-I ceară, însă răspunsul la această fierbinte dorință este aproape de neînțeles la om.

Dumnezeu nu-Și întoarce doar fața mângâierii Sale spre el, ci Își întoarce Fiul la om. Iată cât de mult a iubit Dumnezeu cununa creației Sale – omul!

Ce este omul? Opera de țărână a lui Dumnezeu. Dumnezeu însă nu a făcut statui. Nu l-a făcut pe om o statuie de țărână, s-o așeze în pridvorul veșniciei, ci a însuflețit-o, dându-i suflare de viață, ca să poată păși în Împărăția veșniciei Sale – să intre în comuniunea bucuriei veșnice cu El. Universul ar fi fost mai sărac fără om, dar Dumnezeu iubește comuniunea sfântă – așa cum o trăiește, din veșnicie în veșnicie, în Sfânta Treime. Prin om, Dumnezeu Își împărtășește iubirea Sa creației Sale văzute. Omul este harfa la care cântă Dumnezeu, înveselind tot universul creației Sale. Aici, pe acest fir de praf – Pământul –, Și-a așezat Dumnezeu opera iubirii Sale – omul.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ce anume arată marele praznic al Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos? Ce ne pune în față?

Î.P.S. Ioan: Marele praznic al Nașterii Mântuitorului ne pune în față momentul și toate cele ce s-au întâmplat, când Dumnezeu-Tatăl Îl trimite în lume pe Fiul Său, Unul-Născut, să-l ridice pe om.

Prin Nașterea Sa din Fecioara Maria, Hristos Domnul experiază taina creației – taina creării omului din țărână. Restaurând chipul cel căzut al omului, îi arată încă o dată că locul lui nu este de a rămâne doar în pridvorul veșniciei, ci este în Raiul celor desăvârșiți și sfinți.

Omul pierduse calea Raiului și iată, vedem cum Dumnezeu-Tatăl Își trimite Fiul să ne arate această cale pierdută de noi! Omul pierduse și Raiul, și cărarea lui. Prin întâlnirea cu Hristos, ni se descoperă întreaga lucrare pe care o va face El în lume, pentru a ne întoarce de pe calea pierzării pe calea mântuirii.

Hristos n-a venit în vizită pe pământ, ci a venit să împlinească una din cele mai importante acte de iubire a lui Dumnezeu – iubire ce va fi răstignită, jertfită pentru noi. Esența jertfei nu este cenușa, ci iubirea.

Dar să vedem unde și când a pășit Fiul lui Dumnezeu pe acest fir de praf din Univers, pe care noi îl numim pământ. Sfintele Evanghelii ne spun că la Bethleem, în urmă cu mai bine de două milenii, S-a născut Hristos Domnul – așa cum profeții Vechiului Testament au vestit poporului lui Israel, ținând trează, în conștiința lor, neuitarea lui Dumnezeu, promisiunea lui Dumnezeu de a nu-l lăsa pe om pradă pentru veșnicie diavolului. Omul a căzut lăsându-se prins în mrejele păcatului.

L.C.: Iertați-mă, Înaltpreasfințite, poate este o întrebare nepotrivită, dar oare ce l-ar fi așteptat pe om, ce s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi venit Mântuitorul Iisus Hristos?

Î.P.S. Ioan: Să vedem ce ne spune Sfântul Apostol Iuda despre îngerii care nu și-au păzit vrednicia: *Iar pe îngerii care*

nu şi-au păzit vrednicia, ci au părăsit locaşul lor, i-a pus la păstrare sub întuneric, în lanţuri veşnice, spre judecata zilei cele mari (Iuda 1, 6).

Iată, deci, ce l-ar fi aşteptat şi pe om de nu S-ar fi întrupat Hristos! Am fi ajuns în împărăţia lanţurilor, nu în Împărăţia iubirii lui Dumnezeu.

Întruparea Domnului este un act unic ce s-a petrecut în timpul şi spaţiul create de Dumnezeu. Fecioara Maria este unica Maică a Fiului lui Dumnezeu, unica Maică a celor care cred că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat pentru noi, pentru a noastră mântuire.

Trăim în cel mai binecuvântat loc din Univers, în locul unde Dumnezeu Şi-a aşezat opera Sa de ţărână – omul –, locul unde poate a revărsat cea mai multă iubire a Sa. Cum răspundem astăzi acestui mare dar al Său? Se pare că tot mai mulţi ne îndepărtăm de flacăra iubirii Sale. Păcatul îşi face azi tot mai mult loc în inima omului. Suntem tot mai egoişti, suntem tot mai plini de „eu", iar nu de iubirea lui Dumnezeu şi de suferinţa aproapelui nostru.

Un al doilea Bethleem nu va mai fi, o a doua Întrupare nu va mai fi! Trăim încă timpul milei şi mângâierii lui Dumnezeu. Să fim conştienţi însă că, la A Doua Venire a lui Hristos, mila şi mângâierea de astăzi se vor preface în dreptate, va fi ziua când Hristos nu va veni la noi cum a venit în Bethleem, ca Prunc, ci ca Nemitarnicul Judecător. Atunci mila ta se va preface în îndurarea lui Dumnezeu, iar nedreptăţilor tale îi va răspunde dreptatea lui Dumnezeu.

L.C.: Se poate spune că Mântuitorul nostru Iisus Hristos, încă de la naştere, a început să Se jertfească pentru mântuirea păcatelor noastre?

Î.P.S. Ioan: La Sărbătoarea Naşterii, Biserica pune înaintea noastră icoana Pruncului Ceresc întrupat, născându-Se din

Fecioara Maria, în peștera din Bethleem. Aici am putea afirma că începe jertfa de ispășire pentru păcatele noastre, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pe Care Înaintemergătorul Său, Sfântul Ioan Botezătorul, ni-L prezintă astfel: *Iată Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatele lumii!* (In 1, 6). Și Profetul Isaia, adresându-se poporului lui Israel, spune că Mesia va veni și va fi *ca un miel pe care-l duci spre junghiere și ca o oaie fără de glas, înaintea celor ce o tund, așa n-a deschis gura Sa* (Is. 53, 6-7).

Sărutăm cu toții icoana Nașterii Domnului și vedem peștera în care S-a născut Hristos, ieslea în care a fost culcat, pe păstorii vestiți de îngeri, pe Maica Domnului și, întru smerenia lui, pe Dreptul Iosif, care pentru o clipă Îi va purta de grijă Pruncului Sfânt, ce aducea cu Sine în lume pacea și mântuirea noastră!

Sărutul dat de credincioși icoanei Nașterii Domnului înseamnă pentru noi, creștinii ortodocși, o sfântă îmbrățișare a Pruncului Iisus – semnul că Îl primim în inimile noastre, că dorim să rămână în noi, să ne călăuzească pe calea mântuirii. Icoana rămâne pentru noi, ortodocșii, dulcea sărutare a lui Hristos, a unui Hristos întrupat, Care nu ne arde prin focul dumnezeirii Sale, ci ne lasă să ne îmbrăcăm în El, chiar din pruncia noastră, așa cum le va spune Sfântul Apostol Pavel galatenilor: *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat*(Gal. 3, 27).

L.C.: Ce înseamnă „v-ați îmbrăcat în Hristos"?

Î.P.S. Ioan: Îmbrăcarea în Hristos înseamnă părăsirea lumii păcatului și intrarea în Biserica lui Hristos. Prin Botez, omul primește înfierea: *Dar când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie... ca să ne răscumpere... ca să căpătăm înfierea... astfel, dar, nu mai ești rob, ci fiu; iar de ești fiu, ești și moștenitor al lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos* (Gal. 4, 4-6).

De câte ori rostim *Crezul*, noi mărturisim despre două naşteri ale Domnului nostru Iisus Hristos: din Dumnezeu-Tatăl S-a născut fără de mamă, mai înainte de toţi vecii; din Fecioara Maria, Iisus Hristos S-a născut fără tată, „la plinirea vremii", în peştera din Bethleem: „Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul.../ Şi într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, / Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut. Care pentru noi, oamenii, şi pentru a noastră mântuire, / S-a pogorât din ceruri / şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara / şi S-a făcut om."

Mărturisim aici o îndoită naştere – cea din veşnicie, din Tatăl şi cea în timp, din Sfânta Fecioară Maria. Ca Fiu al Tatălui Ceresc, Hristos este de o fiinţă întru toate egal cu Dumnezeu-Tatăl. Ca Fiu al Fecioarei Maria, Iisus Hristos este Om adevărat, Fiul Omului, asemenea nouă întru toate, afară de păcat. Fiul Tatălui este Unicul, Singurul Fiu, este Unul-Născut al Sfintei Fecioare Maria.

Aşa cum în viaţa lui Hristos mărturisim două naşteri deosebite, tot aşa şi în viaţa noastră de creştini vedem două naşteri. Mai întâi naşterea noastră trupească din părinţi, şi a doua naştere este botezul, momentul îmbrăcării noastre în Hristos.

L.C.: De multe ori în zilele noastre, părinţii şi oaspeţii acordă o mare atenţie petrecerii care urmează încreştinării pruncului la biserică. Ce părere aveţi, Înaltpreasfinţite Părinte?

Î.P.S. Ioan: În epoca noastră, suntem aplecaţi să prăznuim cum nu se cuvine, în ospeţe, ziua noastră de naştere trupească şi să nu ne aducem niciodată aminte în viaţă de a doua naştere a noastră, aceea în Hristos, prin botez, atunci când primim cetăţenia cea cerească. Iată ce dorim: mai bine a trăi cu lumea, nu

cu Hristos, Cel căruia preotul bisericii și părinții noștri ne-au încredințat încă din pruncie.

Hristos, în convorbirea cu Nicodim, îi spune: *Trebuie să vă nașteți de Sus* (In 3, 7). Să cugetăm așadar mai mult la ziua când ne-am născut de Sus și să rămână în noi dorința Celui ce ne-a primit ca fii – să ne întâlnim cu El, Sus!

Și, chiar de am greșit în viața aceasta, să nu uităm că lacrimile pocăinței noastre cad tot în sus.

Prima naștere a noastră ne leagă de Adam, protopărintele nostru, dar care a căzut, iar prin a doua naștere, prin botez, ne unim cu Cel de-al doilea Adam – Hristos.

Omul cel dintâi, luat din pământ, e pământesc; omul cel de-al doilea este din cer (cf. I Cor. 15, 45). De am rămâne doar la întâia naștere, ar fi spre osândire, însă a doua naștere este spre mântuire.

Botezul nostru creștinesc este o naștere de Sus, o naștere din Dumnezeu, o naștere din „apă și din Duh", o naștere din sământă dumnezeiască ce nu poate putrezi – cum ne spune Sfântul Apostol Petru (cf. I Ptr. 1, 23).

Biserica noastră strămoșească este *stâlpul și temelia adevărului* (I Tim. 3, 15). În sânul ei se cuvine să se nască și să crească *omul cel nou, cel zidit după chipul lui Dumnezeu în dreptatea și în sfințenia adevărului* (Efes. 4, 24).

În sânul Bisericii noastre se cade să crească apoi toți fiii neamului nostru românesc, prin fapte bune și prin virtuți, *făptura cea nouă, până vom ajunge toți... la măsura vârstei deplinătății lui Hristos* (Efes. 4, 13).

Hristos a venit în lume ca să ne arate că El este Calea, Adevărul și Viața și că viața nu este un obiect de consum. Viața este darul lui Dumnezeu, el nu se consumă, ci de darul lui Dumnezeu omul se bucură.

Măreția Celui ce S-a născut în peștera Bethleemului este atât de mare, însă mulți nu o văd nici acum. Prin Hristos, omul

nu rămâne în viaţa aceasta doar o dâră de fum, ci un împreună-lucrător cu Dumnezeu în marea Sa operă de iubire a creaţiei Sale. Doar Hristos ne dă ochi şi lumină să-L vedem pe Dumnezeu întru măreţia Lui.

Ca să trecem din tinda veşniciei în Casa lui Dumnezeu, să ne rugăm şi să ne plângem păcatele ştiute şi neştiute, aşa cum fluierul plânge, în cântecele sale, durerea lemnului din care a fost tăiat!

Hristos a venit să stea cu noi o clipă în tinda veşniciei, în tinda lui Adam. Noi, românii, am avut primele şcoli în tinda Bisericii – în această tindă sunt pictate Raiul şi iadul, aici ne-au învăţat Părinţii Bisericii pe ce cale să mergem.

Tot pe prispa casei se ruga românul, cu ochii ridicaţi spre stele, „căutându-L pe Dumnezeu printre ele" şi, acolo găsindu-L, L-a aşezat în icoană, în casă, aducându-I flori de busuioc.

L.C.: Vă rog să comentaţi felul cum, prin Naşterea lui Hristos, Dumnezeu Şi-a arătat dragostea pentru noi, oamenii, cunoscând versetul: ***Întru aceasta s-a arătat dragostea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a trimis Dumnezeu în lume, ca prin El viaţă să avem*** (I In 4, 9).

Î.P.S. Ioan: Iată, după binecuvântata de Dumnezeu călătorie spre Bethleem, prin Postul Naşterii Domnului, primim *lumina cunoştinţei* şi *har peste har* (In 1, 16). Îl primim pe Pruncul Iisus, Fiul lui Dumnezeu întrupat din Fecioara Maria. Este darul Cerului. Ce dar mai mare ca acesta ne-ar fi putut oferi Dumnezeu? Iubirea Se întrupează, ca din ea să ne putem împărtăşi şi noi. Nesecat este izvorul Iubirii lui Dumnezeu!

În sfânta zi a Naşterii Domnului a rodit Cerul pe pământ. Nimeni nu va mai înseta şi nici nu va mai flămânzi, căci roada Cerului este din belşug pentru toţi câţi vieţuiesc pe pământ. Omul creşte în Dumnezeu, fiind hrănit cu iubire, nu numai

cu pâine. În noi se seamănă viața cea nepieritoare. Se seamănă în inimile noastre Hristos. Să ne deschidem deci inimile, ca să cadă în ele această sămânță a nemuririi și a fericirii veșnice în Hristos Domnul! Hristos vine la noi; nu vine ca să plece, ci să rămână în noi, să ne facă și pe noi fii ai Celui Preaînalt.

Mă întreb și vă întreb: Ne-am curăţit oare inimile în postul dinaintea sfintei sărbători a Nașterii, pentru a-L primi pe Hristos în ele? Deschide oare smerenia poarta inimii noastre, ca să intre Hristos, sau am pregătit inimile noastre pentru un alt oaspete?

Avem de ales în a primi pe Oaspetele Ceresc sau a primi desfătările și plăcerile lumii acesteia. Cu cine ne însoțim oare? Cu Hristos sau cu Mamona? Ce alegem: viața sau moartea, veșnicia bucuriei sau veșnicia durerii celei mari?

Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos a schimbat cu totul sensul și cărarea vieţii noastre pământești. Nu mai călătorim către nicăieri, către un „încotro" nedefinit, ci către şi împreună cu Hristos, Care a venit să pășească alături de noi pe cărarea Raiului.

Prin Întruparea Sa din Fecioara Maria, Hristos Domnul ne arată că omul nu este o masă inertă ce se mișcă către nicăieri în Univers, ci o ființă pe care El Și-a ales-o de mireasă.

Iată ce le rostea din adâncul inimii sale Sfântul Grigorie de Nazianz, la acest Praznic, credincioșilor: „Hristos Se naște, slăviți-L, Hristos din ceruri, întâmpinați-L, Hristos pe pământ, înălțați-vă! Cântați Domnului toate neamurile! Cerurile să se veselească și pământul să se bucure!" (Catavasiile Nașterii Domnului).

Să-L primim deci în inimile noastre cu toată dragostea, curăția și sfințenia! Suntem îndemnați de Sfântul Grigorie să ne înălțăm, dar oare la ce fel de înălțare? Aceea prin credință şi prin fapte bune, prin schimbarea din om al păcatului şi al întu-

nericului, în om al virtuţii şi al luminii; în a trăi după Cuvântul Evangheliei lui Hristos, cum a trăit Hristos, dăruindu-Se şi jertfindu-Se; trăind ca nişte *casnici ai lui Dumnezeu* şi *împreună-lucrători cu Hristos* (II Cor. 6, 1).

Suntem chemaţi să umblăm tot timpul *întru înnoirea vieţii* (Rom. 6, 4). *Cuvântul lui Dumnezeu Trup S-a făcut şi S-a sălăşluit întru noi* (In 1, 14). Se cuvine deci să ducem o aleasă viaţă creştină, manifestată prin iubirea faţă de Dumnezeu şi faţă de semenii noştri.

Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos ne-a descoperit marele adevăr că *toţi suntem fii ai lui Dumnezeu* (Gal. 3, 26) şi deci fraţi între noi, fără nici o deosebire, *căci nu mai este iudeu, nici elin, nici rob, nici slobod; nu mai este parte bărbătească şi parte femeiască, pentru că voi toţi una sunteţi în Hristos Iisus* (Gal. 3, 28).

Avem deci îndatorirea de a iubi pe semenii noştri de orice neam, cu care se cuvine în pace şi bună înţelegere a trăi.

Nu te opri dacă ai început această călătorie cu şi înspre Hristos, de la Bethleem! Astfel, vei ajunge într-o zi în Ţara icoanelor, în Rai, căci, altfel, viaţa omului ar fi rămas o simfonie neterminată fără Întruparea lui Hristos.

Împărtăşindu-se cu Hristos, omul nu mai rămâne, aşa cum cred unii, o simplă formulă informatică – el este cer şi pământ.

Să rămânem statornici în credinţa pe care am moştenit-o de la strămoşii noştri, păstrând rânduielile noastre bisericeşti, căci cultura fără Dumnezeu nu poate ţine loc de Liturghie, iar muzeul, loc de biserică – toate îşi au locul şi rostul lor în viaţa noastră!

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, marea sărbătoare a Naşterii Domnului este în fiecare an la 25 decembrie. Putem spune că este un moment încremenit în timp?

Î.P.S. Ioan: Naşterea lui Hristos nu este un moment încremenit în timp, ci este un moment dinamic, viu, căci El Se naşte şi astăzi în inima fiecărui credincios. Lăsaţi-vă inimile să cânte cu îngerii: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire* (Lc. 2, 14), căci S-a născut Iisus Hristos – Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii!

Inima ta este un Bethleem care L-a primit pe Pruncul Iisus; de acum, omul se îmbogăţeşte cu ce este mai scump pe lume, se îmbogăţeşte în Hristos – devine hristofor. După Întruparea şi Naşterea lui Hristos, omul nu mai este doar o creatură a lui Dumnezeu; de azi nu mai suntem singuri, nu mai călătorim singuri spre Împărăţia cerurilor, ci împreună cu Hristos. Dacă până azi Dumnezeu ne aştepta la poarta Raiului, de acum El L-a trimis în lume pe Fiul Său să ne adune de pe cărările cele rătăcite ale păcatului şi să ne aducă la El. Prin Hristos, Tatăl ne înfiază şi pe noi şi ne aşteaptă întru bucuria Împărăţiei Sale, la ospăţul Mirelui Hristos. Mireasa lui Hristos este Biserica pe care a întemeiat-o El şi se desăvârşeşte prin Duhul Sfânt.

Omul nu este un eşec al creaţiei, ci crinul Raiului, cununa creaţiei, *căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică* (In 3, 16). Iată câtă preţuire arată Dumnezeu faţă de om! Preţul răscumpărării şi restaurării firii căzute a omului este Hristos. Dumnezeu-Tatăl Îl trimite pe Fiul Său în lume ca să devenim hristofori, să ne îmbrăcăm cu Hristos, *căci câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat* (Gal. 3, 27).

Dumnezeu l-a creat pe om din iubire şi pentru a avea cu el o părtăşie veşnică întru bucurie sfântă, în Raiul veşnicei lumini, în adâncul cel de Sus. Eu nu sunt trecutul viitorului meu, ci voi rămâne în veşnicie; noi suntem creaţi pentru a fi în veşnicie alături de Dumnezeu-Creatorul nostru. Dumnezeu nu doreşte să fie singur în univers. Dumnezeul nostru nu este un Dumnezeu

al pustiului, ci al comuniunii pline de iubire cu creaţia Sa, cu omul şi chiar cu firavul fir de iarbă. Să ne aruncăm deci, fraţilor, ancora nădejdii noastre în pragul Raiului – stâncă de neclintit şi de nebiruit! Să ne punem nădejdea în stânca Hristos şi nu în pulberea pustiului plin de deznădejdea cenuşii necredinţei! Chiar dacă tu nu crezi în Hristos, crede El în tine; dacă nu-L cauţi tu, te caută El pe tine. Lasă-te aflat, nu mai fugi de Hristos, nu mai fugi de Biserica Lui! El coboară în cel mai de jos adânc, te caută şi după ferecatele gratii, căci tu eşti lacrima iubirii Lui.

L.C.: Într-o Pastorală prilejuită de marele praznic împărătesc al Naşterii Domnului ne îndemnaţi, Înaltpreasfinţite Părinte, să cântăm toţi cu bucurie cuvintele rostite de Sfântul Grigorie Teologul: „Hristos Se naşte, slăviţi-L! Hristos din ceruri, întâmpinaţi-L! Hristos pe pământ, înălţaţi-vă! Cântaţi Domnului tot pământul!" (Cuvânt la Naşterea cea după trup a Mântuitorului Iisus Hristos). Aţi făcut apoi o paralelă între ficţiunea literară şi scrierile scripturistice.

Î.P.S. Ioan: Se scrie azi atâta ficţiune literară după care aleargă mulţi, însă ei uită că raţiunile divine şi realitatea sunt mai profunde decât ficţiunea în care se afundă, pierzând comoara cea de nepreţuit a Sfintelor Scripturi. Prin Întruparea Sa, Hristos S-a făcut punte între nevăzut şi văzut, între două mari realităţi şi nu între două ficţiuni. Omul nu este rodul unei ficţiuni care sfârşeşte în cenuşă, căci lacrima iubirii lui Dumnezeu nu poate fi arsă; omul îşi continuă existenţa în veşnicia iubirii Creatorului său. Cenuşa poate fi sfârşitul unei ficţiuni, dar omul în nici un caz, căci omul este rodul iubirii şi al raţiunii divine; or, iubirea nu poate fi niciodată arsă. Ecuaţia iubire egal cenuşă nu este compatibilă în univers cu iubirea lui Dumnezeu. Prin Naşterea Sa, Hristos aduce în lumea văzută de noi Nevăzutul, nu mai lasă loc ficţiunii; a fost dărâmat peretele

dintre văzut și nevăzut. Omului i s-a deschis o fereastră să vadă realitatea nevăzută până acum: lumea spirituală, lumea îngerilor, lumea cea neîntinată, lumea cea plină de lumină; de aceea a venit Hristos, ca să ne pregătească și să ne ducă în ea. Nu vă temeţi! Hristos este cu noi şi va rămâne în veșnicie cu cel ce se va lepăda de păcate și-i va iubi pe Domnul şi pe semenii lui ca pe sine însuși.

Și azi Dumnezeu plânge cu stele văzând că nu ne întoarcem din toată inima spre El, ci privim mereu înapoi la păcatele pe care le-am făcut. Atât de mult păcătuim și azi, încât au ajuns păcatele noastre până la stelele cerului. „Plin e cerul sus de stele, plin de păcatele mele." Strigă pruncii uciși în pântece, strigă bătrânii şi orfanii către Dumnezeu; până când, Doamne, mai plângi cu stele? Nu mai avem milă nici de Dumnezeu, nici de maica noastră. S-a învârtoşat inima noastră. Doamne, dă-ne iarăşi inimă de prunc! Pruncule Iisus, iubeşte-ne din nou cu inima Ta de Prunc Sfânt, căci noi am ales, precum odinioară Cain, răul! Dumnezeu scrie cu stele de lacrimi viaţa acestei lumi; oare eu fără nici o lacrimă îmi voi scrie viața?

L.C.: Iertați-mă, Înaltpreasfinția Voastră, vă referiți la faptul că nu ne mărturisim păcatele și nu ne pocăim, nu le regretăm sincer? Adică regretul înseamnă a plânge pentru păcate?

Î.P.S. Ioan: Cel ce-şi scrie viața cu lacrimi, acela se va boteza în Iordanul iubirii lui Dumnezeu întru veşnicie. Această lume a creat-o Dumnezeu o singură dată, dar ea este restaurată continuu de Hristos. A venit Hristos azi în lume ca să-l restaureze pe omul cel căzut, să facă din el un vas ales, un Adam nemuritor, un Adam ce stă în comuniune cu Dumnezeu, ce grăiește cu Dumnezeu; un Adam ce se împărtăşeşte din potirul iubirii lui Dumnezeu, căci nu cu pâine şi lacrimi se va hrăni omul în Împărăția lui Dumnezeu, ci din potirul iubirii Sale. Cel ce se

hrănește cu pâine va muri, iar cel ce se hrănește cu Pâinea vieții – Hristos – nu va muri niciodată: *Eu sunt Pâinea vieții; cel ce vine la Mine nu va flămânzi și cel ce crede în Mine niciodată nu va înseta* (In 6, 35). Doamne, eu sunt lutul, pune-mă pe roata vieții și fă din mine vasul în care să verși lacrimile iubirii Tale! Frământă-mă, Doamne, și arde-mă în cuptorul iubirii Tale și umple-mă de har! Botează-mă, Doamne, în focul iubirii Tale și revarsă peste mine limbile de foc ale Duhului Sfânt, să Te slăvesc pe Tine aici și în veșnicie! Vasul plămădit de olar este un arhetip al omului, al lui Adam cel ce încă nu căzuse. Vasul de lut primește botezul focului în cuptor; omul primește botezul în numele Sfintei Treimi în cristelniță. Vasul de lut se botează cu foc, omul se botează cu harul Duhului Sfânt – Domnul de viață Făcătorul. Nu vă îmbrăcați în cenușă, ci în Hristos! Mărturisim un botez spre iertarea păcatelor, ca apoi Duhul Sfânt să ne dea viață din iubirea Sfintei Treimi-Dumnezeu.

L.C.: Înaltpreasfințite, în Pastorala amintită ați făcut o interesantă legătură între prispa, specifică arhitecturii locuințelor din satele românești, inclusiv ale Eparhiei Munților, cum numiți atât de plastic eparhia noastră, a Covasnei și Harghitei, cu prispa din Împărăția lui Dumnezeu.

Î.P.S. Ioan: Hristos S-a născut în peștera din Bethleem, adică a venit la noi în prispa pământului, ca să ne ducă în prispa Împărăției lui Dumnezeu. În prispa casei, țăranul român se ruga seara cu ochii ridicați la cerul plin de stele, plin de lacrimile lui Dumnezeu și-L chema cu lacrimi să vină în prispa casei lui, să-I spună necazul, să stea de taină cu Dumnezeu pe prispă, căci în casă nu se credea vrednic să-L primească pe Dumnezeu. Acolo, pe acea prispă se întâlnea Dumnezeu cu omul. Timpul se topea în veșnicie; timpul țăranului român nu era o paranteză a veșniciei, căci timpul nu piere, acesta fiind timpul lui Dumnezeu. Timpul curge înapoi spre Creator.

O, ce mare taină! Dumnezeu și un țăran român stând de taină pe prispa casei! Oare despre ce grăiau? Țăranul Îi spunea, cu lacrimi în ochi, că au venit străinii şi i-au luat pământul şi nu mai are unde să semene grâu din care să-I facă prescură. Oare ce i-a răspuns Înțeleptul Dumnezeu? „Nu mai plânge, om bun, că-ți voi trimite Eu Prescura de Sus!" Şi așa a ajuns Hristos şi pe prispa casei țăranului român. Hristos a venit în lume și acum ne aşteaptă în Prispa Veşniciei pe toți, să stăm de taină cu Tatăl nostru cel Ceresc. Mângâiat de stele și de cântul îngerilor, Hristos S-a născut în prispa pământului, la Bethleem.

L.C.: În perioada sărbătorii Nașterii Domnului, ne gândim, cred eu, la nașterea atâtor oameni atât de diferiți între ei, dar ne gândim în primul rând la Maica Domnului care L-a născut pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Î.P.S. Ioan: Fiecare dintre noi suntem persoane unice în felul nostru; semănăm unii cu alții, dar nu suntem identici. Omul nu se repetă, el este creat pentru veșnicie, el se restaurează de Hristos. Hristos nu repetă oamenii, El îi restaurează. Dumnezeu Își face și El casă în țărână. Maica Domnului este Fecioara pe care omenirea I-a oferit-o lui Dumnezeu ca să-L nască pe Fiul Său; ea devine dulcea primăvară din care Se naşte Hristos; Maica Domnului este floarea care anunță sosirea primăverii Împărăției lui Dumnezeu. Să-L proslăvim pe Pruncul Iisus născut în peștera Bethleemului, Care a venit la noi, păcătoșii, să ne ridice din robia păcatului și a morții! Acest praznic ne amintește mereu că Hristos, prin Naşterea Sa, ne-a ridicat la demnitatea împărătească de fii ai lui Dumnezeu, de frați şi prieteni ai Săi.

Fie ca permanent să-Și aducă aminte Dumnezeu de noi, să ne dea inimă curată să ne închinăm Lui, să-I facem voia Lui cu mare dor şi râvnă în suflet, să ne deschidem inima spre Legea iubirii Sale, să asculte rugăciunile noastre, să Se împace Dum-

nezeu cu noi și să nu ne părăsească în vreme de necaz! Să ne bucurăm dacă L-am ajutat pe Hristos să-Și zidească Biserică în inimile noastre!

O, mamă, tu ții pe brațele tale o fărâmiță din veșnicie!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, în Pastorala pe care ați scris-o cu ocazia sărbătorii Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos din anul 2012, ați mărturisit despre comuniunea sfântă ce s-a realizat în peștera unde s-a întâlnit Cerul cu pământul. Pastorala are următorul motto: *Și, grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe prunc culcat în iesle* (Lc. 2, 16). Vă rog să ne vorbiți pe larg despre semnificațiile acestui citat.

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Bunul Dumnezeu că, după călătoria duhovnicească din post, ajungem cu toții la peștera din Bethleem să aducem închinare Pruncului Iisus – Fiul lui Dumnezeu! Ne-am alăturat și noi magilor, păstorilor și îngerilor. Ce sfântă comuniune în această peșteră, unde s-a întâlnit Cerul cu pământul!

Ce mare har primim, fiind alături de îngeri, să cântăm și să-L slăvim pe Hristos împreună! O, cât s-au minunat îngerii lui Dumnezeu văzându-L pe Hristos Prunc chiar în peștera altarului bisericii noastre! Pregătind Jertfa cea fără de sânge, preotul zice cu evlavie: „Și venind, steaua a stat deasupra unde era Pruncul." La acest praznic împărătesc suntem în fața unei comuniuni cosmice: Pruncul Iisus adună în jurul Său lumea cerească prin îngeri, umanitatea prin păstori și, prin stea, nemărginitul univers. Toate I s-au închinat Lui! În biserică Îi aducem și noi, în sfânta zi a Nașterii Domnului, cuvenita închinare, laudă și mulțumire pentru că ne-a chemat la acest binecuvântat ospăț cosmic.

Bucuria Nașterii Domnului a pătruns întreaga substanță a creației – de la cele din înaltul cerului, până la cele din adâncul pământului – coborându-Se Hristos în peștera Bethleemului. Toiagul păstorului din Bethleem nu reprezintă altceva decât un *axis mundi* în jurul căruia s-a creat lumea.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, cât de actuale sunt astăzi semnificațiile sfintei sărbători a Nașterii Domnului?

Î.P.S. Ioan: Atunci, în peșteră, s-au auzit glasuri îngerești: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!* (Lc. 2, 14). Iată darurile cu care ne așteaptă Hristos la acest praznic: pace pe pământ și între oameni bunăvoire. Aceste cuvinte îngerești s-au auzit în urmă cu peste două mii de ani în Bethleemul Iudeii. O, cât de actuale și necesare ne sunt și astăzi! Câte războaie sunt pe pământ și azi și câtă vrajbă între frați! Unde este pacea din lume și unde este bunăvoirea dintre oameni? E atâta vrajbă între popoare, între oameni, între frați, între părinți și copiii lor!

Iată, ne cheamă azi Hristos Pruncul, aici, să ne împărtășească din darurile Sale – pace și bunăvoire! Magii I-au adus aur, smirnă și tămâie, iar Hristos ne aduce pace și bunăvoire, darurile veșniciei. Însă ne-a mai adus Hristos un dar de mare preț: acela al nașterii întru veșnicie.

Prin Nașterea Sa, Hristos pune în fiecare prunc născut darul nașterii întru veșnicie. De acum, pruncii nu mai mor; de acum, mamele nu mai nasc prunci care vor muri, ci nasc fii ai veșniciei cerești.

L.C.: În această situație, mesajul adresat mamelor este desigur unul creștinesc.

Î.P.S. Ioan: Bineînțeles, de aceea mă adresez mamelor: Iubită mamă creștină, de acum fiii tăi nu vor mai fi semănați în țărână, ci îi va lua cu El Fiul lui Dumnezeu – Prunc în ziua sfântă

de Crăciun – şi vor fi şi ei fii ai Celui Preaînalt! Fiii pe care îi ţii tu azi pe braţele tale, mâine pe aceştia îi va ţine Avraam la sânul său. Maica Domnului – Fecioara Maria – s-a învrednicit de a naşte Izvorul Vieţii – pe Hristos Domnul, iar tu, dulce mamă, naşti, de azi, viaţă – fii ai veşniciei.

O, ce mare dar să naşti viaţă! Tu, iubită mamă creştină, eşti braţul lui Dumnezeu cu care a frământat ţărâna din care l-a făcut pe Adam. Tu eşti chemată să lucrezi împreună cu Dumnezeu pe acelaşi ogor, să rodeşti ţărâna în care seamănă Dumnezeu darul veşniciei, darul vieţii veşnice. O, mamă, tu ţii pe braţele tale o fărâmiţă din veşnicie! O, ce braţe binecuvântate! De aceea ţi le sărut şi le ud cu lacrimile recunoştinţei, pentru că mi-ai dat lacrima veşniciei. Nu suntem născuţi din piatră, ci din lacrimă de mamă şi har dumnezeiesc; lacrima şi harul sunt daruri veşnice.

Braţele tale, iubită mamă creştină, sunt corabia cu care ne treci tu pe noi – fiii tăi – pe marea lacrimilor, la limanul cel liniştit al Împărăţiei lui Dumnezeu. Vă îndemn să priviţi cât de bucuroasă este o mamă care-şi ţine pe braţele sale pruncul! De ce este oare aşa de bucuroasă? Pentru că ea ştie că pruncul ei seamănă cu Pruncul Mariei din umila iesle a peşterii din Bethleem. Prin ochii pruncului, mama vede cerul; ochii pruncului sunt ferestre prin care mama vede umbra veşniciei. De la Praznicul Naşterii Mântuitorului, fiecare mamă creştină primeşte darul veşniciei, pe care, te rog, iubită mamă creştină, să nu-l ucizi, să nu ucizi veşnicia!

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să ne vorbiţi despre taina Întrupării Fiului lui Dumnezeu, chiar despre istoricul mărturisirii acesteia!

Î.P.S. Ioan: Taina Întrupării Fiului lui Dumnezeu a fost propovăduită de Sfinţii Apostoli şi de ucenicii lor la toate neamurile. Sfântul Apostol Pavel îi spune ucenicului Timotei: *mare este taina dreptei credinţe; Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a*

îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă (I Tim. 3, 16). Iată o adâncă sinteză făcută de Sfântul Apostol Pavel, care a rămas în scris și pentru noi cei de azi; o rază de lumină peste marea taină a Întrupării Fiului lui Dumnezeu!

Sfinții Apostoli au dus în lume Evanghelia lui Hristos – învățătura Sa –, dar și darurile aduse de El omului căzut în păcat: *Poporul care stătea în întuneric a văzut lumină mare și celor care ședeau în latura și în umbra morții lumină le-a răsărit* (Mt. 4, 16; Is. 9, 1). Ce lipsea pe pământ la venirea lui Hristos? Lumina! *Eu sunt lumina lumii,* va spune Hristos (In 8, 12). Unde stătea poporul? În întuneric! Hristos aduce cu Sine acea lumină hristică ce pătrunde în substanța și esența întregii creații. Nu numai celor vii, ci și celor morți. În întuneric, moartea se lupta cu veșnicia omului. Hristos îi va ridica și pe cei din morminte, dăruindu-le lumină și viață, iar celor vii le aprinde în inimă candela vieții și luminii veșnice. Ce mare taină: soarele strălucea, mângâind cu ale sale raze pământul, și totuși pe pământ era întuneric!

O, soare, ce lumină ai tu de nu poți alunga întunericul? O, soare, cât de slăvit ai fost tu de poeți și de „zei", dar iată că totuși ai pierdut lupta cu întunericul! Odată cu Nașterea Mântuitorului Hristos, ne-a răsărit Soarele dreptății, a Cărui lumină aduce pace, dreptate și biruie întunericul și moartea. O singură lumină strălucește în univers, un singur „Soare" – Hristos Domnul. Astăzi a răsărit slava Lui și a Celui care ni L-a trimis în dar. De acum să cântăm cu Isaia profetul: *Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți, neamuri, și vă plecați (...) căci cu noi este Dumnezeu!* (Is. 8, 9-10). Cât de mult s-a bucurat în duh și acest mare proroc al Vechiului Testament! Lui i s-a descoperit venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu și că Se va naște dintr-o Fecioară: *Iată Fecioara va avea în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu!* (Is. 7, 14; Mt. 1, 23).

L.C.: Prin urmare Prorocul Isaia a mărturisit întâia oară despre naşterea Fiului lui Dumnezeu dintr-o Fecioară! Cu cât timp înainte?

Î.P.S. Ioan: Cât de curată şi plină de bucurie era inima Profetului Isaia care a trăit cu opt secole înainte de Hristos! El trăieşte un prezent veşnic lângă Dumnezeu. El zice „cu noi este Dumnezeu" şi nu „cu noi va fi Dumnezeu". O, bătrânule profet, cele date ţie a le grăi de Domnul puterilor celor de Sus s-au împlinit în urmă cu două mii de ani; de atunci, tu ai trăit prezenţa bucuriei dumnezeieşti a harului! Bătrânul profet s-a bucurat în duhul de Naşterea lui Hristos. L-a mângâiat Dumnezeu trecând peste timp, timpul n-a fost o stavilă între Dumnezeu şi profet, căci i-a dat bucuria Naşterii Fiului Său cu opt secole mai înainte faţă de urmaşii săi.

Isaia a ajuns prin har cu opt secole mai devreme la porţile veşniciei. Dacă Isaia grăieşte la viitor despre Naşterea lui Hristos, iar noi la trecut, totuşi azi trăim aceeaşi bucurie cu bătrânul profet în acest ***prezent veşnic al bucuriei. Biblia nu este o istorie a unei lumi apuse, ci istoria veşniciei.***

Bucuraţi-vă astăzi împreună cu Fecioara Maria care s-a făcut tron ceresc, Maică a lui Dumnezeu, bucuraţi-vă cu îngerii şi cu bătrânul Profet Isaia! *Cu noi este Dumnezeu!*, grăia profetul.

L.C.: Dar, Înaltpreasfinţite, noi, astăzi, în ce măsură mai suntem cu Dumnezeu? Chiar dacă spunem şi cântăm *Cu noi este Dumnezeu*, mai suntem azi cu Hristos Domnul? Sau, iertaţi-mă, în ce măsură?

Î.P.S. Ioan: El este şi azi în Sfântul Potir; vine la noi să Se aducă pe Sine ca merinde pentru viaţa veşnică. Ne cheamă la masa Sa cea sfântă, la Cina Sa. Dar pun şi eu întrebarea: Câţi din noi mai venim azi la acest Ospăţ Ceresc?

Sfântul Apostol Pavel le spune Filipenilor că Hristos *S-a deşertat pe Sine, chip de rob luând* (Filip. 2, 7), adică S-a

făcut frate şi prieten cu mine şi cu tine. Dar cu dumnezeirea Sa cum rămâne? „Fiul rămâne tot Ipostas tainic şi în aceeaşi relaţie eternă de Născut din Tatăl", ne spune părintele Dumitru Stăniloae. *Prunc Se face Făcătorul!* Câtă deşertare, câtă coborâre a Făcătorului, ca să ne poată ridica pe noi şi firea noastră din căderea cea din veşnicie!

Dumnezeu nu lasă să piară nimic din ceea ce El a creat din iubire. Dumnezeu, prin om – în care Şi-a deşertat iubirea Sa –, doreşte să umple universul de iubire. Până la Naşterea lui Hristos, viaţa omului căzut *în latura şi umbra morţii* începea şi se sfârşea între două lacrimi: naştere şi moarte. Cât este viaţa omului pe acest pământ? Cât o lacrimă! Romanul vieţii mele sunt convins că poate fi scris pe faţa unei lacrimi.

Nu suntem legaţi de pământ pe veşnicie, căci pământul nu este altceva decât o frunză ce pluteşte pe lacrimile noastre în univers. Pământul este singurul loc în univers unde a căzut o lacrimă a lui Dumnezeu şi l-a sfinţit cu lacrima Sa. Să nu vărsăm pe el, iubite mame, sânge de copil, ci lacrimile pocăinţei! Încă mai avem azi dreptul de a plânge, căci lacrimile pocăinţei sunt mugurii mântuirii noastre. Înainte de a cădea în veşnicie, să cădem în Iordanul pocăinţei! *După cum marea sărută uscatul cu valurile sale, tot aşa omul Îl sărută pe Dumnezeu cu lacrimile pocăinţei.* Lacrima face parte din limbajul nonverbal al omului, ea fiind limba pe care o înţelege cel mai bine Dumnezeu.

L.C.: Înaltpreasfinţia Voastră a spus într-un cuvânt de învăţătură că prin acest praznic noi, creştinii, intrăm în era nemuririi sau în naşterea nemuririi. Vă rog să insistaţi asupra acestei teme.

Î.P.S. Ioan: Naşterea lui Hristos a transfigurat istoria şi toată creaţia Sa. Prin Naşterea Sa, Hristos a sfinţit timpul şi de atunci nici timpul nu mai moare, ci se odihneşte în veşnicie.

În zilele dinaintea praznicului Naşterii Domnului, au trecut prin biserici şi pe la casele creştinilor colindători. Ei au adus în inimile noastre bucuria Naşterii Pruncului Iisus. Sfântul Apostol Pavel le scria Filipenilor aceste cuvinte pe care şi eu vi le adresez astăzi împreună cu Apostolul: *Bucuraţi-vă pururea întru Domnul! Şi iarăşi zic: bucuraţi-vă!* (Filip. 4, 4), mai ales astăzi, căci *Cuvântul S-a făcut trup şi S-a sălăşluit între noi şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr* (In 1, 14). Bucuraţi-vă, că în ziua praznicului Naşterii Domnului altarul bisericii s-a făcut peştera din Bethleem! Să aducem şi noi doxologii cu cetele cereşti Pruncului Iisus şi Maicii Domnului care s-a învrednicit să-L nască, să-L crească şi să ni-L dăruiască, prin voia Tatălui, spre mântuirea noastră!

Hristos a venit în lume să mângâie pe omul cel căzut, să-i lege rănile cele de moarte făcute prin păcat şi să-l ducă în casa Tatălui Său cel Ceresc. A venit în lume Hristos întru smerenie, Şi-a trăit viaţa pământească curată ca a unui copil şi plină de dăruire ca a unui păstor Ce Şi-a dat viaţa pentru salvarea turmei Sale. De aceea va spune mai târziu Hristos: *De nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi ca pruncii, nu veţi intra în Împărăţia cerurilor* (Mt. 18, 3). A umblat mereu pe cărările acestei lumi, căutându-Şi oile pierdute, rătăcite şi rănite de păcat. Şi dacă *vulpile îşi aveau vizuinile lor, păsările cerului cuiburi, Fiul Omului nu avea unde să-Şi plece capul* (cf. Mt. 8, 20).

L.C.: Este foarte dificil, Înaltpreasfinţite Părinte, ca noi, oamenii obişnuiţi, astăzi să ne facem părtaşi la nevoinţele sfinţilor care au trăit pe pământ, care aveau o mare credinţă.

Î.P.S. Ioan: Fără credinţă, în faţa tainei Întrupării am rămâne fără nici un grai, nepricepând cum „cu totul a fost între cei de jos şi de cei de Sus nu S-a depărtat Cuvântul Cel necuprins", că pogorârea lui Dumnezeu n-a fost cu mutare din loc,

ci naştere din Fecioară (cf. Acatistul Bunei Vestiri). Fecioara care „astăzi, pe Cel mai presus de fiinţă-L naşte" va rămâne neclintită chemării celei de Sus. Maicii Domnului i s-au dat cheile pământului. Maica Domnului va fi alături de Pruncul Dumnezeiesc, apărându-L, fugind cu El în Egipt, să-L scape de sabia lui Irod, dar împlinind întru toate cuvintele Fiului Său, chiar atunci când îi va spune că drumul Său pe acest pământ se va sfârşi pe Golgota. Maica Domnului s-a bucurat şi a plâns împreună cu Fiul său, acesta fiind drumul mamei: între bucurie şi lacrimă. Maica Domnului va rămâne bucuria Apostolilor şi mângâierea tuturor celor înlăcrimaţi din această lume, va rămâne Maica orfanilor şi a mamelor îndurerate.

L.C.: Atunci, în Pastorala din 2012, la Praznicul Nașterii Domnului, ați transmis credincioșilor cuvinte care să fie spre mângâiere şi spre sfântă aducere-aminte.

Î.P.S. Ioan: Da, spre aducere-aminte că, în urmă cu mai bine de două mii de ani, pentru noi a venit Hristos, Fiul lui Dumnezeu, să ne ridice din umbra morţii. Vă îndemn să adăugaţi la rugăciuni milostenia, mângâierea şi ajutorarea fraţilor ce sunt în suferinţă şi în mari nevoi! Nu lăsaţi casă nemângâiată, nimeni să nu fie trist într-o zi de mare sărbătoare, nimeni să nu mai plângă, ci să-L întâmpine cu bucurie pe Hristos – Bucuria noastră! Rog pe Bunul Dumnezeu să-Şi reverse harul şi pacea peste ţara noastră şi peste toţi fiii ei! Trăiţi iertându-vă, ajutându-vă şi iubindu-vă cu iubire sfântă!

Numai pe acest drum – între Bethleem și Golgota – Îl poți găsi și azi pe Hristos

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, în Pastorala pe care ați trimis-o creștinilor ortodocși din eparhia Covasnei și Harghi-

tei, cu ocazia marii sărbători a Naşterii Domnului din anul 2013, aţi vorbit despre faptul că în urma călătoriei noastre spre peştera Bethleemului, adică după ce ne-am pregătit prin post şi rugăciune, am găsit Darul Cerului, pe Hristos Domnul.

Î.P.S. Ioan: Noi am călătorit doar câteva săptămâni împletind rugăciunea cu munca şi cu frumoasele noastre colinde româneşti, însă drumul protopărinţilor noştri a fost mult mai lung. După căderea sa, omul a fost izgonit din libertate, iar pământul era o cetate asediată de păcat. Strămoşii noştri s-au învrednicit de bucuria Bethleemului după mii de ani.

Oare cine şi cum a scurtat atât de mult drumul nostru spre Bethleem? Hristos! El S-a ostenit pentru noi atunci când călătorea spre Golgota. Hristos Domnul a călătorit în această viaţă pământească între Bethleem şi Golgota, între starea de dar şi dăruire. Acestea sunt cele două repere fundamentale din viaţa creştinului. *Numai pe acest drum – între Bethleem şi Golgota – Îl poţi găsi şi azi pe Hristos.*

La Bethleem, Îl vedem pe Hristos înconjurat de îngeri, de păstori şi de magi, iar la Golgota Îl vedem înconjurat de cei ce poartă sabie şi piroane. Naşterea lui Hristos nu s-a făcut în neştiut. Odată cu aceasta, noi am ieşit din neştiut. Omul se îmbrăcase în neştiut ca să nu-L mai cunoască pe Cel ce azi S-a făcut cunoscut lumii întregi.

Bucuria Bethleemului se transformă în bucuria Jertfei pe Golgota, căci acolo unde este Hristos nu poate fi decât bucurie în Duhul Sfânt.

Iubite călătorule ce azi te bucuri cu îngerii, vei împărtăşi aceeaşi bucurie cu Hristos şi pe Golgota? Lumea în care trăim azi se mişcă în jurul unei axe existenţiale, marcată aici, pe pământ, de cetatea lui David – Bethleem – şi Golgota Ierusalimului. Cine nu se mişcă în jurul acestei axe se pierde în spaţiile siderale unde nu mai luminează Soarele dreptăţii – Hristos.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, am avut bucuria să merg în pelerinaj în Ţara Sfântă. Am trăit emoţii deosebite în Biserica Naşterii din Bethleem şi pe Golgota, la Sfântul Mormânt. Au rămas în sufletul meu. Despre importanţa duhovnicească a marilor sărbători vă rog cu smerenie să vorbiţi.

Î.P.S. Ioan: Sfântul Ioan Gură de Aur a numit praznicul dumnezeiesc al Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos ca fiind „mama sărbătorilor creştine". Din această zi, omul nu se mai simte părăsit de Creatorul său, ci omul Îl ia în braţe pe Dumnezeu. A ajuns la limanul mult dorit de el, după ce a călătorit o viaţă cu nădejdea că, într-o zi, se va întâlni cu Cel ce îl va izbăvi din robia păcatului. Prin Fecioara Maria, omul Îi dă o sfântă îmbrăţişare Fiului lui Dumnezeu. Maica Domnului ţine în ale sale sfinte braţe şi arată lumii Dumnezeiasca Prescură Care Se va frânge pentru noi spre iertarea păcatelor.

Îndemn pe iubitele surori creştine şi mă rog să le învrednicească Bunul Dumnezeu să poarte pe ale lor braţe prescurile vii ale bisericii şi neamului nostru, adică pruncii. Ei vor săvârşi peste ani şi veacuri liturghia neamului românesc.

Purtând pe braţele ei pe Fiul lui Dumnezeu, pe Cel ce prin Naşterea din Fecioara Maria S-a făcut Om, ni se descoperă taina Fecioarei care naşte neispitită de nuntă. Astfel se împlinesc profeţiile prorocilor Vechiului Testament, dar şi vestea cea bună adusă Fecioarei din Nazaret de Arhanghelul Gavriil.

Un arhanghel vesteşte taina Fecioarei şi tot îngerii o descoperă în sfântul lor cânt: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!* (Lc. 2, 14). Prin Întruparea Sa din Fecioara Maria, Hristos Domnul ne arată că pământul este paradisul unde El S-a născut pentru ca noi să dobândim Raiul cel pierdut.

Hristos binecuvântează acest bulgăre de ţărână pe care trăim noi azi şi face din el o grădină pentru florile Raiului. Ori-

ce prunc născut este o floare pe care o crește Hristos pentru Rai. Oamenii sunt florile Raiului. De aici, de pe acest pământ, Dumnezeu Își răsădește flori în Rai spre bucuria Sa, a îngerilor și a sfinților. Omul a fost creat din iubire și țărână, spre bucuria Sfintei Treimi şi a Cerului. Mireasma lui este bucuria îngerilor.

L.C.: Foarte frumoasă, interesantă şi deosebită este metafora prunc-floare, iar mai înainte ați numit pruncii ca fiind prescurile vii ale bisericii şi neamului nostru, ceea ce, zic eu, îi apropie de o anumită sfințenie.

Î.P.S. Ioan: Dacă am fi conștienți că, pe această minunată planetă albastră, Dumnezeu Își crește flori pentru Raiul bucuriei Sale, am păşi mai cu sfială, iar fiecare pas al nostru ar fi mai cumpătat şi nu am mai umbla pe căile rătăcirii. Omul trăieşte printre florile Raiului şi-l îndemn să nu le strivească, să nu le rupă. Mă adresez mai ales mamelor. Aceste flori nu-s pentru pus în cimitir, ci în Rai. Nu-s sădite de Dumnezeu spre ofilire, ci spre desfătarea și bucuria îngerilor în Cer. Omul ajunge, prin lucrarea lui Dumnezeu și prin a sa stăruință, floare în Cer.

Nu rupeți florile Cerului, nu rupeți florile lui Dumnezeu! Trăiți ca florile, neurându-vă unii pe alții, ci desfătându-vă întru bucuria cea sfântă adusă nouă de Hristos prin Sfânta Sa Naştere! Nu cultivați ură, căci veți aduna roadele urii! Dumnezeu seamănă iubire şi culege mereu ură şi dispreț din partea oamenilor. Iată un paradox al existenței umane!

De aceea întreb pe orice frate creştin de ce n-ar putea fi şi el o floare în Rai, unde nu se mai vorbeşte despre Dumnezeu, ci se vorbeşte cu Dumnezeu.

L.C.: Dacă pruncii sunt flori ale Raiului, pe mamă cum o caracterizați, Înaltpreasfințite?

Î.P.S. Ioan: Mama este acea țărână binecuvântată din care odrăslesc mugurii Raiului. Ea este aceea care ne vorbeşte mai întâi despre Dumnezeu, dar nu înainte de a fi grăit ea cu Dum-

nezeu. În fața unei sfinte icoane și a unei tainice candele, Îl ruga pe Dumnezeu să-i dea pântecelui ei rod binecuvântat pe care să-l dăruiască apoi Cerului.

Oare o mamă creștină are un alt ideal în această viață decât acela ca rodul pântecelui ei să ajungă în Rai? Mama este icoana de lângă leagănul pruncului ei.

O, mamă, țărână sfântă și însuflețită, binecuvântat să fie pântecele tău care rodește flori pentru Cer, florile Raiului! O, ce mare dar a hărăzit Dumnezeu mamei, ca ea să facă bucurie Cerului! Copiii sunt prescurile vii ale părinților.

Câtă bucurie avem în suflete când vedem florile câmpului! După o vreme însă ele se usucă și pier. Și cât de mult Se bucură Dumnezeu când vede că răsare o floare pentru Cer, purtată cu atâta grijă, pe brațele ei, de o binecuvântată mamă!

Sfântul Apostol Pavel a fost răpit până la al treilea cer: *Cunosc un om în Hristos care (...) a fost răpit unul ca acesta până la al treilea cer (...) și a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cuvine omului să le grăiască* (II Cor. 12, 2-4).

Câte și ce n-a văzut acolo! Și totuși s-a întors mut. Nu ne-a spus nici un cuvânt, n-a putut grăi nimic din Rai. Dar ne-a lăsat Dumnezeu un loc aici pe pământ care este o icoană a Raiului, și anume brațele mamei. Cât ești în brațele mamei, în rugăciunile ei, ești într-un colț de Rai. O, dulce Rai! O, dulce mamă! De mult am plecat de pe brațele tale, iar azi călătoresc spre a mea Golgotă! Când sărutați mâna maicii voastre, să știți că dați o dulce sărutare Raiului, iar când mama își sărută pruncul pe frunte, atunci ea îi binecuvântează mintea.

După cum toamna firul de iarbă își ia rămas bun de la soare, tot așa și sufletul își ia rămas bun de la trup și apoi se vor întâlni în dulcea primăvară a Împărăției lui Dumnezeu. Când vine ceasul despărțirii de mamă în această lume, fiii îi sărută mâna și atunci ei se despart de raiul cel pământesc.

Viața în Hristos se trăiește între cei doi poli ai geografiei sacre: Bethleem și Golgota

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, care sunt sau care ar trebui să fie binefacerile duhovnicești ale sărbătorii Nașterii Domnului?

Î.P.S. Ioan: Cu Întruparea și Nașterea Domnului începe un nou infinit, iar „mâine" devine un tărâm necunoscut. Însă celui ce umblă în lumina lui Hristos i se descoperă rațiunile divine pe care, urmându-le, nu se rătăcește. Odată cu Nașterea lui Hristos în peștera Bethleemului, pământul nu va mai fi niciodată o *terra deserta,* așa cum vedem în vecinătatea noastră astrală, ci este udat de un Iordan al harului, iar râul Iordan în care S-a botezat Domnul are și el, de acum, mai multă istorie decât apă.

Pământul este o planetă cu har, iar omul de azi are în fața sa un alt alfabet de gândire prin care i se descoperă, prin Evanghelia adusă de Hristos, cărarea care duce la ușa Raiului. Binecuvântat să fie Dumnezeu, că acest nou alfabet de gândire îl găsim și în graiul nostru strămoșesc! Limba română este un sanctuar românesc în care nu poți intra oricum, ci cu respect și murmur de psaltire. Limba noastră română a legat de multe ori rănile neamului nostru, căci limba poate vindeca un popor.

În noaptea sfântă a Nașterii Domnului, cerul sărută pământul. Hristos vine să restaureze omul și grădina în care l-a așezat. Filosofii L-au căutat pe Dumnezeu în tot universul și nu L-au găsit, însă L-au găsit păstorii în peștera din Bethleem. Noi Îl găsim azi în Sfântul Potir, pe Sfintele Altare ale bisericilor noastre.

Dumnezeu n-a dezlegat stele de la Carul Mare ca să-i conducă pe magi la Bethleem. El aprinde o altă stea în univers care va anunța zorii veșniciei. Iată, și stelele iubesc! Steaua i-a iubit pe magi și i-a condus spre Răsăritul veșniciei. Steaua bătea la poarta Cerului să se deschidă pentru Adam.

Fiecare frate creștin are în viața lui o stea. Ea este cât lacrima pe care a vărsat-o Hristos și pentru tine. Doamne, mai dezleagă și pentru noi, românii, azi, o altă stea, să nu mai rătăcim în sideralul spațiu! Steaua magilor era luceafărul care îi conducea spre Soarele Hristos Cel care va sfinți ziua cea fără de sfârșit – veșnicia.

În ziua sfântă a Nașterii Domnului au apărut zorii zilei veșnice. A răsărit Soarele Hristos Care va urca încet pe Golgota, de unde va lumina întreaga lume. O, cât de sus este altarul de pe Golgota! Aici timpul a fost botezat în Sângele lui Hristos. Dumnezeu n-a creat întunericul, ci acesta a fost rezultatul păcatului omului. Și iată cum omul, din vasul harului, a devenit vas al păcatului, al întunericului. La venirea lui Hristos, pământul era într-o strălucire neagră. Când a răsărit Soarele Hristos, Helios a devenit umbra luminii lui Hristos.

Omul nu se mai hrănește cu praf de stele, ci cu Pâinea Cerească, Cea care azi a coborât la noi. Hristos ne este de acum pâine și lumină, răsărit fără apus. Timpul n-a putut stinge iubirea lui Dumnezeu pe care o are față de cununa creației Sale – omul.

Azi, la porțile timpului bat zorile veșniciei. Peștera Bethleemului se află în geografia sacră a pământului unde S-a născut Hristos. El ne învață să nu trăim viața altcuiva, ci doar a Lui. Să trăiești în Hristos ca să viezi în El. O singură lumină, o singură viață în Hristos. Toate celelalte vieți puse în fața noastră sunt pseudovieți. Viața în Hristos se trăiește între cei doi poli ai geografiei sacre: Bethleem și Golgota.

L.C.: În acest caz, Înaltpreasfințite Părinte, se pune problema libertății conștiinței. Cât este libertate și cât responsabilitate?

Î.P.S. Ioan: Se vorbește azi tot mai mult de libertatea conștiinței, dar mai puțin de responsabilitate. Europa este singurul continent care, demografic, este în scădere. Cine își asumă viitorul ei? Va fi oare izgonit Hristos din Europa cum a fost

izgonit odinioară din Gadara? Noi nu dorim ca preoţii să devină sociologi, ci oameni care administrează harul lui Dumnezeu în lume. Omul se naşte cu frica de cădere liberă în gol. Celelalte frici le învăţăm în această viaţă, dar să nu ne fie frică să gândim în duhul Evangheliei lui Hristos!

Să nu dăm ascultare celor ce ne îndeamnă azi să nu gândim în acest duh, căci nu aceasta este voia lui Dumnezeu! Hristos a venit să Se nască în peştera cea întunecată. Acolo eram eu căzut în adâncul păcatelor. Dacă, la Înviere, Hristos Se coboară la iad ca să-i ridice pe cei căzuţi, acum, la Naştere, Se coboară în adâncul peşterii ca să mă nască pe mine pentru viaţa veşnică. Hristos S-a născut din veşnicie din Tatăl, iar pe mine m-a născut sub aripa timpului, în peştera din Bethleem. Noi, creştinii, ne-am născut din Hristos, prin har, în peştera din Bethleem. Pe actul meu de botez scrie că m-am născut în Bethleem.

Să ne întoarcem acum, la acest Praznic Dumnezeiesc, către sfârşitul începutului vieţii noastre creştine. Doamne, Iisuse Hristoase, noi Te-am îmbrăcat în scutece, iar Tu ne-ai îmbrăcat în Tine! Noi Te-am primit în peşteră, iar Tu ne primeşti în Cetatea cea de Sus a Ierusalimului Ceresc!

După cum marmura este martorul tăcut al istoriei, tot aşa şi peştera Bethleemului este martor că, acolo, Hristos a fost întâmpinat de păstori şi slăvit de îngeri. Lui I s-au închinat magii, aducându-I din depărtări scumpe daruri, însă trecătoare, iar El i-a împărtăşit din darul veşniciei. Hristos le-a pus magilor o picătură de veşnicie pe buze.

Toţi aceia care am fost botezaţi în numele Preasfintei Treimi purtăm pe ale noastre frunţi semnul veşniciei, botezul fiind un act din veşnicie. Naşterea lui Hristos este începutul veşniciei noastre. Dumnezeu l-a creat pe om ca să aibă viaţă veşnică. Tu trebuie să arzi ca o lumină într-un cuib de ceară. Timpul trece şi vine veşnicia.

Drumul nostru pe sub soare este scurt, iar drumul până la poarta Raiului este de o prescură. Dacă îți iei ca merinde o prescură, când vei pleca din lumea aceasta ea îți va ajunge până la poarta Raiului. Ce taină mare se petrece şi azi în paradisul pe care noi îl numim simplu: pământ! Aici, Dumnezeu Își hrănește fiii cu prescură, iar în Rai cu lumina harului dumnezeiesc. Aici prescură, acolo lumină! Iată hrana pentru veșnicie! Iată o sfântă şi binecuvântată diadă!

Românul cultiva grâu şi viță de vie, ceea ce îl făcea să se gândească mereu la prescură și la potir. Hristos a venit să-l salveze pe om, căci acesta voia să evadeze de pe axa infinitului.

L.C.: Se cuvine, Înaltpreasfințite Părinte, să avem un răgaz. Vă rog, un sfat, o binecuvântare!

Î.P.S. Ioan: Cu părintească dragoste vă îndemn să ascultați și să împliniți Evanghelia lui Hristos și învățătura Sfintei noastre Biserici Dreptmăritoare, căci *Dumnezeu întoarce omului după faptele lui și Se poartă cu fiecare după purtarea lui* (Iov 34, 11).

Vă încredințez dragostei celei jertfitoare a Domnului nostru Iisus Hristos și vă las pe brațele Maicii Domnului! Să nu uităm a ne ruga unii pentru alții și pentru al nostru sfânt pământ românesc, din care să nu mai rupem florile lui Dumnezeu!

Bucurați-vă toți cei care v-ați împărtășit din Potirul veșniciei!

Despre sărbătoarea Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos

În noaptea Învierii lui Hristos, întunericul mormântului a fost alungat pentru totdeauna de lumina slavei lui Hristos

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, orice credincios cred că ştie cât de importantă este săptămâna dinaintea Sfintei Sărbători a Învierii Domnului, numită pe drept cuvânt Săptămâna Patimilor. Fiecare zi din această săptămână are o anumită semnificaţie. Totuşi consider că ziua de joi are o conotaţie aparte. Este ziua când are loc ultima cină a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Vă rog să vorbiţi despre importanţa şi semnificaţia acesteia.

Î.P.S. Ioan: Atât de importantă este Joia Mare, încât, aşa cum spuneau şi Părinţii Bisericii, cine ar putea grăi despre semnificaţia şi importanţa acestei zile, ale cărui buze, limbă şi cuget omenesc ar putea să pătrundă în taina acestei seri?

Ultima cină a Domnului nostru Iisus Hristos a avut loc pe Muntele Sionului. Deci se cunoaşte sigur unde a avut loc ultima cină. Cuvântul „Sion", din limba ebraică, s-ar traduce, în graiul nostru românesc, „loc arid" sau în terminologia mai modernă „fortăreaţă". Să nu vă închipuiţi că Muntele Sionului ar semăna cu Ceahlăul, ori cu Vârful Omul, ori cu Moldoveanu sau cu Vlă-

deasa, ori cu alți munți înalți din arcul carpatic! Muntele Sionului se află la foarte mică distanță de Muntele Templului, locul unde a fost ridicat templul din Ierusalim și foarte aproape de locul unde a fost răstignit Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Dar să revenim. În timpul ultimei cine, Iisus Hristos Domnul instituie Euharistia, prima Liturghie săvârșită de El. Ultima cină se desfășoară întrucâtva în contextul cinei pascale și după o mărturie pe care o avem în Vechiul Testament, la Ieșirea, cap. 12, versetele de la 8 la 11.

L.C.: Pentru frumusețea și autenticitatea lor, redau aceste versete în continuare: *Și să mănânce în noaptea aceea carnea lui friptă la foc; dar s-o mănânce cu azimă și cu ierburi amare. Dar să nu-l mâncați nefript deajuns sau fiert în apă, ci să mâncați totul fript bine pe foc, și capul cu picioarele și măruntaiele. Să nu lăsați din el pe a doua zi și oasele lui să nu le zdrobiți. Ceea ce va rămâne pe a doua zi să ardeți în foc. Să-l mâncați însă așa: să aveți coapsele încinse, încălțămintea în picioare și toiegele în mâinile voastre; și să-l mâncați cu grabă, căci este Paștile Domnului.*

Î.P.S. Ioan: Acesta este un moment de la ieșirea poporului lui Israel din Egipt, când Dumnezeu le poruncește să taie un miel, să ungă cu sângele lui ușorii de la ușă și apoi pe acel miel să-l mănânce, dându-le detaliile cum să-l mănânce. Această cină pascală a fost instituită cu mai bine de 1200 de ani înainte de Hristos, fiind ținută cu sfințenie de poporul lui Israel.

Iată deci că Mântuitorul nostru Iisus Hristos chiar El menționează că n-a venit să strice legea, ci s-o împlinească! Aș vrea să insist puțin asupra cuvântului „Paște". În limba ebraică înseamnă „trecere", deci, după cum rezultă din contextul Vechiului Testament, urma să treacă îngerul Domnului ce avea să lovească pe *tot întâi-născutul în pământul Egiptului, al oamenilor și al dobitoacelor, și voi face judecată asupra tuturor dumnezeilor în pământul Egiptului, căci Eu sunt Domnul* (Ieș. 12, 12).

În contextul Cinei celei de Taină în viaţa noastră creştină, nu mai este vorba de o simplă trecere a lui Dumnezeu, ci, de data aceasta, Se aşază Dumnezeu la cină. El rămâne la această ultimă cină. Nu numai că rămâne, dar Se dă Apostolilor ca hrană a vieţii, apoi Se dă hrană tuturor creştinilor.

Domnul nostru Hristos le dă atribuţiuni, cu privire la pregătirea ultimei cine, Apostolilor Petru şi Ioan, nu lui Iuda. Iată un lucru foarte interesant de subliniat: de ce nu l-a însărcinat pe Iuda cu pregătirea ultimei cine? După gândirea noastră de astăzi, oarecum pragmatică şi administrativă, punem această întrebare, deoarece această competenţă ar fi căzut în sarcina lui Iuda, pentru că el avea punga cu arginţi, purtând la el vistieria. Iată cum Mântuitorul Iisus Hristos ştia cele ce vor urma, de aceea lui Petru şi lui Ioan le încredinţează pregătirea ultimei cine aici pe pământ!

Această ultimă cină are loc într-o casă cu o sală mare aflată la etaj, păstrată în terminologia latină până astăzi sub denumirea de *cenaculum*. Stăpânul casei era părintele lui Ioan Marcu. Cina cea de Taină a avut loc după apusul soarelui până spre miezul nopţii. La această cină, Mântuitorul şi Apostolii nu stăteau în picioare, după tradiţia iudaică, nici pe scaune la masă, cum suntem noi obişnuiţi să vedem în tot felul de icoane care vin dinspre Vest. De data aceasta, participanţii la cină erau aşezaţi după uzanţa greacă şi romană, pe rogojină, stăteau jos sprijiniţi pe un cot. Lucrul acesta semnifică faptul că, în momentul acela, evreii erau liberi, nu mai erau sclavi, ca în Egipt.

Prin urmare în contextul Cinei celei de Taină, Mântuitorul instituie Sfânta Euharistie, termen pe care îl avem folosit foarte des în Biserica noastră din secolul al II-lea; cu precădere l-a folosit Sfântul Iustin. În Noul Testament, cuvântul „euharistie" este menţionat de 36 de ori, ceea ce marchează un lucru foarte important, anume că viaţa noastră creştină se mişcă şi trăieşte în jurul acestei mari taine euharistice. De aceea este menţio-

nat de 36 de ori, ca să ne aducă aminte nouă, celor de astăzi, că aici este hrana vieții noastre. Ultima cină pascală este un semn real de eliberare din păcat și, am putea noi spune, un nou testament, un nou legământ, pe care Mântuitorul ni-l lasă și îl transmite mai departe, iar legământul se realizează prin această Euharistie, prin trupul și sângele Mântuitorului.

L.C.: Înaltpreasfințite, unde se află menționat, în Sfintele Scripturi, faptul că, încă din perioada primară a Bisericii, creștinii participau la „frângerea pâinii"?

Î.P.S. Ioan: De exemplu, la Faptele Apostolilor, capitolul 2, versetele 42-47. Pentru deplină lămurire, redau doar versetul 42. Este momentul de după pogorârea Sfântului Duh, unde scrie așa: *Și stăruiau în învățătura Apostolilor și în comuniune, în frângerea pâinii și în rugăciune.* Iată în ce constă dimensiunea actuală a vieții creștinului: în învățătura Apostolilor, în împărtășanie, în frângerea pâinii, în rugăciune! Acestea sunt elementele spirituale prin care și în care trebuie să trăiască creștinul cel adevărat, iubitor de Dumnezeu, iubitor de Hristos.

Aș vrea să mai menționez că în epoca primară frângerea pâinii se făcea în case private, dar nu în contextul unei așezări la masă, ci al unei reuniuni liturgice bazate pe ceea ce se întâmplă în rânduiala evreiască a cinei de taină de până atunci. După anul 54-55, putem observa existența certă a unei vieți euharistice la Biserica din Corint. Avem mărturii foarte timpurii despre această viață liturgică centrată în jurul Euharistiei, relativ în contextul de astăzi.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, să ne spuneți mai multe despre ritualul iudaic al cinei pascale! Mi se pare interesant de știut, chiar dacă este așa de departe în timp și spațiu de noi, dar are legătură cu cele ce se săvârșesc astăzi.

Î.P.S. Ioan: În această privință aș vrea să punctez doar patru momente din ritualul iudaic al cinei pascale, ca să vedem cum

s-a format, cum a ajuns până la noi forma aceasta liturgică pe care o practicăm astăzi în bisericile noastre. Erau în ritualul iudaic patru momente, când se gusta din cele patru cupe rituale, potiruri. Pe masa iudaică se aşezau patru cupe rituale cu vin, pe lângă mielul pascal, cum aţi văzut din cele scrise în Ieşirea, cu mielul fript, nu fiert, şi ierburile amare.

Se gusta din prima cupă, după binecuvântarea dată de părintele casei, bărbatul cel mai în vârstă din familie, care rostea o rugăciune de binecuvântare. Pe masă existau deja, cum am spus, azime, mielul şi ierburi amare. Tatăl începea să citească texte din Vechiul Testament specifice acestui moment. La fiecare cupă gusta întâi capul familiei, parte bărbătească, şi apoi fiecare se împărtăşea aşa cum, într-un fel, ne împărtăşim şi noi astăzi, însă dintr-un singur potir.

La a doua cupă rituală, capul familiei ţinea un discurs despre sărbătoare şi începea consumarea mielului şi a ierburilor amare. În timpul acesta se recita din Psalmul 113 şi din Psalmul 114. A treia cupă rituală era o cupă de binecuvântare – se recita din Psalmul 115 şi din Psalmul 118 şi se cânta versetul 27 din Psalmul 118. A patra cupă rituală se lua după cină, când se citeau Psalmul 119 şi Psalmul 136.

Iată deci care erau momentele importante din acest ritual iudaic al cinei pascale, care, doar în parte, a fost respectat la cina Mântuitorului. Dar aici intervine ceva: momentul important când Hristos se află de faţă, cu pâinea şi vinul, care vor fi apoi trupul şi sângele Său.

La ultima cină, cum spuneam, a instituit Mântuitorul Euharistia, semn real de iertare a păcatelor; este un nou testament, un nou legământ. Prefacerea pâinii şi vinului în sfântul trup şi sfântul sânge ale Mântuitorului este cu totul originală. Nu mai avem de-a face cu jertfe animale, umane sau alte feluri de jertfe, ce se aduceau în alte religii din vechime. Avem de-a face cu

întemeietorul unei noi religii care, de data aceasta, este Însuși Dumnezeu Care ne cheamă la masa cinei Sale. Iată deci unde ne cheamă Hristos! La masă! *Cel ce-L caută pe Hristos nu va fi chemat la osândă, ci va fi chemat la ospăț.*

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, la Paști prăznuim slăvita Înviere a Domnului nostru Iisus Hristos. Vă rog să ne vorbiți despre semnificația acestei sărbători.

Î.P.S. Ioan: Este sărbătoarea bucuriei care a cuprins toate marginile pământului; în univers se deschide o nouă eră – Era Învierii. Toate s-au umplut de bucurie, în cer și pe pământ; până și-n adâncul iadului a pătruns vestea Învierii lui Hristos – învierea noastră. Acum, Tatăl a deschis ușile Raiului să vină pe brațul Său toți cei ce au stat în umbra morții. Până la Sfânta Înviere, fiii Săi trăiau departe de El, în adâncă robie. Pentru această zi, Tatăl a pregătit pentru fiii Săi o mare Cină, Mielul de jertfă fiind Fiul Său Cel Unul-Născut, întrupat la plinirea vremii din Fecioara Maria.

Tatăl nostru Cel Ceresc nu mai este trist, căci fiii Săi s-au întors acasă, la sânul Său cel părintesc. A sosit ziua întoarcerii noastre din timp în veșnicie, de la durere la fericire; de aceea revenim în fiecare duminică la biserică: să ne întoarcem la Tatăl nostru Cel Ceresc! Când Hristos murea pe Cruce, noi intram în veșnicie și atunci am câștigat dreptul la fericire.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ce înseamnă cuvântul „Paște"? Ce origine are?

Î.P.S. Ioan: Paștele (ebr. *Pesach*), sărbătoare divină, înseamnă în graiul nostru românesc „trecere". Cuvântul exprimă o stare dinamică, nu implică și o stare de oprire, căci omul este mereu în trecere și se apropie tot mai mult de slava lui Dumnezeu. În Rai nu se odihnește, ci omul este într-o veșnică trecere, într-un veșnic Paște spre Dumnezeu. Atât omul, cât și îngerii lui Dum-

nezeu trăiesc un veşnic Paşte, adică o veşnică bucurie pe care o dobândesc apropiindu-se de slava Sfintei Treimi – iubirea desăvârşită. Acest praznic împărătesc îşi are sorgintea în trecerea de la moarte la viaţă a Domnului nostru Iisus Hristos.

L.C.: Într-o Pastorală, pe care aţi scris-o la sărbătoarea Învierii Domnului, aţi pus o întrebare care a trezit o deosebită curiozitate. Dacă în această mare sărbătoare prăznuim Paştele Domnului, paştile noastre, ale omului, când sunt, când încep ele?

Î.P.S. Ioan: Paştile noastre încep la Botez, şi de atunci creştinul botezat în numele Sfintei Treimi-Dumnezeu trăieşte un paşte, trecând prin această viaţă pământească spre Cer, spre Împărăţia bucuriei lui Dumnezeu. Hristos ne-a lăsat şi nouă din bucuria praznicului Său – Paştele Domnului. Viaţa noastră este o permanentă trecere, un permanent paşte, dar spre ce trecem, spre ce ne îndreptăm, spre Rai sau spre adâncul iadului? Trăim noi în fiecare zi bucuria trecerii spre Hristos Domnul?

Le spun credincioşilor că încă se trece spre Dumnezeu, încă poarta Raiului este deschisă, încă Tatăl are braţele deschise pentru fiecare dintre noi. Nu te opri din marea trecere, din paştele tău spre Dumnezeu! Spunem mereu că a trecut viaţa ca un vis. Viaţa însă nu este un vis, ci o trăire în Hristos. Trecem din viaţa aceasta la o realitate absolut nouă. Învierea Domnului este o noutate absolută în opera de mântuire a omului, a creaţiei Sale. Implicaţiile Învierii Domnului în creaţie sunt majore, restaurând tot ce era căzut. Ne aducem aminte, în noaptea pascală, de „omorârea morţii, sfărâmarea iadului şi începutul altei vieţi – veşnice". Prăznuim biruinţa lui Hristos asupra morţii; de acum, viaţa nu va mai putea fi învinsă de moarte.

L.C.: Aţi afirmat, Înaltpreasfinţite Părinte, că atunci când l-a creat Dumnezeu pe om, a sădit în el sămânţa vieţii veşnice. Vă rog să explicaţi pe larg această afirmaţie.

Î.P.S. Ioan: Adam n-a murit niciodată, ci doar păcatul a despicat în două țărâna de suflet. În adânc, el suspina după acea zi de Paște, să poată trece din adâncul durerii în adâncul cel de Sus al bucuriei, pe brațul cel iertător și iubitor al Tatălui Ceresc.

Ferice de omul care, în paștele lui, nu va trece prin adâncul durerii și al suspinelor!

Să ne lăsăm trecuți de Hristos la Tatăl, să umblăm mereu pe cărarea pe care umblă și El, cărarea Bisericii, pe care a întemeiat-o pe Crucea Golgotei! Cărarea Bisericii lui Hristos este cărarea jertfei, care pentru unii dintre creștini a însemnat batjocură, chinuri, umilințe, închisori. Prin aceste locuri și stări a trecut și Hristos, dar nu le-a blestemat, ci le-a binecuvântat; a binecuvântat și a mângâiat chiar și când era pe Cruce. Întrebați-i pe cei ce au petrecut Paștele în închisori, cum a trecut și pe la ei Hristos! El știe și drumul bisericii, și pe cel al temniței. El trece întâi prin temniță și apoi vine să Se jertfească pe altarul bisericii străbune. Înțeleptul Solomon spune: *Dumnezeu nu a făcut moartea și nu Se bucură de pieirea celor vii. El a zidit toate lucrurile spre viață* (Înț. Sol. 1, 13-14).

L.C.: Afirmația *Dumnezeu nu a creat moartea, ci moartea este „plata păcatului"* (Rom. 6, 23) este foarte interesantă. Cum să creeze Dumnezeu o entitate care să-I distrugă creația bucuriei Sale?

Î.P.S. Ioan: Moartea este o eroare a vieții omului. Învierea – o biruință a Vieții asupra morții purtată de Hristos pe Cruce. Nu un mormânt hipogenic este casa veșniciei omului. Moartea este atee, este străină de Dumnezeu. Cum timpul nu poate ucide eternitatea, tot așa n-a lăsat Dumnezeu ca moartea să pună stăpânire veșnică pe om.

După Învierea lui Hristos, moartea nu-l mai pune pe om în lanțuri, ci îi deschide ușa spre marea trecere, spre veșnica trecere, spre veșnicul paște al omului, spre contemplarea și părtășia din desăvârșita iubire a Preasfintei Treimi.

Ştiinţa caută azi – şi bine face – să vindece cele mai grele suferinţe ale omului; binecuvântată să fie sudoarea frunţii celor ce se ostenesc! Unii se gândesc cum să facă să-l înveşnicească pe om, aici, pe pământ. Însă, aflăm din *Sfânta Scriptură*, după cuvântul psalmistului, că viaţa omului pe pământ este de şaptezeci, optzeci de ani şi ce este mai mult, este osteneală şi durere (cf. Ps. 89, 10-11). Oare ar fi bine să înveşnicim noi o lume căzută, să înveşnicim păcatul, să eternizăm căderea? Să înveşnicim ura, uciderea? Oare acestea sunt valorile veşniciei? Acestea au fost oare aduse de Hristos în lume?

Dacă un vultur este ţinut mult în colivie, uită să zboare; aşa este şi omul care este ţinut mult timp de păcat: sufletul său nu mai poate zbura spre înaltul cerului. Hristos este *Calea, Adevărul şi Viaţa* (In 14, 6), adică El ne trece prin această viaţă pe Calea cea adevărată şi ne duce la Viaţa veşnică – *în casa Tatălui* (In 14, 2). Cercetaţi-i şi-i vindecaţi pe cei bolnavi, dar nu-i trimiteţi apoi în cenuşa morţii, nu-i ardeţi, căci florile nu se ard! Dumnezeu a sădit în noi darul nemuririi; florile Raiului nu se ofilesc niciodată.

Omul, după Învierea lui Hristos, nu mai trăieşte prezenţa absenţei nemuririi, ci prezenţa paştelui său împreună cu Hristos Domnul. Trecem prin această lume cu credinţă şi nădejde şi ne împărtăşim mereu din iubirea lui Dumnezeu. Credinţa şi nădejdea sunt aripile omului, iar hrana lui este iubirea lui Dumnezeu, este Sângele lui Hristos vărsat pe Crucea Golgotei.

L.C.: Prin urmare, iubirea este calitatea cea mai importantă a omului.

Î.P.S. Ioan: Cel ce se hrăneşte cu iubire nu va mai muri. Iată care este darul nemuririi – Hristos – pe Care Tatăl ni L-a dat în dar! L-a primit întâi Maica Domnului şi apoi S-a dat pe Sine jertfindu-Se, ca să ne împace cu Tatăl. Ni L-a dat hrană cerească să trăim ca cei din ceruri, în sfinţenie şi lăudând pe Dumne-

zeu. Pâinea cerească, pâinea vieții este Hristos; crede că, împărtășindu-te, nu vei mai muri, ci vei trece de la moarte la viață! Dumnezeu ne-a zidit spre nemurire și ne-a dat pâinea și apa vieții, apa cea vie, să ne putem petrece paștile vieții noastre întru bucuria Duhului Sfânt!

Sfântul Apostol și Evanghelist Luca, în capitolul 20, consemnează cuvintele Mântuitorului Hristos, cuvinte care ar trebui să ne dea mult de gândit, căci vedem azi, în jurul nostru, tot mai multe cazuri de sinucidere. Zice Hristos Domnul: *Și cei ce se vor învrednici să dobândească veacul acesta și învierea cea din morți(...) nici să moară nu mai pot, căci sunt la fel cu îngerii și sunt fii ai lui Dumnezeu, fiind fii ai Învierii* (Lc. 20, 35-36). Iată la ce stare ne ridică Hristos prin Învierea Sa – la starea de fii ai Învierii care nu mai pot muri! Nu te sinucide, nu ucide, căci nu poți muri! În tine a sădit Dumnezeu sămânța nemuririi și ți-a dat harul de a deveni fiu al Învierii și nu al morții, după cum ne spune Hristos: *Dumnezeu nu este al morților, ci al viilor, căci toți trăiesc în El* (Lc. 20, 38). Să-L rugăm pe Dumnezeu să nu sece izvorul cel dătător de viață la care l-a chemat pe om să se adape ca să nu mai moară niciodată, ci să fie viu și să rămână întru veșnicie fiu al Învierii! Știm că părinții le lasă fiilor o moștenire. Noi, oare, ce vom moșteni? De acum nu mai suntem moștenitorii lui Adam, protopărintele nostru prin care a venit moartea, ci ai Noului Adam – Hristos Cel înviat – Care, din robi ai păcatului și ai morții, ne-a înfiat, făcându-ne fii ai Învierii. Moștenirea pe care ne-a lăsat-o Hristos – Noul Adam – este Învierea.

L.C.: În săptămâna Patimilor Domnului, preotul scoate din altar Sfânta Cruce și o așază spre închinare în mijlocul bisericii. Ce înseamnă acest moment?

Î.P.S. Ioan: Acest moment m-a mișcat din fragedă pruncie; parcă-L vedeam pe Hristos ducându-Și Crucea spre Golgota. Am privit atent la tot ce era pe Cruce: Hristos răstignit și deasu-

pra sfântului şi dumnezeiescului Său cap încununat cu spini scria sfântul Său nume şi sfânta Sa vină: „Iisus Nazarineanul Regele iudeilor – INRI". Şi m-am uitat şi pe cealaltă faţă a Crucii, să văd ce era scris acolo şi am văzut că erau scrise foarte multe nume. Braţele Crucii erau pline de nume şi am zis: Oare sunt numele celor care au donat această cruce bisericii? Dar am văzut că undeva, jos, pe braţul Crucii, era trecut şi numele meu şi atunci am cugetat o clipă şi mi-am zis: Eu n-am dat această cruce bisericii, de ce este scris aici şi numele meu? Însă atunci mi-am dat seama că numele care erau scrise pe Cruce erau ale celor pentru care S-a răstignit Hristos; adică şi pentru mine. Şi atunci m-am rugat: Doamne, deşi mult am greşit, nu şterge numele meu de pe Crucea Ta! Îi îndemn pe fraţii creştini să meargă şi să-şi caute numele pe Crucea lui Hristos. Sunt sigur că-l vor găsi. El S-a jertfit şi pentru tine, ca să te facă şi pe tine un fiu al Învierii.

L.C.: Orice creştin cred că ar putea să definească crucea; totuşi vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să daţi o definiţie a crucii din punct de vedere liturgic.

Î.P.S. Ioan: Pentru noi, Cel necuprins de ceruri S-a lăsat să fie cuprins de o Cruce! El încape şi într-un potir, aşteptându-te să vii să te împărtăşeşti din bucuria suferinţei Lui pentru tine. Priviţi la troiţele de la marginile drumurilor, cum stă acolo Hristos răstignit pe Cruce ca într-un potir! Crucea este potirul în care stă Hristos şi azi, pentru mine şi pentru tine; de aceea noi, creştinii ortodocşi, Îl preaslăvim pe Cel din potir şi cinstim şi potirul, adică Sfânta Cruce. Sfânta Cruce este mantia cu care L-am îmbrăcat noi pe Hristos, mantie împletită din păcatele unei lumi întregi, mantie ce n-a fost împodobită cu flori, ci cu păcatele noastre. Crucea este scutul cu care S-a apărat Hristos de ai Săi. Crucea este cetatea în care Hristos a scăpat de moarte pe fiii Învierii. Crucea este sabia cu care Hristos a omorât moartea şi cu ea a tăiat legăturile porţilor iadului. Cru-

cea este ancora pe care Hristos a aruncat-o în iad. Crucea este scara pe care Hristos a coborât la iad și tot ea este scara pe care ne-a trecut pe noi din această lume în Împărăția Tatălui.

L.C.: În acea scrisoare pastorală, Înaltpreasfințite Părinte, ați menționat felul cum este consemnată sărbătoarea Învierii Domnului în calendarul creștin ortodox, în calendarul laic și în calendarul liturgic ortodox. Vă rog să ne vorbiți despre aceasta.

Î.P.S. Ioan: În calendarul nostru creștin ortodox este consemnat praznicul Învierii Domnului. În calendarul laic sunt consemnate un număr și o zi, adică o evoluție temporară a vieții, însă în calendarul nostru liturgic este consemnată trecerea de la văzut la nevăzut, de la o realitate efemeră la o taină, de la temporalitate la veșnicie; cu praznicul Învierii Domnului nostru Iisus Hristos începe anul veșniciei. Cum va fi acest an al veșniciei? O iremediabilă tristețe pentru omul care va pleca din această lume neîmpăcat cu Dumnezeu și o copleșitoare bucurie cerească pentru omul a cărui viață a fost un paște al jertfei și al împreună-lucrării cu Dumnezeu.

L.C.: Astăzi foarte mulți oameni se plâng de singurătate. Este un paradox să te plângi de singurătate, să ne simțim singuri într-o lume cu şapte miliarde de oameni. Ce ne spuneți în această privință, Înaltpreasfințite Părinte?

Î.P.S. Ioan: Hristos ne așteaptă să fim împreună-lucrători cu El, să-i căutăm pe cei căzuți în necazuri și boli, căci singurătatea lor este foarte apăsătoare. Cel ce eşti singur în casa ta părăsit de ai tăi, de vei vedea că eu, păcătosul, nu-ți trec pragul casei, nu deznădăjdui, că unde nu ajung eu vine neobositul Hristos! Hristos nu te lasă niciodată singur, căci iubirea Lui fără margini nu Şi-o revarsă în loc pustiu, ci în inimile oamenilor! De multe ori zici: „Stau la masă singur şi-mi ud bucata de pâine cu lacrimi!" Nu, nu eşti singur, Hristos stă cu tine! El este oas-

petele tău, Oaspete Ceresc. Ce mare cinste să-L ai pe Hristos la săraca ta cină, căci Hristos nu stă niciodată singur la cină! Hristos îţi grăieşte într-o limbă fără cuvinte, îţi grăieşte din iubire, căci iubirea este o limbă fără cuvinte.

L.C.: Până la urmă este vorba despre iubirea aproapelui.

Î.P.S. Ioan: De aceea zic că ne plâng azi şi fântânile; oare ne-a părăsit Dumnezeu? Doamne, mai varsă o lacrimă în fântâna neamului nostru, să nu pierim în seceta neiubirii aproapelui nostru! Ştim însă cât de puternică este legătura iubirii dintre Dumnezeu şi om; pe aceasta n-a putut s-o rupă nici chiar păcatul omului. Lui Hristos, pe Cruce, nu I-a bătut cuie în palmă un înger, ci un om. Hristos n-a fost răstignit pe cruce de îngeri, ci de oameni; de aceea Învierea este o bucurie tragică. Cuiele nu L-au oprit pe Hristos să-i iubească şi pe cei din iad. Urâţi iadul, dar iubiţi-i pe cei din el! Dumnezeu nu doreşte să ne exileze dincolo de univers, ci doreşte să ne exileze în iubirea Sa.

Hristos nu devine prin răstignirea Sa un erou al istoriei. El nu este eroul de pe Golgota, El este Dumnezeu Atotputernic, Cel ce câştigă orice bătălie în univers. Oricine se luptă cu Dumnezeu va pierde. O viaţă fără Cruce este ca o corabie fără cârmă. Hristos S-a jertfit pe Golgota şi pentru tâlhar, S-a jertfit şi pentru mine, şi pentru tine. Hristos a murit sub povara Crucii, omul moare azi sub povara libertăţii. Timpul se teme de piramide, însă omul învinge timpul prin Învierea lui Hristos.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, ce înseamnă pentru creştini Învierea lui Hristos? Vă rog să vorbiţi despre importanţa Învierii.

Î.P.S. Ioan: Învierea lui Hristos este pecetea pe care Dumnezeu o pune asupra actului mântuirii noastre, început prin Întrupare şi împlinit prin jertfa de pe Crucea Golgotei.

Prin Învierea Domnului nostru Iisus Hristos ni se descoperă, în mod plenar, sensul profund al vieţii Sale pământeşti, care

până la Înviere a fost mai mult învăluit în taina Fiului teslarului din Nazaret. Ştim despre Naşterea Sa din Pururea Fecioara Maria, prin umbrirea Duhului Sfânt: *Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema* (Lc. 1, 35). Aflăm, prin Înviere, că Hristos Domnul ni Se descoperă ca fiind şi primul născut din morţi: *Hristos avea să pătimească şi să fie cel dintâi înviat din morţi şi să vestească lumină şi poporului, şi neamurilor* (Fapte 26, 23). Prin Înviere, Hristos este Domnul slavei şi Mântuitorul lumii. Învierea este puterea ce se dă celor ce cred în Hristos Cel Înviat, ca şi ei să devină nemuritori: *Eu sunt Învierea şi Viaţa; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi* (In 11, 25).

Mare este taina Învierii Domnului, iar pentru a crede în acest mare adevăr, care a ridicat lumea din legăturile morţii, Hristos nu ne cere mult. Ne cere doar o credinţă cât *un grăunte de muştar* (Mt. 13, 31) şi atunci vom putea zice şi noi cu încredere: *M-am răstignit împreună cu Hristos şi nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine. Şi viaţa mea de acum în trup o trăiesc în credinţa în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit şi S-a dat pe Sine Însuşi pentru mine* (Gal. 2, 20).

Podoaba credinţei noastre este Învierea lui Hristos, de aceea în noaptea Învierii lui Hristos întunericul mormântului a fost alungat pentru totdeauna de lumina slavei lui Hristos. S-a aprins lumina şi a fost alungat întunericul, ca să nu mai umblăm în el, ci să devenim fii ai Luminii.

L.C.: Înaltpreasfinţia Voastră, aţi vorbit într-un cuvânt de învăţătură despre primul mărturisitor al Învierii Domnului în viaţa creştinilor. Îmi amintesc că am fost mirată ascultându-vă.

Î.P.S. Ioan: Primul mărturisitor al Învierii Domnului a fost mama. Oare o mamă îşi minte copilul? Uitaţi-vă în ochii mamei! Vedeţi acolo minciună? Eu zic că în ochii maicii mele

am văzut doar lacrimi. Iată încă un mare motiv pentru care trebuie să ne cinstim mama! Ea a luat chip de mironosiță lângă leagănul tău, atunci când a venit în tainica noapte a Învierii de la Sfânta Biserică și ți-a adus mărturia Învierii lui Hristos și o fărâmiță de paști sfințit.

Binecuvântat să fie Dumnezeu, că mai avem şi astăzi printre noi sfinte mame mironosițe! Învierea este plinătatea bucuriei noastre pământești, de aceea și Hristos le întâmpină pe femeile mironosițe cu aceste cuvinte pline de viață și har: „Bucurați-vă!"

Deschiderea mormântului în care a fost pus Domnul arată că ni s-a deschis și nouă ușa, pentru a putea intra în Împărăția lui Dumnezeu, Împărăția celor vii, pentru a intra la Cina marelui ospăț al Mirelui Hristos, biruitorul iadului și al morții.

Învierea Domnului dezleagă taina vieții și a morții. Cei care sunt în Hristos nu mai mor, ci trăiesc în veac; pentru ei moartea nu mai are putere și nu mai este decât un prilej de a ajunge la adevărata viață.

L.C.: Vă rog să insistați asupra faptului că suntem sortiți vieții, și nu morții.

Î.P.S. Ioan: Pentru viața lumii a venit Fiul lui Dumnezeu. Credința în Înviere a dat creștini desăvârșiți și sfinți. Frumusețea vieții lor morale a împodobit lumea aceasta și lumea cea de Sus.

Viața creștină, pătrunsă de lumina Învierii lui Hristos, este o viață de pace duhovnicească, de liniște în adâncul inimii şi înțelegere cu semenii noștri, este o viață în pace, adică o viață în pacea lui Hristos. Acest dar l-a oferit Hristos, după a Sa Înviere, celor ce vor crede în El când zice: „Pace vouă!"

Biserica însăși este mărturia Învierii, pentru că viața și activitatea ei sunt o constantă mărturie a Învierii lui Hristos. Învierea lui Hristos este taină a mântuirii, este mesajul mântuirii noastre. La înviere nu se poate ajunge decât după purtarea crucii. Hris-

tos a Înviat după ce Şi-a purtat crucea. Hristos a murit pe cruce încoronat cu spini; moare ca împărat şi ca împărat va veni. Chiar dacă a fost batjocorit şi încununat cu spini, ca răsplată pentru tot ce a făcut pentru noi, totuşi El pe cruce nu a spus: „Răzbunaţi-Mă!", ci: „Vă iert!" Hristos ne-a iertat, ca să iubim. Se face târziu şi nu mai este timp de ură, ci doar de iubire!

Aşa ne-am despărţit noi de Dumnezeu: răstignindu-L; însă din Lumina Învierii Sale s-a aprins candela veşniciei noastre. Astăzi, când trăim într-o lume cu o geometrie variabilă, noi nu mai mergem spre Dumnezeu, ci doar ne „târâm" spre El, ne împiedicăm chiar şi într-o lacrimă. Omul, de multe ori, îşi stă în calea mântuirii sale. Atât de mare a fost păcatul nostru, încât Golgota a plâns cu lacrimi de sânge. Hristos a plâns pe Golgota, a plâns şi atunci când S-a pogorât la iad; poate a umplut iadul de lacrimi, ca să-l scoată de acolo pe Adam.

Moartea este o operă inevitabilă, dar după care păcatul nu trage cortina cu lopata. Actul III începe după ea şi nu se mai sfârşeşte niciodată. Actul III stă sub semnul învierii şi al veşniciei. Prin Înviere, Hristos experimentează taina morţii omului, taina trecerii omului în eternitate, de la moarte la viaţă. Hristos, prin moartea Sa, nu a învins o oaste în zale, ci moartea care voia să ne înveşnicească în durere şi chin. Mormântul era locul de unde nu se mai pleacă nicăieri până la Învierea lui Hristos. Pământul ar fi rămas un cimitir având un singur gropar: moartea. În noaptea Învierii, groparul a fost şi el îngropat şi mormintele deschise, iar omul eliberat din lanţurile morţii. Să ne bucurăm că a înviat Hristos şi a murit groparul! Despre om nu se va mai vorbi la trecut. Noi, creştinii, nu mai trăim în religia morţii, ci în religia Învierii lui Hristos.

Deşi am rămas murind în viaţă, mormântul meu este cămara de nuntă, iar buzele mele, uşa sufletului. Nu-i suficient să-L cinstim pe Hristos Dumnezeu, ci trebuie să-L urmăm. Astăzi,

Hristos ne urmează pe noi, căci rătăcim mereu pe căi greşite. Oare S-a rătăcit Dumnezeul nostru? Nu! S-a rătăcit oaia cea pierdută pe care o caută mereu, lăsând pe cele nouăzeci şi nouă pentru una. Iată un alt paradox al iubirii lui Dumnezeu, unde vedem că iubirea transcende aritmetica!

Luceafărul, când moare, se stinge. Omul abia atunci se aprinde. Aşa a fost şi cu Hristos: a murit în lumină. După Învierea lui Hristos, creştinul moare în lumină – moare în viaţă, pentru aceea punem lumânare la căpătâi, să intrăm cu candela aprinsă în cămara de nuntă – în mormânt, acolo unde dincolo de dincolo, dincolo de tăcere este linişte.

Precum mormântul nu este veşnicia omului, tot aşa nici ţara nu este o hartă de agăţat în cui – ea este locul binecuvântat unde se naşte veşnicia.

L.C.: Îmi aduc aminte, Înaltpreasfinţite Părinte, de un interviu pe care l-aţi dat postului de Radio Trinitas, numit metaforic de către Înaltpreasfinţia Voastră „catedrală a undelor". Atunci, ca un adevărat ierarh din Carpaţi, mărturisitor al Învierii lui Hristos, aţi transmis un mesaj credincioşilor. Vă rog să ne oferiţi şi acum un asemenea mesaj, având în vedere sărbătoarea Învierii lui Hristos.

Î.P.S. Ioan: Peste glia românească s-a abătut, nu de mult, un puternic vânt care loveşte în credinţa noastră şi a strămoşilor noştri. Adevărul Învierii lui Hristos nu se supune la vot. El este evident. Adevărul se trăieşte. Unii oameni mai trăiesc şi astăzi agonia marelui răspuns la întrebarea: Ce este dincolo de viaţă? În ziua Învierii Domnului, răspunsul este pe buzele şi în inimile tuturor celor care cred în ziua a opta, în ziua cea fără asfinţit, în ziua şi în bucuria Învierii lui Hristos.

Credinţa în Înviere ne dă identitate şi ne identifică în univers. Noi, creştinii, trăim într-o civilizaţie a credinţei, a credinţei în Înviere. Acum „se trage" în ceea ce suntem şi în ceea ce

credem, în Înviere. Taina bisericii nu poate fi înlocuită, căci vârsta de aur a omenirii este cea pe care o trăim în Hristos.

Să trăim, la fiecare sfântă sărbătoare a Învierii Domnului, în momentele de înălțare sufletească prilejuite de cea mai importantă sărbătoare a creștinilor, să trăim fiecare dintre noi taina bobului de grâu, pentru a răsări întru bucuria întâlnirii cu Hristos cel Înviat!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, într-o Pastorală de Învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos ați transmis credincioșilor un mesaj în care ideea luminii dumnezeiești se împletea cu iubirea de patrie. Vă rog să insistați asupra acestei idei.

Î.P.S. Ioan: Să ne îmbrăcăm în Lumina Învierii lui Hristos, să devenim *fii al luminii* (In 12, 36) și *sarea pământului* (Mt. 5, 13), să fim *purtători de lumină* și să slujim unitatea neamului nostru, împlinind poruncile evanghelice ale iubirii semenilor noștri! Să ne iubim și țara, așa cum ne îndeamnă și Sfântul Vasile cel Mare, care le spune contemporanilor săi: „Iubește-ți patria ca și pe părinții tăi", căci așa cum spune și Sfântul Grigorie de Nazianz: „glia patriei dulce este". Să avem nădejde că Dumnezeu nu a părăsit neamul și țara noastră și că în taina Sfintei Liturghii și în rugăciunile curate ale pruncilor, El vine mereu aici în Carpați!

Cred că Dumnezeu a plâns cu noi când alții ne-au sfâșiat țara, și S-a bucurat cu noi când am fost iarăși împreună. A plâns de multe ori în vremuri grele și odată, preumblându-Se printre stele, I-a căzut o lacrimă peste o stâncă din Carpați. Lacrima s-a despicat în două și de atunci, de acolo, au izvorât Mureșul și Oltul – râurile lacrimilor și pătimirilor noastre.

Crucile Bisericilor noastre se reazemă pe bolta cerului și nădăjduim că, prin mila lui Dumnezeu, România nu va fi mereu o tragedie cu ieșire la mare! Facă Domnul ca acest cer

brodat cu fir de aur al ţării noastre să fie mereu senin şi plin de roua harului lui Dumnezeu!

Pe Cruce, Hristos scrie ecuaţia celei mai mari iubiri: **Eu** *sunt* **tu**

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte Ioan, vă rog să ne oprim asupra înţelesurilor Pastoralei pe care aţi transmis-o în parohiile eparhiei Covasnei şi Harghitei cu ocazia marii sărbători a Învierii Domnului din 2013, an omagial al Sfinţilor Împăraţi Constantin şi Elena. Aţi transmis atunci credincioşilor urarea de a avea o dulce primăvară pe care să o împodobească Hristos cu flori de măr şi cu bogate spice de grâu, din care femeile creştine să frământe o prescură pentru Sfânta Liturghie, şi pâine pentru pruncii cu care le-a dăruit Dumnezeu. Aţi aşezat drept motto cuvintele: *Bucuraţi-vă pururea întru Domnul! / Şi iarăşi zic: Bucuraţi-vă!* (Filip. 4, 4) Ce anume semnifică?

Î.P.S. Ioan: Aceasta este vestea cea bună pe care ne-au adus-o doi îngeri care străjuiau mormântul gol şi giulgiurile zăcând. La Mormânt s-au întâlnit, în acel moment, Creatorul cu îngerii şi cu omul înlăcrimat. Hristos dialoghează cu lacrimile omului: *Zis-a ei Iisus: Femeie, de ce plângi? Pe cine cauţi?* (In 20,15).

L.C.: Prin urmare, „omul înlăcrimat" este una dintre femeile mironosiţe. Ei i s-au pus întrebările.

Î.P.S. Ioan: Da, acestea sunt două întrebări existenţiale la care trebuia dat un răspuns. Mironosiţa L-a căutat pe Hristos în mormânt. Îngerii o întreabă şi ei: *Femeie, de ce plângi? Pe cine cauţi?* (In 20, 13). Iată, ea a venit la mormânt cu miresme să ungă trupul lui Iisus, dar nu l-a aflat. Se pune firesc întrebarea: Unde era Hristos? Unde era Învăţătorul pe Care Îl urmase până acum trei zile? Oare S-a ascuns Hristos de îndurerata Sa Maică, de Apos-

toli, de ucenicii Săi, de femeile mironosițe, de orbii cărora le-a dat vederea, de cei uscați pe care i-a vindecat, de cei ce L-au iubit? Oare Se ascunde Hristos de noi ca să nu-L găsim? A părăsit oare Hristos lumea? Nu! Dar unde L-a găsit totuși mironosița?

L.C.: Ați spus că mironosița L-a găsit printre lacrimi, ceea ce recunosc că pe mine m-a mirat foarte mult, până am reușit să înțeleg.

Î.P.S. Ioan: Printre lacrimi! Iată unde Se ascunde și azi Hristos de noi! Lacrima este primul rod al omului. Adam, când a fost izgonit din Rai, a plâns, a lăcrimat. Dumnezeu este izvorul vieții, iar de atunci, omul, prin har, devine izvorul lacrimilor. O stâncă, decât să lăcrimeze, mai bine crapă. Omului însă, Dumnezeu i-a dat darul lacrimilor, așa cum i-a dat trandafirului, pe lângă frumusețe, și spinii durerii. Omul, din starea lui paradisiacă, a ajuns un trandafir trist.

M-am întâlnit și eu cu Hristos într-o zi, pe cărările pământești și m-a întrebat: „Fiule, de ce nu plângi și de ce nu Mă cauți?" Și I-am zis: „Doamne, oare pe mine m-ai plămădit din stâncă și nu pot lăcrima? Doamne, mai frământă-mă o dată, dar Te rog, pune într-a mea țărână și o picătură din scumpul Tău Sânge ce l-ai vărsat pe Crucea Golgotei, ca să pot plânge și eu și să Te pot căuta!"

L.C.: Deci ar fi necesar să ne rugăm lui Dumnezeu să ne dăruiască lacrimile mironosiței.

Î.P.S. Ioan: Să zicem: Doamne, caută-ne Tu și dă-ne darul lacrimilor pe care l-ai dat mironosiței! Pământul este paradisul unde a venit Hristos să Se răstignească pentru mine. Când a pătimit și S-a jertfit Hristos pentru noi, la Ierusalim era primăvară, era timpul când oamenii își sădeau un pom în grădină. Venind la a Sa Patimă de bunăvoie, Hristos dorea să-Și sădească și El un pom, dar neavând grădină, S-a dus să-l sădească pe stânca Golgotei. Doar acolo mai era un loc și pentru El. Pomul

pe care l-a sădit Hristos era pomul Crucii. Acel pom Îl va rodi pe Hristos Euharistic. Din roada acestui pom, ne cheamă Hristos, la fiecare Sfântă Liturghie, să gustăm, ca să nu mai murim niciodată. Pomul din care gustase Adam în Rai s-a uscat. Hristos însă a sădit, pe Golgota, Pomul Vieţii, Pomul Crucii, pomul iubirii divine. Acesta nu mai este pomul oprit: *Din toţi pomii din Rai poţi să mănânci, iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit!* (Fac. 2, 16-17), ci pomul chemării tale la care să vii, din care să te hrăneşti şi la umbra căruia să te odihneşti în pacea lui Hristos. Întinde-ţi braţul şi frânge şi tu din Rodul Crucii! Pe Golgota au fost sădite trei cruci, dar nu în numele Treimii, ci al urii, al răzbunării.

Hristos, pe Cruce, Şi-a întins braţele unei lumi întregi pe care o iubea, căci era a Sa creaţie. Dar nimeni n-a venit, nimeni n-a răspuns iubirii Sale, decât un tâlhar. Tâlharului de-a dreapta nu i-a fost ruşine să dea mâna cu Hristos, deşi era însângerată şi pe cap avea o cunună de spini. Tâlharul de-a stânga şi-a zis în sine: „Să dau eu mâna cu Osânditul?" Şi apoi inima lui se făcu stâncă.

L.C.: Putem spune că dacă femeia mironosiţă L-a găsit pe Hristos printre lacrimi, tâlharul din dreapta Lui L-a găsit pe Hristos pe Cruce.

Î.P.S. Ioan: Trebuie accentuat faptul că tâlharul n-a avut ca prioritate, în acel moment al vieţii sale, ca cineva să vină să-i scoată cuiele din mâini şi din picioare şi să-i lege rănile, ci dorinţa sa arzătoare era ca Iisus să-l pomenească în Împărăţia Sa. Dorea să dobândească şi el Împărăţia lui Hristos. El nu se îndoieşte nici o clipă că Hristos ar fi Împăratul Cerului, chiar dacă acum era ca şi el, pe acelaşi tron al Crucii, deşi nu purta coroană de aur, ci de spini. *Şi zicea lui Iisus: Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta! Şi Iisus i-a zis: Adevărat grăiesc ţie, astăzi vei fi cu Mine în Rai!* (Lc. 23, 42-43).

Sunt azi mulți oameni care mor fără speranță. Tâlharul credea totuși că este o ființă eternă. Câtă liniște pe fața tâlharului! Câtă bucurie a fost apoi în inima lui, când Hristos i-a spus: *Astăzi vei fi cu Mine în Rai!* (Lc. 23, 42-43). Golgota se află la o margine de lume, unde se mai poate auzi și azi suspinul Crucii. Golgota spune lumii întregi drama prin care Hristos a mântuit lumea. Hristos, pe Cruce, Se aduce pe Sine Jertfă Tatălui pentru noi, pentru iertarea noastră, pentru mântuirea noastră. Unul din tâlhari se mântuiește pe cruce, iar celălalt cade pe cruce, așa cum a căzut Adam în Rai.

L.C.: Este clar că trebuie să luăm exemplu de la tâlharul care s-a mântuit pe cruce. Ori trebuie să meditām la comportarea amândorura?

Î.P.S. Ioan: Suntem toți botezați în numele Sfintei Treimi și venim la sfânta biserică. Să luăm aminte la tâlharul care s-a mântuit pe cruce și la cel care a căzut pe cruce! Să nu cădem și noi din Biserică, ci prin ea să dobândim Împărăția lui Hristos Cel Înviat! În Săptămâna Patimilor, la Ierusalim, mulțime de credincioși a mers în duh de rugăciune și pocăință pe Drumul Crucii: de la Pretoriu până la Golgota. Așa a rămas în tradiția ierusalimiteană denumirea acestui ultim drum pe care l-a făcut Hristos pe pământ. Dar i-am mai putea spune și *drumul iubirii*, căci pe acest drum Și-a arătat Fiul lui Dumnezeu – Hristos – iubirea Sa față de lume. Până unde merge iubirea Sa față de noi? Până la Răstignire!

Pe acest drum, Hristos mă ducea pe mine pe umărul Său, dar nu El era rănitul, ci eu. De aceea, omul, în fața Crucii, devine o lacrimă din Iordanul veșniciei. Hristos n-a căzut pe Cruce, ci a dus-o până la Tatăl și pe ea a pus toate păcatele noastre: *Tată, iartă-i, că nu știu ce au făcut!* (Lc. 23, 34). După cum patria începe pe brațele mamei, tot așa și Împărăția lui Dum-

nezeu începe pe braţele lui Hristos răstignite pe Crucea de pe Golgota. Odată cu Învierea Domnului, timpul a căzut din calendar în veşnicie. Omul nu mai moare, căci Hristos a biruit moartea, iar omul cade din timp în veşnicie.

De azi, timpul nu mai poate stinge veşnicia, nu mai poate stinge iubirea lui Dumnezeu. Aşa cum a fost semănat în mormânt de Iosif din Arimateea şi apoi a înviat, prin Jertfa Sa, Hristos ne-a semănat şi pe noi în veşnicie. De azi, moartea a fost scoasă afară din infinit, iar noi murim înviind în Hristos. Pe cruce, tâlharul a fost condamnat la moarte. Hristos însă îl condamnă la veşnicie şi îl exilează în iubirea Sa.

Pe Cruce, Hristos scrie ecuaţia celei mai mari iubiri: „Eu" sunt „tu" – adică Eu Mă jertfesc până la moarte pentru tine. Când voi fi şi eu „tu"? Când vom trece de la egocentrism la altruism? Când vom trece de la heliocentrism la hristocentrism, de la egoism la iubire?

L.C.: Este o problemă foarte grea, mai ales în epoca noastră, când fiecare strânge pentru el, pentru familia lui – strângem bunuri materiale, fără să ne gândim dacă aproapele nostru duce lipsă; mai mult, nu-i dăruim nici măcar un zâmbet când îl vedem îndurerat.

Î.P.S. Ioan: Crucea este o culme a geometriei romane. Pe ea, Îl vedem pe Hristos, cu braţele întinse, Care ne descoperă îmbrăţişarea universală a iubirii Sale. Crucea este altarul iubirii lui Dumnezeu. Prin Cruce, noi evadăm din viaţă în iubire. Crucea de pe Golgota este un mare semn în univers. Până aici merg toţi pământenii. De aici, drumul veşniciei se despică în două: unul urcă, iar celălalt coboară în adâncul durerii. Hristos arată cu braţele Sale sensurile vectoriale ale vieţii omului. Un mare istoric al Antichităţii spunea că „dacii îşi zidesc munţii". Hristos a început zidirea Bisericii Sale pe Muntele Golgo-

tei, El fiind *Piatra din capul unghiului* (Mt. 21, 42; Efes. 2, 20). După cum casa părintească este un spațiu al permanenței, Biserica este un spațiu al veșniciei.

L.C.: Și fizic clădirea bisericii într-un sat rezistă timpului mai mult decât clădirea oricărei case din satul acela; sper să nu fie deplasat exemplul meu.

Î.P.S. Ioan: Pe Golgota putem spune că a început rezidirea lumii, căci opera lui Dumnezeu nu poate fi retușată. El a zidit din stâncă altarul Golgotei, Și-a adus lemnul și tot El a aprins jertfa din iubirea Sa. În noaptea Învierii Domnului începe o nouă eră – era luminii. Hristos devine Astrul care va alunga întunericul din univers. Întunericul este simbolul păcatului. În Împărăția lui Hristos nu va mai fi noapte, nu va mai fi păcat. În această noapte a înviat Hristos, dar a înviat și noaptea. Ea s-a umplut de lumină. Întunericul nopții a căzut în veșnicia luminii. Dumnezeu a urzit lumea din iubire.

Adesea, trandafirul își scrie memoria nu cu frumusețea, ci cu spinii săi. Hristos i-a lăsat Crucii o poruncă: să nu-și scrie memoria cu piroanele, ci cu iertare! Să nu rămânem în seara vieții, ci să pășim în dimineața veșniciei! În dimineața zilei celei dintâi a săptămânii, zorii sunt aduși de lumina Învierii lui Hristos. Lumina soarelui devine umbra luminii Învierii lui Hristos.

L.C.: Sărbătoarea Învierii Domnului este în ziua întâi a săptămânii. Vă rog să insistați asupra semnificației acestei zile cu totul deosebite.

Î.P.S. Ioan: Ziua Învierii este prima zi când omul lucrează în Rai. Este prima zi când omul lucrează în Cer, când lucrează pe ogorul Împărăției lui Dumnezeu, în Biserica Sa. Ziua Învierii este orizontul unde Cerul sărută pământul. Este ziua când ești îmbrățișat de Hristos cu mâinile Sale cele străpunse de piroane. Să nu-L căutăm pe Hristos între cei morți, așa cum L-au

căutat mironosițele, căci *El este Calea, Adevărul și Viața* (In 14, 6)! Să nu ne căutăm părinții în morminte, ci în Împărăția lui Dumnezeu!

De aceea îndemn creştinii să sărute crucea maicii lor, în cimitir, dar să n-o mai caute acolo, căci ea este în Împărăția lui Dumnezeu. Pe crucea ei, tu ai scris ziua când a trecut la Domnul. Atunci au fost paştile maicii tale. De sărbătoarea Învierii, prăznuim Paştile Domnului nostru Iisus Hristos, mâine, paștile părinților noştri. Şi apoi ne apropiem fiecare de paştile noastre. Doamne, trece-ne și pe noi în pace la Tine și fă să avem toți un Paște fericit!

Să ne împărtăşim din Paştile Domnului, căci s-a făcut bucurie în cer și pe pământ! Această bucurie s-a revărsat și peste porțile cele ferecate ale iadului, ajungând vestea Învierii lui Hristos și acolo, la cei din adânc. Binecuvântat să fie Dumnezeu, că vestea cea bună a Învierii ajunge întotdeauna și la noi, cei ce trăim în munții cei zidiți de Dumnezeu și de strămoşii noştri!

Doamne, mai varsă o picătură din coasta Ta însângerată peste focul neînțelegerilor dintre frați și dintre popoare! Noi plângem și azi în aceeași limbă românească. La Sfântul Praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, am scris cuvinte de mângâiere. De azi, voi scrie fără cuvinte, căci, abia atunci când scrii fără cuvinte, începi să-I scrii lui Dumnezeu. Să cugetăm mereu la Jertfa lui Hristos de pe Golgota, căci numai atunci când vom gândi fără gânduri, vom începe cu adevărat să ne gândim la Hristos. Tuturor celor ce trăiesc în Cetatea Munților, har, pace și binecuvântare de la Înviatul Hristos! Să-i binecuvânteze cu mâinile Sale cele pironite, să le vindece rănile trupești și sufletești cu scump Sângele Său!

Bucurați-vă, căci Hristos, în ziua sfântă a Învierii, ne-a îmbrăcat pe toți cu aripile veșniciei!

Noi știm că am trecut din moarte la viață, pentru că iubim pe frați; cine nu iubește pe fratele său rămâne în moarte (I In 3, 14)

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, în Pastorala trimisă credincioșilor ortodocși din Covasna și Harghita la marea sărbătoare a Învierii Domnului, 2014, ați realizat o legătură între reînvierea naturii și „trăirea unei clipe din primăvara Învierii lui Hristos", cum frumos ați spus.

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Bunul Dumnezeu Care ne împărtășește, în fiecare primăvară, două mari bucurii: înnoirea firii înconjurătoare și trăirea unei clipe din primăvara Învierii lui Hristos! În Postul Paștelui se aud în tot spațiul nostru românesc ortodox dangăt de clopot, chemări de toacă și rugă către Preasfânta Treime-Dumnezeu.

Un Iordan de lacrimi curge din ochii celor care s-au întâlnit cu Hristos în minunata Taină a Spovedaniei. Aceste lacrimi vor face să rodească pe mai departe întreg spațiul nostru duhovnicesc. Prin post, mulți dintre frații noștri au reușit să urce pe Everestul durerii – Golgota –, locul întâlnirii cu Hristos cel răstignit.

În Duminica a doua a Triodului s-a citit în toate bisericile noastre ortodoxe parabola întoarcerii fiului risipitor, rostită de Hristos – Fiul lui Dumnezeu.

Acolo ne-am regăsit cu toții, cei care ne-am depărtat de Tatăl nostru cel Ceresc. Am putut vedea, de data aceasta, nu un fiu risipitor care se întoarce la tatăl său, ci pe Însuși Fiul lui Dumnezeu întorcându-Se la Tatăl cel Ceresc.

Fiul din parabolă își cere partea de avere cu care pleacă în lume și o risipește.

Fiul lui Dumnezeu, Hristos Domnul, este trimis în lume să ne caute pe noi, cei ce L-am părăsit pe Tatăl, pe Dumnezeu.

Hristos n-a fost trimis în lume de Tatăl să ne răscumpere cu aur şi argint, ci să ne răscumpere cu scump Sângele Său. Aceasta este partea de avere a lui Hristos prin care ne-a răscumpărat din robia păcatului şi a morţii.

Hristos n-a venit să-i răscumpere doar pe cei vii, ci și pe cei morți. Iată nemărginita iubire a lui Dumnezeu!

Dacă pentru un om viu s-ar mai găsi cineva să-l răscumpere, pentru un mort cine şi-ar mai vărsa sângele?

L.C.: Dar de ce şi pentru morţi?

Î.P.S. Ioan: De ce și pentru morți? Pentru că omul, ființă dihotomică, nu sfârșește în țărână, ci trece prin țărână dincolo, acolo unde legile biofizice nu mai au nici o putere. Organismul uman, ca formă pluricelulară, se comportă şi răspunde legilor biofizicii. Timpul este piatra care l-a ținut mereu legat pe om de pământ şi de cele pământești. Viața nu moare, ci, în Hristos, se mişcă spre Dumnezeu, adică nu către „nicăieri", ci către Tatăl nostru cel Ceresc. Unii se îndreaptă şi azi către „nicăieri".

Hristos ne spune că, pe toți aceia care se întorc la Tatăl, îi va păzi pe drumul de întoarcere, ca să nu li se întâmple nici un rău, cum s-a văzut în pilda fiului risipitor. La sfârșitul drumului, tatăl își îmbrățișează fiul; o dulce îmbrățişare dintre iubire şi pocăință.

În contextul slujbelor din Biserica noastră, în Săptămâna Patimilor, vedem şi noi cum Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Se întoarce la Tatăl. Însă, pe cărarea către Cer, noi, oamenii, L-am așteptat ca pe un tâlhar la poalele Muntelui Golgota; pe Cel care venise să aducă lumina în lume şi să ne răscumpere n-am vrut să-L lăsăm să Se întoarcă la Tatăl cel Ceresc, ci L-am răstignit ca pe un tâlhar.

L.C.: Spunem că cei din vechime nu au avut ochi pentru a vedea iubirea. Dar nici noi, astăzi, nu vedem iubirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos...

Î.P.S. Ioan: Am făcut din Iubire tâlhar. Gândiți-vă: ce cugetare, ce judecată, să pui pe aceeași treaptă valorică tâlhăria cu iubirea! Dar să nu-i judecăm pe cei din vechime, căci și noi iubim tâlhăria și urâm iubirea! O, ce îndrăzneală să stai la pândă pe drumul Golgotei și să-L răstignești pe Fiul lui Dumnezeu în drumul Său spre Tatăl!

Te întreb ce ar fi în inima ta, omule, dacă, în zorii zilei de mâine, ar veni cineva să-ți spună că fiul tău a venit aseară de departe, din lume, și a fost ucis la marginea satului?

Noi, oamenii, L-am făcut să plângă și pe Dumnezeu. Doamne, nu mai plânge, căci, la lumina Învierii Fiului Tău, cu lacrimi în ochi, Ție ne rugăm: Ajută-ne să ne întoarcem de pe cărările pierzării la Crucea iubirii Fiului Tău! Doamne, se vor întâlni vreodată lacrimile mele cu ale Tale în Iordanul iubirii? Doamne, ajută-mă să grăiesc cu Tine în cea mai sfântă limbă omenească, graiul lacrimilor!

L.C.: Dar noi, credincioșii de astăzi, n-am trăit pe vremea aceea, deci n-am fost părtași la Răstignirea lui Hristos.

Î.P.S. Ioan: Ziceți că noi n-am fost părtași la Răstignirea lui Hristos, că avem mâinile curate, așa cum a spus și Pilat: *Nevinovat sunt de sângele Dreptului Acestuia* (Mt. 27, 24)? Dar, întreb mamele creștine, câți fii au răstignit ele pe Golgota pântecelui lor? Vai! Trăim într-o țară plină de cruci pe care au fost răstigniți atâția copii care voiau să se întoarcă la tatăl și la mama lor și la al lor Creator! E plin pământul de cruci! De nu ne vom opri, mâine nu vom mai avea loc unde să mai semănăm nici măcar un bob de grâu. Dumnezeu a semănat viață pe pământ, iar omul seamănă cruci. În *Sfânta Scriptură* se spune că vor fi un cer nou și un pământ nou (cf. Apoc. 21, 1), adică pământ fără cruci și Cer fără lacrimi de prunci.

L.C.: Ați realizat, Înaltpreasfințite Părinte, o minunată metaforă: floarea de trandafir care închipuie pe Hristos.

Î.P.S. Ioan: Da, floarea de trandafir trăiește între spini. Mă întreb: oare de aici să se fi inspirat omul când, pe Cruce, L-a încununat pe Hristos cu spini? Iată Trandafirul iubirii pus de om între spini! Spinii apără floarea trandafirului, însă Hristos, pe Cruce, nu Se putea apăra, căci avea piroane în mâini. O, Trandafir Ce ai înflorit pe Crucea de pe Golgota, mireasma Ta a fost scump Sângele Tău! Tu nici azi nu Te-ai veștejit, ci ai rămas în Potirul Crucii, de unde cei însetați de iubire vin să-și astâmpere dorul întâlnirii cu Cel de Sus!

Omule, ai pironit un Trandafir, ai pironit pe Cruce pe Soarele Dreptății, dar nu ca să-I înveșnicești lumina acolo, pe Golgota, ci să-L stingi! Câtă îndrăzneală a avut omul! Voia să stingă Soarele, să nu mai fie lumină ca să nu se mai vadă ale lui fărădelegi.

O, câtă îndrăzneală să bați piroane în Soare! Pe Cruce, omul răstignește Trandafirul, sublimul frumuseții, iar lângă Cruce vedem urâțenia frumuseții umane.

Hristos însă, cu piroanele din mâinile Sale, îl va restaura pe om aducându-l la frumusețea cea dintâi pe care o pierduse. Adam a fost izgonit din Rai pentru că a păcătuit, iar Hristos a fost izgonit de pe pământ pentru că a iubit.

Din doi ochi curgeau lacrimi care udau Trandafirul de pe Cruce. Erau ochii Maicii Domnului. Lacrimile Maicii Domnului au luat atunci chipul Cerului spre care Se îndrepta Fiul său. Privind în ochii Maicii Sale, văzu în ei chipul veșniciei, căci Cerul și veșnicia se topesc în ochii mamei. Zorile veșniciei răsar din ochii mamei. Ochii mamei sunt două stele pe bolta veșniciei. Îi îndemn pe tineri să-și iubească părinții și să nu ardă lacrimile mamelor lor!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, în acea Pastorală ați făcut o legătură între Buna Vestire și Învierea Domnului. Ce înseamnă concret aceasta?

Î.P.S. Ioan: De la Buna Vestire până la Cruce este un arc peste Taina Întrupării lui Hristos. Hristos trage vălul de pe Taina Întrupării și ne arată că pe Cruce a suferit în trup. Hristos n-a fost o nălucă, ci din coasta Sa au curs sânge și apă. Hristos știa că, după Înălțarea Sa la Tatăl, vor apărea controverse și de aceea Își scrie Testamentul cu apă și sânge. Răscumpărarea noastră s-a făcut prin Jertfa lui Hristos. Jertfa a fost dintotdeauna actul prin care omul I-a adus mulțumire lui Dumnezeu.

Omul aducea jertfa la altar, însă de data aceasta Jertfa Se duce la Altarul Crucii. Nu ostașii Îl duceau pe Hristos la Golgota, ci El îi ducea pe ei. Ostașul a luat atunci chip de jertfitor, de preot, care, cu sulița, coasta I-a împuns.

Iată prima Liturghie săvârșită de un ostaș! El primise poruncă să săvârșească prima Liturghie Hristică la care erau de față Maica Domnului, ucenici și cete îngerești. Ce taină mare! Nu unui înger i se dă poruncă să jertfească, ci unui ostaș. Așa cum, atunci, ostașul a împuns cu sulița coasta lui Hristos, preotul din biserică împunge prescura pentru săvârșirea Sfintei Liturghii, unde Hristos Se jertfește de fiecare dată pe altarul bisericii.

L.C.: Ați îndemnat indirect credincioșii să participe la Sfânta Liturghie, așa cum a venit Maica Domnului, cu lacrimi în ochi, la Liturghia Jertfei Fiului său.

Î.P.S. Ioan: Câți mai lăcrimăm azi la Sfânta Liturghie, când preotul, din Sfântul Altar, în numele lui Hristos, zice: „Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor!"? Hristos zice: „acesta este Trupul Meu" la prezent. Ne cheamă să ne împărtășim cu El viu și nu zice: „Mâncați, acesta a fost Trupul Meu!" Hristos a înviat, este viu. De aceea se zice și azi în Sfânta Liturghie: „Acesta este Trupul Meu!" Viu este Dumnezeu! Ultima Cină I-a fost pregătită lui Hristos de Apostoli, pe Muntele Sionului, iar Hristos ne-a pre-

gătit prima Cină pe Cruce. Fără Cina de pe Cruce, omul ar fi murit. Astfel, cei ce se împărtăşesc cu Hristos au viaţă veşnică.

Ostaşul, cu suliţa, deschide izvorul Sângelui, izvorul Iubirii din care se adapă azi toţi cei însetaţi. De atunci, acest izvor n-a secat şi va curge mereu, căci şi la Cina Mielului ne vom împărtăşi tot cu scump Sângele lui Hristos. Ostaşul n-a ucis, ci a aprins pe Cruce focul iubirii lui Hristos. El nu ţine în mână suliţa urii, ci o torţă cu care a aprins lemnul Crucii care ardea, dar nu mistuia Trupul lui Hristos. Acel foc ardea doar păcatele noastre cu care Se îmbrăcase Hristos. Hristos, la Înviere, nu iese din mormânt cu veşmânt negru, ci alb. Focul arsese toate păcatele noastre.

Crucea aprinsă de ostaş pe Golgota rămâne singura candelă din univers spre care trebuie să ne îndreptăm şi să luăm lumină pentru candela sufletelor noastre.

L.C.: Vă rog să insistaţi asupra semnificaţiei ce există între Cruce şi Jertfă-Răstignire.

Î.P.S. Ioan: Privind la Cruce, ne aducem aminte ce a făcut Hristos pentru noi şi ce facem noi pentru semenii noştri. În graiul nostru românesc, cuvântul „răstignire" stă în centrul actului de Jertfă. În alte limbi, actul Jertfei poartă pecetea cuvântului „crucificare", punându-se accent mai mult pe felul în care o persoană era condamnată la moarte. Însă, în graiul nostru, cuvântul „răstignire" are un plus de valenţă şi exprimă starea pe care a avut-o Fiul lui Dumnezeu atunci când era pe Cruce. Dacă analizăm cuvântul „răstignire", vedem că este compus din prefixul „răs-" care are aici sensul de negaţie şi cuvântul de bază „tihnă" (ticnă, tignă). În graiul nostru românesc atât de expresiv, cuvântul „răstignire" ne arată că, pe Cruce, a fost locul unde Fiul lui Dumnezeu n-a avut tihnă.

Hristos a fost judecat şi răstignit de „drepţi", nu de păcătoşi. „Drepţii" ar fi vrut ca Trupul lui Hristos să fie dat corbilor, însă

Hristos a hotărât ca Trupul Său să fie dat păcătoșilor. Zaheu s-a suit în sicomor ca să-L vadă pe Hristos. Hristos S-a suit pe Cruce ca să vadă toată lumea. O singură cruce arde în univers. Aceea este Crucea lui Hristos. Moise a lovit cu toiagul Marea Roșie și a despicat-o în două, ca să salveze poporul lui Israel. Ce mare minune!

Însă ostașul a lovit cu sulița coasta lui Hristos, de unde se deschide izvorul iubirii nemărginite a lui Dumnezeu. Anonimul ostaș n-a scris nici o carte cu condeiul, însă a scris cu sulița una din cele mai fascinante pagini din *Cartea vieții lui Hristos*. El este cronicarul vieții lui Hristos. El n-a scris pe un pergament, ci a scris atunci, pe lemnul Crucii, viața lui Hristos. Văzând, scria. Lui i s-au deschis ochii să vadă Taina Jertfei Fiului lui Dumnezeu. O, Sfântă Cruce, tu ești Cartea vieții lui Hristos!

Ostașul a scris această Carte a vieții lui Hristos cu slove pe care le poate citi și înțelege orice pământean. A scris în graiul iubirii și al iertării: *Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!* (Lc. 23, 34). Iată câteva cuvinte scrise în această carte: *iubiți-vă, iertați-vă, jertfiți-vă*!

Ostașul n-a scris cu cerneală viața lui Hristos, Liturghia Jertfei Sale, ci cu însuși Sângele Fiului lui Dumnezeu. N-a scris cu pana, ci cu sulița, pe care, pentru fiecare cuvânt, o înfigea în coasta lui Hristos. Hristos i-a dat Sângele Său ca să scrie această carte pe brațele Crucii și am văzut că tot cu Sângele Lui a scris pe cealaltă față a Crucii și numele celor pentru care S-a jertfit. Undeva, pe ultimul rând, era scris și numele meu: Ioan din Carpați. De aceea, de câte ori citesc această carte scrisă cu Sângele lui Hristos, mai întâi o sărut.

L.C.: Foarte interesantă această idee! Desigur, pe Crucea răstignirii Mântuitorului nostru se află numele tuturor credincioșilor.

Î.P.S. Ioan: Trebuie să citeşti această carte şi vei găsi acolo numele tău şi al părinţilor tăi. Ea este Cartea neamului lui Hristos, a fraţilor Săi pentru care S-a jertfit. Pentru ei a venit în lume, ca să-i ducă în Casa Tatălui Ceresc. Aceasta este o carte vie. Ea îi apără şi-i păzeşte pe cei ce o citesc la lumina lacrimilor. Ne punem mereu întrebarea de ce se citeşte tot mai puţin azi. Pentru că totuşi se scrie mult, dar se scrie cu cerneală şi nu cu lacrimi.

Omul nu este nenorocul istoriei. Omul nu este o pauză între naştere şi moarte. El transcende moartea. Ea îl aşază pe aripile veşniciei. Mormântul este o aripă a veşniciei. Prin el, omul coborând, urcă în veşnicie. Un fariseu – Iosif din Arimateea – Îl ajută pe Dumnezeu să-Şi pună Fiul în mormânt. Dumnezeu Şi-a ales ca gropar un fariseu. Ce ar fi azi Învierea fără Iosif – groparul din Arimateea? După cum înaintea zorilor e noapte, tot aşa înainte de înviere e moartea. Mironosiţele L-au căutat pe Hristos în mormânt. Unii Îl mai caută şi azi pe hartă. Mormântul lui Hristos a rămas gol ca în el să ne îngropăm noi şi apoi să înviem.

Pe crucea părinţilor, noi am scris şi: *Iisus Hristos Nika*, adică Iisus Hristos învinge. Ce mare cinste pentru un creştin ca, pe crucea lui, să scrie şi numele lui Hristos Biruitorul!

L.C.: Aceasta înseamnă că şi în mormânt suntem cu Hristos, nu suntem părăsiţi!

Î.P.S. Ioan: Nici în mormânt nu suntem singuri, ci suntem cu Hristos. De aceea, nu mai plânge la mormântul maicii tale, că nu e singură nici acolo! Singurătatea nu mai bântuie acum în univers; ea a fost alungată de Hristos. Toţi cei adormiţi în nădejdea învierii vor învinge moartea şi vor învia. Învierea este întoarcerea omului în nemurire. Sub cruce nu sunt cei învinşi de moarte, ci cei ce au învins împreună cu Hristos moartea. De aceea noi nu putem vinde pământul sacru, căci este un pământ cu sfinte moaşte. Învierea este o mare provocare pentru filo-

sofie. În existența sa, omul este în relație cu sine și cu dincolo. Omul are o relație istorică și directă cu Dumnezeu. Învierea transcende condițiile spațio-temporale ale acestei lumi; ea pășește dincolo de marginea minții.

Moartea despică temporar omul în țărână și suflet, însă nu se întrerupe relația cu Dumnezeu. Omul, prin moarte, depășește limitele spațiului și ale timpului. El trece prin moarte în metaistorie și rămâne în relație veșnică și mai presus de grăire cu Dumnezeu.

Cu părintească iubire, Îl rog pe Bunul Dumnezeu să nu ne părăsească la ceas de cumpănă și la grele încercări! Îi îndemn pe părinți să-și iubească fiii, iar pe fii să-și iubească părinții și cu toții să-L iubim pe Dumnezeu și scumpa noastră țară, așa cum au iubit-o Brâncoveanu și fiii săi!

Femeile mironosițe nu L-au uns cu mir pe Hristos, L-au uns cu purtarea lor de grijă

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, la Duminica Mironosițelor din anul 2012, ați slujit Sfânta Liturghie la o foarte veche mănăstire lângă Arad, Mănăstirea Hodoș-Bodrog, unde de fapt vă aflați atunci într-un scurt popas, în drum spre Italia. Ați început predica mulțumind credincioșilor pentru răspunsul divin pe care l-au dat afirmației Înaltpreasfinției Voastre cum că Hristos a înviat. Ați subliniat că prin aceste cuvinte („Adevărat a înviat!") cei prezenți se alătură marilor mărturisitori ai Învierii lui Hristos. Din această categorie fac parte și femeile mironosițe. În continuare, vă rog, vorbiți-ne despre acestea!

Î.P.S. Ioan: Mai întâi să clarificăm cine erau femeile mironosițe. În *Sfânta Scriptură* avem dovezi că alături de Apostoli, de ucenicii Mântuitorului, parte bărbătească, între timp s-a alăturat și o ceată de femei. Cine erau acestea? Majo-

ritatea dintre ele fuseseră bolnave. Vă aduceți aminte de Sfânta Maria Magdalena, care ducea o cruce grea pe umerii ei, fiind stăpânită de demoni. De asemenea alte femei, care au avut alte suferințe, necazuri, și care au fost vindecate de Hristos, s-au alăturat acestei cete de cuvioase femei care au urmat pe Hristos și pe Apostolii Săi. Între ele se aflau și femei care proveneau dintr-o stare socială mai ridicată, cum este, de exemplu, Ioana lui Huza. Huza era un administrator, un epitrop al regelui Irod, deci provenea dintr-o familie cu o anumită stare socială.

L.C.: Cu se se ocupau femeile mironosițe? Care era misiunea lor?

Î.P.S. Ioan: De fapt întrebarea ar fi ce au făcut ele în aproape trei ani și jumătate de viață publică a Mântuitorului pe pământ. Rețineți, femeile mironosițe făceau, în general, cele ale Martei. Trebuie să știm că Hristos, Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului, a fost Dumnezeu și Om, Om și Dumnezeu. Hristos a fost mai întâi hrănit de sfintele mâini ale Maicii Domnului. Dar iată că la maturitate, mișcându-Se în spațiul Țării Sfinte, aceste femei, atât Lui, cât și Apostolilor, le pregăteau de mâncare. De asemenea sunt convins că aceste femei țeseau, împleteau și cred că cel puțin o haină, pe care a purtat-o Hristos, a fost făcută de ele.

L.C.: Sunt cunoscute numele lor? Au rămas înscrise, ca să spun așa, în istorie?

Î.P.S. Ioan: Avem câteva mențiuni biblice și mă voi opri doar la acestea. Întâi de toate este Maica Domnului, care nu L-a părăsit până la cruce. Apoi, Maria Magdalena, Maria lui Iosif, Maria lui Cleopa, Salomeea și Ioana lui Huza. Acestea sunt menționate în *Sfânta Scriptură*, de aceea pe ele ne bazăm când vorbim despre aceste cuvioase femei care erau în jurul lui Hristos și al Apostolilor. Dar ele n-au fost doar pentru probleme cotidiene în activitatea Mântuitorului, ci au devenit, în

timp, și discipole, ucenice ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos, așa cum găsim în scrierile biblice, *taum deam*. Au devenit *taum deam*, adică ucenice pe lângă Apostoli și pe lângă Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Aceasta este partea istorică referitoare la femeile mironosițe. Vedem iar că, la răstignirea Mântuitorului, au fost și câteva femei mironosițe care au asistat, cu inimile frânte, la ceea ce se întâmpla cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Dacă partea bărbătească nu prea era îngăduită, deoarece soldații se temeau că se vor răscula ca să elibereze pe cel ce era condamnat la moarte prin răstignire, femeile mironosițe nu au fost alungate de ostaşii romani. Tot ele au fost acelea care au văzut unde a fost așezat în mormânt trupul Mântuitorului nostru Iisus Hristos. După cum am spus, atât răstignirea, cât și punerea în mormânt a Mântuitorului au fost făcute în grabă, pentru că era vineri spre seară și începea Paștele iudeilor. Este evident, după tradiția de la Ierusalim, că ungerea cu miresme a Mântuitorului s-a făcut și ea în pripă și nu îndeajuns. Iată că un grup de trei femei mironosițe, în zorii zilei întâi a săptămânii, ziua de duminică, cum este acum la noi, s-au dus la mormânt să ungă trupul Domnului. Pe drum, se socoteau ele unele cu altele, întrebându-se cine le va prăvăli piatra cea mare pusă pe mormânt. Dar ele găsesc piatra răsturnată, găsesc îngeri păzind de data aceasta doar pânzele și mahrama care a fost pusă pe fața Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ştiți din Sfânta Evanghelie dialogul dintre îngeri şi aceste femei. Ele au plecat cu teamă de la mormânt, nespunând nimic nimănui.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, să vă referiți la denumirea de „mironosițe". Ştiu că această calitate se referă la faptul că aceste femei au fost purtătoare de mir. Este adevărat?

Î.P.S. Ioan: Da, ele au plecat să ungă trupul Domnului cu mir, dar n-au mai apucat. Atunci se pune întrebarea de ce le mai spu-

nem mironosițe, dacă nu L-au uns cu mir. Nu L-au uns cu mir, dar L-au uns cu altceva. L-au uns cu purtarea lor de grijă. Ori de câte ori L-au văzut însetat, obosit, I-au pus în față o bucată de pâine Mântuitorului, dar și celorlalți Apostoli. Dar iată că ele așa au rămas în istorie, sub această denumire de mironosițe. N-au apucat să-L ungă, pentru că înviase. Încă un lucru interesant: oare de ce au plecat atât de dimineață? După rânduiala iudaică, cei care erau condamnați la moarte prin răstignire nu se înmormântau într-un loc cu ceilalți oameni, ci era un loc anume în Ierusalim, un cimitir al criminalilor. Întrucât totul era în pripă în vinerea aceea, Iosif, cerând de la Pilat trupul Domnului, l-a pus în mormântul său nou. Pe Pilat nu-l interesa unde va fi așezat trupul lui Hristos, pentru că el era de altă religie, romană, păgână, și de aceea, în prima fază, a acceptat să fie trupul Domnului luat de Iosif și pus în mormântul său.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, în acele zile deosebit de tulburi din Ierusalim, populația era cel puțin dezorientată. Era Paștele iudeilor. V-aș întreba: Ce au făcut iudeii în sâmbăta Paștilor lor?

Î.P.S. Ioan: Este cutremurător! Era Paștele lor. În ziua de Paști, noi ne rugăm mai fierbinte lui Dumnezeu, lăsăm răutatea măcar pentru o zi deoparte și ne apropiem mai cu râvnă de Dumnezeu. Însă ce credeți că au făcut ei? În ziua de Paști, ei s-au certat unii cu alții, punându-și problema cum să facă, ca în ziua întâi a săptămânii, adică duminica, repede-repede, să-i pună pe ucenici să-L scoată din mormânt pe Iisus și să-L ducă în cimitirul criminalilor. Aceasta au făcut ei, așa plănuiau mai-marii iudeilor, predicatorii, cărturarii și fariseii vremii. Aceasta a fost preocuparea lor în ziua de Paști, când Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a coborât la iad să-i ridice atât pe Adam, cât și pe toți strămoșii lor, din lanțurile robiei. Acum vă întreb

eu: Unde era iadul? În adâncuri, unde a coborât Hristos, sau se mutase templul răutății pe pământ, unde n-a suportat să fie așezat Hristos într-un mormânt nou? Și iată, certându-se ei să-L scoată afară din mormânt, femeile mironosițe au venit și mormântul era gol. Hristos înviase!

L.C.: În legătură cu această comportare a iudeilor, ce mesaj s-ar impune sau ce sfat ne oferiți, Înaltpreasfințite Părinte?

Î.P.S. Ioan: Nu vă certați! Nu vă certați în ziua de Paști, în ziua de sărbătoare! Nu aduceți polaritatea iadului, nu mutați iadul în casele dumneavoastră, ci veniți la sfânta biserică, care într-un fel preînchipuie și mormântul Domnului, așa cum au venit și femeile mironosițe! Consider că toți cei care vin la Sfânta Liturghie vor lua plată de mironosițe, cu toate că n-au găsit trupul Domnului, ca să-l ungă cu miresme, dar au venit cu inima caldă să-L întâlnească pe Hristos cel Înviat, deoarece așa mărturisesc când răspund: „Adevărat a înviat!"

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, oare se știe cum a ajuns pentru prima dată, în spațiul nostru geografic românesc, vestea că Hristos a înviat? Cine a adus, mai întâi, la noi vestea Învierii Domnului?

Î.P.S. Ioan: Să vă spun câteva lucruri în această privință. În principal, pot spune că din zorii creștinismului, așa am perceput eu pe când trăiam la Ierusalim. Aici este templul din Ierusalim, cetatea și alături este Valea Chedronului, cam 9 kilometri de vale, până la Betlheem. În perioada Paștelui, în fiecare an, veneau mii, multe mii de evrei care erau răspândiți în spațiul Imperiului Roman, respectiv în nordul Africii și sudul Europei și pe malurile mărilor. Acești oameni, pe care îi ajuta Dumnezeu să ajungă măcar o dată la Ierusalim, veneau cu câteva săptămâni înainte de Paști, stăteau la sărbătoarea Paștilor și rămâneau până la Cincizecime cel puțin. Cei ce aveau stare

mai bună mai stăteau până la sărbătoarea corturilor, din toamnă, din septembrie, când începe anul nou evreiesc. Ce credeţi că făceau aceşti pelerini care veneau la Ierusalim? Întâi de toate îi întrebau pe cei care erau localnici ce s-a mai întâmplat în ultimul timp la Ierusalim, dacă Dumnezeu n-a mai făcut vreun semn în popor, dacă nu s-a mai născut vreun profet, dacă vreun proroc n-a mai rostit vreo profeţie importantă, ca să ducă aceste veşti în ţările îndepărtate unde locuiau ei. Aşa se întâmplă că, între acei câteva mii de oameni care erau acolo, se aflau şi iudei care locuiau în spaţiul nostru geografic de astăzi.

Mă aflam la o conferinţă, la Vatican, şi, într-o seară, am intrat într-o librărie cu cărţi religioase aflată vizavi de cetatea Vaticanului. Acolo, imediat am pus ochii pe o carte, *Istoria poporului Israel* între anii 175 î.Hr. şi 135 d.Hr. Am deschis cartea, m-am uitat la conţinutul ei şi am văzut un cuvânt care m-a făcut să o cumpăr. Şi anume era menţionat acolo, undeva, „Marea Neagră", *Pontus Euxinus*. Nu aveam bani la mine. Am luat cartea de la sectorul „istorie" şi am ascuns-o între alte cărţi, la alt sector, apoi am stat, am păzit-o, până s-a închis librăria. Dimineaţa, înainte de ora 9, când se deschidea, eram prezent la uşa librăriei. Am dat banii, o sută de dolari, şi am cumpărat cartea. Citind-o, am aflat că în perioada 175 î.Hr.-135 d.Hr., în cetăţile de la Tomis, Callatis, Histria de la Marea Neagră existau comunităţi de evrei. Dintre aceştia, de bună seamă, câţiva au alunecat şi ei, pe mare, în fiecare an, şi participau la evenimentele de Paşti, de la Ierusalim. Aşa se face că aceşti evrei, trăitori în coloniile din cetăţile de la Marea Neagră, au adus primii vestea atât despre Naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cât şi despre Răstignirea Sa. Iată deci cum au apărut primii zori ai creştinismului în spaţiul nostru românesc! Credeţi că atunci când S-a născut Hristos, păstorii care au văzut arătare de îngeri, au găsit pruncul în iesle, n-au spus celorlalţi evrei

care erau acolo veniți din toate țările? Le-au spus că S-a născut un Prunc cu totul deosebit și tot ce s-a întâmplat. Atât li s-a dat lor atunci, întru revelație, întru dezlegare. Iată deci cum a ajuns la noi vestea Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos! Bineînțeles, apoi a venit Sfântul Apostol Andrei și alți, și alți misionari, ucenici chiar și ai Sfântului Apostol Pavel. Trebuie știut că în spațiul nostru românesc au activat și misionari ai Sfântului Apostol Pavel, deoarece acest Sfânt Apostol Pavel a propovăduit și în Turcia de astăzi, în Asia Mică. Acolo a pătruns creștinismul în cadrul oștirilor romane. Soldații romani s-au creștinat, mulți au fost mutați între timp și în părțile Daciei. Iată deci cum încet-încet a fost adusă vestea Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe aceste meleaguri!

L.C.: Într-un cuvânt de învățătură, Înaltpreasfințite Părinte, ați vorbit despre sfințenia mamelor și ați afirmat foarte frumos cine v-a spus pentru prima dată „Hristos a înviat!"...

Î.P.S. Ioan: Mai întâi am auzit eu despre Învierea lui Hristos când eram în leagăn. Mama, când a venit noaptea de la slujba Învierii, s-a aplecat asupra leagănului meu și mi-a spus „Hristos a înviat!", a făcut cruce peste leagăn și m-a sărutat. Mama a fost primul om de pe planetă care mi-a spus prima dată „Hristos a înviat!" Și tuturor, mai întâi, ne-a spus o mironosiță, o mamă sfântă și binecuvântată pe care am avut-o fiecare dintre noi. Probabil veți gândi ce fericite au fost femeile care au trăit în acea perioadă și au putut să-I dea o bucată de pâine lui Hristos și Sfinților Apostoli, deoarece femeile de astăzi nu mai au bucuria aceasta – dar nu este așa! Acestor femei li s-a dat un har mai mare, și anume Dumnezeu le-a dat harul de a naște sfinți și de a-i crește. După aceea Dumnezeu le-a dat harul de a frământa cu mâinile lor, cu rugăciune și cu lacrimi, făina din bob de grâu curat, din care se face prescură și din prescură se face

Dumnezeu. Femeile fac prescură pentru Dumnezeu, de aceea au mare har şi pot să intre în rândul mironosiţelor, dacă vor naşte fii, după rânduiala lui Dumnezeu, iar nu monştri. De aceea, spun femeilor noastre creştine: *Naşteţi şi creşteţi fii!*

Eram la o sărbătoare a Naşterii Sfântului Ioan Botezătorul, într-o biserică, şi în predică am întrebat pe credincioşi şi credincioase când s-a întâlnit prima dată Sfântul Ioan Botezătorul cu Mântuitorul Hristos. Au fost nişte răspunsuri. Prima întâlnire a Sfântului Ioan Botezătorul cu Hristos a avut loc când Maica Domnului s-a întâlnit cu Sfânta Elisabeta şi a săltat pruncul în pântecele ei. Sfântul Ioan L-a văzut atunci în duh pe Hristos.

L.C.: Dar, Înaltpreasfinţite Părinte, când ne întâlnim noi, fiecare dintre noi, cu Hristos?

Î.P.S. Ioan: Fiecare dintre noi ne-am întâlnit cu Hristos întâia oară atunci când, fiind noi în pântecele maicii noastre, mama noastră s-a împărtăşit. Când maicile, însărcinate, cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu, au venit la biserică şi s-au împărtăşit, atunci ne-am întâlnit pentru prima dată cu Hristos. Orice mamă care doreşte să ia chip de mironosiţă nu va ridica sabia împotriva copilului din pântecele său, care deja s-a întâlnit cu Hristos. De aceea le zic mamelor: *Nu ridicaţi sabia împotriva celor care s-au întâlnit cu Hristos, împotriva celor care Îl iubesc, încă din pântecele maicii lor, pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu!*

Sărbătoarea Pogorârii Duhului Sfânt

Ferice de omul care trăiește în Duhul Sfânt!

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să ne vorbiţi, în continuare, despre Duminica Cincizecimii și despre denumirea sărbătorii, Pogorârea Duhului Sfânt.

Î.P.S. Ioan: Aș începe cu primele versete din Faptele Apostolilor, capitolul al doilea, care, istoric, mărturisește despre acest eveniment: *Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toţi Apostolii împreună la un loc. Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau ei. Și li s-au arătat, împărţite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei* (Fapte 2, 1-3). Iată deci că avem scris, în *Sfânta Scriptură*, locul unde erau Apostolii atunci. Suntem la cincizeci de zile după Paști, iar ei erau într-o casă. Casa aceasta nu este oriunde, ci se află pe Muntele Sionului.

Apostolii primesc poruncă de la Mântuitorul să nu se îndepărteze de Ierusalim până nu vor fi îmbrăcaţi cu putere de Sus. Acesta este oarecum contextul sărbătorii, iar în lumea noastră bisericească sărbătoarea se numește Pogorârea Duhului Sfânt. Să nuanţez puţin problema denumirii acestei sărbători...

Într-adevăr, după relatările de la Fapte, vedem o coborâre a Duhului Sfânt în limbi „ca de foc", deci nu limbi de foc, pentru că Duhul Sfânt nu este foc, ci așa a apărut El: altă dată Îl vedem în chip de porumbel, deși nu este porumbel Duhul Sfânt, nu este limbă de foc, ci este ca acestea. Este important să facem deosebirea.

De ce apare această „pogorâre"? Aș merge pe ideea că Mântuitorul le-a spus Apostolilor că Tatăl Îl va trimite în numele Său. Deci, practic, am putea spune că avem de-a face, într-un moment istoric cu totul deosebit, cu o trimitere a Duhului Sfânt. Ceea ce au perceput Apostolii și scriitorul sfânt este pogorârea Duhului Sfânt, însă această pogorâre nu este de nicăieri, ci dintr-un anumit loc, cu un anumit scop și anume Mântuitorul le spune Apostolilor că Tatăl Îl va trimite în numele Său, ca o consecință a preamăririi Sale prin Jertfă, prin Cruce, prin Moarte și Înviere. Deci trimiterea Duhului Sfânt este o consecință a lucrării mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos, lucru consemnat și în Evanghelia de la Ioan, capitolul 14, versetul 26: *Dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu.*

Prin urmare, trebuie să facem o distincție clară între trimiterea Duhului Sfânt, ca fapt istoric, într-un moment bine definit în istorie, la Cincizecime, apoi să deosebim purcederea din veci, din Tatăl, a Duhului Sfânt. Iată deci cum se înlănțuiesc: pogorârea Duhului Sfânt, trimiterea Duhului Sfânt și, în profunzime, purcederea Duhului Sfânt.

Duhul Sfânt este, spun Părinții Bisericii, sufletul Bisericii. Auziți ce expresie și ce gândire profundă!? Astfel au marcat Sfinții Părinți, pentru totdeauna, acest moment de întâlnire, de pogorâre a Duhului Sfânt: Duhul Sfânt este sufletul Bisericii.

De asemenea aş mai putea să amintesc un cuvânt al Sfântului Apostol Pavel, care vorbeşte de trăire în Duhul, pentru că ce sens ar avea viaţa noastră creştină dacă nu trăim în Duhul Sfânt? Dacă trăim în Duhul, în Duhul să şi umblăm!

L.C.: Cum să înţelegem această afirmaţie, Înaltpreasfinţite Părinte? Cum trebuie să trăim, ca viaţa noastră creştină să capete sens? Ce înseamnă a trăi în Duhul Sfânt? Cum arată un om care trăieşte în Duhul Sfânt?

Î.P.S. Ioan: Rodul trăirii în Duhul Sfânt este dreptate, bucurie, pace, îndelungă răbdare, bunătate, facere de bine, credinţă, blândeţe, înfrânare, curăţie, după cum spune Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Galateni, capitolul 5, versetele 22 şi 23. Având noi, creştinii de astăzi, aceste roade, vom avea certitudinea că suntem în Duhul Sfânt. Deci să nu ne mai punem atâtea întrebări, cum ne putem mântui, cum am putea găsi calea mântuirii! Iată cât de frumos descrie Sfântul Apostol Pavel care sunt roadele Duhului Sfânt! Deci practic să ne uităm către noi, nu către alţii, pentru că avem tendinţa de a ne uita mai mult către alţii, nu către noi! De vom găsi aceste roade ale Duhului Sfânt presărate în inima noastră, înseamnă că trăim în Duhul. *Ferice de omul care trăieşte în Duhul Sfânt!*

Apoi Sfântul Serafim de Sarov, în cugetările sale duhovniceşti, n-a găsit altceva mai frumos a spune despre scopul vieţii noastre pământeşti decât că el este dobândirea Duhului Sfânt. De aceea sărbătoarea Pogorârea Duhului Sfânt apare ca o mângâiere. Duhul Sfânt este numit şi Mângâietorul, dar aş vrea să nu atribuim acest fapt doar Duhului Sfânt, pentru că şi Hristos este, a fost şi va fi Mângâietor, de aceea, într-un anumit context biblic, Mântuitorul spune: „Voi trimite alt Mângâietor, Duhul Sfânt." Deci Duhul Sfânt este un alt Mângâietor, alături de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Dumnezeu să reverse harul Duhului Sfânt peste ţara noastră şi peste români!

Cuvinte rostite la Schimbarea la Față

Îmi este milă de voi și de astăzi vă voi chema pe toți, nu numai pe cei trei Apostoli, ci pe toți, vă voi chema pe Tabor!

L.C.: În partea de sud a Episcopiei Covasnei și Harghitei, ați ctitorit, Înaltpreasfințite Părinte, o mănăstire cu hramul Schimbarea la Față, într-un minunat peisaj de munte, pe un deal din apropierea localității Sita Buzăului. La o sărbătoare a hramului, în cuvântul de învățătură, ați numit dealul acela „Taborul românesc", alăturare de nume care a mers la inima credincioșilor prezenți. Vă rog să realizați o încadrare istorică și geografică a Muntelui Tabor și să specificați importanța Schimbării la Față a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Î.P.S. Ioan: În drumul Său spre Ierusalim, înconjurat de Sfinții Săi Apostoli, Mântuitorul nostru Iisus Hristos a vrut să-Și ia rămas bun și de la Muntele Tabor, munte care străjuiește toată Galileea, provincia din nordul Țării Sfinte. Pe culmea muntelui, în vremea aceea, nu se afla nici o așezare omenească. Totul era binecuvântat de harul și de raza dumnezeirii. Din când în când, norii înconjurau muntele și presărau picături de ploaie ca o binecuvântare pentru copacii care se țineau verzi în tot

timpul anului. În acel loc a găsit de cuviință Mântuitorul să Se retragă, cum spune Sfântul Evanghelist Luca, și să Se roage. A luat cu El pe trei dintre Apostoli: pe Petru, pe Iacov și pe Ioan.

Auziți! Dumnezeu a urcat pe munte să Se roage! Oare avea nevoie Hristos, Cel nevădit de păcat, să Se roage? Desigur, a vrut să le arate Apostolilor Săi că, prin rugăciune, omul se poate schimba și nu oricum, ci lăuntric. Să nu uitați că rugăciunea este cel dintâi dar al Bisericii noastre lăsat de Însuși Dumnezeu prin care omul se poate schimba lăuntric! Aud atâția credincioși spunând, în scaunul spovedaniei: „Părinte, nu sunt mulțumit de mine!" Iată un prim răspuns la întrebarea lor: „Ce să fac?" „Să te rogi! Căci și Hristos, rugându-Se pe Muntele Tabor, iată că s-a întâmplat minunea Schimbării Sale la Față!"

Dar ce ne spun Sfintele Evanghelii? Ne mai spun că fața lui Hristos s-a făcut albă ca soarele, iar hainele Lui ca raza luminii de soare. Aici au mai apărut încă doi martori, doi mari sfinți, doi mari luceferi ai Vechiului Testament, Moise și Ilie. Și ne mai spune Sfântul Evanghelist Ioan că Hristos vorbea cu ei. Oare cum ar fi aceasta? Ilie a trăit cu mai bine de 800 de ani înainte de Hristos, iar Moise cu 1200-1400 de ani înainte de Hristos. Iată, doi mari profeți ai Vechiului Testament vin și vorbesc cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu! Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că omul, după ce se așază în potirul de aur al mormântului, nu rămâne acolo, ci drumul lui este către Dumnezeu. Înseamnă că nu ne sfârșim undeva la doi metri sub pământ, ci că viața noastră continuă într-un alt mod fericit pentru cei ce-L iubesc pe Dumnezeu. Iată că Moise și Ilie au apărut și a vorbit cu ei Fiul lui Dumnezeu! Auziți de ce har s-au învrednicit acești doi mari profeți ai Vechiului Testament: să vorbească Însuși Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cu ei! Când și unde? În rugăciune. Auziți cu cine vorbește omul! Acela care-și pleacă genunchii în fața unei icoane sau într-o biserică, vorbește cu Dumnezeu și

cu sfinții pe care îi cheamă în rugăciune. Așa că eu cred că toți credincioșii noștri, care se roagă, au vorbit de multe ori cu Moise și cu Ilie, au vorbit cu Maica Domnului, cu Sfinții Apostoli și cu Sfinții Mucenici, pe care i-au rugat, cu genunchii plecați în pulberea pământului, să mijlocească la Dumnezeu pentru tot ce au trebuință în viața pământească. Aceasta este una din semnificațiile sărbătorii Schimbarea la Față: prin rugăciune, vorbim cu sfinții, așa cum a vorbit Hristos cu Moise și cu Ilie.

L.C.: Iertați-mă, Înaltpreasfințite Părinte, totuși de ce această sărbătoare se numește Schimbarea la Față? Oare Hristos a avut mai multe fețe?

Î.P.S. Ioan: Hristos Domnul a avut o singură față. Aceasta era Fața dumnezeirii Sale. Însă dacă ar fi venit Hristos pe pământ cu Lumina aceasta pe care au văzut-o Apostolii pe Tabor, nici un om nu s-ar fi putut uita către El. Ce-au pățit Apostolii în momentul când S-a schimbat la Față, în momentul când Fața lui Hristos era ca soarele? Apostolii au căzut la pământ. N-au putut să-L privească. Iată de ce Hristos S-a îmbrăcat cu mine și cu tine, adică S-a îmbrăcat cu haina omenească: ca să-L putem privi, ca să putem vorbi cu EL!

Ce-au făcut Apostolii când au auzit glasul Tatălui din norul coborând pe Muntele Tabor? *Au căzut cu fața la pământ.* Nu au putut privi Fața Fiului lui Dumnezeu și n-au putut să rămână în picioare la auzul glasului Tatălui Ceresc din norul ce îmbrățișa Taborul. Dumnezeu S-a coborât, S-a înveșmântat în nor, ca Apostolii să-L poată auzi, și Hristos S-a înveșmântat în om ca să putem grăi cu EL. Întreaga viață a Mântuitorului a fost o adevărată lecție de pedagogie divină pentru cei de atunci și pentru noi. Știți, cu șase zile înainte, Hristos era în nordul Țării Sfinte, la izvoarele Iordanului, și acolo i-a întrebat pe Apostoli: *Cine spun oamenii că sunt Eu?* Și Apostolul Petru a spus: *Tu ești*

Hristos, Fiul lui Dumnezeu! „Dar oamenii cine zic că sunt Eu?" „Unii zic că ești Ilie, alții Moise, alții Sfântul Ioan Botezătorul sau unul dintre proroci."

Deși trăise în mod cu totul deosebit, peste 30 de ani, și a săvârșit numeroase minuni, nu a fost cunoscut de Apostoli și de mulțime că este Fiul lui Dumnezeu. Dar Mântuitorul, pentru o clipă, le arată pe Muntele Tabor, Apostolilor Săi, că El este cu totul altceva decât văd ei, că este Fiul lui Dumnezeu, așa cum a mărturisit pentru El Tatăl și la Botez, și pe Tabor. Mântuitorul le-a dat această lecție Apostolilor pentru ce se va întâmpla după Înviere, pentru că Hristos a avut un trup transfigurat după Înviere. A vrut să le arate, pe Tabor, o clipă, cum va arăta El după Înviere, cum va arăta când din nou va ședea de-a dreapta Tatălui, întru înaltul Cerului, pe scaunul Sfintei Treimi. A dorit ca ei să-L cunoască încă de aici, de pe pământ, să cunoască cine este El. De aceea și noi, ori de câte ori venim la biserică, venim să ne întâlnim cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, venim să ne întâlnim cu sfinții Lui. Atunci când Dumnezeu Se va milostivi asupra unora dintre noi și ne va deschide poarta Raiului, să cunoaștem deja de aici pe cetățenii Raiului! Suntem chemați noi toți să dobândim cetățenia de om al Împărăției lui Dumnezeu, al Raiului. Noi, pământenii, dobândim cetățenia Raiului aici, mai întâi prin Botez și apoi prin toate celelalte Sfinte Taine și prin faptele bune pe care suntem chemați să le facem.

L.C.: Înaltpreasfințite, glasul Tatălui, glasul din nor a zis: *Acesta este Fiul Meu cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L!* (Mt. 17, 5). Oare de ce Tatăl spune, ca pe o poruncă, să-L asculte pe Hristos? Doar Apostolii L-au ascultat și până atunci!

Î.P.S. Ioan: În contextul Sfintei Evanghelii care se rostește în ziua sărbătorii Schimbarea la Față, se insistă asupra ver-

bului la imperativ: „ascultați-L". Imperativul este poruncă. La sfârșit, după ce mărturisește pe Fiul, Tatăl spune: „ascultați-L". Iată sub ce imperativ trebuie să trăiască omul pe pământ: să-L asculte pe Hristos! Aceasta este porunca lui Dumnezeu dată, pe Muntele Tabor, Apostolilor și prin ei nouă, până la sfârșitul veacurilor: *pe Acesta să-L ascultați!*

Ascultarea Evangheliei lui Hristos și împlinirea ei – aceasta a fost ultima poruncă pe care a dat-o Dumnezeu-Tatăl omului pe pământ. Binecuvântați vor fi aceia care vor împlini această poruncă: să-L ascultăm pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cât vom trăi pe acest pământ!

Ca o concluzie, sărbătoarea Schimbarea la Față stă sub semnul rugăciunii, sub semnul schimbării la Față a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și sub semnul ascultării. Este *sărbătoarea ascultării.* Fericit va fi acela care-L va asculta pe Hristos și va împlini Cuvântul Evangheliei Sale! Acela se va schimba la față. Domnul îi va da altă față, strălucitoare și luminoasă, așa cum au avut-o dintotdeauna sfinții în Împărăția lui Dumnezeu. Doriți să vă schimbați la față? Atunci trebuie să-L ascultăm pe Dumnezeu așa cum le-a poruncit Apostolilor: *Acesta este Fiul Meu cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L!* (Mt. 17, 5). Dumnezeu să ne ajute să putem asculta, dar și să facem pasul al doilea, de a împlini Cuvântul Evangheliei Mântuitorului nostru Iisus Hristos!

De ce a venit așadar Hristos pe pământ îmbrăcându-Se în om? Ca să-L putem privi față către față. Dacă ar fi venit numai cu fața Lui dumnezeiască, toți am fi căzut la pământ și nu L-am fi putut privi. Dar prin tot ceea ce a făcut pentru noi, L-am putut privi cu ochii noștri trupești, pe pământ, și cu ochii duhovnicești Îi vom putea privi fața strălucitoare în Împărăția cerurilor.

L.C.: Acesta ar fi mesajul Sfintei Evanghelii citite la sărbătoarea Schimbării la Față?

Î.P.S. Ioan: Mesajul transmis de această Sfântă Evanghelie este să ne schimbăm. Dumnezeu să ne ajute să ne schimbăm întâi lăuntric, pentru că fața omului transmite starea sufletească a lui din interior! Vedem oameni senini și să știți că și lăuntrul lor este senin. Vedem oameni cu fața tulburată, tulburat este și lăuntrul lor. De aceea rog pe Dumnezeu să ne ajute a ne schimba lăuntrul nostru, ca să arătăm prin fața și prin faptele noastre că suntem purtători de Duh ai lui Dumnezeu, că suntem temple ale Duhului Sfânt, așa cum spune Sfântul Apostol Pavel.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, am fost și în anul următor la hramul Mănăstirii Schimbarea la Față de la Sita Buzăului. În cuvântul de învățătură, ați surprins, din nou, credincioșii cu tâlcuiri, să spun, inedite ale Sfintei Evanghelii.

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu, că ne-a făcut iarăși părtași la această mare sărbătoare, ca odinioară pe cei trei Sfinți Apostoli Petru, Iacob și Ioan, care au fost chemați de Hristos pe Muntele Tabor, să le arate o scânteie din lumina dumnezeirii Sale! Oare suntem noi mai presus decât ceilalți Apostoli? Pentru că, dintre cei 12 Apostoli, numai pe trei i-a luat cu El, iar atunci, la Mănăstirea Schimbarea la Față, am fost de sute de ori mai mulți decât trei.

Am pus atunci mai multe întrebări la care am căutat să răspund. Oare suntem noi mai de cinste și mai de preț decât ceilalți Apostoli? Sau care ar fi motivul pentru care ne aflăm noi la mănăstire cu sutele, cu miile? Eu zic că, sub nici un chip, eu n-am avut o viață mai sfântă ca a celorlalți Apostoli, dar mă gândesc că Mântuitorului nostru Iisus Hristos I-a fost și Îi este mai milă de mine decât de Apostolul Andrei, pe care nu l-a luat pe Muntele Taborului. Îi este mai milă și decât de Apostolii Natanail și Filip, Bartolomeu și Iacob. Iată, în această categorie a milei ne-am aflat noi toți, pe Taborul românesc de la Sita

Buzăului. Dacă nu I-ar fi fost milă lui Hristos de noi, n-am fi fost nici unul acolo, după vrednicia noastră de creştini, totuşi botezaţi în numele Sfintei Treimi. Şi când şi unde Şi-a arătat Hristos mila Sa faţă de mine şi faţă de frăţiile voastre? Atunci când a plecat la Ierusalim, când a ajuns în Ghetsimani, când a fost răstignit pe Golgota, atunci a zis: „Îmi este milă de voi şi de astăzi vă voi chema pe toţi, nu numai pe cei trei Apostoli, ci pe toţi vă voi chema pe Tabor!" Iată că prin jertfa Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi prin mila Sa, eu şi mulţimea de credincioşi ne-am aflat pe Tabor! După merit, ar fi trebuit să rămânem şi noi la poalele muntelui, străini şi părăsiţi. Dar, iată, Hristos ne-a chemat alături de cei trei Apostoli iubiţi ai Săi. Am aflat din contextul Sfintei Evanghelii că Mântuitorul se afla în ultimul Său drum, spre Ierusalim. Era în Galileea şi S-a îndreptat spre Muntele Tabor. I-a luat pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan, i-a luat pe vârful muntelui, să se roage. Ceilalţi Apostoli şi ucenici şi mulţimile care Îl înconjurau au rămas în localitatea de la poalele Muntelui Tabor. Cei ce astăzi veţi merge pe acolo, într-un pelerinaj în Ţara Sfântă, veţi găsi scris, pe tăbliţa de la intrare în această localitate, numele Deboria, de la numele judecătorului Debore din Vechiul Testament.

Aflăm că S-a rugat Hristos aproape de Apostolii Săi. Şi spune Sfânta Evanghelie că au văzut Apostolii faţa Lui luminată ca soarele şi veşmintele albe ca lumina. Au văzut apoi Sfinţii Apostoli pe cei doi mari profeţi ai Vechiului Testament, pe Moise şi pe Ilie, şi-au auzit glasul Tatălui ceresc: *Acesta este Fiul Meu cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta să-L ascultaţi!* (Mt. 17, 5). Acest eveniment s-a întâmplat pe un munte asemenea celui pe care se află Mănăstirea Schimbarea la Faţă de la Sita Buzăului.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, în acel cuvânt de învăţătură aţi realizat o legătură între Schimbarea la Faţă şi faţa dumnezeiască a Mântuitorului. Mi s-a părut ceva foarte interesant.

Î.P.S. Ioan: Spunem noi că Hristos S-a schimbat la față. Eu zic că nu S-a schimbat la față, ci Hristos Și-a arătat adevărata Sa față, adevărata Sa față de lumină ca soarele, că așa este El: Dumnezeu adevărat și Om adevărat. Dacă ar fi venit în lumea aceasta numai ca Dumnezeu și nu S-ar fi întrupat din Maica Domnului, ce-am fi pățit noi? Ceea ce au pățit Apostolii. Ce au pățit Apostolii când au văzut fața Lui luminoasă ca soarele? Au căzut cu fața la pământ. Ei! Ca să nu cădem noi cu toții cu fața la pământ, S-a întrupat Hristos, ca să-L putem privi ca pe o sfântă icoană îndumnezeită. Deci Hristos Și-a arătat dumnezeirea, nu S-a schimbat la față. El tot așa a fost din veci, așa, întru dumnezeirea slavei Sale, dar ochiul omului căzut în păcat nu mai putea să privească strălucirea dumnezeirii. Pentru aceasta S-a întrupat Dumnezeu, să fie ca și noi, să fie aproape de noi și să ne ridice la El.

Ce le spune Tatăl ceresc Apostolilor, când au fost martori și cei doi mari profeți Moise și Ilie? Spuneți-mi mie, ar fi putut oare să fie o mai mare dorință a unui evreu din vremea aceea decât să-l vadă pe Moise, pe care îl chemase Dumnezeu la El în urmă cu 1200, 1400 de ani? Ar fi fost oare o mai mare dorință a unui evreu decât să-l vadă pe Ilie, care fusese ridicat la cer cu 850 de ani înainte de venirea lui Hristos în lume? Câtă mângâiere pentru acei Apostoli pe care i-a învrednicit întâi Dumnezeu ca să-i vadă pe cei doi mari profeți! Câtă bucurie trebuie să fi fost în inima Sfântului Petru și a celor doi frați, Iacob și Ioan! Oare, iubite frate sau iubită soră, câtă bucurie n-ar fi în inima ta să vezi, într-o zi, pe tatăl tău sau pe mama ta, care de mult, de zeci de ani, sunt sub brazda patriei, sub glie?! Oare n-ai dori să te întâlnești, măcar o clipă, să te mângâie mama ta, tatăl tău, care au plecat și te-au lăsat, și ai rămas, într-o lume a suferinței, nemângâiat? Oare cine te mai poate pe tine mângâia pe pământ, în afară de mama ta sinceră, bună și blândă? Cum

n-am dori să ne întâlnim cu părinţii!? Dar, iată, faptul că au apărut atunci, pe Muntele Tabor, şi Moise, şi Ilie, este semnul nădejdii că ne vom întâlni şi noi cu mamele noastre, cu tata, cu fraţii noştri, cu bunicii noştri, cu copiii, dacă au plecat înaintea părinţilor. Dacă cei trei Apostoli s-au întâlnit cu cei doi profeţi, taina din Sfânta Evanghelie a Schimbării la Faţă ne spune: aveţi nădejde că vă veţi întâlni cu mama pe care o plângeţi, cu tatăl pe care l-aţi pus şi pe el sub brazdă, străjuit de o cruce într-un cimitir! Deci aveţi nădejde şi nu mai fiţi fără de nădejde, că vă veţi întâlni cu părinţii frăţiilor voastre!

Mai depinde acum de un singur lucru. Unde ne vom întâlni cu mamele noastre, cu părinţii noştri? În Raiul bucuriei lui Dumnezeu sau în valea cea adâncă a plângerii, a iadului? De aceea rugaţi-vă şi pomeniţi-i pe cei care au trecut dincolo, ca Dumnezeu să-i ierte şi să aveţi o sfântă întâlnire cu părinţii, cu fraţii voştri, în Raiul bucuriei lui Dumnezeu!

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să vorbiţi acum şi despre celălalt cuvânt: „schimbarea".

Î.P.S. Ioan: Încă unul din mesajele acestei sărbători şi al Evangheliei ei este că ar trebui să ne schimbăm şi noi părerea despre Hristos. Ce părere am eu despre Hristos? Ce părere aveţi despre Hristos? Sau creştinii ce părere au despre Hristos? Nu cumva noi nu avem o părere foarte, foarte bună despre Hristos? Mie îmi este frică că sunt mulţi, cu miile, cu sutele de mii, fraţi ai noştri care n-au o părere bună despre Hristos. Aţi întâlnit în viaţa frăţiilor voastre vreun om care n-are părere bună despre Hristos, care nu şi-a schimbat părerea despre Hristos? Toţi aceia care în prag de sărbătoare, când prin sfintele clopote ale bisericilor noastre ne cheamă Hristos la biserică şi ei nu pleacă din casă, rămân robii televizorului, radioului, băuturii şi altor desfătări lumeşti, aceia să ştiţi că nu şi-au schimbat încă

părerea despre Hristos. Ei nu cred că este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu. Ei nu cred că El este Mântuitorul lumii. Ei nu cred că El este Cel care vindecă pe cei bolnavi și mângâie pe cei care sunt în tristeți și necazuri. Binecuvântat să fie Dumnezeu, că cei care vin la biserică și-au schimbat părerea despre Hristos! Ei au o părere și o mărturisire bună pentru Hristos. Dacă vă veți schimba părerea despre Hristos și veți crede că este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu venit, Care S-a răstignit și a pătimit, și ne-a împăcat cu Tatăl ceresc, dacă aceasta va fi părerea și mărturisirea frățiilor voastre despre Hristos, și El Își va schimba părerea despre noi, iar atunci când, obosiți de drum, vom ajunge la poarta Raiului, va mărturisi și El înaintea Tatălui ceresc și va spune: „Părinte, omul acesta a trăit o viață după Evanghelie. Să intre în Împărăția bucuriei noastre!"

Schimbați-vă și să ne schimbăm părerea despre Hristos, adică să credem mai profund și dintru adâncul ființei noastre că El a venit în lume pentru mântuirea noastră și, ca să întărească credința celor trei Apostoli, Și-a dat doar pentru o clipă vălul, marama de pe față, să vadă cu cine au fost ei vreme de peste trei ani și jumătate, cât a fost cu Apostolii Săi pe pământ. Ce va fi fost oare în inima Sfântului Apostol Petru, care a dormit cu Hristos în aceeași casă de piatră, când a văzut adevărata față a lui Hristos? Ce va fi fost în inima Sfântului Ioan, care se știe că L-a iubit atât de mult pe Hristos? Iată taina sărbătorii Schimbării la Față!

Ce le spune Tatăl ceresc Apostolilor? *Acesta este Fiul Meu cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați!* (Mt. 17, 5). Adică mesajul este: ascultați de iubire, pentru că nu avem altă definiție despre Dumnezeu decât că este iubire! Atunci, iată, spune: *Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultați!* Ascultați de iubire și faceți toate activitățile din lumea aceasta din iubire! Să nu faceți nici o faptă din viața aceasta din ură, ci din iubire! De

vei face şi-ţi vei duce viaţa faţă de aproapele tău, faţă de semenii tăi cu iubire, vei asculta din iubire şi cu iubire, fericit vei fi şi în viaţa aceasta şi vei ajunge în ţara iubirii lui Dumnezeu, în Raiul desfătării Sale! Ascultaţi iubirea, ascultaţi de Hristos! Aşa nu vă veţi pierde nici voi, nici copiii pe care îi aveţi pe braţe şi nici cei ce vor veni după noi. De vom asculta de iubire, nu vom pierde viaţa, aici, pe pământ. Ascultă şi iubeşte! Ascultă şi iubeşte – asta vrea să ne spună Tatăl ceresc prin ceea ce le-a zis Apostolilor pe Muntele Tabor. Iubiţi şi ascultaţi! Iubiţi şi faceţi binele şi veţi deveni fiii patriei Iubirii celei de Sus! Bunul Dumnezeu să ne ajute să iubim mai mult, să ascultăm mai mult şi să împlinim mai mult cuvântul Mântuitorului nostru Iisus Hristos din Sfintele Scripturi!

Învățături la diverse pericope evanghelice

Să luăm aminte!

L.C.: În continuare, Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, mă voi opri la câteva pericope evanghelice și vă rog să explicați unele semnificații ale acestora. Încep cu pericopa evanghelică de la Sfântul Apostol Luca, cap. V, 1-10, cunoscută sub numele de Pescuirea minunată: *În vremea aceea ședea Iisus lângă lacul Ghenizaretului și a văzut două corăbii oprite lângă țărm, iar pescarii ieșiseră din ele și-și spălau mrejele. Intrând în corabia care era a lui Simon, l-a rugat s-o depărteze puțin de la uscat; apoi șezând în corabie, învăța din ea mulțimile. Iar când a terminat de vorbit, i-a zis lui Simon: „Depărtează-o la adânc și aruncați mrejele voastre, ca să pescuiți!" Atunci, răspunzând Simon, I-a zis: „Învățătorule, toată noaptea ne-am ostenit și nimic n-am prins; dar la porunca Ta, voi arunca mreaja." Și, făcând ei așa, au prins mulțime mare de pești, încât li se rupeau mrejele. Deci au făcut semn tovarășilor, care erau în cealaltă corabie, ca să vină să le ajute. Și au venit și au umplut amândouă corăbiile, de erau gata să se scufunde. Iar Simon Petru, văzând aceasta, a căzut la picioarele lui Iisus și I-a zis: „Du-Te de la mine, Doamne, căci sunt om păcătos!"; pentru că îl cuprinsese spaima pe el și pe toți*

care erau cu el, din pricina pescuitului atâtor peşti pe care îi prinseseră; tot aşa şi pe Iacob şi pe Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau tovarăşii lui Simon. Atunci Iisus a zis către Simon: „Nu-ţi fie frică; de acum înainte vei fi pescar de oameni!"

Vă rog să localizaţi lacul Ghenizaret din Ţara Sfântă!

Î.P.S. Ioan: Da, mai întâi să precizez locul unde se întâmplă această minune, la acest lac al Ghenizaretului, la această mare a Tiberiadei, această mare a Galileii. Deci practic, această minune se întâmplă în ţinutul Galileii, în nordul Ţării Sfinte. Aş vrea să fac o altă precizare: nu este nici mare, nici lac, ci este o configuraţie hidrologică, geografică cu totul deosebită care s-a format pe cursul râului Iordan, pe apa Iordanului. Iordanul izvorăşte din Muntele Hermonului, care azi se află în Liban, şi la un moment dat se creează un luciu de apă, sub formă de lac, care are o lungime de 21 km, o lăţime de aproximativ 12 km, având o suprafaţă de aproximativ 65 km² şi o adâncime maximă de 45 m. Această mare a Galileii, cum i se spune, luciul ei de apă se află la o cotă de 220 de metri sub nivelul oceanului planetar, sub nivelul Mării Mediterane. Având această adâncime, putem să ne dăm seama de ce, într-adevăr, atunci când Apostolii erau în corabie, când era furtună foarte puternică, ei erau disperaţi. Mântuitorul vine şi linişteşte furtuna. Deci aveau de ce să se teamă, pentru că nu este vorba despre un lac aşa de mic, ci despre unul care are o adâncime de 45 m.

L.C.: Ce sensuri duhovniceşti deosebite are această Sfântă Evanghelie?

Î.P.S. Ioan: Da, să revenim la contextul Evangheliei. Aceasta, în calendarele noastre ortodoxe, poartă numele, aşa cum aţi spus, de pescuirea minunată. Să vedem cât de minunată este această pescuire, pentru că, în general, suntem tentaţi să ne oprim doar asupra faptului că Mântuitorul îi porunceşte Sfântului Apostol

Petru să arunce mreaja mai adânc și să tragă barca în larg. Sfântul Apostol Petru Îi spune că toată noaptea a încercat să prindă pește, însă nu a prins, dar *„după cuvântul Tău,* spune Sfântul Apostol Petru, *voi arunca mreaja"*. Se prinde o mulțime de pești. Sfântul Apostol Petru cu fratele său Andrei și în apropiere fiind cealaltă corabie cu Sfinții Apostoli Ioan și Iacob, toți rămân uimiți, surprinși, văd o minune a prinderii acestor pești.

Acesta este aspectul văzut al minunii, dar eu consider că cea mai mare minune care s-a produs în acest context a fost că prin această prindere a peștilor, omul, iată, la porunca lui Dumnezeu, prin ascultare, prinde acești pești, însă în acest moment se întâmplă ceva. Practic, Sfântul Apostol Petru, uimit în fața acestei minuni, Îi spune lui Dumnezeu, Mântuitorului nostru Iisus Hristos: *Doamne, pleacă de la mine, că sunt om păcătos!* Iată deci recunoștința omului în fața lui Dumnezeu și a milelor Sale! Cât de mici suntem noi în fața lui Dumnezeu și în fața lucrării Lui! Că nimic nu putem face fără Dumnezeu: toată noaptea, când era timp favorabil pentru a prinde pește, nu au reușit să prindă. Nimic nu poți să faci fără Dumnezeu.

Aici, prin această minune, Mântuitorul îi prinde El pe Apostoli în mreaja Sa duhovnicească. Prin urmare Apostolii prind pește, iar Mântuitorul aruncă o altă mreajă, anume aceea a ascultării. Dacă Apostolul n-ar fi ascultat, n-ar fi prins pește. Deci Mântuitorul aruncă mreaja duhovnicească și-i prinde pe Apostoli în această mreajă.

Pe de altă parte, Apostolul Petru, cel care este în primul plan, Îl prinde pe Dumnezeu. Iată, pe de o parte omul prinde pește, Dumnezeu îl prinde pe om și, în alt context, omul Îl prinde pe Dumnezeu. Dumnezeu Se lasă și El prins de om. Dumnezeu Se lasă prins de om. Aici zic eu că este marea pescuire, aici e marea prindere, când Dumnezeu reușește din nou să-l ia pe omul căzut și să-l prindă în mreaja Sa duhovnicească

şi, în acelaşi timp, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Se lasă prins de om în mreaja puţinei sale credinţe. De aceea eu zic că unul din mesajele acestei Sfinte Evanghelii este acela al ascultării. Din ascultare decurg apoi toate celelalte virtuţi ale credinţei și ale vieţii noastre în Hristos.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, peștele este un cuvânt care apare în multe locuri din *Biblie*. Putem spune că peștele este un simbol aparte în cărţile religioase. Care să fie semnificaţia?

Î.P.S. Ioan: Da, pe lângă faptul că activitatea Mântuitorului s-a desfăşurat în mare parte în contextul acestei mări a Galileii, iar peștele era hrana obişnuită, eu cred că nu întâmplător, în limba greacă, peștele are numele *ihtis*. Creștinii din primele veacuri au luat fiecare literă din acest cuvânt grecesc și au descoperit faţa unei taine hristologice. Luând fiecare literă în parte, fiecare literă desemna un cuvânt care s-ar traduce în limba română: „Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul". Așa se face că, după scrierile noastre vechi creștine, atunci când, în epoca prigoanelor, doi creștini se întâlneau și nu știau unul despre celălalt că este creștin, desenau pe pulberea pământului un pește, și dacă celălalt era creștin, își dădea seama că această parolă sfântă se adresează și lui. Atunci imediat intrau într-o sfântă conversaţie duhovnicească, bucurându-se că amândoi sunt în aceeaşi credinţă a lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru al tuturor.

L.C.: Redau o parte din pericopa evanghelică citită în Duminica lăsatului sec de carne, a Înfricoșatei Judecăţi: *Va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moșteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii! Căci flămând am fost și Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost și Mi-aţi dat să beau; străin am fost și M-aţi primit; gol am fost și M-aţi îmbrăcat; bolnav am fost și M-aţi cercetat; în temniţă am*

fost și ați venit la Mine. Atunci drepții Îi vor răspunde, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine? Iar împăratul, răspunzând, va zice către ei: Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintre-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut! (Mt. 25, 31-40). Vă rog să ne vorbiți despre cei ce vor intra în Împărăția lui Dumnezeu.

Î.P.S. Ioan: Sfântul Evanghelist Matei ne redă cine sunt cei ce vor intra în Împărăția lui Dumnezeu. Pe cât de surprinzător, pe atât de simplu, cei care au cercetat pe cei din temniță vor intra în Împărăția lui Dumnezeu. Prin urmare, trimiterea este la locul unde este adunată cea mai degradată ființă umană. Totuși Dumnezeu coboară până în cele mai întunecoase celule. Pare a fi un semn de încurajare. Nu este chiar așa. Și acele ființe de după gratii poartă pecetea dumnezeirii. Deci, Dumnezeu nu abandonează nimic din tot ce a creat. Așadar, și acolo, în temniță, este loc de întoarcere spre Dumnezeu. De fapt, ultima demnitate pe care o are Hristos pe pământ este aceea de întemnițat. Acum două mii și ceva de ani, iudeii se întrebau, întâlnindu-se pe stradă: „Ai auzit? A înviat Întemnițatul!"

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, în cuvântul de învățătură asupra pericopei evanghelice despre orbul din Ierihon, ați afirmat că orbul este profesorul de la catedră...

Î.P.S. Ioan: Orice biserică este astăzi o cetate a Ierihonului. Marea descoperire din această Sfântă Evanghelie este că Mântuitorul Iisus lasă pe acest orb să fie profesorul de la cea mai înaltă catedră – înțelepciunea vine de Sus și se revarsă asupra omului cu inima curată. Orbul știa despre Iisus că vindecă neputincioșii, de aceea Îi spune: *Iisuse, Fiul lui David, miluiește-mă!* (Mc. 10, 47). Aceste cuvinte ale orbului legitimează dumnezeirea lui Iisus. Adică un orb ne dă o mărturisire, el Îl recunoaște pe Mesia. Vă întreb: Câți Îl recunoaștem astăzi pe

Mesia? De asemenea, învăţăm şi noi că Iisus este Mesia, Fiul lui Dumnezeu. Învăţăm să cerem de la Dumnezeu „să ne miluiască". Atunci când ceri de la Dumnezeu milă, când ai credinţă şi când faci fapte bune – acestea dau mântuirea. Oare ce este mai important decât să dobândim mântuirea sufletelor noastre?

Gândiţi-vă: „Doamne, miluieşte!" este răspunsul de la strană. În acest răspuns trebuie să şi credem, de aceea mergem astăzi la biserică, să cerem mântuirea de la Hristos Domnul. De aceea fiecare biserică este azi o cetate a Ierihonului. Îndemnul final este să ne smerim un pic, ca să primim înţelepciune.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, în Duminica a VI-a după Paşti se citeşte o Evanghelie cu un subiect asemănător, adică are în centru tot un orb: *Şi trecând Iisus, a văzut un orb din naştere. Şi ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: „Învăţătorule, cine a păcătuit, acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb?" Iisus a răspuns: „Nici el n-a păcătuit, nici părinţii lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu. Trebuie să fac, până este ziuă, lucrările Celui ce M-a trimis pe Mine; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Atât cât sunt în lume, Lumină a lumii sunt." Acestea zicând, a scuipat jos şi a făcut tină din scuipat, şi a uns cu tină ochii orbului, Şi i-a zis: „Mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului" (care se tâlcuieşte trimis). Deci s-a dus şi s-a spălat şi a venit văzând. Iar vecinii şi cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: „Nu este acesta cel ce şedea şi cerşea?" Unii ziceau: „El este." Alţii ziceau: „Nu este el, ci seamănă cu el." Dar acela zicea: „Eu sunt." Deci îi ziceau: „Cum ţi s-au deschis ochii?" Acela a răspuns: „Omul Care se numeşte Iisus a făcut tină şi a uns ochii mei; şi mi-a zis: Mergi la scăldătoarea Siloamului şi te spală. Deci ducându-mă şi spălându-mă, am văzut"* (In 9, 1-11). Ce s-a petrecut de fapt în această pericopă evanghelică? Vă rugăm să ne spuneţi mai multe şi despre scăldătoarea Siloamului, având în vedere că aţi stat o vreme la Locurile Sfinte.

Î.P.S. Ioan: Da, aş vrea mai întâi să punctăm ce era această scăldătoare a Siloamului, la care orbul este trimis de către Mântuitorul Iisus Hristos, după ce îi face tină şi îi unge ochii. În istoria culturii şi civilizaţiilor de pe planeta noastră, remarcăm faptul că majoritatea localităţilor, cetăţilor au luat naştere şi s-au dezvoltat lângă un izvor. Aşa se face că şi Ierusalimul s-a născut, în urmă cu aproximativ cinci mii de ani, în jurul unui mic izvor. Acest izvor curgea spre Bethleem. Locuitorii au făcut un mic baraj, unde s-a acumulat o anumită cantitate de apă, pe care s-o folosească atât pentru treburile lor casnice, cât şi pentru aspectele rituale de la templu. De aceea în traducerea noastră românească intrată deja foarte bine în cultul nostru şi în partea liturgică este numită scăldătoarea Siloamului. Să nu se creadă că acolo se scălda cineva! Eventual, din acel mic rezervor, femeia israelită lua apă pentru a spăla. Tot acolo, în prima etapă, animalele aduse la templul din Ierusalim, pentru jertfă, întâi trebuiau spălate, ca să fie curate, după aceea erau aduse ca jertfă pe altarul templului din Ierusalim. Iată câteva cuvinte precise şi practice legate de această scăldătoare a Siloamului!

Cât despre ceea ce s-a întâmplat şi a vrut Dumnezeu să ne arate cu acest orb din naştere este într-adevăr o minune cu totul zguduitoare, pe care a săvârşit-o Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin care mă gândesc că a vrut să arate dumnezeirea Sa, cât se putea şi cât puteau percepe oamenii atunci, precum şi noi cei de astăzi, că Dumnezeu l-a făcut pe om din ţărână şi că la ţărâna aceasta a adăugat ceva. Spune Sfântul Evanghelist Ioan că Mântuitorul a scuipat jos şi a făcut tină. Ei, aici putem să tragem această concluzie că Dumnezeu a luat ţărâna şi după aceea a pus în ea suflare de viaţă. Practic ne arată, într-un mod cu totul deosebit, cum l-a făcut pe om, pentru că cel care fusese orb nu mai era om în toate facultăţile lui. El avea partea trupească în toate facultăţile ei, dar nu vedea. Aici vedem o recre-

are, o restaurare a omului așa cum a făcut-o Dumnezeu, iar această ungere cu tină nu simbolizează altceva decât originea divină a omului. Dacă am compara cu o imagine din lumea artistică, unde vedem că un pictor, după ce termină un tablou, undeva jos, semnează, Mântuitorul semnează chipul omului. Cu această tină făcută de El, Mântuitorul semnează pe chipul omului restaurat și-l trimite la scăldătoarea Siloamului; adică autorul, după ce își termină tabloul, îl semnează, practic îl trimite la un tâmplar, să-i pună ramă, să-l pună în valoare.

Așa consider eu: cu această tină Dumnezeu semnează pe ochii orbului, Își semnează numele Său. De aceea, când privim în ochii fraților noștri, eu aș zice să nu căutăm doar la culoarea ochilor, să nu privim doar la fața ochilor, adică să nu-l privim pe aproapele nostru numai din punct de vedere estetic. Să căutăm să vedem că pe ochiul, pe lumina ochilor aproapelui scrie „Dumnezeu". Iar dacă suntem opera lui Dumnezeu, să o respectăm, deoarece suntem creați de Dumnezeu, iar eu zic că această operă a lui Dumnezeu nu trebuie distrusă, ci trebuie pusă în valoare așa cum se cuvine, cum a dorit Dumnezeu, să ne respectăm unii pe alții, pentru că toți purtăm, în lumina ochilor noștri, semnătura lui Dumnezeu.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, pentru următoarele două întrebări am în vedere pericopa evanghelică despre vindecarea celor doi demonizați din Gadara: *Și trecând El dincolo, în ținutul gadarenilor, L-au întâmpinat doi demonizați, care ieșeau din morminte, foarte cumpliți, încât nimeni nu putea să treacă pe calea aceea. Și iată au început să strige și să zică: „Ce ai cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?" Departe de ei era o turmă mare de porci, păscând. Iar demonii Îl rugau, zicând: „Dacă ne scoți afară, trimite-ne în turma de porci." Și El le-a zis: „Duceți-vă!" Iar ei, ieșind, s-au dus*

în turma de porci; și îndată toată turma de porci s-a aruncat de pe țărm în mare și a pierit în apă. Iar păzitorii au fugit și, ducându-se în cetate, au spus cele întâmplate cu demonizații. Și iată toată cetatea a ieșit în întâmpinarea lui Iisus și, văzându-L, L-au rugat să treacă din hotarele lor (Mt. 8, 28-34).

De ce cei doi îndrăciți I-au reproșat că a venit înainte de vreme și de ce a plecat Mântuitorul din ținutul unde vindecase pe cei doi demonizați? Ce motiv i-a determinat pe locuitorii acelui ținut să-L alunge, spunându-I să treacă din hotarele lor?

Î.P.S. Ioan: În legătură cu motivul pe care l-au avut locuitorii din Gadara să-L alunge pe Hristos din hotarele lor, cred că fiecare dintre noi putem răspunde la această întrebare sau să ne punem această întrebare. De ce noi astăzi nu-L primim pe Hristos în hotarele inimii noastre, în casa noastră, în familia noastră? Sunt foarte multe motive pentru care nu-L primesc astăzi oamenii pe Dumnezeu. În hotarele pe unde Hristos aducea vestea cea bună este mereu război. Deci nici astăzi oamenii nu-L lasă pe Hristos, vor să fie șterse de pe pământ urmele Lui. Cine stă la baza acestei alungări a lui Hristos? Răspunsul îl găsim în *Sfânta Scriptură*, în pericopa pe care ați citat-o. În această Sfântă Evanghelie demonii spun: *Ce ai cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu?* Ei nu înțeleg și continuă: *Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?*

Aș vrea să mă opresc asupra acestei expresii „mai înainte de vreme" sau, cum spunem noi în limbaj obișnuit, „prea devreme". Spunem cuiva: „Ai venit prea devreme." Gândiți-vă la această întrebare și la aceste cuvinte! Cum răspundem noi? Când auzim, în duminici și în sărbători, clopotul sfintelor noastre biserici – trage de dimineață, pentru Utrenie, mai trage apoi în alt moment al Utreniei, trage apoi clopotul la începutul Liturghiei, pe la noi, prin Ardeal, trag clopotele și la *Sfinte Dumnezeule* și în alte momente ale Liturghiei. Ei, ce spunem noi?

Auzim pe mama sau pe tata: „Au tras clopotele, dragul mamei, să mergem la biserică!" Ei! Noi cei care suntem – eu ştiu, poate – născuţi mai de multişor ce i-am spus de atâtea ori mamei? „Mamă, este prea devreme, prea devreme!" Deci iată cum şi noi, astăzi, folosim această expresie „prea devreme". Oare cine ne induce în gând şi în conştiinţă această expresie, ca să nu mergem prea devreme la Dumnezeu? Şi aşa se face că diavolul cu această expresie „mai înainte de vreme" sau „prea devreme" ne încurcă şi pe noi astăzi, pentru că el ştie de ce ne şopteşte la ureche această expresie, parcă spunând: „Nu te duce la biserică dimineaţa să fii printre primii, să auzi şi Utrenia, unde sunt cântări şi doxologii atât de frumoase închinate, în general, Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos!" Pentru că ce sărbătorim noi, ce prăznuim noi în fiecare duminică dacă nu sărbătoarea sărbătorilor, sărbătoarea luminii, a Învierii Mântuitorului Iisus Hristos? De ce să nu avem noi un Paşti al bucuriei în fiecare săptămână? De ce? Pentru că este prea devreme. Şi apoi mai ştie diavolul ceva. Dacă ajungem prea devreme, după viclenia lui, noi auzim, în prima parte a Dumnezeieştii Liturghii, că se citesc două scrisori. Se citeşte o scrisoare a Sfântului Apostol Pavel – zice şi citeşte cântăreţul din mijlocul bisericii „citire din Epistola Sfântului Apostol Pavel către Corinteni..." Dar acea scrisoare a Sfântului Apostol Pavel, acea epistolă se adresează astăzi celor din bisericile de oriunde, din Transilvania, din ţara aceasta. Se adresează bisericii din care frăţia ta faci parte, din satul sau oraşul tău. Apoi citeşte preotul cuvântul lui Dumnezeu. A doua scrisoare vine chiar de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cuvântul Evangheliei. De aceea diavolul nu doreşte să ajungem noi duminica la timp la biserică, să pierdem aceste două scrisori pe care noi, nevrednicii, le primim de la un Apostol şi de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

O, cât de fericiți au fost părinții noștri care citeau câte o scrisoare, înlăcrimați, într-o tranșee pe front! Sunt mulți dintre părinții noștri care n-au avut o iconiță în buzunarul de la tunică, de la haina cu care erau îmbrăcați pe front. Și în loc de icoană aveau câte o scrisoare de la părinți, de la mamă sau de la soție. Pe aceasta, de multe ori, o sărutau în loc de icoană. De aceea, în timpul Utreniei, preotul duce Sfânta Evanghelie în mijlocul bisericii și o pune spre sărutare. Sfânta Evanghelie este scrisoarea aceasta de Sus, este scrisoarea venită de la Mântuitorul nostru Hristos, de aceea o pune spre sărutare credincioșilor. Și preotul, ori de câte ori citește Sfânta Evanghelie, o sărută. Știe el că într-adevăr este scrisoarea Mântuitorului. Și cum să nu săruți și să nu verși lacrimi pe o scrisoare care ție, personal, îți vine de Sus, de la Dumnezeu?

Cât ne bucurăm noi când primim o scrisoare de la o anumită personalitate din lumea aceasta! Cu atât mai mult să ne bucurăm cei ce pășim cu smerenie, în fiecare sărbătoare și duminica, pragul bisericii, fiind conștienți că și în duminica aceasta, și în sărbătoarea aceasta, Dumnezeu nu ne va uita și ne va trimite scrisoare de Sus, de la Sfinții Apostoli și de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, iertați-mă, sper să nu săvârșesc vreo impietate, dar dacă ar fi să actualizăm puțin ceea ce s-a petrecut în pericopa evanghelică citată mai sus, credeți că în cazul în care Hristos ar păși din nou în lumea pe unde a fost, ori chiar pe meleagurile noastre, ar fi primit mai bine, ar fi alungat sau ar putea fi alungat?

Î.P.S. Ioan: Din nefericire, sunt și astăzi oameni și popoare care nu-L primesc pe Dumnezeu în hotarele lor. Iată că și astăzi cei din părțile Libanului, care odinioară au fost în relații atât de bune cu poporul lui Israel – cei din Liban au fost folosiți

la ridicarea templului din Ierusalim –, astăzi, din cauza convingerilor lor religioase, au pornit un conflict. Or, ce popor, ce om poate, în numele lui Dumnezeu, să ucidă, să pornească războaie, să facă victime? Numai acolo porneşte războiul, unde lipseşte pacea. Care pace? Pacea lui Hristos. Deci se vede că astăzi Hristos este alungat nu cu pietre din Galileea, ci este alungat cu bombe, pentru că nici Hristos şi nici atâtea mii de pelerini care ar putea să se hrănească astăzi duhovniceşte, să călătorească cu smerenie în nordul Ţării Sfinte, unde a trăit Mântuitorul nostru Iisus Hristos – şi de ce n-am spune, orice pelerin care se întoarce din Ţara Sfântă devine un nou om, plin de iubire, plin de respect faţă de Dumnezeu şi faţă de semenii săi. Dar şi în particular, fiecare dintre noi nu-L primim pe Hristos din cauza patimilor, din cauza păcatelor noastre.

Cum să-L primesc eu pe Hristos în inima mea, duminica şi în zi de sărbătoare, când eu nu mă dezlipesc de cele lumeşti? Mă duc duminica la ogor să muncesc. Mă duc în zi de sărbătoare să lucrez, să muncesc, să agonisesc. De ce să-L primesc pe Hristos în sufletul şi în inima mea? Căci voi sărăci! Dacă duminica nu lucrez, dacă în sărbătoare nu lucrez, eu sărăcesc şi atunci cum să-L primesc pe Hristos? Cum să stau de vorbă, să-L ascult pe Hristos în glasul Sfintei Liturghii, la biserică, pentru că eu sărăcesc? Iată cum păcatele noastre, aşa cum şi bieţii gadareni – câte un porc de la fiecare familie s-a aruncat în mare – au socotit că au sărăcit, că le-a murit un porc, dar n-au văzut că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a restaurat în faţa ochilor lor pe cei doi oameni pe care, în mod cert, ei i-au alungat din cetatea lor, pentru că erau demonizaţi, nu mai semănau cu ei.

Aşa sunt oamenii care nu-L mai au pe Hristos, nu mai seamănă cu ceilalţi, blânzi, cuminţi şi ajung în morminte, aşa cum a fost cazul celor doi demonizaţi din această evanghelie.

Dumnezeu să ne ajute să ne putem și noi debarasa, să putem să scoatem această nocivitate a păcatului din inimile noastre! Ca într-un câmp, ca într-un ogor curat, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, să semene, în fiecare sărbătoare și duminică, sămânța – cuvântul Său în inimile noastre –, spre rodirea virtuților și a împăcării noastre cu Dumnezeu!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, îmi place mult ca sens duhovnicesc și valoare metaforică ultima parte din Sfânta Evanghelie din Duminica a V-a după Paști, a Samarinencei, unde se spune: *Iisus a răspuns și i-a spus: oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși; dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică* (In 4, 13-14). Vă rog să ne vorbiți despre sensul acestor cuvinte, în general despre această pericopă evanghelică, a Samarinencei.

Î.P.S. Ioan: Această Sfântă Evanghelie după Ioan începe din momentul întâlnirii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, la marginea unui oraș, Sihar, cu o femeie samarineancă ce venise să ia apă, cu o găleată, pentru cele de trebuință din casa ei. Spune Sfântul Evanghelist Ioan că era cam pe la ceasul al șaselea, adică pe la timpul amiezii, către ora 12. Mântuitorul a rămas lângă fântână, iar Apostolii au intrat în cetate să cumpere hrană. Mântuitorul a rămas singur și iată, în ceasul acela, a venit o femeie samarineancă și Domnul i-a cerut puțină apă, să-Și răcorească trupul Său biciuit de soarele puternic ce este acolo, în acea parte de lume, în Țara lui Israel. Femeia, după port și după vorbă, și-a dat seama că nu este samarinean, ci este iudeu. Atunci I-a spus: *Cum Tu, iudeu fiind, îmi ceri mie apă să bei, căci samarinenii cu iudeii, iudeii cu samarinenii n-au nici o legătură!?*

Atunci Iisus Hristos i-a spus: Dacă ai ști, dacă L-ai cunoaște pe Cel ce-ți cere ție apă, El ți-ar da ție *apa cea vie.* N-aș repeta toată conversația, dar un lucru este clar, anume că femeia I-a

spus: „Dă-mi și mie apa aceasta, apa cea vie, să nu mai însetez niciodată!"

În perioada trăirii mele în Locurile Sfinte, am fost la acest puț al lui Iacov. Este o fântână săpată în stâncă, adâncă de 32 de metri, din care și astăzi pelerinii care trec pe acolo iau o cană cu apă, își răcoresc trupul și își aduc aminte de momentul întâlnirii Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu femeia samarineancă. Deci ce ne poate da nouă Hristos? Ce trebuie să cerem noi de la Hristos?

L.C.: Apa cea vie.

Î.P.S. Ioan: Apa cea vie. Dar ce ar fi oare apa cea vie? *Apa cea vie este cuvântul lui Dumnezeu*, de aceea pe oricare dintre credincioși, în orice duminică, sărbătoare, sau la casele lor, îi îndemn să citească din *Sfânta Scriptură*. De acolo nu facem altceva decât să scoatem, din acel puț adânc, din această fântână, apa cea vie, cea dătătoare de viață. De aceea preotul, din fața Sfântului Altar, la sfârșitul Sfintei Liturghii, scoate și el, din adâncul înțelepciunii sale și al citirii celor sfinte, și pune în inima credincioșilor, pe buzele lor, *apa cea vie*. Ori de câte ori ascultați, cu evlavie și cu băgare de seamă, citirea Sfintei Evanghelii sau o predică, în momentul acela Hristos, Fiul lui Dumnezeu, umezește buzele oamenilor cu apa cea vie.

Oare ce poate fi mai mult pentru noi astăzi, ca Însuși Hristos, Fiul lui Dumnezeu, să vină și să-ți înmoaie buzele tale uscate cu apa cea vie care curge din Hristos, din coasta Lui cea străpunsă de ostaș pe cruce? Eu spun: Dacă vă este sete de Dumnezeu, iubiți credincioși, veniți, iar El vă potolește setea aceasta ori de câte ori veniți la biserică, ascultați și vă împărtășiți cu trupul și cu sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos!

Domnul nostru Iisus Hristos știa că și noi vom călători într-un pustiu al lumii acesteia. Așa cum și El Și-a potolit setea, la Sihar, dintr-o fântână a lui Iacov, iată că și El a săpat, așa cum a săpat Iacov puțul acela adânc de 32 de metri, la Sihar, tot așa și

Hristos împreună cu strămoșii și părinții noștri au săpat în toate satele noastre câte o fântână din care curge apă vie. Aceasta este biserica din toate satele și orașele noastre, este fântâna de apă vie. De aceea orice biserică este sfințită, atunci când se termină lucrările de construcție, de pictare, pentru că se mulțumește lui Dumnezeu pentru toată jertfa înaintașilor noștri.

Așadar, dacă doriți să rămâneți vii în Împărăția lui Dumnezeu și în lumea aceasta, adăpați-vă mereu din aceste sfinte fântâni pe cupola cărora se află crucea de biruință a Mântuitorului nostru Iisus Hristos!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, fiecare dintre noi avem diverse griji, în familie, la locul de muncă etc. Mă gândesc la cuvintele Mântuitorului: *Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele?* (Mt. 6, 26). Totuși oamenii au asemenea griji. Sunt sau nu sunt bune aceste griji ale vieții? Sunt de condamnat sau sunt de apreciat?

Î.P.S. Ioan: Aceasta este o temă care a fost foarte, foarte dezbătută, mai ales în perioada stalinistă, când s-au găsit atâția și atâția activiști de partid cu șapte clase care puseseră și ei mâna pe *Sfânta Scriptură* și ca urmare au speculat ei foarte mult, arătând că oarecum credința noastră nu concordă prea mult cu învățăturile lor despre muncă.

Dar să revenim la cuvântul lui Dumnezeu și să avem în vedere Sfânta Evanghelie despre grijile vieții. Aș vrea să mă opresc doar la ultima frază din această Sfântă Evanghelie: *Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate celelalte se vor adăuga vouă* (Mt. 6, 33). Ei! Aici Hristos nu vrea să spună să nu muncim, să nu avem griji de cele ce sunt normale în viața aceasta, de a ne hrăni, de a ne îmbrăca, de a avea grijă de copiii pe care i-a dat Dumnezeu în familia noastră creștină. Insist asupra numeralului „întâi", sub forma oarecum compara-

tivă „mai întâi". Prin acest „mai întâi", Mântuitorul nostru Iisus Hristos vrea să stabilească prioritatea absolută a vieţii şi activităţii noastre pe pământ, adică mai întâi să căutăm Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, şi apoi celelalte.

Prin aceste cuvinte, Mântuitorul îl reaşază pe om, cum spunem noi, călugării, pe calea împărătească, pe calea de mijloc, adică să se aşeze omul într-un asemenea loc, încât nici pe cele dumnezeieşti să nu le neglijeze, nici pe cele pământeşti. Totuşi, în echilibrul dintre cele două activităţi, prioritatea absolută o are căutarea Împărăţiei lui Dumnezeu. Hristos nu este împotriva muncii, a pâinii, ci doar prin această prioritate să căutăm mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu; Mântuitorul vrea să ne arate că suntem creaţi pentru Cer, pentru Împărăţia lui Dumnezeu. Cât suntem pe acest pământ, avem sfântă poruncă – o găsim în Cartea Facerii, unde se spune că prin sudoarea feţei noastre ne vom câştiga pâinea cea de toate zilele.

L.C.: Dar, Înaltpreasfinţite Părinte, unde căutăm şi, mai ales, cum căutăm Împărăţia lui Dumnezeu?

Î.P.S. Ioan: Da, unde şi cum căutăm Împărăţia lui Dumnezeu? Dacă Dumnezeu, atunci când l-a creat pe om, i-a dat ochii cu care intrăm în contact cu lumea noastră exterioară, vedem raza soarelui, vedem frumuseţile creaţiei lui Dumnezeu, totuşi nu este suficient numai a privi cu aceşti ochi calea care duce spre Împărăţia lui Dumnezeu. În majoritatea cazurilor, ochii noştri trupeşti se lipesc de frumuseţile nu totdeauna harice, divine, ci ne împing spre păcat, ne atrag de multe ori spre plăceri, şi de aceea trebuie să fim cu luare-aminte la această Sfântă Evanghelie, care face parte din Predica de pe munte, unde Mântuitorul a rostit Fericirile. Acolo, Hristos ne spune cu ce să privim noi, ca să găsim uşa Împărăţiei lui Dumnezeu, în Fericirea a şasea: *Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu* (Mt. 5, 8). Iată deci că omul Îl vede pe Dumnezeu

nu cu ochii trupești, ci cu inima! Acesta este „ochiul" cu care omul poate să privească spre Împărăția lui Dumnezeu, spre a-L găsi pe Dumnezeu, pentru că, spuneam și mai înainte, ochii aceștia ai noștri trupești tare mai sunt ei lipiți de alte imagini și de alte făpturi din lumea aceasta, trăgându-ne spre o împărăție mai mult a întunericului! De aceea Mântuitorul, în contextul Predicii de pe Munte, ne dă și cheia, ne dă și soluția prin care să-L vedem și să-L căutăm pe Dumnezeu, adică cu inima: *Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.*

Însăși implicarea Bisericii noastre în problemele sociale arată că împlinește și această poruncă a lui Dumnezeu, de a avea grijă și de cei de lângă noi, din lume, dar prioritare rămân căutarea Împărăției lui Dumnezeu și împlinirea poruncilor Lui.

Vedeți, este un lucru extraordinar cum duminica este ziua întâi a săptămânii pentru creștini. Deci nu este sfârșitul săptămânii; prin urmare, vedeți cum a rânduit Dumnezeu? Mai întâi căutăm duminica, când creștinii noștri se îndreaptă spre biserică și prin participarea la Sfânta Liturghie arătăm semnul căutării lui Dumnezeu. Apoi a doua zi a săptămânii, luni, fiecare pune mâna pe sapă, pe lopată și lucrează cele de trebuință pentru cele trupești.

L.C.: O călătorie spre Dumnezeu este evidențiată de Sfânta Evanghelie în pericopa Umblarea pe mare și potolirea furtunii, din care redau un fragment: *Iar la a patra strajă din noapte a venit la ei Iisus, umblând pe mare. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că e nălucă și de frică au strigat. Dar El le-a vorbit îndată, zicându-le: „Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!" Iar Petru, răspunzând, a zis: „Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă!" El i-a zis: „Vino!" Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus. Dar văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: „Doamne, scapă-mă!" Iar Iisus, întinzând*

îndată mâna, l-a apucat și a zis: „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?" Și suindu-se ei în corabie, s-a potolit vântul. Iar cei din corabie I s-au închinat, zicând: „Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu" (Mt. 14, 25-33).

Vă rog, Înaltpreasfinția Voastră...

Î.P.S. Ioan: Subiectul acestei Evanghelii se petrece noaptea. Iisus Hristos spune Apostolilor să urce într-o corabie, ca să plece spre Galileea de azi. E vorba aici de *ascultare* – Apostolii ascultă și se urcă în corabie –, apoi de *rugăciune* – Iisus Se roagă, „S-a suit în munte ca să Se roage singur". Dacă Iisus Hristos cel fără de păcate S-a dus să Se roage, cu atât mai mult trebuie să ne rugăm noi, cei împovărați de atâtea păcate! Barca se depărtează de pământ, este învăluită de valuri, iar vântul era împotrivă. *La a patra strajă din noapte a venit la ei Iisus, umblând pe mare.* Apostolii cred că e o nălucă. Apostolul Petru Îi cere să-l cheme la El. Unde îl cheamă Iisus Hristos pe Sfântul Apostol Petru? Eu aș zice că îl cheamă în Rai. Unde este Mântuitorul nostru Iisus Hristos, acolo este Raiul. Dar această cărare spre Rai nu este foarte netedă, ci e plină de valuri și bântuită de vânturi, de aceea toți cei care ne îndreptăm spre Împărăția lui Dumnezeu să nu ne așteptăm să mergem pe o cărare plină de flori! Să nu deznădăjduim atunci când apar valuri și vânturi! Apostolul Pavel a cerut ajutor și Iisus i-a întins mâna. Să avem nădejdea că Iisus ne va întinde mâna dacă vom fi pe această cărare!

Cuvântul „îndrăzniți" se referă la curajul de a pleca pe această cărare strâmtă. „Nu vă temeți" are în vedere teama, care e un păcat. Din contextul Evangheliei învățăm că trebuie să ne continuăm viața fără frică, călătorind spre Dumnezeu. Atunci când clopotele ne cheamă la El, la biserică, în corabia în care l-a pus Mântuitorul pe Sfântul Apostol Petru, să dăm glas și noi, îndreptându-ne spre Dumnezeu! Se ajunge la Dumnezeu prin biserică, prin corabia condusă de Hristos.

Un cuvânt din vremea contemporană nouă: cât de mediatizat a fost faptul când un om a pus piciorul pe Lună! Cât de puțin este mediatizat faptul că un om e chemat de Iisus Hristos pe mare! Dumnezeu să ne întărească pe toți să putem face pași spre El!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, una dintre cele mai cunoscute Evanghelii este aceea despre înmulțirea pâinilor sau înmulțirea celor cinci pâini. Vă rog să ne spuneți un cuvânt de învățătură despre această Sfântă Evanghelie după Matei (cap. 14, 14-22), care urmează imediat după ce Sfântul Evanghelist Matei relatează împrejurarea în care a fost tăiat capul Sfântului Ioan Botezătorul.

Î.P.S. Ioan: Hristos Domnul, în contextul Evangheliei după Matei, capitolul 14, era trist. Îl pierduse pe Luceafărul Său, pe primul prunc pe care l-a întâlnit în această lume, încă pe când era în pântecele maicii Sale, cu care Și-a început copilăria, pe Sfântul Ioan Botezătorul. Câtă tristețe! Iisus Hristos primește o veste tristă din sudul Țării Sfinte: în temnița de la Maherus, de lângă Marea Moartă, Sfântului Ioan Botezătorul i se tăiase capul. Hristos îl pierde pe Ioan, dar nu numai atât. Aș putea spune că poate a simțit, în momentul primirii acestei vești, că Și-a pierdut copilăria. Desigur, fiecare dintre noi ne-am pierdut vreun prieten din copilărie. Ce-am simțit oare atunci? Ce va fi simțit Hristos Care Și-a pierdut și Luceafărul, și copilăria? Ce facem noi când suntem triști, când primim o veste dureroasă? Ne izolăm și zicem: „Nu mai vreau să văd pe nimeni, căci m-a părăsit Dumnezeu!" Să observăm însă atitudinea lui Hristos. El ce face într-o asemenea situație? El iubește, eu urăsc. El hrănește mii de oameni, eu închid porțile casei, să nu-mi pășească pragul vreun sărman. Hristos vindecă pe cei bolnavi, eu nici nu știu unde este spitalul din orașul meu. Tristețea nu-L oprește

pe Hristos din misiunea Sa. El a venit în lume să-i vindece pe cei bolnavi, să-i sature pe cei flămânzi. După o zi în care și soarele era trist la vestea uciderii Sfântului Ioan Botezătorul, la fel mulțimile, care I-au ascultat cuvintele Sale divine, cunoscând că vindecase pe mulți bolnavi, iată, o altă veste tristă Îi dau ucenicii: mii de oameni flămânzi, iar locul era pustiu. Mii de oameni într-un pustiu înseamnă foame și sete și... iarăși tristețe. Hristos S-a hrănit cu tristețile noastre, iar pe noi ne-a hrănit cu pâine.

Aflăm că, în acea mulțime de oameni, un copil avea în traista sa cinci pâini și doi pești, merinde puse de mama lui. Hristos a binecuvântat şi a frânt cele cinci pâini și le-a dat ucenicilor, iar ucenicii, mulțimilor. Spune Evanghelistul că au mâncat toți și s-au săturat și au rămas, rămășițe de firimituri, douăsprezece coșuri pline. Oare ce a înmulțit Hristos? Doar pâinile? Eu zic că Hristos a înmulțit iubirea. Pot să spun fiecărui frate creștin că au mai rămas, și pentru el, și pentru mine, încă douăsprezece coşuri pline de iubire. De aceea vă îndemn ca, atunci când clopotele sfintelor biserici ne cheamă la Hristos, să mergem, ca să ne hrănim și noi, cei flămânzi şi triști, din iubirea lui Hristos! Aș dori să aduc, în acest moment, o dulce mângâiere surorilor noastre creștine care duc la Sfântul Altar o prescură frământată cu lacrimi și rugăciune. Îi îndemn pe toți: *Veniți la Hristos, căci El este pâinea cea vie!*

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, viața unui om durează, să zicem, până pe la 80 de ani, cu ajutorul lui Dumnezeu. Mântuitorul nostru Iisus Hristos a trăit pe acest pământ mult mai puțin, dar a desfășurat o bogată activitate. Într-un interviu dat la un post de radio, ați vorbit despre... programul de lucru al Fiului lui Dumnezeu. Îmi amintesc că era un comentariu la pericopa evanghelică despre Înmulțirea pâinilor (Mt. 14, 14-22). Vă rog să ne vorbiți despre activitatea lui Hristos, într-o zi, pe pământ.

Î.P.S. Ioan: Da, auzim mereu, printre noi, rostindu-se următoarele întrebări: „Ce program ai? Ce faci mâine?" Fiecare răspunde cât de ocupat va fi în ziua următoare. La întrebarea: „Ce faci, Doamne Iisuse, azi sau ce faci mâine?", aflăm răspuns din Sfânta Evanghelie de la Matei, capitolul 14. Hristos S-a retras cu Apostolii Săi să Se roage. Iată, în zorii zilei, Hristos Se roagă! Oare pentru cine Se roagă, că păcat nu avea? Se ruga pentru mine, pentru tine, Se ruga pentru o lume întreagă, pentru care S-a jertfit pe Sine pe crucea Golgotei.

Ce este prevăzut în programul de lucru al Fiului lui Dumnezeu, într-o zi, pe pământ? Aflăm că vorbea mulțimilor despre Împărăția lui Dumnezeu, iar pe cei care aveau trebuință de vindecare îi făcea sănătoși. Aflăm în acest fel și răspunsul la o altă întrebare existențială: De ce a venit Hristos, Fiul lui Dumnezeu, pe pământ, la noi? A venit să ne pregătească pentru Împărăția lui Dumnezeu, să ne spună ce trebuie să facem în această lume, în această viață, pentru a deveni cetățeni ai Împărăției cerești. Iisus ne ajută să dobândim această Împărăție a bucuriei în Duhul Sfânt, dar nu numai prin cuvânt, ci și prin fapte directe, concrete, anume a vindecat pe bolnavi, cum spune Sfântul Evanghelist Matei.

În Împărăția lui Dumnezeu, nimeni nu va mai fi bolnav, nimeni nu va mai avea nici o suferință, căci lângă Hristos nu se suferă, ci doar ochii îți vor fi plini de lacrimi de bucurie, de întoarcere la casa cea veșnică a Tatălui.

Iată, am văzut ce făcea Hristos, într-o zi, pe pământ! Să vedem ce face Hristos seara. Ce face Hristos la apusul soarelui? Ucenicii au venit la El și au zis: *Locul este pustiu și vremea a trecut, deci dă drumul mulțimilor ca să se ducă în sate, să-și cumpere mâncare.* Avem de față cele două lucrări: cea a lui Hristos, Care a hrănit mulțimile, prin cuvântul Său dumnezeiesc,

și-apoi vindecându-le, iar, pe de altă parte, grija ucenicilor pentru hrana trupească.

L.C.: Cred că era firesc ca Apostolii, oameni fiind, să fie preocupați de hrana trupească. Dacă avem în vedere viața de astăzi, aceasta este preocuparea principală a oamenilor indiferent de vârstă. Atunci ce este de făcut?

Î.P.S. Ioan: Este diferență între lucrarea lui Dumnezeu și cea a omului. Hristos răspunde rugăminții ucenicilor printr-o poruncă: *Dați-le voi să mănânce!* S-auzim acum răspunsul ucenicilor: „Cum, Doamne, și cu ce? Căci abia am găsit, în traista unui copilaș, cinci pâinișoare și doi pești, și Tu vezi că aici, de față, sunt ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și copii!" Acesta a fost răspunsul unui Apostol.

Răspunsul omului și răspunsul meu: așa răspundem noi la toate poruncile lui Dumnezeu. La toate poruncile lui Dumnezeu, omul găsește un răspuns pe placul său, înfruntându-L pe Domnul, Creatorul său.

Dar vedem, din contextul acestei pericope evanghelice, că Hristos nu dă porunci care nu pot fi împlinite. Ne îndeamnă doar ca noi să ascultăm, căci la împlinirea lor vine El să ne ajute. Astfel Hristos, privind la Cer, a binecuvântat și, frângând, a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii, mulțimilor. Și-au mâncat toți și s-au săturat și au strâns rămășițele de firimituri în douăsprezece coşuri pline. Au rămas douăsprezece coșuri pline pentru noi cei de azi şi pentru toți care vor veni, adică pentru toți aceia care vor veni și vor împlini Cuvântul Evangheliei. Aceștia nu vor flămânzi niciodată și vor ajunge în Împărăția cerurilor, unde este așteptat de Hristos Domnul și unde este așteptat de Dumnezeu orice frate creștin.

Iată cât de minunat este programul zilei de lucru al lui Hristos! În zori de zi, Se roagă pentru tine, apoi te învață cum să

ajungi cetățean al Raiului și nu uită să-ți dea pâinea cea de toate zilele, pâinea cea vie.

Aș întreba și eu pe creștinul nostru: ce program are în zi de duminică? Ce va face când va auzi dulcele glas al clopotelor bisericilor și mănăstirilor noastre, chemându-l la întâlnirea cu Hristos? Apoi, va da el pâine unui om sărman?

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, în pericopa evanghelică Pilda celor poftiți la cină (Lc. 14, 16-24), Stăpânul, care este Dumnezeu-Tatăl, poftește la masa Lui – un ospăț bogat și strălucit – lume multă. Ne-am fi așteptat ca la o asemenea îmbelșugare de bucate cei chemați să alerge într-un suflet să se înfrupte din bunătăți, dar nu este așa! Din mai multe predici pe care le-am ascultat, am înțeles că cina despre care vorbește această Sfântă Evanghelie este masa cea bogată în hrană duhovnicească din Sfânta Biserică. Cei care au refuzat invitația au fost, să zicem, politicoși, totuși...

Î.P.S. Ioan: Ați văzut că acei oameni care au fost invitați la cină rosteau două cuvinte specifice vieții noastre creștine. Când a venit slujitorul să-i invite, i-a spus: „Rogu-te să mă ierți", deci rugăciune și iertare. Iată, acești oameni știau să se roage și știau să-și ceară și iertare. Am putea spune că un alt mesaj al acestei Sfinte Evanghelii este cel al falsei rugăciuni. De multe ori ne rugăm din fățărnicie, din mândrie. Când se ruga Stăpânului care-l invitase la cină spunându-I: „Rogu-te să mă ierți!", spuneți-mi, acel om se ruga din inimă sau se ruga doar cu buzele? Sfânta Evanghelie ne spune clar că el se ruga numai cu buzele. Apoi iertarea... la fel, spunea: „Te rog să mă ierți!" Este o cerere de iertare tot din vârful limbii, este numai cu buzele. De aceea nu se împlinesc de multe ori rugăciunile noastre, că nu ne rugăm cu adevărat, din adâncul inimii, ci venim cu fățărnicie înaintea lui Dumnezeu. Facem cu bună știință păca-

te și apoi venim la duhovnic, venim în fața sfintelor icoane și zicem: „Doamne, Te rog să mă ierți!" Sau cerem ceva lui Dumnezeu, dar cerem darul acela cu vicleșug. Nu cerem lui Dumnezeu un dar care să ne aducă mântuirea, ci cerem lui Dumnezeu altceva, care duce la pieirea noastră sufletească pe veci. Așa cum se încheie această Sfântă Evanghelie, aceștia niciodată nu vor prăznui la cina Mea, *căci zic vouă: nici unul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina Mea* (Lc. 14, 24).

Ce-I cerem noi lui Dumnezeu? De aceea să nu ne jucăm atunci când ne rugăm! *Să nu ne rugăm fals!* Nu numai lui Dumnezeu, ci și semenilor noștri. Dacă i-ai greșit fratelui tău, semenului tău cu ceva, atunci când te duci să-i spui: „Rogu-te să mă ierți!" – apoi să zici din toată inima și rugăciunea, și iertarea. Să nu rostim expresia aceea: „Te iert, dar nu te uit"! Să ne păzim în viața aceasta de falsa mărturie, de mincinoasa rugăciune, așa cum rezultă din contextul acestei evanghelii.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, știm că Dumnezeu este iubire, că iubește omul pe care l-a creat după chipul și asemănarea Sa, dar, aflând că cei poftiți nu-și lasă treburile tocmai în ziua când trebuiau să vină la cină, S-a mâniat, S-a supărat: *Atunci, mâniindu-se, stăpânul casei a zis...* (Lc. 14, 21).

Î.P.S. Ioan: Din această Sfântă Evanghelie mai aflăm ceva extraordinar. Știm că Dumnezeu este atotputernic, atoateștiutor, dar iată că vedem – rezultă din contextul Evangheliei – că Dumnezeu Se și mânie, văzând că cei chemați n-au venit. Să ne rugăm lui Dumnezeu să nu Se mânie pe noi, căci de multe ori El ne cheamă la a Lui cină, ne cheamă la sfânta Lui biserică, dar nu numai la biserică, ci Dumnezeu ne cheamă mereu să călătorim pe cărarea Raiului, să nu ne depărtăm într-o parte sau în alta! Nu numai duminica ne cheamă Dumnezeu să-L urmăm, ci și luni, și marți, tot așa până duminica. De aceea să

răspundem chemării lui Dumnezeu, care ni se adresează de la botez, de la zămislirea noastră! Ne cheamă Dumnezeu la El, la cina Lui. Iată ce se întâmplă cu cei pe care îi cheamă Dumnezeu la cina Lui! De aceea Se mânie Dumnezeu. De aceea vom vedea cu toții și fața plină de lumină a dumnezeirii în ziua cea mare a Judecății, plină de bunătate și de har, dar Dumnezeu va mai avea și fața mâniei. Se va mânia Dumnezeu și va spune: „Voi nu intrați la cina Mea!"

Să nu aveți parte de mânia lui Dumnezeu! Să nu Se mânie Dumnezeu pe noi nici în viața aceasta, nici în ziua marii Judecăți! Doamne, nu Te mînia pe noi, căci și noi suntem fiii Tăi! De multe ori am greșit, dar nu Te mânia, Doamne, pe noi, niciodată! Să ne păzească Dumnezeu de mânia Sa! Acest lucru îl aflăm și din contextul acestei Sfinte Evanghelii. Dumnezeu să nu Se mânie niciodată pe neamul nostru românesc, să nu Se mânie Dumnezeu niciodată pe țara noastră! Să ne rugăm: Doamne, nu Te mânia pe noi! Iată ce rugăciune scurtă și profundă! Câți dintre noi am rostit, pe cărările vieții noastre, această scurtă și adâncă rugăciune: „Doamne, nu Te mânia pe mine!"? Ce bucuros ar fi Dumnezeu de m-ar auzi rostind această scurtă rugăciune din adâncul sufletului meu: „Doamne, nu Te mânia pe mine! Doamne, nu Te mânia!"

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, parabola despre fiul risipitor reprezintă fără îndoială una dintre cele mai frumoase pagini ale Sfintei Scripturi. Este prezentă și în paginile unui manual de limba română pentru clasele gimnaziale, fiind deci și foarte cunoscută. Vă rog să vă opriți la semnificațiile conținutului acestei parabole.

Î.P.S. Ioan: Nu cred că mai există altă parabolă care să pătrundă așa de adânc în inimile oamenilor ca aceasta a fiului risipitor, grăită mulțimii de oameni care-L ascultau pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Numai Fiul lui Dumnezeu putea

să facă o radiografie, o analiză atât de completă a vieţii omului după căderea lui în păcat, adică în moarte.

Zis-a Domnul: un tată avea doi fii (Lc. 15, 11). Prin aceste cuvinte, Hristos Dumnezeu marchează naşterea omului, raportul dintre tată şi fiii săi. Faptul că fiul cel tânăr îşi cere partea din averea ce i se cuvine arată responsabilitatea părinţilor faţă de fiii lor. Nu-i naşti şi-apoi îi abandonezi. N-ai avere să-i dai, dă-i-L pe Hristos, Care este averea pe care ne-a dat-o Tatăl nouă! N-o risipi, căci Hristos este viaţa şi mântuirea noastră!

Să nu ne hrănim cu roşcove, ci cu Hristos, din potirul iubirii Sale! O, ce hrană sfântă ne-a dat Tatăl nostru! Şi totuşi mulţi dintre noi ne hrănim şi astăzi cu roşcove.

Venindu-şi în fire, fiul cel tânăr se scoală şi se întoarce la tatăl său. Dar, din contextul parabolei, vedem că nu-i aduce, în mâinile sale, nici un dar acestuia. Oare aşa să fie? Totuşi s-a gândit să-i aducă ceva: pocăinţa în inimă şi lacrimi în ochi.

L.C.: Aş îndrăzni să vă întreb: Cât de actuală este astăzi această parabolă?

Î.P.S. Ioan: Având în minte parabola fiului risipitor, spun iubitului frate creştin: Oriunde ai fi azi, departe de ţara ta, întoarce-te, chiar de eşti în suferinţă, la tatăl tău, la mama ta! Şi, dacă n-ai câştigat averi, adu-le pocăinţa şi lacrima ta! Ei te vor primi şi vei moşteni ceea ce se cuvine.

Această parabolă arată starea omului pe pământ: poţi să fii mort sau viu. De eşti mort în păcatele tale, te poate învia Hristos. În această parabolă, Hristos Domnul grăieşte despre învierea omului, aşa cum aflăm, în Sfintele Evanghelii, mărturisiri despre învierea Sa. Iată acest arc peste timp în viaţa omului: naştere, moarte şi înviere. Naşterea şi moartea le experimentăm fiecare dintre noi, în timpul petrecerii noastre pe pământ, însă învierea o s-o experiem cu toţii odată, la venirea Fiului Omului.

Dacă ar veni astăzi Hristos într-una din bisericile noastre și L-am ruga să ne spună și nouă această parabolă, azi oare tot așa ar rosti-o? Îmi este frică că ar grăi așa: „Un părinte a plecat de la casa sa și și-a lăsat soția cu doi copilași, iar el s-a dus într-o țară îndepărtată și de acolo n-a mai trimis nici un bănuț soției, să-și poată crește cei doi copii."

Astăzi, Hristos îi cheamă și pe părinți la fiii lor, Hristos îi așteaptă în poarta casei lor cu pruncii în poala Sa.

Ultimele cuvinte din această parabolă sunt: *Pierdut era și s-a aflat* (Lc. 15, 24). Doamne, pierdut sunt și eu, află-mă și așază-mă la pieptul Tău!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, Sfânta Evanghelie din duminica ce premerge marea sărbătoare a Nașterii Domnului, a Sfinților Părinți după trup ai Domnului – Genealogia Mântuitorului –, este „mai aspră", iertați-mă, parcă nu este atât de atrăgătoare pentru credincioși, fiind o înșirare de nume, o listă a celor care au fost înaintea lui Iisus, din neamul Lui, pe pământ (Mt. 1, 1-25).

Î.P.S. Ioan: Această Evanghelie este una din cele mai emoționante, pentru că Hristos, fiul lui David, Își pomenește neamul, pune în fața preotului o listă cu cei care au fost înaintea Lui pe pământ. Când citesc această Evanghelie mărturisesc că aproape îmi dau lacrimile, simțindu-mă nevrednic să pomenesc pe cei care au fost înainte de mine într-un fel în trup. Arată cea mai intimă relație care s-a stabilit între cer și pământ. Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său pe pământ. Dumnezeu vine și Se întrupează și ia trupul nostru. Dumnezeu vine și Se îmbracă cu noi. Mă întreb: voi fi eu scris în cartea neamului creștinilor? Va citi Hristos, în ziua marii Judecăți, numele meu? Mă va chema oare și pe mine? „Lăsați-l și pe părintele Ioan, că e neam cu Mine!" Mă va chema și pe mine, și pe frații noștri, deoarece suntem neam cu Iisus. *Noi toți cei din Carpați suntem neam cu Mântuitorul!*

L.C.: Cum să pregătim sărbătorile trupești care se apropie după duminica în care se citește această Sfântă Evanghelie?

Î.P.S. Ioan: Din nefericire, glasul ce naște din mass-media reușește să acopere glasul Bisericii. Avem un Crăciun al consumismului. Cu cât cresc vânzările? Sfatul meu este să ne îndreptăm spre Sfânta Biserică și spre înlăuntrul nostru, nu spre cadouri! Să meditām asupra ideii dacă vom fi trecuți în cartea creștinilor! Sărbătoarea Nașterii Domnului este o perioadă a bucuriei, a întâlnirii cu Hristos.

De două mii de ani, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, coboară în sfintele noastre biserici, pentru noi, cei puțin credincioși

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, cred că unul dintre cei mai cunoscuți de popor Apostoli este Sfântul Toma. Probabil și datorită faptului că prima duminică după Paște este cunoscută sub numele de Duminica Tomii.

Î.P.S. Ioan: Duminica Tomii este a opta zi după ceasul în care Dumnezeu a împărțit lumea, înainte de Înviere și după Înviere. Dacă viața noastră este marcată și ea de anumite momente importante, naștere, botez, căsătorie, naștere de prunci, tot așa și lumea în care trăim, cosmosul întreg este marcat și el de niște momente deosebite în cursul trecerii vremii. Unul din momentele în care Dumnezeu a despărțit timpul a fost și momentul Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Dacă până la Înviere timpul trecea, așa după cum spunea un celebru filosof antic grec, *panta rhei*, „totul curge", iată că de acum, de la Înviere, timpul nu mai curge, ci se întoarce spre Creator. Timpul nu se mai ofilește. Începuse și el să se ofilească precum o floare, își vedea și el trecerea. Iată că Dumnezeu i-a dat și timpului viață, trecându-l în veșnicie!

L.C.: Ce se întâmplă, de fapt, din punctul de vedere al Sfintelor Evanghelii, în Duminica Tomii?

Î.P.S. Ioan: Din Sfânta Evanghelie după Ioan, care se citește în Duminica Tomii, aflăm că Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în ziua întâi a săptămânii, zi de Paști, spre seară, a intrat, prin ușile încuiate, la Apostolii Săi, lăsându-le pacea Lui divină. Consemnează Sfântul Evanghelist Ioan că Apostolul Toma nu era cu ei. Apoi s-au întâlnit și cu el, spunându-i de marea bucurie pe care au avut-o ei când i-a cercetat, de data aceasta, Hristos cel Înviat. Până atunci se întâlnise și trăise cu Hristos Cel întrupat. Au străbătut împreună cărările Țării Sfinte, dar de data aceasta întâlnirea a fost la un cu totul alt nivel, și anume întâlnirea cu Hristos cel Înviat, cu Care ne vom întâlni fiecare dintre noi. Dacă doriți să vă întâlniți cu Hristos cel Înviat, urmați calea bisericii și veți avea bucuria Apostolilor! Să vă umple Dumnezeu inimile de bucuria Apostolilor!

Deci aflăm din contextul acestei Sfinte Evanghelii că Toma nu fusese de față și le-a spus foarte sincer: „Eu nu cred că Învățătorul nostru Iisus a înviat! Cum să învieze când a fost biciuit, scuipat și încununat cu spini, răstignit și așezat în mormânt, așa cum au fost așezați și cei doi tâlhari?" Poate că, în dialogul său, Toma îi va fi întrebat pe Apostoli: „Dar tâlharii care au fost răstigniți cu El au înviat?" Și, în mod cert, Apostolii îi vor fi spus: „N-au înviat!" Ce va fi zis Toma? „Ei, vedeți, dacă tâlharii n-au înviat, cum se poate atunci să fi înviat El?" Și așa a fost Toma trist timp de o săptămână. Aflăm tot din Sfânta Evanghelie că, în ziua întâi a săptămânii, iarăși Apostolii erau împreună și nu uită să consemneze Sfântul Evanghelist că ușile casei unde se aflau erau încuiate de frica iudeilor. Deci de menționat faptul că Apostolii deja la prima/a opta zi a săptămânii, deja erau adunați ca să se roage, ca să fie împreună, ca să marcheze cele opt zile de la Învierea Domnului. Vedeți de când

ţinem noi ziua întâi a săptămânii? Au ţinut-o mai întâi Sfinţii Apostoli, apoi binecuvântat să fie Dumnezeu că, de la o margine la alta a spaţiului românesc, credincioşii noştri ortodocşi ţin până astăzi, de aproape două mii de ani, ziua întâi a săptămânii, reprezentând Învierea Domnului nostru Iisus Hristos!

L.C.: Ce s-a întâmplat cu Apostolul Toma? Rămăsese trist timp de o săptămână. Cum i-a fost alungată tristeţea?

Î.P.S. Ioan: Toma a văzut, ştia că Apostolii au închis uşa ca să nu-i găsească iudeii, fiindcă deja erau urmăriţi. Se dusese vestea în Ierusalim că a înviat Hristos, Învăţătorul lor. Nu înviase nici un arhiereu de la templu! Nu înviase nici un mare înţelept, nici un mare rabin de la Ierusalim! Nu înviase unul din mai-marii poporului iudeu, ci înviase Hristos, Învăţătorul celor doisprezece Apostoli şi Învăţătorul veşnic al nostru. Iată cât de mult l-a iubit Hristos pe Toma! L-a văzut că este în mijlocul celorlalţi Apostoli şi a trecut peste necredinţa lui, venind să se întâlnească şi cu el. Iată, de câte ori, de două mii de ani, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, coboară în sfintele noastre biserici, trece peste necredinţa noastră şi vine iarăşi să Se jertfească pe Sfântul Altar, căci ne iubeşte pe noi, cei puţin credincioşi! Fiind Apostolii împreună, iată, spune Sfântul Evanghelist Ioan, că prin uşile încuiate a intrat la ei. Toma le spusese Apostolilor că numai atunci va crede, când va pune degetul său în urmele cuielor şi când va pune mâna sa pe rana din coasta Sa.

Cum Hristos a intrat în casa în care erau, nu S-a adresat nici unui Apostol, decât lui Toma, căruia îi spune direct. Nu-l întreabă: „De ce nu crezi, unde ai fost duminica trecută, când am venit la Apostoli?”, ci îi spune direct: „Tomo, adu degetul tău şi pipăie rănile din mâinile Mele şi adu mâna ta şi pune-o în coasta Mea ce-a fost străpunsă!” Iată, Hristos cunoaşte gândurile omului! Acesta este unul dintre mesajele Sfintei Evanghelii citită în

Duminica Tomii: Hristos cunoaște adâncul gândurilor noastre. Oare nu ne este frică, nu ne este un pic rușine să sărutăm icoana lui Hristos, iar inima noastră să fie plină de gânduri spurcate?

L.C.: Mă întreb, Înaltpreasfinție Părinte, dacă atunci când intrăm în biserică și sărutăm sfintele icoane suntem conștienți de nepotrivirea dintre gestul nostru și gândurile sau păcatele pe care le avem.

Î.P.S. Ioan: În bisericile noastre avem sfinte icoane, dar trebuie să avem grijă cum ne apropiem de ele! Spun unii dintre frații noștri care s-au îndepărtat de biserică: „Cum adică, ce rost are să săruți o icoană?" Acestora le spunem că nu noi sărutăm o icoană, ci icoanele ne sărută pe noi. Binecuvântat să fie Dumnezeu, că a sărutat buzele mele spurcate! Adeseori mă adresez credincioșilor, în biserică, duminica sau în zi de sărbătoare, să le spună celor de acasă: „Fiul meu, fiica mea, lasă-mă să te îmbrățișez cu duhul și cu dorul meu de mamă, dar să știi că pe mine m-au sărutat astăzi Hristos Domnul și Maica Domnului!" Mai întreb atunci: Oare unde sunt ceilalți frați ai noștri? Spuneți-le că Maicii Domnului, Pruncului Iisus le e dor de ei și că ar vrea să-i sărute și pe ei. Spuneți-le să vină să-i sărute, să nu plece din viața aceasta nesărutați de Maica Domnului, care a fost învrednicită de Sfânta Treime-Dumnezeu să sărute pe Pruncul Dumnezeu Iisus Hristos! Cu buzele cu care L-a sărutat pe Hristos, cu acele buze te va săruta și pe tine. Ce mare har să mergi la o mănăstire sau la o biserică și să fii sărutat de Pruncul Iisus, de Maica Domnului și de sfinții a căror icoane sunt așezate spre închinare!

Revenim la Sfântul Toma. Când L-a văzut pe Hristos, a exclamat: *Domnul meu și Dumnezeul meu!* Când Toma a spus *Domnul meu și Dumnezeul meu!*, atunci l-a sărutat și pe el Hristos. Și de atunci a rămas și s-a bucurat cu ceilalți Apostoli,

luând pecetea apostoliei, astăzi fiind în cer cu ceilalți destoinici Sfinți Apostoli.

L.C.: Prin urmare, nu Toma L-a sărutat pe Hristos, ci Hristos l-a sărutat pe Toma.

Î.P.S. Ioan: Așa este, Hristos l-a sărutat pe Toma, nu Toma L-a sărutat pe Hristos. Vedeți, așa se întâmplă și cu cei ce vin la biserică. Hristos ne sărută pe noi, nu noi pe El. Doamne, câte păcate port în viața mea! Oare mai este loc curat pe fața mea, pe fruntea mea? Măcar acela să fie curat unde să pui Tu sfintele Tale buze! Suntem plini de păcate. Măcar pe frunte, unde ne-a miruit preotul cu sfântul și marele mir la Botez, măcar locul acela să-l lăsăm neîntinat, ca să-Și pună Hristos și Maica Domnului buzele, să ne sărute!

După ce Toma recunoaște dumnezeirea și învierea Fiului lui Dumnezeu, Mântuitorul mai rostește un cuvânt extraordinar. Rostește a zecea Fericire: *Fericiți sunt cei ce n-au văzut și au crezut!* Fericirea aceasta ni se adresează nouă tuturor, care n-am fost contemporani cu Toma. Și eu zic: „Sfinte Apostole Toma, îți mulțumesc că L-ai întrebat tu și în locul meu pe Hristos!" Răspunsul a fost și pentru mine, și pentru toți credincioșii: *Fericiți sunt cei ce n-au văzut și au crezut!* În zilele de astăzi, Hristos spune tuturor celor prezenți la biserică, în sfintele sărbători și duminica, le spune că sunt fericiți. Oare le mai spune cineva pe pământ că sunt fericiți? Nu le spune nimeni. Singurul care dorește oamenilor fericirea veșnică este Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Iată, Toma n-a crezut cele spuse de ceilalți Apostoli, ci a vrut să aibă o experiență personală: el cu Hristos. Experiența aceasta a făcut-o și pentru mine. Poate nici eu nu credeam dacă nu L-ar fi întrebat Toma pe Hristos și în locul meu. Să nu fie printre noi – și din nefericire există și lucrul acesta – de exemplul, se adresează mamele copiilor, atunci când trag clopotele bisericilor: „Dragul

mamei, vino la biserică cu mama!" „Ei, nu merg, mamă, mergi tu și roagă-te și pentru mine!" Îndemn credincioșii să spună copiilor și fraților să vină să aibă și ei mângâierea lui Toma; să vină și ei la biserică, să aibă și ei experiența directă cu Hristos. Nu-i suficient să vină mama la biserică și copilul să rămână, duminica, la alte lucruri nepotrivite. De aceea, luați-vă copiii, să vină și ei unde a venit Toma și să aibă experiență cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în mod personal! Cine va fi sărutat o singură dată de Hristos, acela nu se mai desparte niciodată de El. Oare v-ați mai trăda credința pe care o aveți? Să n-o trădați, *să nu sărutați ca Iuda pe Hristos, ci lăsați-vă sărutați de El*!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ce semnificație are numele Toma? Ce înseamnă acest nume în limba de origine sau, cum obișnuiți Înaltpreasfinția Voastră să spuneți, cum se traduce în limba română?

Î.P.S. Ioan: Numele lui Toma apare în Noul Testament, la Ioan 11, 16. Toma, zis din limba greacă și ebraică, se traduce în limba noastră românească „dublu" sau „îndoit". Auziți? Îndoit! Gândiți-vă, oare mama, tatăl lui, când i-au pus numele, nu s-au gândit ei că Toma va fi unul din cei 12 Apostoli care se va îndoi? Având în vedere această stare de îndoială prin care a trecut Apostolul Toma, începând de astăzi, dacă o să mă întrebe cineva: „Părinte, cum te cheamă?", am să răspund: „Pe mine mă cheamă Toma Ioan, pentru că și eu m-am îndoit în credința mea. M-am îndoit, în viața mea, de puterea și de bunătatea lui Dumnezeu, m-am îndoit de multa necredință și, prin ușile închise, venit-a Dumnezeu și la mine, să mă cheme la slujirea Sa!" Așa că spun oricărui credincios: Dacă v-ați îndoit vreodată în credință și în puterea lui Dumnezeu, când o să vă întrebe cineva: „Cum te cheamă, frate?", să spui că te cheamă Toma Vasile; „Cum te cheamă, soră?", să spui că te cheamă Tomaida Floarea. Să recunoaștem toți, în fața Sfântului Altar și la sfân-

ța spovedanie, că avem câte ceva din Toma, de aceea să ne asumăm și acest păcat al îndoielii! De câte ori nu ne-am rugat lui Dumnezeu să ne dea ceva care poate nu era de folos pentru mântuirea noastră... Și am zis: „Ce folos că m-am rugat?" Oare n-ați fost la biserică și ați lăsat un pomelnic pentru o anumită dorință și n-a împlinit-o Dumnezeu, pentru că nu era spre mântuire, nu era de folos? Ce-ați spus atunci? „Nu s-a rugat bine părintele! Nu m-a pomenit părintele!"

Trăim astăzi într-o lume unde, la tot pasul, ne întâlnim cu un Toma, cu un îndoit în credință. De aceea, cei care sunteți mai râvnitori, ridicați-i pe cei care se îndoiesc în credință, așa cum și Mântuitorul Hristos a făcut, ridicându-l pe Toma!

Era gârbovă și totuși, în fiecare sâmbătă, ea mergea la sinagogă, să audă cuvântul lui Dumnezeu

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, pericopa evanghelică despre femeia gârbovă cuprinde una din minunile pe care le-a săvârșit Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în timpul viețuirii Sale pe pământ.

Î.P.S. Ioan: Sfântul Apostol și Evanghelist Luca, care de profesie era medic, a consemnat una din minunile săvârșite de Mântuitorul nostru Iisus Hristos în evanghelia despre femeia gârbovă (Lc. 13, 11-17).

Din această evanghelie, nu știm dacă femeia cea gârbovă a fost cumva pacienta lui și el ca medic n-a putut s-o vindece sau a fost doar martorul. Poate că atunci a cunoscut-o și el pe această femeie gârbovă de 18 ani. În orice caz, la multe minuni a asistat Sfântul Apostol și Evanghelist Luca, însă pe aceasta, fiind vorba de o tămăduire, a ținut cu tot dinadinsul s-o scrie pentru noi cei de astăzi, pentru a ne încredința de puterea lui Hristos,

Fiul lui Dumnezeu, și pentru a arăta câtă putere are Creatorul asupra creaturii Sale.

Ne spune Sfântul Apostol Luca că, într-o sâmbătă, adică într-o zi de sabat, zi de odihnă pentru poporul lui Israel, mergeau la sinagogă. Undeva, acolo, în spate de tot, intrând Hristos, vede o femeie gârbovă. Aceasta nu putea să se îndrepte și nici să privească în sus. Ea nu văzuse soarele de 18 ani. Spuneți-mi ce categorie de oameni nu văd soarele 18 ani? Cei din închisoare. N-ați auzit de grelele temnițe în care oameni au fost puși în celule mai mici de doi metri pătrați, fără ferestre? Când au ieșit din închisoare și-au mărturisit viața și au spus: „Cinci ani, zece ani de temniță grea, părinte, n-am văzut soarele!” L-am întrebat: „Dar atunci ce ai văzut?” „Părinte, zece ani soarele nu l-am văzut, dar L-am văzut pe Hristos Care a pătruns în întunecoasa mea celulă!” Așa a fost și cu femeia aceasta, după cum găsim în contextul Sfintei Evanghelii. Mântuitorul spune aceasta; ea n-a fost diagnosticată la tomograf, ca să spună medicul Luca de ce nu se putea ridica să vadă soarele. Diagnosticul îl dă Hristos Care spune: „Această fiică a lui Avraam este legată de 18 ani de Satana.” Iată, trăia liberă în lume. Era gârbovă și totuși, în fiecare sâmbătă, ea mergea la sinagogă să audă cuvântul lui Dumnezeu. Iată, soarele nu l-a văzut, soarele de pe cer n-a coborât la ea să-i mângâie fața, ci a coborât, din adâncul cel de sus, Soarele Dreptății Hristos și a vindecat-o. *Ești dezlegată de neputința ta!* – îi spune Hristos. N-a fost dezlegată de păcatele sale, deci bănuim că acea femeie n-a fost o femeie rea, o destrăbălată a societății. Legată fiind de Satana, totuși ea venea sâmbătă de sâmbătă la sinagogă. Iată că puterea diavolului asupra omului este limitată! El este slobod în lume, el L-a părăsit pe Dumnezeu, pe el l-a lăsat Dumnezeu în lume, el leagă și pe unii și pe alții. De aceea, astăzi se vorbește peste tot despre o criză economică, o criză morală, dar nu se vorbește despre o lume gârbovă.

L.C.: Atunci, în acel cuvânt de învățătură, Înaltpreasfințite Părinte, ați pus o dureroasă întrebare. Ați întrebat credincioșii dacă au văzut, venind spre sfânta biserică, vreun om gârbov. Bineînțeles că nimeni n-a spus nimic! Tăcerea lor v-a confirmat faptul că ei n-au văzut prin cetate nici un om gârbov. Cu toate acestea, Înaltpreasfinția Voastră ați exclamat: „Câtă lume gârbovă!"

Î.P.S. Ioan: Da, în ce categorie oare intră acei oameni care sunt sănătoși trupește și la minte teferi, limpezi, iar când sună dangătul clopotului închid fereastra, ca să nu-l audă? Aceia sunt „gârbovi". De aceea îndemn credincioșii să-și aducă soțul gârbov sau soția gârbovă la biserică, la Hristos, să-l dezlege. Oare nu dorește fiecare ca soțul sau soția lui să fie dezlegat de „gârbovia" lui? Mulți dintre creștinii care vin la biserică își lasă acasă soțul sau soția „gârbovă", își lasă copilașii „gârbovi" în casă. Oare de ce nu vă e milă de ei? Îndemn pe fiecare să-i fie milă de cei apropiați, de membrii familiei, de vecini... Nu știți cât har veți primi de la Dumnezeu atunci când veți aduce un om „gârbov", nu de un an, nu de doi, nu de 18, ci poate de mai mulți! El este „gârbov", dar n-a venit la Hristos ca să-l dezlege.

O, câți frați de-ai noștri n-au mai venit în biserică! Unii de când i-au adus mamele lor, în brațe, la Botez, alții au mai fost o dată, tot de gura mamei ori a tatălui, la cununie. De atunci ei spun preotului: „Părinte, ne-am cununat, am venit la biserică, de acum nu știu când o să mai trec pragul bisericii, când mă va aduce cineva, cu lumânare și cruce la căpătâi." Prea puțin, prea puțin de trei ori în viață să vii să te întâlnești cu Hristos!

Mai-marele sinagogii văzând că Hristos vindecă această femeie – imediat, toată mulțimea de acolo s-a mirat, i-a prins o mirare mare. Cum numai prin cuvânt!? Consemnează Sfântul Luca: Hristos a pus mâna pe capul ei și a dezlegat-o, s-a ridicat și a fost ca toate celelalte femei din sinagogă. Lucrul acesta demonstrează harul lui Dumnezeu, că Domnul nu Și-a părăsit

lumea și creația Sa nici în perioada Vechiului Testament până la Hristos, că se făceau vindecări, prin harul lui Dumnezeu, și înainte de venirea lui Hristos, pentru că mărturisește mai-marele sinagogii, zicând: *șapte zile sunt pe săptămână și atunci să veniți să vă vindecați.* Iată că oamenii, după căderea în păcat, când au venit asupra lor aripa morții, durerile și bolile nenumărate, tot la Dumnezeu veneau să-I ceară ajutor și vindecare. Urmând concepția iudaică, în ziua de sâmbătă, mai-marele sinagogii n-a văzut lucrul bun pe care l-a făcut Hristos. Oare a făcut Hristos vreun lucru rău cât a fost pe pământ? Toate le-a făcut bine. Mântuitorul a văzut că el, în loc să ridice brațele și inima către Dumnezeu și toți care erau în sinagogă să se fi rugat lui Dumnezeu pentru minunea ce s-a întâmplat în sinagoga lor, L-au certat pe Hristos. Cum adică? Oare nu se cuvenea să fie și ea dezlegată de durerea ei?

Iisus Hristos a venit în lume să-l restaureze pe om, dar a venit să restaureze partea din creație care a fost atinsă de păcatul omului, și anume timpul. El a venit să restaureze și să sfințească și timpul. Iată, prin această vindecare făcută în ziua sâmbetei, Hristos restaurează și sâmbăta, restaurează și timpul de odihnă! Cuvântul „sâmbătă" provine din ebraicul *„sabat"* și se traduce în limba noastră „odihnă". Evreii nu au zilele numite, cum le avem noi, luni, marți, miercuri etc., ci la ei zilele sunt ziua I, ziua a II-a, a III-a..., a VI-a, iar ultima poartă numele de *„sabat"*, restul sunt cifre. Hristos a venit să restaureze și timpul, și sâmbăta. Israelitul temător de Dumnezeu se ruga și se odihnea, dar de aceea a venit Hristos în lume, pentru că atât de mult căzuse lumea în păcat, încât nu mai erau suficiente șase zile de restaurare a omului, încât Dumnezeu nu Și-a mai luat zi de odihnă și a început Hristos să lucreze și sâmbăta. Iată că în ziua a șaptea restaurează! Dacă toate șapte zile ale săptămânii le lucrează Hristos, atunci în care zi Se odihnește El? În ziua a opta. Duminica

este ziua a opta. În ziua a opta, Hristos Se va odihni împreună cu mine, împreună cu tine, în ziua veşniciei. Până la Venirea a Doua a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, la Judecata Universală, până atunci în toate cele şapte zile ale săptămânii Hristos lucrează şi, de atunci, după Învierea Sa de obşte, vor intra toţi în ziua a opta, a veşniciei, şi atunci Se va odihni întru bucuria părtăşiei cu noi Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

L.C.: Am auzit, Înaltpreasfinţite Părinte, de o grupare religioasă care se numeşte „creştini de ziua a şaptea". Oare cum este aşa ceva, să fii creştin numai de o anumită zi?

Î.P.S. Ioan: Să dorim să fim creştini de toate zilele şi în fiecare zi! Să nu fim creştini numai duminica, ci să fim creştini şi luni, şi marţi, şi miercuri... în toate zilele vieţii! Să nu fim creştini de o zi, ci să fim creştini în toate zilele vieţii noastre! Câte zile ne dă Dumnezeu să fim creştini! Ce înseamnă cuvântul „creştin"? Cum se „traduce" în limba română? Luăm ca la şcoală: Hristos se traduce în limba română „Uns". Mântuitorului, la tăierea împrejur, la 1 ianuarie, I s-a pus numele Iisus, Iesua. Maica Domnului Îl striga, când era copil: „Iesua, vino şi ajută-mă! Iesua, du-Te la izvor – unicul izvor de apă din Nazaret – şi adu-mi apă! Iesua, du-Te şi adu-mi nişte lemne, să fac focul, ca să vă fac mâncare!" Pe Maica Domnului o ajuta nu un înger, ci Însuşi Fiul lui Dumnezeu. Auziţi ce a însemnat păstrarea fecioriei ei?! Acceptarea responsabilităţii de a-L purta în pântece pe Hristos, pe Fiul lui Dumnezeu. Când viaţa este sfântă, iată că putea Hristos, ori de câte ori L-ar fi strigat Maica Domnului să aducă apă de la izvor, putea Hristos atunci să trimită un înger să-i aducă Maicii Domnului un vas cu apă în casă, dar n-a trimis un înger, ci S-a dus El.

Credeţi că dacă astăzi Îi strigăm lui Hristos: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ajută-mă în viaţa mea, în familia

mea!", credeți că nu vă va ajuta? Nu va trimite un înger, ci vă va ajuta El! Dacă tu Îi vei spune: „Doamne, dezleagă de gârbovire pe soțul meu, pe soția mea, pe copiii mei!", credeți că nu va veni Hristos să-i dezlege? Va veni!

Revin la numele lui Hristos, care în ebraică a fost Iesua. Așa Îl strigau mama Lui, consătenii, copiii cu care Se juca El în Nazaret. M-a întrebat cineva, odată, de ce a venit Hristos în lume. Am răspuns: Hristos a venit ca să Se joace cu copiii. Aceasta a fost prima lucrare a lui Hristos pe pământ: să Se joace cu copiii. Jocul acela sfânt și nevinovat pe care l-ați făcut (la care ați participat) și cei care acum sunteți maturi. Astăzi nu vă mai jucați unii cu alții. Oare de ce? Pentru că nu mai este puritatea, iubirea și cumințenia copiilor. În general mamele, părinții, când fac copiii câte o năzbâtie în casă, spun: „Fiți cuminți!" Când plecați de acasă, lăsați copiii singuri în casă și le spuneți: „Să fiți cuminți până ne întoarcem!" Unii părinți le spun copiilor să fie cuminți până se întorc ei. Iar unde se duc ei, ei nu sunt cuminți. Unde se duc unii părinți? La destrăbălări și la alte și alte lucruri care nici nu-i bine de vorbit despre ele. Spun copiilor: „Voi să fiți cuminți, că noi, unde vom merge, nu vom fi cuminți." Ce paradox în viața aceasta!

Numele lui Hristos, de Sus fiind adus, e Iesua, pentru că este Împărat. Știți că împărații se ungeau, la încoronare, pe vecie. Hristos este Unsul lui Dumnezeu. Din limba greacă, Hristos se traduce în limba noastră de aici, din Carpați, Uns. Cuvântul „creștin" înseamnă „al lui Hristos", adică ești al Unsului lui Dumnezeu, o ungere cu harul Duhului Sfânt.

Unul din mesajele care vor rămâne peste veacuri, lăsate de Hristos în lume și nouă, este acesta: Nu vă temeți!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, am participat și eu la Sfânta Liturghie arhierească pe care ați săvârșit-o în localitatea Micfalău, cu ocazia împlinirii a 110 ani de la sfințirea bisericii. Atunci ați menționat că se împlinesc 110 ani de când strămoșii locuitorilor de astăzi, puținii români ortodocși câți mai sunt astăzi, s-au bucurat că un ierarh le-a sfințit biserica. Ați mai spus, la sfârșitul predicii, că i-ați pomenit la Sfânta Liturghie pe toți preoții și cântăreții care au cântat în acea sfântă biserică, pe epitropi, pe consilieri, pe toți credincioșii care astăzi sunt în cimitirul din jurul bisericii, pe toți cei care au murit nevinovați pe front. Cu acea ocazie, ați acordat o distincție onorifică bisericească preotului Gheorghe, care de 11 ani, cu familia lui, trăiește în acel sat în pace cu toți localnicii, inclusiv cu cei de alte etnii. Mai mult, se împarte pe zeci de kilometri, începând de la Bicsad până la Valea Zălanului, în fiecare duminică și sărbătoare și, pe unde poate, trage un clopot și face o rugăciune cu credincioșii din acele parohii, aducând mereu nădejde, speranță, credință și rugă către Dumnezeu pentru cei ce au zidit acele biserici, pentru cei care sunt acum în viață. Din păcate, știu că în toate acele parohii au rămas astăzi foarte puțini români ortodocși, fiind maghiarizați și asimilați de alte culte. Sfânta Evanghelie din acea zi de duminică a fost despre vindecarea fiicei lui Iair. Vă rog, Înaltpreasfinția Voastră, să ne vorbiți despre această pericopă evanghelică.

Î.P.S. Ioan: Așa cum Iair, mai-marele sinagogii din Capernaum, care avea o singură fiică de 12 ani și era bolnavă pe moarte, L-a chemat pe Hristos în casa lui să-i vindece copila, tot ast-

fel, în urmă cu peste o sută de ani, părinții credincioșilor din Micfalău L-au chemat pe Hristos acolo, în biserica lor, ca să-i vindece și pe ei. Dar nu este vorba de o simplă vindecare trupească, ci L-au chemat pe Hristos să le vindece sufletul și trupul, însă nu este o vindecare oarecare, temporară, ci o vindecare care să-i ducă în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru aceea au zidit strămoșii creștinilor ortodocși din Micfalău acea biserică, ca să-L cheme pe Hristos să-i ducă pe toți cei ce viețuiau acolo, la El, în Împărăția lui Dumnezeu. Iată, acei strămoși au luat chipul lui Iair, care avea o fiică bolnavă. Ei erau conștienți că toți suntem bolnavi din cauza păcatului. Atât de grea este boala păcatului, că nimeni nu scapă de ea, ca să nu moară. Dacă pentru celelalte boli din lumea aceasta a rânduit Dumnezeu medici care ne mai ridică din bolile noastre trupești, din boala păcatului o singură Persoană din Univers poate să ne vindece – Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care pentru aceasta a venit în lume, să ne vindece de boala păcatului, să nu murim niciodată și să rămânem așa cum ne-a făcut Dumnezeu dintru început, ca îngerii nemuritori, pentru că așa l-a creat Dumnezeu pe om. Între om și firul de iarbă, Dumnezeu a făcut și face deosebire.

L.C.: Sfântul Apostol și Evanghelist Luca mărturisește despre acea vindecare despre care spunem astăzi că a fost miraculoasă.

Î.P.S. Ioan: Sfântul Apostol Luca, care semnează această Sfântă Evanghelie, știți că era de profesie medic și a scris despre toate vindecările pe care le-a auzit și pe care le-a putut consemna, pentru că el știa cât de greu se poate vindeca un om. De aceea, atunci când vedea și auzea că Hristos a vindecat pe undeva, era foarte bucuros întru inima sa și a scris să rămână mărturie și pentru noi, cei de astăzi, ce bine și cât bine a făcut, când a venit în lume, Dumnezeu omului.

Iată, ne spune Sfântul Luca că, intrând Mântuitorul în Cetatea Capernaumului, mai-marele sinagogii de acolo, Iair,

I-a căzut în genunchi lui Iisus și L-a rugat să vină să-i vindece fiica aflată pe moarte. Ce învățăm de aici, din acest prim verset? Iair era mai-marele sinagogii, deci avea o funcție, oarecum, religioasă mult mai mare decât Hristos. Era mai-marele sinagogii! Hristos n-a fost niciodată declarat mai-marele vreunei sinagogi. Totuși, în necazul lui, auzind câte minuni a făcut Hristos, Îi cade în genunchi și-L roagă să vină să-i vindece copila. Ce învățăm de aici?

L.C.: Adică să ne rugăm și noi în genunchi.

Î.P.S. Ioan: Da, învățăm cum trebuie să se roage omul, în genunchi. Înaintea lui Hristos noi trebuie să stăm cu umilință, adică în genunchi și cu inima zdrobită, ca și acest părinte care avea o singură fiică de 12 ani. Iair avea și inima zdrobită, și genunchii plecați în pulberea pământului. Să vedem dacă această rugăciune, făcută din genunchi și cu zdrobire de inimă, a fost primită de Hristos, dacă a avut vreun efect! Şi atunci, văzând și ascultând rugămintea lui, Mântuitorul îi spune lui Iair: „Nu te teme!" Ce a vrut oare să spună Hristos când i-a spus lui Iair: „Nu te teme!"? De ce să nu se teamă? Adică a vrut să-i spună ce ne spune și nouă astăzi: „Nu vă temeți de moarte!" Iair se temea că fiica lui va muri. Dar îi spune lui direct „nu te teme!", adică: „Iair, nu te teme de moarte, pentru că vei vedea, într-o zi, că Eu voi birui moartea!" După acest scurt dialog, Mântuitorul, înconjurat de mulțime, Se întâlnește cu o femeie care avea scurgere de sânge de 12 ani. Ea, auzind de Hristos, că a sosit în cetate, a venit, s-a atins de poala Lui și s-a vindecat. Hristos îi întreabă atunci pe Apostoli: „Cine s-a atins de Mine?" Sfântul Petru îi spune: „Doamne, mulțimile Te îmbulzesc, adică nu vezi câtă lume este, cum să ştim noi cine s-a atins de Tine?" Şi atunci Hristos spune: „S-a atins cineva, pentru că am simțit că a ieșit din Mine o putere." Şi atunci biata feme-

ie, vindecată fiind de acum, a mărturisit tuturor și lui Iisus că ea s-a atins de poala hainei Lui, că a simțit intrând într-însa o putere și este, de acum, sănătoasă. Așa a mărturisit tuturor.

Între timp vine cineva de la casa lui Iair și-i spune: „Nu-L mai supăra pe Învățătorul, nu-L mai supăra pe Iisus, nu-L mai necăji, nu-L mai chema să vină acasă, căci fiica ta a murit, adică degeaba Îl mai chemi, c-a murit." Și iarăși auzind, Hristos îi spune: „Nu te teme!" Și S-a dus în casa lui Iair și a luat cu Sine pe Petru, pe Iacob și pe Ioan și pe părinții fetei și i-a poruncit copilei: „Copilă, ridică-te! Scoală-te!" Și s-a ridicat copila, înviind-o El din morți.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, vă rog să insistați asupra verbului „nu te teme" și eventual să ne spuneți de cine sau de ce să nu se teamă un credincios. Ce mesaj are această pericopă evanghelică?

Î.P.S. Ioan: Hristos i-a spus lui Iair: „Nu te teme!", și ne spune același lucru și nouă astăzi. Dacă Hristos ar veni astăzi la noi, ne-ar spune: „Nu vă temeți!" De ce să nu ne temem? De moarte. Îi este cuiva teamă de moarte? Să nu vă mai fie, pentru că prin acest „nu vă temeți" Hristos voia să anticipeze biruința pe care o va avea El asupra morții, când va învia, după ce a fost răstignit pe cruce și îngropat! Este „preludiu" la Înviere. De aceea unul dintre mesajele care vor rămâne peste veacuri, lăsate de Hristos în lume și nouă, este acesta: „Nu vă temeți!" Și vă spun și eu: Nu vă temeți! Nu vă temeți nici chiar de aceia care ar putea să vă curme firul vieții acesteia, pentru că sufletul nu vi-l pot lua! De aceea bisericile sunt pline de sfinți, pictate cu sfinți, iar mulți dintre ei sunt martiri. Cineva le-a luat viața aceasta pământească, dar n-a putut să le-o ia pe cea cerească, viața veșnică. Aceasta pentru că, prin Hristos, noi trebuie să vedem că nu moartea este ultima etapă, ultima clipă a vieții

noastre, nu moartea trage cu lopata cortina la sfârșitul acestui act al vieții noastre, ci, prin mormânt, omul trece în viața de veci. Nu moartea este veşnică, ci viața este veșnică. Dumnezeu n-a creat moartea, ci a creat și ne-a creat viața veșnică. Orice om, că s-a născut acum o mie de ani sau astăzi, sau se va naşte mâine, el intră în viața veșnică, nu în moarte. Toate mormintele se vor deschide într-o zi și veți vedea părinții, frații, surorile, soțiile ș.a.m.d. ridicându-se la ceruri, când va veni a doua oară Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

L.C.: Cele două minuni sunt consemnate de Sfântul Luca una după alta. De ce? Trebuie să fie mai multe înțelesuri aici. Vă rog să insistați asupra lor.

Î.P.S. Ioan: Cele două minuni săvârșite de Hristos și înfățișate în această pericopă evanghelică sunt vindecarea acelei femei și învierea fiicei lui Iair. Deci cum s-a vindecat acea femeie cu scurgere de sânge de 12 ani? Prin ce s-a vindecat ea? Vindecarea, scriem ca la școală, ca într-o ecuație duhovnicească, egal cu credința plus puterea lui Dumnezeu. Deci cine dorește să se vindece de orice boală ar avea pe acest pământ, să creadă, să ceară ajutorul lui Dumnezeu! Iată, fiica lui Iair era moartă. Cum se poate un om învia? Prin credință, prin rugăciune și prin puterea lui Dumnezeu. Așa cum a venit Mântuitorul în casa lui Iair și i-a spus fiicei lui: „Copilă, scoală-te, ridică-te!", tot așa să fiți încredințați că, la fiecare cruce din cimitir, va veni Hristos și ne va chema pe fiecare pe nume din adâncul gropii noastre! Nu numai rugăciunea și tânguirea lui Iair le ascultă Hristos, ci toate rugăciunile de pe pământ. De aceea să fiți cu inima încredințată că Hristos va veni într-o zi și în cimitirul bisericii din Micfalău, cum am spus atunci, și va citi de pe cruce numele fiecăruia. Va striga pe nume: „Vasile, scoală-te! Dumitru, scoală-te! Marie, scoală-te!", pe fiecare îl va ridica așa cum

a ridicat-o pe această fiică a lui Iair, cum a ridicat pe fiul văduvei din Nain, cum a ridicat pe Lazăr, prietenul Său. De aceea unul din mesajele acestei Evanghelii este întărirea noastră în credință, pentru că cei fricoși nu vor intra în Împărăția lui Dumnezeu, ci cei care cred în El. Prin urmare, Hristos, astăzi, ne-ar spune tuturor: „Nu vă fie teamă! Orice necazuri veți avea în viața aceasta, chiar şi din moarte Eu am să vă ridic!" Deci dintr-un necaz, dintr-o durere trecătoare, care vine peste fiecare dintre noi, Hristos ne va ridica. Nu vă temeți! Dacă vine o boală, dacă vine un necaz, chemați-L pe Hristos și vă va ajuta să puteți trece mai departe spre cele ale vieții, pentru că Dumnezeul nostru este Dumnezeul vieții, nu al morții!

L.C.: Îmi amintesc, Înaltpreasfinția Voastră, că la acea slujbă arhierească de la Micfalău a participat și părintele stareţ de la Mănăstirea Sfântul Ilie din Toplița, părintele arhimandrit Emilian.

Î.P.S. Ioan: Așa este, atunci a slujit alături de noi părintele stareț Emilian, care, în 1974, în ziua Sfintei Cruci, a fost hirotonit. A avut ocazia să-și aducă aminte prin ce emoții sfinte a trecut în urmă cu 37 de ani. În biserica din Micfalău, veche de peste o sută de ani, s-a născut el ca preot, slujind apoi pe la multe biserici, iar acum este stâlp de nădejde al Mănăstirii Toplița.

Păcatele sunt acelea care desfigurează ființa umană

L.C.: Într-un cuvânt de învățătură, după slujba Sfântului Maslu, în catedrala din Sfântul Gheorghe, Înaltpreasfinția Voastră ați vorbit despre faptul cum Hristos, Fiul lui Dumnezeu, „a venit în lume ca să-l restaureze pe om". Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, să explicați această afirmație.

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat și mărit să fie Dumnezeu, că în seara aceea, la Sfântul Gheorghe, a găsit de bine să treacă să mângâie inimile celor întristați la această Vitezdă, care este biserica! Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a venit în lume ca să-l restaureze pe om. Cuvântul poate este puțin pretențios. Folosirea verbului „a restaura", în general, se referă la clădiri, la biserici, la monumente, care, de-a lungul timpului, se șubrezesc fizic. Tot așa s-a șubrezit și trupul, și ființa omenească, care n-a fost bătută numai de istorie, de ploi și de vânturi, cum sunt bătute clădirile, ci omul este bătut de păcate. Păcatele sunt acelea care desfigurează ființa umană. Dacă omul n-ar fi căzut în păcat, atât de luminoasă ar fi rămas fața lumii, încât în cea mai întunecoasă noapte de pe planetă, el s-ar fi deplasat într-o parte sau în alta fără să aibă nevoie de o candelă, de o lumânare... Vă dați seama cum ar străluci pământul dacă fața mea n-ar fi pătată de păcate? Imaginați-vă șapte miliarde de fețe pline de lumină care sunt acum pe planetă! Ar putea Dumnezeu să stingă soarele și ar rămâne pământul în veșnica lumină a luminilor lui Dumnezeu. Priviți la fața mea! Cât de lovită a fost de păcate!

L.C.: Îmi amintesc, Înaltpreasfințite Părinte, că ați comparat fața omului cu o icoană. Ați făcut chiar referiri la icoanele din patrimoniul Muzeului Spiritualității Românești aflat în subsolul catedralei din Sfântul Gheorghe.

Î.P.S. Ioan: Fața mea este ca o icoană. Fețele creștinilor sunt ca icoanele pe care le-ați văzut în muzeul de sub catedrala din Sfântul Gheorghe, niște icoane vechi din secolele al XVII-lea-al XVIII-lea, peste care s-a așternut oboseala timpului. Mulți ani au trecut peste ele, încât, din timp în timp, trebuie să le dăm la un restaurator care să le redea adevărata lumină. *De aceea a venit Hristos, să spele obrazul nostru, ca să strălucească din nou.* Veți vedea cu toți câtă lumină este în Împărăția lui Dum-

nezeu, în Rai, din fața cea adevărată a omului. Ce este omul? Este chipul lui Dumnezeu. În toate bisericile noastre avem chipul lui Dumnezeu. Uitați-vă la chipul lui Hristos din Iconostas! Uitați-vă cât este de luminos! Locul meu nu este în întuneric. Locul icoanei mele, că și eu sunt o icoană ca un chip al lui Dumnezeu, nu este în întuneric. Și tu ești o icoană. Așa cum un sculptor ia o bucată de lemn și începe ușor-ușor să contureze un profil de sfânt pe ea, așa a luat Dumnezeu, dintru începuturi, o bucată, un bulgăre de țărână, l-a modelat, apoi a suflat într-însul suflare de viață și iată prima icoană pe care a făcut-o Domnul! Și de atunci câte „icoane" n-a făcut Dumnezeu?!

Dacă vă întreabă cineva câte icoane sunt în lumea aceasta, ce spuneți? Nu știți. În Biserica Ortodoxă parcă sunt câteva sute. De fapt, în lumea aceasta, sunt șapte miliarde de icoane. Unele strălucesc, altele mai puțin, altele nu strălucesc, altele sunt restaurate. Dacă n-ai văzut niciodată cum îți este chipul, mergi la muzeul unde sunt icoanele acelea sfinte pline de fum și de oboseala anilor. Acolo vă îndemn să meditați puțin și să gândiți. Poate chiar veți spune: „Doamne, dacă pe aceste icoane pe care este pictat chipul Tău, chipul Maicii Domnului, chipul Sfântului Nicolae, s-a pus atâta fum, de nu se mai vede strălucirea, atunci eu, Doamne, sunt mai strălucitor decât icoana aceasta?" Dacă se restaurează icoana, veți vedea câtă strălucire, câtă viață și bucurie va transmite!

L.C.: Pentru credincioșii ortodocși din Sfântul Gheorghe a fost sărbătoare atunci când ați venit în mijlocul lor, la impunătoarea biserică ortodoxă din centrul orașului. În legătură cu ceea ce ați spus, ce sfat le dați, Înaltpreasfințite Părinte?

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu, că acei credincioși care vin mereu-mereu la Sfânta Biserică, prin Sfânta Taină a Spovedaniei își spală chipurile! Prin toate bisericile noastre văd multe chipuri de surori și frați atât de pătrunși de credința în Dum-

nezeu, încât dacă în biserică ar cădea tensiunea electrică şi n-ar mai fi lumină, feţele luminoase ale acestora ar lumina biserica în întunericul nopţii. Dar oamenii curaţi, cinstiţi şi iubitori de Dumnezeu nu strălucesc numai în puterea nopţii. Ei strălucesc şi în plină zi. Şi lumina ta, atunci când faci o faptă bună, este mai puternică decât raza soarelui. Tu străluceşti atunci mai tare decât soarele. Soarele este peste pământ o lumină fizică, lumina unui foc ce arde, pentru că soarele este materie. Lumina lui se pierde în univers. Dar lumina ta, atunci când mângâi şi ajuţi pe cineva, acea lumină este mult deasupra luminii soarelui. Tu te vezi atunci. Te vede Dumnezeu. Vede lumina ta din înaltul cerului, atât de mult străluceşti când faci bine, când faci fapte bune, când faci milostenie! Cine plânge cu lacrimi de pocăinţă, acela plânge cu lacrimi de stele. Dacă aţi vedea cât de luminoase sunt lacrimile de pocăinţă care cad! Nu este stea mai luminoasă decât lacrima ta de pocăinţă! Cu lacrima ta poţi să luminezi lumea aceasta, să nu mai vieţuiască în întuneric! Acesta este chipul omului – o lacrimă de lumină pe care a restaurat-o Dumnezeu pe pământ.

L.C.: Dar, Înaltpreasfinţite Părinte, ce facem cu cei care nu doresc să-şi spele chipurile prin Sfânta Taină a Spovedaniei? Sunt asemenea persoane. Preoţii le pot, în vreun fel, obliga?

Î.P.S. Ioan: Nu. Asemenea persoane, decât să-I dea o palmă lui Hristos, mai bine să meargă pe lângă Hristos.

Orice dorinţă sfântă, binecuvântată de Dumnezeu, se transformă în bucurie

L.C.: Am participat, Înaltpreasfinţite Părinte Arhiepiscop, la o Sfântă Liturghie în localitatea Mărtănuş, jud. Covasna, sat cu oameni credincioşi, de unde, spre sfârşitul secolului al XIX-lea, au plecat bărbaţi la Mănăstirea Sihăstria, devenind

călugări. Apoi aceștia s-au stabilit la Muntele Athos, la Chilia Sfântul Gheorghe. Cunosc credincioși ortodocși din Mărtănuș care păstrează cu sfințenie scrisori primite din Sfântul Munte Athos, trimise de călugări originari din acest sat, prin care mulțumeau pentru danii.

Î.P.S. Ioan: Da, era o zi de iarnă când am slujit într-o duminică la biserica din Mărtănuș. Mi-am exprimat atunci bucuria că am putut ieși fiecare din casele noastre să-L întâmpinăm pe Hristos Care a venit în satul acela, a venit și în biserica aceea veche, care este casă zidită de strămoșii locuitorilor din satul Mărtănuș. Dacă intrăm în orice sat, și la prima casă întrebăm cine stă aici, aflăm că acolo stă Grigore, Dumitru etc. Fiecare casă are un stăpân. Dacă trecem pe lângă biserica satului și întrebăm pe cineva a cui este casa aceasta, vom primi răspuns că este a lui Dumnezeu, este a lui Hristos. Așa că și atunci, într-o duminică binecuvântată de iarnă, cu multă zăpadă, ne-am aflat în casa lui Hristos.

Hristos, Care este un bun primitor de oameni, nu ne-a așteptat cu masa goală, ci ne-a chemat să ne hrănească, să ne dăruiască ceva, pentru a ne întări, pe mai departe, în drumul pe cărarea Raiului, pe care suntem chemați toți să mergem.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, atunci a fost citită la Sfânta Liturghie pericopa evanghelică a lui Zaheu (Lc. 19, 1-10), dar Înaltpreasfinția Voastră ați făcut mai întâi referire la ultima parte din capitolul anterior, despre orbul din Ierihon (Lc. 18, 35-43).

Î.P.S. Ioan: Astfel au rânduit Părinții Bisericii, prin Sfântul Apostol Luca, care a consemnat un lucru minunat petrecut în viața unei familii. În capitolele la care ați făcut referire, ne aflăm în ultima călătorie pe care o face Hristos spre Ierusalim. Coborâse din Galileea și iată că a ajuns la poarta Ierihonului, urmând să plece înapoi spre Ierusalim. Aflăm din contextul Evangheli-

ei că, la poarta cetăţii Ierihonului, L-a aşteptat un orb. Auziţi cine Îl aşteaptă pe Hristos? Orbii, că cei ce văd, aceia nu-L văd şi nu-L aşteaptă pe Hristos; ei sunt copleşiţi de treburile vieţii acesteia şi nu-L aşteaptă pe Hristos. Iată cine Îl aşteaptă pe Hristos la poarta cetăţii Ierihonului! Îl aşteaptă un orb. Nu L-a aşteptat nici un om sănătos, nici un om iubitor de Dumnezeu, ci L-a aşteptat un orb. Şi pentru că L-a aşteptat cu credinţă, l-a vindecat, i-a dat vederea. Vestea s-a dus peste toată cetatea Ierihonului, pentru că toţi îl cunoşteau pe acest orb, că de ani şi ani de zile el stătea la poarta Ierihonului şi cerşea de la cei care treceau pe acolo. Ierihonul era o cetate prin care treceau toate caravanele, din Nordul Africii spre Orientul Mijlociu, până în Orientul Îndepărtat. Treceau caravanele cu mărfuri dintr-o parte în alta a lumii. Ajungând în Ierihon, negustorii dădeau slavă lui Dumnezeu că n-au fost jefuiţi pe drum şi, din când în când, lăsau acestui orb o milostenie, un dar din partea lor. Iată că, de data aceasta, nu trece prin Ierihon un negustor de mătăsuri, de mirodenii sau de alte produse din vremea aceea, ci trece un negustor de suflete omeneşti – trece Hristos Care a venit să cumpere, să răscumpere din lumea aceasta sufletele oamenilor! Iată marele Negustor! Ce vindea şi ce cumpăra Hristos? Sufletele oamenilor. Auzind orbul că vine un grup de oameni, întrebă despre cine este vorba. Îi spune cineva că este Iisus din Nazaret. Atunci se roagă Lui să-l facă sănătos, să-i dea lumina ochilor. Vestea s-a împrăştiat în cetate.

L.C.: Aşa a auzit şi un om cu numele Zaheu, care era maimarele vameşilor din cetatea aceea.

Î.P.S. Ioan: A auzit şi el şi nu-i venea să creadă cum şi cine este acela care a vindecat orbul de la poarta cetăţii Ierihonului. Mulţimea toată din cetate s-a adunat atunci să-l vadă pe orbul vindecat şi pe Hristos. Cum spune Sfântul Luca, Zaheu era mic de statură şi şi-a zis: „Eu n-o să pot vedea pe Omul care l-a vindecat pe orb; mă voi duce în faţa casei mele, unde este un

dud, mă voi urca în dudul acela și de acolo Îl voi vedea și eu pe Cel care a dat lumină orbului." Aflăm din pericopa evanghelică faptul că Hristos și Apostolii Săi au trecut într-adevăr prin fața casei lui Zaheu. A privit Hristos în sus, l-a văzut pe Zaheu acolo, S-a oprit și i-a spus: *Zahee, coboară, grăbește-te, că trebuie să intru în casa ta!* Lui Zaheu i s-a umplut sufletul de bucurie știindu-se cât de păcătos este și el, și ai lui. Nu era pregătit pentru ca Hristos, Fiul lui Dumnezeu, să intre în casa lui. Dacă ne oprim asupra cuvântului „trebuie", constatăm că acest verb are valoare imperativă în cadrul expresiei „trebuie să intru în casa ta!". Ce-i mai spune? „Coboară-te repede, degrabă!" Cuvântul acesta „trebuie", cu sens de poruncă, semnifică ceva important: pentru aceea a venit Hristos pe pământ, pentru că trebuia să vină să ne mântuiască pe noi, pe toți cei mistuiți de păcate.

Cum trebuie să fie întoarcerea noastră la Hristos? Degrabă. Când ne cheamă Hristos, nu trebuie să mai stăm. Când trag clopotele bisericii, duminica sau în zi de sărbătoare, de Sfânta Liturghie și de laudă lui Dumnezeu, degrabă trebuie să lași toate ale tale! Lasă casă, lasă tot ce ai, degrabă, imediat, pentru că nu știi dacă Hristos va mai trece vreodată! Dacă nu ai „coborât", dacă nu I-ai deschis ușa... poate să fie ultima dată când Hristos te-a chemat. La Zaheu a fost ultima șansă de a se întâlni cu Hristos, pentru că Hristos trecea pentru ultima dată prin Ierihon. Dacă vă veți uita într-o carte sfântă, veți vedea ce urmează după vindecarea orbului și întâlnirea cu Zaheu: încep problemele legate de patimile Mântuitorului.

L.C.: Dar, Înaltpreasfințite Părinte, oare de ce Hristos a dorit să intre în casa lui Zaheu? Se aflau în fața casei, față în față, puteau vorbi fără nici un fel de problemă. Ce înseamnă că a vrut să intre în casa lui?

Î.P.S. Ioan: Adevărat. Putea să stea de vorbă Hristos numai cu Zaheu, sub dud, la umbra dudului. Dar Hristos n-a venit

numai pentru Zaheu, ci a venit pentru toţi cei din casa lui. A venit pentru toată familia lui. Ce să facă cu ei? Să-i mântuiască. Hristos a văzut dorinţa sfântă a lui Zaheu. Iată, prin acest om a venit mântuire la toată casa lui!

Toţi cei care merg la biserică iau chip de Zaheu. Merg să-L vadă pe Hristos, să se întâlnească cu Hristos. Se fac mesagerii sfinţi şi binecuvântaţi ai lui Hristos! Hristos vrea ca toată familia să vină la Dumnezeu, să vină la biserică, să poată să se mântuiască. Iată că printr-un om a venit mântuire la toată familia. De aceea zic: aveţi nădejde! Chiar dacă aveţi soţ, soţie sau copii care nu prea vin la biserică, nu prea cercetează casa lui Dumnezeu, nu prea doresc să se întâlnească cu Hristos, nu deznădăjduiţi! Veniţi neîncetat, căci într-o zi va bate Hristos şi la uşa casei voastre, pentru râvna şi credinţa voastră! Poate, poate într-o zi Hristos Îşi va face milă de toată familia, să nu vă despartă unul de altul în ziua Înfricoşatei Judecăţi!

Iată cum dorinţa s-a transformat în bucurie! Orice dorinţă sfântă, binecuvântată de Dumnezeu, se transformă în bucurie. Doriţi-vă, doriţi... doriri sfinte şi vă veţi bucura! Credincioşilor care, vreodată, şi-au pus, în taina inimii lor, o dorinţă sfântă şi binecuvântată de Dumnezeu, nu s-a întâmplat să nu li se împlinească. Ceea ce este sfânt, curat şi bun împlineşte Dumnezeu. Omul acesta, Zaheu, a vrut doar să-L vadă pe Hristos, pe Fiul lui Dumnezeu. I-a împlinit Dumnezeu această dorinţă sfântă a lui. Nu numai atât că i S-a arătat, dar a intrat şi în casa lui.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, aţi făcut apoi o remarcă foarte interesantă, afirmând că Hristos a pătruns dincolo de pereţii casei lui Zaheu. Mărturisesc că la început n-am înţeles ce doriţi să subliniaţi.

Î.P.S. Ioan: Oare Hristos a intrat numai între pereţii casei lui Zaheu? Nu! Hristos a intrat mai adânc, a intrat în inima lui

Zaheu, n-a intrat doar în casa lui. Hristos, prin împărtășanie și prin cuvânt, intră în inimile credincioșilor, dându-le o dulce mângâiere.

Cum se traduce în limba română cuvântul Zaheu? În limba ebraică se pronunță *Zakai*; noi, preluându-l din limbile latină și greacă, îi spunem Zaheu sau Zakeu, care se traduce în limba română „curat", „pur". Acest om purta un nume atât de sublim: „curat", „cel curat" „cel nepătat". Părinții lui îi puseseră acest sublim nume, dar el și-l întinase, pentru că era mai-marele vameșilor. Cei care sunteți mai în vârstă vă aduceți aminte cum, pe aici, pe la noi, prin anii '50, umblau din casă în casă perceptorii și strângeau dările. N-aveai bani, trebuia să dai grâul, porumbul, tot ce aveai, trebuia să dai dările către Stat, apoi știm noi peste ce graniță mergeau mai departe. Tot așa, în perioada Mântuitorului, Țara Sfântă era sub stăpânirea romană și fiecare om trebuia să dea impozite către Imperiul Roman. Zaheu era mai-marele vameșilor din această cetate. Vameșii strângeau ultimul bănuț de la ultima văduvă din Ierihon. Cine îi privea cu ochi buni pe vameși? Cine se bucura când intra perceptorul în sat, știind că îi va lua ultima măsură de grâu din hambar sau ultimul bănuț de pe masă? Pentru că trecuse oarecum de partea dușmanilor poporului Israel, de partea romanilor, vameșul era socotit un dușman al cetății și nimeni nu-l vedea cu ochi buni. Prin ceea ce făcea, prin viața lui, își întinase numele, aruncase cu noroi peste numele dat de părinți, *Zakai* – „cel curat", „cel pur". Acum să ne punem o cuvenită întrebare: Nu cumva și părinții noștri ne-au pus numele unui sfânt? Unele surori oare nu poartă numele Maicii Domnului, numele Maria? Oare bărbații nu poartă numele atâtor sfinți? Oare, prin viața noastră, nu am întinat noi sau nu întinăm numele sfântului al cărui nume îl purtăm? De aceea trebuie să ne gândim și la lucrul acesta: nu cumva am întinat numele sfântului din sinaxarul

Bisericii noastre pe care îl purtăm? Nu aruncăm noi cu noroi în acelaşi timp şi în sfântul al cărui nume îl purtăm?

L.C.: Mai mult, Înaltpreasfinţia Voastră aţi generalizat. V-aţi referit la faptul că toţi suntem creştini.

Î.P.S. Ioan: Desigur, noi nu purtăm numai numele unui sfânt, ci toţi purtăm numele lui Hristos, pentru că toţi suntem creştini. Eu sunt creştinul Ioan, altul, creştinul Grigore, alta, creştina Maria ş.a. Nu cumva oare, prin viaţa noastră, prin păcatele noastre, întinăm numele lui Hristos? Cât de mare responsabilitate este viaţa în Hristos, viaţa creştină! Porţi un nume sfânt şi, în loc să-l cinsteşti, îl arunci mereu în noroiul păcatului. Noi, creştinii, suntem chemaţi de Dumnezeu să fim lumina lumii şi sarea pământului, de aceea numele care ne este scris pe frunte trebuie mereu să strălucească de lumina binecuvântării şi a harului lui Dumnezeu. Vedeţi, Zaheu a auzit de Hristos. Auzise de faptele Lui pe care le-a făcut, dar nu s-a mulţumit doar să audă vorbindu-se despre Hristos, ci Zaheu a vrut să-L cunoască pe Hristos.

Există o mare diferenţă între a auzi despre Hristos, a vorbi despre Hristos şi a-L cunoaşte pe Hristos. Sunt oameni care au auzit de Hristos, sunt oameni care vorbesc despre Hristos, dar puţini sunt aceia pe care, dacă îi întrebi: „Tu L-ai cunoscut pe Hristos?", nu mai ştiu ce să-ţi răspundă. De aceea binecuvântat să fie Dumnezeu, că acei credincioşi din Mărtănuş n-au stat acasă, auzind doar că la biserică se va face Sfânta Liturghie, ci au venit la Hristos, în biserica din Mărtănuş, pentru că au dorit în sufletele lor să-L şi cunoască! Dumnezeu să lumineze minţile şi inimile credincioşilor, ca să intre şi să fie în categoria acelora care să poată spune: „Eu L-am cunoscut pe Hristos!" Cred că cei care sunt în biserică la fiecare sărbătoare, datorită acestui fapt sunt, pentru că vreodată în viaţă, într-un mare

necaz sau durere, au văzut, au simțit mâna lui Dumnezeu pusă peste familia lor și au spus: „Aici a fost mâna Domnului și m-a ajutat Dumnezeu!" Atunci L-au cunoscut pe Dumnezeu și de aceea sunt în casa lui Hristos, pentru că părinții, la rândul lor, L-au cunoscut pe Hristos, nu numai au auzit despre Hristos, ci L-au cunoscut personal pe Hristos.

Dumnezeu să miluiască, ca să cunoască Hristos pe fiecare, să vă cunoască Hristos fiecăruia inimile, să vă cunoască familiile dumneavoastră, să vă cunoască durerile și necazurile pe care le aveți, și, prin puterea Sa, să-i izbăvească pe cei bolnavi, să-i întărească pe cei slabi și să-i lumineze pe cei ce au nevoie de luminare sfântă!

L.C.: Îmi amintesc că ați binecuvântat credincioșii rugându-L pe Hristos să treacă pe la casele fiecăruia, pentru că cei care au fost la biserică nu au mers singuri acasă. Au mers cu Hristos Care va binecuvânta întreaga familie, pentru că fiecare credincios a luat chip de Zaheu.

Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui! (Ps. 67, 36)

L.C.: Înaltpreasfinția Voastră, în excursiile pe care le-am organizat de-a lungul anilor cu elevii mei, am vizitat multe mănăstiri și muzee. În luna mai a anului 2005 am vizitat cu un grup de elevi Casa Memorială Mitropolit Visarion Puiu – Mihail Sadoveanu, care se află în subordinea Mănăstirii Neamț. Muzeograf era atunci, poate este și acum, ieromonahul Mihail Daniliuc, de la Schitul Vovidenia, aflat în imediata apropiere a muzeului. Când a aflat că suntem din Episcopia Covasnei și Harghitei, acesta a pronunțat cu deosebită prețuire și evlavie numele Înaltpreasfinției Voastre, povestindu-ne apoi cum v-a auzit rostind o predică despre Sfânta Cruce la Vecernia de priveghere a Sfintei Cuvioase Parascheva, la Iași, în toamna anului în care se petrecuse. Cu această introducere, doresc să vă rog să discutăm despre sfinți.

Sfântul Ilie rămâne pentru noi, în Noul Testament, un arc peste timp

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, am participat, cu mare bucurie, în vara anului 2012, la sărbătoarea hramului Mănăstirii Sfântul Proroc Ilie din Toplița, ctitoria primu-

lui patriarh al României, Miron Cristea, născut pe meleagurile binecuvântate de Dumnezeu ale Topliței. Ați început atunci cuvântul de învățătură, ținut la slujba privegherii, mulțumind lui Dumnezeu Care a chemat iarăși credincioșii la poalele Munților Călimani plini de verdeață, să-l prăznuiască pe Sfântul și Marele Proroc Ilie Tesviteanul. Vă rog să facem un popas spiritual în paginile Vechiului Testament și să ne vorbiți despre acest mare Profet și Sfânt Ilie și despre sărbătoarea sfântului.

Î.P.S. Ioan: Sărbătoarea Sfântului Proroc Ilie este o sărbătoare de vară, un popas duhovnicesc pentru părinții noștri de odinioară care trudeau la munca câmpului și așteptau milă și har de la Dumnezeu pentru truda lor, s-o binecuvânteze Domnul. Așa am învățat de la părinții noștri ca, de Sfântul Ilie, să mergem la biserică sau să urcăm la mănăstirile care au hramul Sfântul Ilie Tesviteanul. Să cinstim pe unul din marii profeți ai Vechiului Testament, o piatră de hotar în istoria neamului omenesc!

Prin Moise a deschis Dumnezeu drumul către cer, dându-i tablele legii, spunându-i ce să facă sau ce să nu facă poporul lui Israel, ca să poată urca treaptă cu treaptă spre poarta Cerului. Dar iată, aflăm că păcatul și diavolul s-au năpustit asupra omului, l-au orbit, pentru că păcatul întâi îl orbește pe om și, odată omul orbit de păcat, pierde cărarea spre Rai, spre Împărăția lui Dumnezeu. Ne aflăm în urmă cu aproximativ 850 de ani înainte de Hristos. Domnul, văzând poporul lui Israel că era pe punctul de a se prăbuși în credința sa, de a se depărta de adevăratul Dumnezeu, îi trimite un mare luminător, pe Sfântul Proroc Ilie. De nu s-ar fi născut Sfântul Ilie, Dumnezeu știe unde ar mai fi fost astăzi lumea aceasta! El a avut sabia cuvântului cu care a tăiat răul din rădăcina poporului lui Israel și s-a oprit și s-a îndreptat înapoi spre cărarea care duce la Raiul bucuriei lui Dumnezeu.

L.C.: Se poate asemăna Sfântul Ilie cu un alt sfânt sau profet?

Î.P.S. Ioan: L-am putea asemăna pe Sfântul Proroc Ilie cu altă figură luminoasă a Vechiului Testament, o figură strălucitoare pe bolta creştinătăţii şi a lumii, Sfântul Proroc Înaintemergător şi Botezător Ioan, care face trecerea de la Vechiul Testament la Noul Testament, despre care Sfânta Evanghelie ne spune că *a venit cu râvna şi cu puterea lui Ilie*. Dar câtă vreme a trecut, peste poporul lui Israel, între cei doi sfinţi? Aproximativ opt sute şi ceva de ani. Vedeţi la câte sute de ani se nasc sfinţi pe ai căror umeri se sprijină bolta cerului?

L.C.: Atunci, la Mănăstirea Topliţa, v-aţi adresat credincioşilor, spunându-le să nu deznădăjduiască, că şi frăţiile lor au fost chemaţi să devină sfinţi în seara aceea la mănăstire, unde se află mai aproape de cer şi, privindu-i, vedeţi cerul aşezându-li-se pe umeri. Mai mult, i-aţi întrebat dacă este greu cerul, precizându-le că nu este nimic mai uşor în lumea aceasta decât să ţii pe umerii tăi cerul. Aţi apreciat prezenţa lor la priveghere, faptul că s-au lepădat de lumea aceasta ca să vină la întâlnirea cu Sfântul Proroc Ilie. Dar, Înaltpreasfinţite Părinte, pe cine şi-a lăsat Sfântul Ilie urmaş al său?

Î.P.S. Ioan: Urmaşul Sfântului Proroc Ilie a fost ucenicul său Elisei. Se poate pune firesc întrebarea: „De la ce şcoală l-a luat Profetul Ilie? Sau ce şcoală a terminat Sfântul Elisei?" Răspunsul este că l-a chemat de la munca câmpului. Elisei ara împreună cu tatăl său când a trecut Prorocul Ilie aproape de ei şi l-a chemat să-i urmeze. Elisei l-a lăsat pe tatăl său şi a plecat imediat. Deşi Ilie l-a îndemnat să mai rămână cu tatăl său, Elisei a refuzat. L-a urmat pe Ilie. Şi ştim unde a ajuns Elisei. Dintr-un plugar simplu, Elisei a ajuns un sfânt al Vechiului Testament şi un reper pentru toţi cei ce cred cu tărie în Dumnezeu. Auziţi! Sfântul Ilie şi-a luat un ucenic de la şcoala plugului, de la plugărit! Oare de ce aşa? De ce Sfântul Ilie şi-a luat un om de la şcoala câmpu-

lui? Erau și pe vremea aceea puține școli rabinice; nu erau multe, dar erau. Sfântul Ilie se duce pe drum și vede un om, cum se spune în Cartea Regilor, cu douăsprezece perechi de boi, iar la urmă, între ei, îl vede pe tânărul Elisei care ținea și el de coarnele plugului. De ce oare nu și-a luat ucenic din altă parte?

L.C.: Știm din lectura psalmilor că și pe regele David l-a luat de la păscutul oilor, încât putem spune că, de multe ori, Dumnezeu intervine prin mijloace care nouă, oamenilor, minții noastre omenești ni se par întortocheate.

Î.P.S. Ioan: Așa e! Și pe regele David, fiul lui Iesei, l-a luat de la păscutul oilor, cum spune în Psalmul 151 că *mic eram între frații mei și tânăr în casa tatălui meu*, dar n-a binevoit Domnul întru ei, ci Dumnezeu *a trimis pe îngerul Lui și m-a luat de la oile tatălui meu*. Așa și pe Elisei l-a luat de la munca câmpului, pentru că se împlinea probabil ceea ce scria Prorocul David, în Psalmi, că *Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har.* Dar acum poate cineva să spună că n-ar mai trebui școală? Nu este așa! Școala își are în societate rostul ei binecuvântat de Dumnezeu, însă istoria Vechiului Testament ne spune că Dumnezeu îi chema pe profeți. Ei nu făceau școală. Erau chemări cu totul speciale. Prin ei, Dumnezeu Își trimitea mesajul către popor. Dacă ar fi fost școliți, atunci cei din societate ar fi putut să zică că ei grăiesc din înțelepciunea cărților. Iată că David era păstor la oi. De unde să învețe el carte? Așa că profeții au fost chemați din anumite familii în care Dumnezeu a văzut pace, liniște, înțelegere. Un copil crescut într-o familie morală! Știind toate acestea, a zis Dumnezeu: *Ieși din casa tatălui tău și vino și grăiește poporului!* Din mulțimea profeților Sfintei Scripturi, doar șaisprezece și-au scris mesajele, cuvintele lui Dumnezeu adresate poporului. Mulți dintre ei n-au scris decât în inimile contemporanilor lor. Cea mai mare parte din

învățăturile primite de la Dumnezeu, prin profeți, au ajuns la noi prin viu grai și așa, milenii peste milenii, s-a format și Sfânta Tradiție, care este mai amplă decât *Sfânta Scriptură*.

L.C.: Iertați-mă, Înaltpreasfințite Părinte, înseamnă că familia Profetului Elisei era o familie morală cu totul deosebită!

Î.P.S. Ioan: Gândindu-ne la familia Profetului Elisei, să vedem cum pleacă un tânăr binecrescut din casa părinților săi. Cum a plecat Elisei din casa părinților săi? Cu multă binecuvântare părintească, în primul rând. Dar ce i-a spus Elisei Sfântului Ilie când i-a cerut să-l urmeze? I-a zis tânărul Elisei: „Lasă-mă să mă duc să sărut pe tatăl meu și pe mama mea!" I-aș întreba pe cititorii acestei cărți dacă atunci când le-au plecat copiii din cuibul casei părintești i-au sărutat. Să răspundă fiecare în taina inimii lor! Dacă au plecat din casă sărutând pe tată și pe mamă, înseamnă că sunt bune semne, înseamnă că se îndreaptă pe cărarea pe care a mers Profetul Elisei, adică spre Dumnezeu. Multe sentimente și fapte se pot transmite printr-un sărut. Ştim că Iuda, printr-un sărut, L-a vândut pe Fiul lui Dumnezeu. Dar știu că nici o mamă nu și-a sărutat vreodată fiul sau fiica, ca apoi să-l trădeze. Niciodată un fiu sau o fiică ce și-a sărutat părinții când a plecat din casă, niciodată nu le-a trădat învățămintele și cumințenia lor părintească, cuvintele primite de la părinți. Cine este mai în vârstă probabil că își aduce aminte sau a citit despre acei bărbați care au plecat în munți. Și-au sărutat mama, soția, fiii și fiicele. Oare i-au trădat? Niciodată! De aceea cum să nu-l cheme Dumnezeu la El, să-I fie slujitor și profet, pe Elisei atât de bine educat în familia lui, când îi spune Sfântului Ilie: *Rogu-te, lasă-mă să mă duc să sărut pe tatăl meu și pe mama mea*? Spun și eu credincioșilor: Să vă sărute Dumnezeu pe toți, pe inimile frățiilor voastre, și acolo unde Își pune buza Hristos, Fiul lui Dumnezeu, El niciodată nu vă

va trăda! Orice suferință și necaz veți spune în fața icoanei lui Hristos, nu vă va trăda. Să-I spuneți tot ce aveți în cel mai de adânc loc al inimii! El vă va săruta pe frunte, nu vă va spune nimănui și vă va da mângâierea Cerului.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, vă rog să abordăm un fapt din viața Sfântului Ilie, anume episodul cu văduva din Sarepta Sidonului. Sfântul Ilie, însetat și flămând, a bătut la poarta văduvei căreia îi cere, în primul rând, apă. Văduva îi dă, apoi i-a cerut ceva de mâncare. Văduva i-a spus că nu are decât puțină făină și puțin untdelemn din care va face o turtă, după care vor aștepta să moară. A făcut turta și i-a dat-o lui Ilie s-o mănânce.

Î.P.S. Ioan: Imaginați-vă un om – pentru că Sfântul Ilie a fost om ca și noi, dar la capitolul „păcate" noi stăm mai rău decât el – care era om sfânt, om binecuvântat de Dumnezeu, totuși om, căruia vedem, din contextul Scripturii, că și lui îi era sete și îi era foame. A trebuit să călătorească zeci și zeci de kilometri, cred că bine peste o sută de kilometri, prin munți, prin pustiu, ca să fugă din fața mâniei lui Ahab și a soției sale Isabela. Imaginați-vă acum două mii opt sute și ceva de ani! Ați văzut imagini din Orientul Mijlociu, cât de pustii sunt mii și mii de kilometri! Gândiți-vă... un om trecând hăituit de ostașii lui Ahab, care, desigur, voiau să-l prindă. Cum creastă de munte, vale și iar creastă, Sfântul Ilie a trebuit să treacă, peste o sută de kilometri, ca să ajungă în părțile Sidonului. Sidonul este un oraș la Marea Mediterană, precum Tyrul. În vremea aceea făcea parte din Fenicia, astăzi îl găsiți pe hartă în Liban. Iată, ajunge Sfântul Ilie și bate la poarta unei văduve, după o călătorie în pustiu. Mai întâi a cerut apă, apoi mâncare, și-i spune văduva că mai avea doar puțină făină și puțin untdelemn, atâta ca să facă o turtă pentru ea și fiul ei. Se gândea că o vor mânca, apoi vor muri – deci avea gândul să moară de foame, că nu mai aveau nimic.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, cred că mulţi dintre noi se gândesc că Sfântul Ilie a fost nedrept, solicitând ultima şi puţina hrană a unor necăjiţi ce urmau să moară prin înfometare. Cum să ne explicăm acest lucru?

Î.P.S. Ioan: Într-adevăr, cum noi suntem tare buni la judecat, cam aşa ar fi. Cum trimite Dumnezeu pe un profet, pe un sfânt de-al Său să mănânce ultima fărâmiţă de pâine a unei văduve şi a fiului ei? Dar eu mă gândesc la Noul Testament. Faptul că ei urmau să mănânce, după ce femeia văduvă făcea o turtă, seamănă întrucâtva cu ultima cină a lui Hristos. Biata femeie se pregătea să ia ultima cină! Şi Hristos, pe Muntele Sionului, a luat ultima cină cu Apostolii Săi şi apoi, într-adevăr, S-a dus să moară. Iată că acolo, la casa omului sărac şi sărman, care îşi udă seara cu lacrimile sale o ultimă bucată de pâine, cu copiii săi, la casa aceea vine Hristos, căci Hristos nu cinează niciodată singur! Aşa şi Dumnezeu l-a trimis pe Sfântul Ilie la această femeie şi la fiul său, ca să nu ia ultima cină singuri. Dacă n-ar fi trimis Dumnezeu pe Sfântul Ilie la această văduvă şi la fiul său, ei ar fi murit. Dar aflăm din viaţa Sfântului Ilie că, apoi, făina şi untdelemnul nu s-au mai sfârşit din casa lor multă vreme.

L.C.: Fireşte că putem deduce de aici anumite învăţăminte!

Î.P.S. Ioan: Desigur! Ce învăţăm de aici? Mă adresez tuturor fraţilor creştini şi le spun că poate va bate la uşa lor cineva, într-o zi, vreun călător, un om sărman, şi veţi avea pe masă doar o bucată de pâine; el fiind flămând şi obosit, nu-i închide poarta, împarte cu el fărâmiţa de pâine, şi sunt convins că Dumnezeu nu va lăsa să mai lipsească pâinea de pe masa familiei tale! Iată deci minunea aceasta cum o putem transpune oarecum într-un prolog al unei mari scene din Noul Testament. De asemenea această scenă este şi o prefigurare a minunii înmulţirii pâinilor săvârşite de Hristos, săturând cu ele peste cinci mii de suflete. Pe mine mă impresionează în această istorie a vieţii

și activității Sfântului Proroc Ilie acel moment al întâlnirii cu văduva, faptul că Dumnezeu l-a trimis acolo ca ea să nu moară de inaniție. După aceea mai facem o asemănare cu ceea ce se produce în Noul Testament, că îi moare copilul, iar femeia chiar îl acuză pe Ilie, spunându-i: „Omule al lui Dumnezeu, de ce-ai venit în casa mea să-mi omori copilul?" Atunci Ilie – și de aici observăm puternica lui credință – se roagă: *Dumnezeul meu, să se întoarcă sufletul acestui copil înapoi în el!* Sfântul Ilie aproape că se aseamănă cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos în ceea ce privește învierea unor oameni din morți. Astfel Sfântul Ilie rămâne pentru noi, în Noul Testament, un arc peste timp.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, de ce a îngăduit Dumnezeu să moară fiul văduvei? De ce câteodată ni se pare că Dumnezeu răsplătește cu rău binele făcut unui semen? Probabil este o mare taină a creștinătății noastre.

Î.P.S. Ioan: Trebuie să ținem seama că această femeie văduvă, chiar dacă nu-i cunoaștem numele, este pomenită de 2800 de ani, era păgână. Trăia în sudul Libanului de astăzi, Fenicia. Și tot de acolo provenea și Isabela, soția regelui Ahab. Oamenii din zona aceea se închinau unor zeități. Femeia văduvă era păgână. Cu toate că era păgână, îi dă paharul de apă străinului, călătorului, Profetului Ilie. Iată o faptă bună! Apoi mai face un pas: din ultima ei făină îi face o turtă de pâine. Este al doilea pas. Deci iată că în inima ei sădise Dumnezeu o sământă existențială bună, cum este sădită în inima fiecăruia dintre noi. În nici unul dintre noi, atunci când suntem zămisliți în pântecele maicii noastre, nu sădește Dumnezeu sămânța urii și a răului, ci sădește ce este bine. Apoi vedem o altă treaptă. Deci la răspunsul celor două chemări ale Sfântului Proroc Ilie ea răspunde pozitiv, deși el era de alt neam, străin. Acum urmează răsplata de la Dumnezeu: nu i se mai sfârșesc făina și untde-

lemnul din cămară. Ea vine în întâmpinarea lui Dumnezeu cu un pahar de apă și iată revărsarea harului lui Dumnezeu: nu se mai sfârșesc untdelemnul și făina din vasul ei. Dar mai avea de urcat încă câteva trepte, ca să devină credincioasă, să creadă în Dumnezeul cel Adevărat, în Dumnezeul lui Ilie. Şi de aceea a îngăduit Dumnezeu ca fiul ei să moară, ca să vadă că Cel în care crede acela pe care l-a găzduit este Dumnezeul cel adevărat. În urma învierii minunate a fiului ei, sunt convins că din momentul acela ea a crezut în adevăratul Dumnezeu și s-a lepădat de credința păgână în care trăia până atunci.

Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului Proroc Ilie, să dăruiască tuturor pâine pe masă, pâine pe masa tuturor celor care trăiesc de la Nistru până la Tisa și de la Hotin până la Mare! Dumnezeu să dea o bucată de pâine și celor bătrâni, și săracilor, și celor ale căror case sunt străpunse de obuze în războaie astăzi! Doamne, dacă eu nu voi ajunge la casa unui sărac să-l mângâi, sunt convins că o s-o faci Tu! Aveți nădejde în Dumnezeu și chemați-L la cina voastră de fiecare dată! Să-L rugăm pe Dumnezeu înainte de a ne așeza la masă, să-L chemăm să vină să binecuvânteze pâinea pe care cu trudă și cu sudoare o câștigăm fiecare! Doamne, vino și la a mea cină și hrănește-mă cu harul Tău! Văduva din Sarepta a avut un pumn de făină, iar Sfântul Ilie a venit în casa ei cu un munte de har. Iată: unde se întâlnește harul lui Dumnezeu cu dragostea omului, acolo izvorăște viața întru Hristos!

„Fiți sfinți, fiți desăvârșiți!", spune Mântuitorul nostru Iisus Hristos

L.C.: Într-un cuvânt de învățătură, Înaltpreasfinția Voastră îndemnați credincioșii să îi cinstească pe sfinți ca pe casnicii

lui Dumnezeu. Am participat, într-o duminică de pe la sfârșitul lunii mai, în urmă cu câțiva ani, la Sfânta Liturghie arhierească din satul Chichiș, de lângă orașul Sfântul Gheorghe. Era Duminica Tuturor Sfinților. Atunci, Înaltpreasfinția Voastră, în predica rostită, ne-ați încurajat spunându-ne că toți putem să devenim sfinți.

Î.P.S. Ioan: Da, spun și acum. Binecuvântat să fie Dumnezeu, că ne cheamă în toate sfintele noastre biserici ortodoxe, în fiecare duminică, când prăznuim Învierea Domnului! Dar în Duminica Tuturor Sfinților este hram în cer, este mare ospăț duhovnicesc în cer, pentru că în acea zi în bisericile noastre sunt pomeniți toți sfinții. Cred că ați văzut cu ce litere mărunte sunt scrise în calendar numele sfinților, în fiecare zi. Dar aceste nume sunt cu miile, poate cu milioanele, și de aceea, în duminica de după Pogorârea Duhului Sfânt, Părinții Bisericii au rânduit să fie pomeniți toți sfinții, știuți și neștiuți. Vă asigur că în Împărăția lui Dumnezeu sunt sfinți din toate satele noastre românești de la poalele Carpaților! Să nu creadă cineva că, plecând în Împărăția lui Dumnezeu, în Rai, nu va găsi, pe lângă un râu, pe o vale a Raiului, oameni de pe la noi, rugându-se lui Dumnezeu în graiul nostru românesc, în limba română! Atunci când se năștea, limba noastră română a fost botezată, din fragedă pruncie, de Duhul Sfânt prin Duhul Sfânt, în numele Sfintei Treimi. De aceea, când cineva de aici va ajunge în Rai, va auzi sfinți rugându-se și cântând în dulcele grai românesc.

Dar ce-au făcut acești oameni ca Dumnezeu să-i treacă în Cartea Sfinților? Ce trebuie să facem ca să ajungem și noi în Cartea Sfinților? Între poruncile date de Dumnezeu există una fundamentală, esențială pentru noi – „Fiți sfinți, fiți desăvârșiți!", spune Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Acesta este rolul și rostul primordial al omului pe pământ: să devină sfânt.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, într-un alt cuvânt de învăţătură ţinut la Mănăstirea Mărcuş, din jud. Covasna, după Sfânta Liturghie arhierească din Duminica Sfinţilor Români, aţi început binecuvântând clipa din duminica aceea când se prăznuia „chemarea poporului român la încreştinare". Mai întâi v-aţi oprit la cuvântul Sfintei Evanghelii din respectiva duminică şi aţi ajuns la afirmaţia că pruncii reprezintă lumina ochilor părinţilor. Vă rog să explicaţi pe larg această interpretare a pericopei evanghelice.

Î.P.S. Ioan: În Duminica Sfinţilor Români, a doua duminică după Rusalii, biserica noastră românească a rânduit să pomenim pe toţi sfinţii români, de la începuturile Bisericii noastre Ortodoxe până astăzi. Această pomenire coincide cu chemarea Apostolilor. În Sfânta Evanghelie care se citeşte în acea duminică, vedem cum Mântuitorul i-a chemat pe primii Săi Apostoli să-L urmeze. Spune Sfântul Evanghelist Matei că Mântuitorul se afla pe malul lacului Ghenizaret şi a văzut doi fraţi care pescuiau în mare, pe Petru şi pe Andrei, şi le-a făcut chemarea să vină după El. Consemnează Sfântul Evanghelist Matei că au plecat după şi cu Hristos *chiar în clipa aceea.* A mers mai departe şi a întâlnit, într-o altă corabie, alţi doi fraţi, pe Iacob şi pe Ioan, împreună cu bătrânul lor tată Zevedeu; îşi coseau, îşi reparau mreaja pentru pescuit. Le-a spus şi acestor doi fraţi să vină după El. Consemnează, şi pentru ei, Sfântul Evanghelist Matei că *îndată* au plecat după Hristos.

Iată două elemente de temporalitate care marchează începutul chemării de către Hristos a Apostolilor la El! Primii doi fraţi, *în clipa aceea,* iar ceilalţi doi fraţi, *îndată.* Oare ce-a fost în inima acestor fraţi, deveniţi apoi Sfinţi Apostoli, încât la un singur cuvânt au lăsat totul şi L-au urmat pe Hristos? Nu aflăm din contextul Evangheliei ca Hristos să le fi promis ceva, să le fi zis: „Veniţi după Mine, că am să vă dau atâţia arginţi pe zi, pe

săptămână, pe lună ș.a.m.d.!" Nimic – și totuși au lăsat totul. Apoi mai vedem un lucru care ne cutremură și astăzi: Hristos a venit în lume pentru noi, să ne cheme la El. A venit în lume să asculte rugăciunile părinților, ale mamelor care nu au prunci și se roagă lui Hristos să le rânduiască și lor darul vieții, darul nașterii de prunci. Și îl dă Hristos. Câte dintre femei au fost ascultate de Hristos și au avut în pântece, și apoi în brațe, fii! Dar iată că vedem că Hristos, ajungând în corabia unde era Zevedeu, îi ia pe cei doi fii. Cum ar fi aceasta? O fi greșit oare Hristos să lase un om bătrân singur, fără ajutor, să-i ia sprijinul bătrâneților și lumina ochilor lui? Ce sunt pruncii? Lumina ochilor părinților. Dacă i-ar spune cineva unei mame: „Dă-mi copilul sau dă-mi un ochi!", ce-ai face, iubită mamă, când ai fi pusă într-o asemenea situație? Să alegi între ochii tăi și copilul din brațe ce urmează să ți-l răpească cineva! Ți-ai strânge copilul în brațe, l-ai privi, înlăcrimată, pentru ultima dată, și i-ai spune răufăcătorului: „Acum ia-mi ochii, l-am văzut și o să-l mai văd în cer!"

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, bătrânul Zevedeu nu a făcut nimic rău, și-a crescut copiii întru credință și în mila lui Dumnezeu, pregătindu-i pentru viață. Totuși Hristos i-a luat fiii.

Î.P.S. Ioan: Bătrânul Zevedeu nu se ceartă cu Hristos, nu-L întreabă: „De ce-mi iei pruncii, pentru că deja sunt mari, i-am învățat să pescuiască, să-și câștige și ei cele de trebuință, hrană pentru familie?" N-a spus nimic și i-a lăsat, iar ei s-au dus cu Hristos.

De aceea și credincioșii care au prunci, atunci când îi cheamă Hristos la El, nu-i mai opriți! Și vă întreb de atâtea ori: de ce nu vă lăsați pruncii să vină la Hristos? De ce, iubită mamă, când duminica, glasul duios al clopotului se aude peste sat, în loc să-i spui copilului tău: „Vino cu mine la Hristos!", îi spui: „Mai stai

în pat, dragul mamei, mai odihnește-te!"? *Lăsați copiii să vină la Mine!* spune Hristos.

Întreb credincioșii de multe ori de ce n-au venit cu pruncii la biserică, așa cum a venit Zevedeu cu cei doi prunci ai lui și i-a dat cu totul lui Hristos. Încredințați-vă pruncii lui Hristos, iar nu diavolului! Atunci când părinții pleacă la biserică și copiii rămân în fața televizoarelor sau a altor aparate, atunci ei nu sunt pe brațul lui Hristos, ci sunt, din nefericire, prinși în cea mai neagră gheară a diavolului care produce atâtea și atâtea răutăți pe pământ.

L.C.: Îmi amintesc că, în duminica aceea, când se săvârșea și pomenirea tuturor sfinților români, Înaltpreasfinția Voastră a pus credincioșilor o întrebare surprinzătoare, anume dacă au cunoscut în viața aceasta vreun sfânt. Vă rog să reveniți la această problemă și să exemplificați cu date concrete.

Î.P.S. Ioan: Atunci i-am rugat pe credincioși să-mi spună dacă au cunoscut în viața aceasta vreun sfânt, prin satul sau orașul unde locuiesc, pe scara blocului etc. Au stat muți ca peștii, dar eu le-am spus că au văzut mulți sfinți. Apoi mamele fiecăruia dintre noi n-au fost sfinți? Dați cu pietre în ele! Oare este cineva dintre noi care ar putea să dea cu pietre în mama lui? Nici unul. Nici unul dintre noi n-am îndrăzni să dăm cu piatra în mama noastră. De ce? Pentru că a fost o sfântă mamă care ne-a crescut, ne-a adus la viață și, asemenea lui Zevedeu, ne-a adus apoi la Hristos. Cine oare v-a dus pe frăția voastră întâi la biserică dacă nu mama? De aceea mare praznic este în ziua când îi prăznuim pe toți sfinții care au trăit aici în Carpați, și de-o parte și de alta a lor! Îi prăznuim pe toți sfinții care s-au rugat lui Dumnezeu în graiul nostru românesc. Dar oare le-a fost ușor, în decursul secolelor, când vitregiile vremii au fost uneori groaznice? Chiar de la început, după ce Apos-

tolul Andrei a venit în părțile noastre, și apoi alți misionari creștini, până la anul 313, mult sânge a curs de o parte și de alta a Carpaților. Avem și mărturii scrise despre atâția sfinți din epoca primară a Bisericii care au trecut la Domnul ca martiri. De aceea, dacă te ridici mult la înălțime, planeta aceasta a noastră se vede, din Univers, albastră, dar undeva se văd picuri de sânge, și partea aceea marchează spațiul nostru românesc, pentru că mult sânge pentru credință s-a mai vărsat de o parte și de alta a Carpaților! Au fost vremuri când pe Olt și pe Mureş nu curgea apă, ci sânge, curgeau lacrimi și suspine.

Știți, vă aduceți aminte, din istoria mai recentă, despre trecerea la Domnul a voievodului Constantin Brâncoveanu cu cei patru fii ai săi și cu sfetnicul său Ianache. Pentru ce li s-au tăiat capetele? Pentru ce oare? Pentru credința în Sfânta Treime-Dumnezeu! Acum vă spun ce s-a întâmplat la poarta Raiului după ce în ziua de 15 august, de Adormirea Maicii Domnului, 1714, acești bărbați sfinți au fost martirizați la Constantinopol. În ziua aceea, de Adormirea Maicii Domnului, spre seară, spre apusul soarelui, un înger al Domnului, care păzea poarta Raiului, a văzut un pâlc, un mănunchi de oameni care se îndrepta spre poarta Raiului. Și a spus îngerul lui Hristos: „Se văd în depărtare niște oameni venind spre poarta Raiului!" A poruncit Hristos îngerului: „Lasă-i să se apropie!" Când s-au apropiat, a spus îngerul: „Doamne, ce fel de oameni or fi oare aceștia, pentru că sunt fără cap? Au capul în mâini." Și atunci i-a spus Hristos îngerului: „Deschide-le poarta Raiului, să intre, căci vine Brâncoveanu cu fiii săi! I-am chemat la nunta Mea. Uită-te la ei cu ce straie frumoase românești au venit la nunta Mea!" Și-a intrat Brâncoveanu cu capul în mâini, la fel copiii săi și Ianache, sfetnicul, spunând: „Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, Ți-am adus ca dar la nuntă capul meu și-al fiilor

mei!" Şi-a luat Hristos capul lui Brâncoveanu în mâinile Sale, l-a sărutat şi-apoi i l-a pus pe umeri. Apoi a luat capul celuilalt copil, celuilalt, celuilalt şi fiecăruia i-a pus capul tăiat de păgâni la loc. Şi aşa, astăzi, copiii săi sunt întru bucuria lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu!

L.C.: Ştiu că, în istoria noastră românească, au fost mulţi jertfitori pentru credinţă. De aceea Mihai Eminescu mărturisea că „în lumea aceasta nu este nimic mai interesant decât istoria poporului nostru. Trecutul lui tot, tot este un şir neîntrerupt de martiri". Mă întreb şi vă întreb, Înaltpreasfinţite Părinte, astăzi ar mai putea face cineva un asemenea sacrificiu?

Î.P.S. Ioan: Pun şi eu întrebarea: care dintre noi oare, dacă ni s-ar cere astăzi capul pentru credinţă, am fi în stare să-l punem jos? Câţi dintre noi? Mulţi ne-am lepăda de credinţă, am fugi departe, numai să nu se atingă cineva de un fir de păr din capul nostru, nemaivorbind să ne şi taie capul! Să ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea pace şi viaţă liniştită, să nu se atingă sabia de trupurile noastre şi ale copiilor noştri, să trăim cu toţii în pace pe lumea aceasta!

Chiar dacă unii sfinţi şi-au dat chiar capul lui Hristos, dacă nu poţi şi dacă nu-ţi va cere capul, să ştii că inima fiecăruia dintre noi ne-o va cere. Dă-I inima lui Hristos! Deschide-I larg porţile, să intre Hristos în inima ta! Să facă Dumnezeu ca, atunci când vei ajunge, pe înserate, la poarta Raiului, îngerul Domnului să-I dea de veste lui Hristos: „Doamne, văd de departe un om îndreptându-se spre poarta Raiului!" Şi să zică Hristos: „Lasă-l să se apropie!" Şi iar să zică îngerul: „Doamne, dar văd că are în mâini inima!" Şi spune Hristos: „Lasă-l să intre, că inima aceea a păstrat-o pentru Mine!" Păstraţi-vă inima pentru Hristos şi duceţi-I-o cu toţii ca dar lui Hristos, pentru Împărăţia cea veşnică!

Sfântul Ioan Botezătorul este primul duhovnic atestat în Noul Testament

L.C.: Sfântul Ioan Botezătorul este un sfânt mult cinstit de românii ortodocși. Numele Ioan/Ion este frecvent întâlnit la poporul român. Este numele Înaltpreasfinției Voastre, a fost și numele tatălui meu, preotul Ioan Graure. În eparhia Covasna-Harghita ați ctitorit, în ultimii ani, două mănăstiri închinate Sfântului Ioan Botezătorul: Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul la Făgețel, jud. Harghita, și Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul la Valea Mare, jud. Covasna. Ce a însemnat Sfântul Ioan Botezătorul pentru istoria mântuirii creștinilor? Cine a fost acest mare sfânt?

Î.P.S. Ioan: Sfântul Ioan Botezătorul este prorocul care închide cartea Vechiului Testament și o deschide pe cea a Noului Testament. Ține Vechiul Testament într-o mână și în cealaltă Noul Testament. Adică este omul care închide lumea legii și deschide, prin Cel pe care Îl anunță, prin Hristos, lumea Harului, lumea iubirii lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Botezătorul s-a născut, după cele mai multe izvoare atestate, la Ain-Karem, unde a locuit alături de tatăl său, preotul Zaharia, și mama sa, Elisabeta. Alte izvoare vorbesc că s-ar fi născut la Ierusalim, nu chiar în cetate, ci la marginea ei, unde și astăzi se păstrează o stradă cu oarecare mărturii. Majoritatea specialiștilor și cercetătorilor istorici înclină spre localitatea Ain-Karem, aflată la aproximativ 10 km de Ierusalim. Numele localității Ain-Karem se traduce în limba română „izvorul din grădină". Într-adevăr, în această localitate se află un izvor, iar alături de el, o mică peșteră, venerată până astăzi ca Peștera Sfântului Ioan Botezătorul. În jurul acestui izvor s-a construit o mănăstire care are bineînțeles o frumoasă planta-

ție de pomi fructiferi, deci o grădină, așa cum arată denumirea localității.

L.C.: De multe ori am participat la slujba hramului de la Mănăstirea Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, Valea Mare, jud. Covasna. Pericopa evanghelică citită în acea zi îmi este întipărită în minte prin minunea petrecută cu preotul Zaharia la nașterea Sfântului Ioan. Ce învățătură am putea trage din acest eveniment?

Î.P.S. Ioan: Așa cum Zaharia a rămas mut, necrezând posibilitatea nașterii unui prunc la bătrânețe, tot așa și cei care nu cred în cuvântul lui Dumnezeu vor rămâne muți. Putem vedea și astăzi, printre noi, oameni care au auzit nu cuvânt de înger și de profet, ci cuvintele rostite de Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Sfânta Evanghelie – și nu le cred. Mulți dintre noi rămân muți pentru că nu cred. Așa că nu este de mirare de ce noi astăzi trăim într-o lume a muților. Suntem muți și n-avem puterea de a propovădui și îndemna pe semenii noștri de a urma și de a împlini Evanghelia lui Hristos.

Într-un moment de cercetare asupra viețuirii noastre, am putea să ne întrebăm de ce fiul meu, fiica mea ori cei din casa mea, din familia mea nu sunt mai apropiați de Dumnezeu și de Biserică. De ce? Pentru că, întâi de toate, eu ca mamă, ca tată, ca slujitor al altarului sunt mut în fața credincioșilor încredințați mie de Dumnezeu și poate de aceea lumea alunecă spre pierzanie, spre păcat, spre întuneric, iar nu spre lumina harului lui Dumnezeu.

L.C.: Numelui Sfântului Ioan Botezătorul i se alătură sintagma „ocrotitorul duhovnicilor". Există date scripturistice despre viața acestui mare sfânt? Vă rugăm să ne alcătuiți un portret al Înaintemergătorului Domnului.

Î.P.S. Ioan: Ca unul care am trăit o vreme și la Ain-Karem, am găsit urmele acestui mare sfânt și profet încă vii. Am

văzut dealurile, izvorul de unde a băut apă, peştera în care s-a retras, mai ales după plecarea la Domnul a părinţilor săi. A aflat despre credinţa într-un singur Dumnezeu de la tatăl său, apoi de la înţelepţii şi învăţaţii de la templu, pentru ca mai apoi să îl găsim în a doua parte a vieţii sale pe malul Iordanului în poziţia de profet şi învăţător al pocăinţei.

Sfânta Scriptură spune că veneau la el mulţi oameni de la Ierusalim şi din tot ţinutul Iudeii. Cei care veneau la el se mărturiseau şi erau botezaţi în apa Iordanului. Am putea spune că Sfântul Ioan Botezătorul este primul duhovnic atestat în Noul Testament. Prin urmare, Sfântul Ioan Botezătorul înainte de Hristos a pregătit şi cărarea noastră, a celor cărora Dumnezeu ne-a încredinţat câte o turmă de păstorit, ca să le fim duhovnici în viaţa aceasta. Da, este *ocrotitorul duhovnicilor*, de aceea, în ziua când prăznuim naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, putem spune că serbăm şi ziua duhovnicilor. Aşa că doctorii sufletelor, preoţii duhovnici, ar trebui să înveţe din felul cum povăţuia şi vindeca Botezătorul Domnului pe oamenii din vremea aceea.

L.C.: L-aţi amintit pe tatăl Sfântului Ioan Botezătorul. Aş dori să aflu mai multe. Cine este de fapt Sfântul Proroc Zaharia şi cât de important este el pentru Biserica noastră?

Î.P.S. Ioan: Mai întâi cred că ar trebui să lămurim ce este cu acest Proroc Zaharia, pentru a spulbera din mintea noastră un lucru şi anume: în *Sfânta Scriptură* se află menţionate 34 de persoane care poartă numele Zaharia. În Vechiul Testament în numărul celor 11 profeţi aşa-zişi mici – „mici", pentru că au lăsat scrieri mai mici, în raport cu Isaia sau Iezechiel – se află şi un profet cu numele Zaharia, care a trăit după întoarcerea din robia babiloniană, menţionat prin anul 520 ori 518 î.Hr., contemporan cu Profetul Agheu. Acest Profet Zaharia se află inse-

rat cu cartea lui Agheu şi Maleahi, deci către sfârşitul Vechiului Testament. Prin urmare, profetul prin excelenţă, care ne-a lăsat ceva scris, cu numele Zaharia, a trăit cu aproximativ 500 de ani înainte de Hristos. Apoi, dacă parcurgem paginile *Sfintei Scripturi*, găsim, cum vă spuneam, 34 de personaje biblice purtând numele Zaharia. Cam al 33-lea este acest profet şi sfânt Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul. Prin urmare să nu facem confuzia între Profetul Zaharia, care ne-a lăsat o carte scrisă, de pe la anul 520 î.Hr., şi Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, numit şi el profet, chiar dacă nu avem o carte scrisă de el, dar avem cuvintele sale profetice, în urma descoperii făcute lui de îngerul Gavriil şi iată că acele cuvinte ale lui au rămas consemnate în Noul Testament. Practic, avem şi din viaţa lui frânturi de mărturie, de descoperire a revelaţiei lui Dumnezeu.

Tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, Zaharia, cu numele în limba ebraică Zekariahu, care s-ar traduce pe limba noastră de la poalele Carpaţilor „Dumnezeu Şi-a amintit", locuia la Ain-Karem, o localitate la aproximativ 10 km de Ierusalim. Numele localităţii s-ar traduce în limba noastră „ochiul din grădină" sau mai bine zis „izvorul din grădină", pentru că acolo, în Ain-Karem, era un izvor într-o frumoasă livadă. Era căsătorit cu Sfânta Elisabeta şi era preot la templul din Ierusalim, făcând parte dintr-una din cetele preoţeşti. Când îi venea rândul, stătea o perioadă la templul din Ierusalim, iar în restul timpului preotul îşi trăia viaţa la Ain-Karem, alături de soţia lui. Dar era mâhnit şi el şi Sfânta Elisabeta, pentru că erau oameni ai lui Dumnezeu, ai templului, şi nu aveau copii. Era o durere pentru această familie preoţească mai ales, şi de aceea o bună parte a vieţii lor şi-au axat-o pe ruga către Dumnezeu, spre a le da un copil, pentru a şterge oarecum pata care era aşezată pe faţa unei familii israelite ce nu năştea prunci.

Iată că într-una din zile, când tămâia la templu, preotului Zaharia i se arată îngerul Gavriil și îi aduce vestea că rugăciunea sa a fost primită la Dumnezeu, că va avea un fiu, îi spune că fiul va fi de parte bărbătească, îi spune și să-i pună numele de Ioan. Iată că în urma rugăciunii se nasc oameni aleși de Dumnezeu! Însuși Dumnezeu, prin îngerul Său, îi pune și numele Sfântului Ioan Botezătorul. Iată cum Dumnezeu a rânduit prin această familie să se nască cel despre care Mântuitorul va spune că a fost cel mai mare bărbat născut din femeie, o personalitate care va marca istoria mântuirii noastre, cel care va ține într-o mână Vechiul Testament și cu o mână va arăta spre Noul Testament, va arăta spre Mântuitorul nostru Iisus Hristos!

L.C.: Cunoscând sărăcia în care a trăit Sfântul Ioan Botezătorul, mă gândesc la Evanghelia cu tânărul bogat. Oare se poate face o paralelă?

Î.P.S. Ioan: Am putea să facem o paralelă, să vedem dacă Sfântul Ioan Botezătorul a îmbrățișat sărăcia ori s-a lipit de bogăție, pentru că era și el tânăr când părinții au trecut la Domnul. Este cert că, în Ain-Karem, preotul Zaharia avea o casă, avea o mică gospodărie, bănuim că, fiind preot, avea o gospodărie cât de cât aranjată. N-am putea să spunem că preotul Zaharia ar fi fost cel mai sărac din Ain-Karem. Iată că Sfântul Ioan Botezătorul lasă tot ce moștenise de la părinții săi și pleacă să îmbrățișeze sărăcia în pustiul Iordanului. Deci cei care nu râvnesc spre bogății, nu se lipesc de cele lumești, de cele pământești, ce găsesc? Ce-a găsit Sfântul Ioan Botezătorul în pustie? Am putea spune că acest cuvânt este oarecum sinistru, un cuvânt aspru. Iată că, în pustia Iordanului, Sfântul Ioan Botezătorul Îl găsește pe Însuși Dumnezeu, pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos!

Dumnezeu Se revelează, Se descoperă mai mult în sărăcie, în smerenie decât în bogăție. Cine ar fi crezut că Sfântul Ioan

Botezătorul, lăsând casa părintească, lăsând cele de la templul din Ierusalim, a coborât spre pustiul Iordanului și acolo găsește comoara de cel mai mare preț pe care poate s-o găsească un om pe pământ, anume să-L găsească pe Hristos?!

Ați văzut din povestirile unor frați de-ai noștri care au fost închiși în lagăre, în închisori, după Al Doilea Război Mondial, cum povestesc unii dintre ei că acolo, în lanțuri, în cea mai mare sărăcie și mizerie umană, acolo L-au găsit pe Dumnezeu. Este puțin probabil, și foarte puțini sunt aceia care Îl găsesc pe Dumnezeu în contexte unde opulența și bogăția sunt peste măsură.

Tot acolo, în acel pustiu, unde Sfântul Ioan Botezătorul L-a găsit pe Dumnezeu și nu s-a mai despărțit niciodată de El, Sfântul Ioan Iacob de la Neamț, românul nostru, a trăit și el o vreme. A fost starețul schitului românesc de pe malul Iordanului, unde Sfântul Ioan Botezătorul L-a arătat lumii într-un fel pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Iată, smerenia și sărăcia ne deschid de multe ori fereastra spre Dumnezeu, însă n-am putea să spunem că prin excelență sărăcia este, chiar și ea, o virtute.

L.C.: Vorbind despre sărăcie ca despre o posibilă poartă spre Dumnezeu, vă rog să explicați cine sunt săracii cu duhul, pe care Mântuitorul îi fericește. Mă refer la prima Fericire: *Fericiți cei săraci cu duhul, că a acelora este Împărăția cerurilor.*

Î.P.S. Ioan: În această categorie eu cred că intră și săracii, dar aș putea spune că intră și bogații. Deci, săraci – bogați cu duhul, smeriți, blânzi, aceia care, deși sunt înconjurați de averi pe care le administrează, recunosc că, dacă Dumnezeu le-a rânduit să aibă ceva pe lângă casa lor, prin munca lor cinstită, se consideră săraci. Am văzut, și astăzi sunt printre noi asemenea oameni cu bunăstare, care dau din avutul lor pentru zidiri de biserici, de mănăstiri, pentru așezăminte de ocrotire socia-

lă. Și apoi săraci cu duhul se află şi printre săracii – săraci, care într-adevăr, în sărăcia lor materială, sunt bogați spiritual, au o credință cu totul deosebită în Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Însă n-aş vrea să rămână în conştiinţa noastră deja destul de peiorativa interpretare a acestei expresii, ceva de felul: eh! Iată un om... săracul, uită-l şi pe ăsta sărac cu duhul! Să fugă din mintea, din inima și din cugetul nostru interpretările peiorative, pentru că săracii cu duhul sunt cei mai bogați întru Hristos!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, în cuvântul de învățătură pe care l-ați ținut la hramul Mănăstirii Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul de la Valea Mare, din 2011, ați vorbit credincioșilor despre felul deosebit al sosirii în lumea aceasta a Sfântului Ioan Botezătorul, despre naşterea sa.

Î.P.S. Ioan: În ziua de 24 iunie, Sfântul Ioan Botezătorul, prin glasul şi Evanghelia scrisă de Sfântul Luca, ne cheamă să auzim cum a fost naşterea Sa. Fiecăruia dintre noi, încă din pruncie, mamele noastre ne-au spus cum am venit pe lume. Și iată ce ne spune Sfântul Apostol şi Evanghelist Luca: că la templul din Ierusalim slujea un preot cu numele Zaharia, căsătorit cu Sfânta Elisabeta. Ajunseseră la anii bătrâneții şi pe brațele lor nu purtaseră niciodată un fiu. Câtă tristețe este în casa fără prunci! Oricât de bogat ar fi omul în lumea aceasta, dacă nu poartă pe brațele lui prunci, se simte neîmplinit. De aceea mulți din cei care nu au, merg într-o parte şi-n alta şi-şi înfiază prunci, ca să aibă şi ei răsplată de la Dumnezeu că lasă lăstari vii în urma lor.

Și spune Sfântul Luca că intrând Zaharia să tămâieze înlăuntrul templului, i s-a arătat îngerul Gavriil şi i-a spus că rugăciunile lui şi ale soţiei lui au fost ascultate şi că vor avea un fiu. Fiind în vârstă şi el, şi soția lui, evident că l-a întrebat pe îngerul Gavriil: „Cum va fi aceasta, pentru că noi suntem în vârstă şi soția mea este stearpă?" A zis îngerul să aibă încredere că nu peste mul-

tă vreme va purta şi el în braţe fiu. Şi l-a întrebat din nou preotul Zaharia prin ce va cunoaşte el lucrul acesta. Atunci a spus îngerul: „Iată, din momentul acesta, până se va împlini, mut vei rămâne!" A ieşit apoi din templu, în faţă. Întârziase cu tămâierea, după cum spune Sfântul Luca, mai mult decât se aşteptau oamenii. Şi-au dat seama că ceva s-a întâmplat în altar şi apoi au încercat să-l întrebe. Le-a arătat că limba lui a amuţit, nu mai poate vorbi. Apoi la soţia sa Sfânta Elisabeta, având în pântece, a venit Maica Domnului, la care acelaşi înger Gavriil, nu în templu, ci în casa ei sărăcăcioasă din Nazaret, a venit şi i-a spus că va naşte pe Fiul lui Dumnezeu, pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Iată, naşterea şi zămislirea Sfântului Ioan Botezătorul au fost vestite în templul din Ierusalim, iar a Mântuitorului afară din templu, într-o casă oarecare. Aceasta înseamnă că Sfântul Ioan va rămâne ultimul profet al Vechiului Testament, iar Mântuitorul va începe o nouă eră, afară din templul din Ierusalim, adică pentru toate popoarele lumii, deoarece în templul din Ierusalim nu aveau voie să intre străinii, de aceea naşterea lui Hristos este anunţată în afara templului.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, vă rog să detaliaţi paradoxul care apare în contextul acelei Sfinte Evanghelii despre care aţi vorbit în acel cuvânt de învăţătură şi despre muţenie. Cine sunt oamenii muţi?

Î.P.S. Ioan: Da, în contextul acestei Evanghelii apare un paradox. Cum ar fi aceasta: te rogi lui Dumnezeu şi apoi Dumnezeu te face mut. Rugându-ne, aşteptăm daruri de la Domnul, dar nu să amuţim. Iată, preotul Zaharia s-a rugat lui Dumnezeu şi i-a dat Dumnezeu ca răsplată muţenia. A rămas mut. Oare sunt mulţi muţi astăzi în lume? Stiţi câţi oameni sunt muţi? În satele dumneavoastră, în localităţile pe care le cunoaşteţi, sunt muţi? V-aţi întâlnit astăzi cu vreun om mut? Poate veţi zice:

„Părinte, nu!" Toți aceia care în zi de sărbătoare nu pășesc pragul bisericii, nu se roagă lui Dumnezeu, nu cântă și nu se roagă în biserica lui Hristos, aceia sunt oameni muți, adică nu vorbesc cu Dumnezeu, ci vorbesc doar cu semenii lor prin semne.

Binecuvântat să fie Dumnezeu, că toți cei care au venit la hramul de la Mănăstirea Valea Mare au cântat și s-au rugat împreună cu noi! Și-avem nădejdea că nu vor rămâne și nu vor fi niciodată muți, ci se vor ruga mereu lui Dumnezeu pentru ei, pentru copii, pentru neam și pentru țară. Ați auzit cum tot timpul Sfintei Liturghii, acolo în fața bisericii, în curtea mănăstirii, s-au rugat cu noi și rândunicile. Toată făptura Îl laudă pe Dumnezeu; pământul acela, țărâna aceea, plaiurile acelea pline de flori de sânziene și ele Îl laudă pe Dumnezeu, însă, din nefericire, oamenii mai puțin Îl laudă pe Dumnezeu.

L.C.: Ați vorbit, Înaltpreasfințite Părinte, despre Sfântul Ioan Botezătorul și de pustiul Iordanului, unde Sfântul Ioan a început să propovăduiască. Ce propovăduia?

Î.P.S. Ioan: Fiind în vârstă, părinții Sfântului Ioan s-au stins, au trecut la Domnul și din fragedă pruncie a rămas singur în localitatea Ain-Karem, lângă Ierusalim. Apoi s-a dus în pustiul Iordanului, acolo unde mai târziu o vom găsi pe Sfânta Maria Egipteanca, acolo unde îl vom găsi, peste ani, și pe românul nostru Sfântul Ioan Iacob Hozevitul, pe Sfântul Ilie tot acolo îl vom găsi, în timpul istoriei. În pustiul Iordanului a început să propovăduiască. M-ați întrebat ce propovăduia. Pocăința, că s-a apropiat Împărăția cerurilor. Mai propovăduia ceva profund – venirea în lume a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Deci, înainte de a te întâlni cu Hristos, îți spune Sfântul Ioan să te pocăiești. Numai cei ce se pocăiesc de faptele cele rele, de păcate, numai aceia se pot întâlni cu Hristos. De aceea până astăzi, în biserica noastră ortodoxă, nu se împărtășesc decât cei care înainte postesc, se pocăiesc, își spun păcatele prin Taina

Spovedaniei, apoi li se dă dezlegare să se întâlnească cu Hristos. Aşa a pregătit pe poporul iudeu Sfântul Ioan Botezătorul. A propovăduit, şi-au mărturisit lui păcatele lor, apoi în una din zile le-a arătat pe Mielul lui Dumnezeu, pe Hristos. În apa Iordanului, unde L-a botezat pe Mântuitorul, acolo Sfântul Ioan I-a deschis Mântuitorului nostru Iisus Hristos, din momentul acela, i-a deschis lumea, să vină s-o mântuiască. Iar mai târziu, peste o vreme, Hristos i-a deschis poarta Raiului. Sfântul Ioan Botezătorul Îl arată lumii: *Iată Mielul lui Dumnezeu!*, spune Sfântul Ioan, adică Îi deschide uşa, Îi spune că de acum *eu trebuie să mă micşorez, iar Tu să creşti*. Şi Hristos intră în lume pe poarta deschisă de pustnicul Sfântul Ioan Botezătorul, ca apoi, într-o zi, Hristos să îi deschidă uşa Raiului.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, la Valea Mare, la mănăstirea pe care o asemuiţi „cu o sânziană aici în Carpaţi, deşi numai de ieri răsărită", aţi afirmat că există o legătură între Maica Domnului şi orice mamă care poartă în pântece fiu sau fiică.

Î.P.S. Ioan: Maica Domnului, după ce a primit vestea cea bună de la Arhanghelul Gavriil, s-a dus la Ain-Karem şi s-a întâlnit cu Elisabeta. Cele două sfinte femei erau verişoare. A venit Maica Domnului de la Nazaret, peste 150 de km, pe jos, ca să-i spună bunei sale verişoare, Sfânta Elisabeta, vestea primită de la Arhanghelul Gavriil şi s-au îmbrăţişat. Elisabeta era însărcinată în luna a şasea. Şi zice că a săltat pruncul de bucurie în pântecele ei. Iată primul moment când în lumea aceasta pământeană Se întâlneşte Hristos cu Sfântul Ioan, şi Sfântul Ioan cu Hristos! Şi spune Sfântul Evanghelist Luca că a săltat pruncul de bucurie în pântecele ei. Auziţi! Pruncii saltă de bucurie în pântecele unei maici creştine şi temătoare de Dumnezeu! De aceea spun mamelor creştine că atunci când se împărtăşesc purtând în pântece fiu sau fiică, atunci se întâlneşte, pentru prima oară, pruncul din pântecele lor cu Hristos. Şi saltă pântecele tău de bucurie!

Auziți ce taină rămâne între Hristos și fiul sau fiica ce urmează să se nască! Și acum întreb mamele creștine: după ce ai în pântece un fiu sau o fiică, după ce te-ai împărtășit, după ce cel zămislit în pântecele tău a săltat de bucurie că s-a întâlnit cu Hristos, oare mai îndrăznești să ridici sabia împotriva unui prunc nevinovat care s-a întâlnit cu Hristos? Nu mai ridicați sabia, nu le mai curmați bucuria cea sfântă a întâlnirii cu Hristos!

L.C.: Îmi amintesc că o pictură din biserica mare a mănăstirii de la Valea Mare le înfățișează pe Maica Domnului și pe Sfânta Elisabeta sugerând faptul că pruncii din pântecele lor se întâlnesc pentru prima dată. Nu am mai văzut o asemenea pictură, tocmai de aceea o consider foarte interesantă. Înaltpreasfințite Părinte, având în vedere viața Sfântului Ioan Botezătorul, care este rodul rugăciunii?

Î.P.S. Ioan: Am văzut că Sfântul Zaharia, rugător fiind, rămâne mut. Vedem apoi că Sfântului Ioan Botezătorul, cel mai mare bărbat născut de femeie, după o viață plină de rugăciune, după o viață plină de asceză, după o viață în care a propovăduit Împărăția cerurilor și a deschis ușa intrării în lume a lui Hristos, iată, vedem că și el își sfârșește viața aceasta pământească tot printr-o durere: tăindu-i-se capul. Să fie rodul rugăciunii? Te rogi, rămâi mut. Te rogi, ți se taie capul. Și atunci ne întrebăm: oare să ne mai rugăm sau să rămânem muți ca peștii în lumea aceasta?

Câți dintre noi, astăzi, pentru credința în Dumnezeu, pentru neam și pentru țară, ne-am da capul lui Hristos? Câți dintre noi astăzi am fi în stare să ne punem capul pentru credința în Dumnezeu, pentru neam și pentru țară? Nu toți ne vom putea încununa cu sfânta cunună de martir, dar te poți încununa cu sfânta cunună de mamă, te poți încununa cu sfânta cunună de tată, de călugăr, de fecioară, de fecior. De aceea, dacă ne va cere Hristos capul, capul să I-l dăm! Dar dacă nu ne va cere Hristos capul, știu precis că tuturor ne cere Hristos să-I dăm

inima noastră în care să sălășluiască. V-ați da inima lui Hristos? Deschideți larg această poartă să intre în ea Hristos! Şi când veți ajunge, obosiți de drumul de pe pământ, la cer, când veți ajunge la poarta Raiului, să spună îngerul lui Dumnezeu: „Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, văd un om venind de departe, obosit, și-n mâinile sale are inima. Ce fel de om o fi acesta?" Atunci va spune Hristos: „Deschide poarta Raiului, că acel om vrea să-Mi dăruiască întru totul inima lui!"

L.C.: Despre mai multe sărbători se spune că sunt sărbători ale darurilor. Înaltpreasfinția Voastră ați numit sărbătoarea Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul o sărbătoare a darurilor. Vă rog să explicați de ce putem s-o numim așa.

Î.P.S. Ioan: Sărbătoarea Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul este o sărbătoare a darurilor pentru că Sfântul Ioan a fost un dar neprețuit pentru familia lui și pentru toată lumea. A fost darul lui Dumnezeu Care l-a dat lumii, prin el propovăduindu-L pe Hristos. De asemenea am văzut că Sfântul Ioan și-a dăruit, la rândul său, ce-a avut mai bun – capul său I l-a dăruit lui Hristos. Să ne întrebăm astăzi: noi ce-I dăruim lui Hristos? Oare tot cununi de spini? Sau măcar să-I dăruim un buchet de flori de sânziene, ca cele de pe dealurile de lângă Mănăstirea Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul de la Valea Mare!

Sfântul Ioan Iacob de la Neamț, singurul sfânt român din secolul al XX-lea, născut în secolul al XX-lea și canonizat în același secol

L.C.: Înaltpreasfinția Voastră, mă bucur că am aflat atât de multe și folositoare cuvinte despre Sfântul Ioan Botezătorul, a cărui icoană se află chiar pe iconostasul din bisericile noastre ortodoxe și care este patronul zilei mele de naștere.

În continuare, vă rog să vorbim despre un alt sfânt cu numele Ioan. Sfântul Ioan Iacob de la Neamț este sfânt român, ca să spun așa, recent, deoarece putem spune că a fost contemporan cu noi. A fost un deosebit om al rugăciunii. Despre sfințenia și mărturia celor care l-au cunoscut, în urmă cu peste 50 de ani, v-am auzit vorbind la un post de Radio, în luna august a anului 2010, când ați participat, la Ierusalim, la omagierea Sfântului Ioan Iacob Românul de la Neamț.

Înaltpreasfinția Voastră, știm că, între anii 1991-1994, ați studiat la Institutul Biblic de la Ierusalim, iar în cursul anului 1994 ați fost superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan, precum și reprezentant al Patriarhiei Române pe lângă Patriarhia Ierusalimului. În vara anului 2010, ați fost din nou la Locurile Sfinte. Ce ați auzit acolo, ce amintiri a lăsat prezența acestui sfânt român care a viețuit la Locurile Sfinte?

Î.P.S. Ioan: Într-adevăr, atunci când am studiat la Ierusalim, am cunoscut câțiva martori, pe cei care au trăit împreună cu Sfântul Ioan Iacob. Mai întâi pe vrednicul de pomenire Patriarh Diodor al Ierusalimului, cu care a fost împreună o vreme viețuitor la Mănăstirea Sfântul Sava. Preafericitul Diodor îmi mărturisea, încă din vremea aceea, numai cuvinte deosebite, alese despre felul cum s-a comportat, cum a trăit Sfântul Ioan Iacob în Mănăstirea Sfântul Sava aflată lângă Bethleem. Îmi spunea cu câtă dragoste îi îngrijea pe cei bolnavi, dar nu numai trupește, ci și sufletește. De câte ori ajungea Patriarhul Diodor la Hozeva, totdeauna le povestea celor din jur că l-a cunoscut și le spunea despre viața aleasă pe care a avut-o Sfântul Ioan Iacob Românul. Am cunoscut-o apoi, tot aici, pe maica Acachia, care i-a cântat la strană ani de zile, în perioada când Sfântul Ioan Iacob a fost egumenul schitului nostru românesc de pe valea Iordanului.

În vara anului 2011, m-am dus s-o regăsesc pe maica Salomeea, poate printre ultimele viețuitoare care au avut bucuria

de a lua o binecuvântare de la Sfântul Ioan Iacob, care trăieşte încă în Mănăstirea Eleonului. Dânsa mi-a dat ultimele mărturii despre acest sfânt român care străluceşte în pustiul Hozevei şi străluceşte deja şi pe bolta cerească a spaţiului nostru ortodox român, pictat fiind în sute, cred, sute, şi nu cred că greşesc când spun sute de biserici din spaţiul nostru românesc.

L-am cunoscut apoi pe părintele Ioanichie, care i-a fost ucenic şi care l-a îngrijit ca pe fratele său, până în ultimele clipe ale vieţii sale, coborându-i, după cum îmi povestea, în fiecare zi hrana printr-o coşniţă, de pe o stâncă până în faţa Chiliei Sfânta Ana, unde a trăit ultimele clipe ale vieţii sale Sfântul Ioan Iacob. Iată doar câteva persoane care mi-au dat mărturie despre viaţa acestui mare sfânt al Bisericii noastre şi al Bisericii Universale, zic eu!

L.C.: Înaltpreasfinţite, oare când vom vedea moaştele Sfântului Ioan Iacob în România? Când va reveni acasă? Putem să le aşteptăm curând?

Î.P.S. Ioan: Acum eu v-aş putea mărturisi că Preafericitul Patriarh a trimis la Locurile Sfinte, de ziua hramului Sfântului Ioan Iacob, doi ierarhi, doi membri ai Sfântului Sinod, pe mine şi pe Preasfinţitul Varlaam Ploieşteanul, episcop-vicar patriarhal, cu un grup destul de mare de credincioşi. Asta înseamnă ceva important. Să ştiţi că printre alte lucruri, pe care le-am făcut la Hozeva, a fost şi acesta că l-am rugat pe Sfântul Ioan Iacob să se întoarcă acasă! Eu cred că aceasta ar fi şi dorinţa Părintelui Patriarh, care încă pe atunci când era mitropolit al Moldovei a ridicat o frumoasă biserică, cu hramul Sfântului Ioan Iacob, la Seminarul de la Neamţ, unde preoţii şi mii de credincioşi se roagă tot pentru venirea Sfântului Ioan Iacob acasă. Aş putea spune că suntem mesagerii, eu împreună cu Preasfinţitul Varlaam suntem printre mesagerii credincioşi-

lor români, purtători de rugăciuni ale lor către Sfântul, ca să se întoarcă acasă. Dacă se întoarce acasă și fiul risipitor, eu aș spune că un sfânt, cu atât mai mult, dorește să se întoarcă acasă, în țara unde a văzut lumina zilei, lângă părinții săi, lângă primii săi duhovnici din țara noastră scumpă românească.

L.C.: Știu că Sfântul Ioan Iacob este patronul spiritual al Bibliotecii Naționale, deci ocrotitorul bibliotecarilor. A fost ales de către bibliotecari să fie patronul lor spiritual pentru că a fost bibliotecar la Mănăstirea Neamț. Înaltpreasfințite Părinte, ce sentimente deosebite v-au cuprins în apropierea moaștelor acestui mare sfânt român? Sunt convinsă că mulți credincioși ortodocși români ar dori să se închine la moaștele Sfântului Ioan Iacob, dar nu pot ajunge atât de departe, până la Hozeva. De aceea vă rugăm să ne spuneți unde și cum sunt așezate sfintele sale moaște.

Î.P.S. Ioan: Mai întâi să vă mărturisesc că Sfântul Ioan Iacob face parte din familia în care m-am născut eu. Nu că aș fi rudă de sânge cu Sfântul Ioan Iacob, dar îmi aduc aminte că în prima mea vacanță, când m-am întors în țară, sora mea mi-a pus prima întrebare – nu dacă am fost la Bethleem, la Nazaret sau la Sfântul Mormânt, deoarece știa că lucrul acesta l-am făcut – prima întrebare a fost: „Ai fost la Sfântul Ioan?" Așa că, încă din tinerețe, Sfântul Ioan a intrat și în familia părinților mei.

La Ierusalim, în anul 1994, la 14 ani după ce Sfântul a fost descoperit, scos din mormântul său, am avut bucuria de a-i schimba hainele cu care fusese înmormântat și care deja începuseră să se deterioreze. Mi-aduc aminte că un părinte de la Mănăstirea Lainici, de unde am plecat eu, mi-a dat o camilafcă și mi-a zis: „Părinte, să slujiți cu ea acolo la Sfântul Mormânt și să mă pomeniți și pe mine!" Acea camilafcă am pus-o atunci pe capul Sfântului și rasa mea cu care, apoi, l-am îmbrăcat.

Însă ceea ce a fost important și mișcător pentru noi este că ne așteptam să găsim moaștele Sfântului desfăcute, așa după cum a creat Dumnezeu pe om, în mai multe părți. Însă eu când am pus mâna mai întâi sub cap, ca să-i iau fesul din cap, am constatat că nu puteam ridica trupul, pentru că era întreg. De la cap și până la picioare, trupul este întreg. Mâinile stau pe piept așa cum au fost puse de părintele Ioanichie, după rânduiala noastră creștinească. Am plâns atunci când am văzut că, nefiind îngropat într-un pământ așa fertil cum se întâmplă la noi, peste trupul său au fost aruncate țărână și pietre. Câteva pietre mai grele i-au îndoit puțin o parte din coaste, deci a fost şi el străpuns, ca și Hristos, nu de o suliță, ci de o piatră. Dar acea piatră n-a pătruns înăuntru, ci trupul este întreg. Așa este depus astăzi în Biserica Sfântul Ștefan din Hozeva, unde, aș vrea să vă spun, s-a ridicat prima biserică închinată Maicii Domnului, din toată Palestina, după Sinodul de la Efes. Deci, zic eu, încă o motivație de a arăta cât de mult l-a iubit Maica Domnului pe Sfântul Ioan Iacob. Știm că din fragedă pruncie, respectiv când avea 6 luni, mama lui s-a stins din viață. Când el avea 2 ani, tatăl său a murit pe front, iar bunica sa a murit în momentul când, în 1923, Sfântul Ioan avea 10 anișori. Și de atunci, am putea spune că singura mamă care i-a purtat de grijă aici, pe pământ, a fost Maica Domnului.

Ce-aș mai vrea să vă spun tot referitor la proclamarea sfinților – în anul 1992 mă pregăteam să mă întorc în țară, în vacanță. Dar credincioșii mei de acolo mi-au spus: „Părinte Ioane, înainte de a pleca, să mai organizăm încă o excursie în Țara Sfântă și, în special, să ajungem și la Mănăstirea Hozeva, la Sfântul Ioan!" Aș vrea să vă spun că în ziua aceea, în care fără să știu ce se întâmplă în Sinodul Bisericii Ortodoxe Române, la București, în iunie, în ziua aceea am citit, pentru prima dată, Acatistul Sfântului cu credincioșii care au fost cu mine acolo. Iată de

ce este mare nevoie și de mare importanță ca și credincioșii, și ei înainte de toate, în evlavia lor, să-i cinstească pe sfinți! Și apoi Sfântul Sinod doar analizează, cumpănește...

Am putea spune, după umilele mele cunoștințe, că Sfântul Ioan Iacob este singurul sfânt român din secolul al XX-lea care s-a născut în secolul al XX-lea și care a fost canonizat în același secol, după o perioadă foarte, foarte scurtă de la trecerea sa la Domnul. Mărturie stau, cum spuneam, atâția oameni care l-au cunoscut, cât și faptul că moaștele sale constituie mărturie a sfințeniei și a harului lui Dumnezeu purtător în ele. Și noi, oricare dintre noi, orfani, cu părinți sau fără părinți, putem să ajungem sfinți! Calea sfințeniei este deschisă tuturor, și nu numai atât, ci este cea mai înaltă poruncă dată de Dumnezeu omului. *Fiți sfinți!*, a poruncit Dumnezeu. Aceasta este cea mai importantă, și pentru aceea ne-a creat Dumnezeu pe noi, să fim sfinți.

Mamele noastre nasc sfinți, doar că în viața aceasta purtarea de grijă a mamei, a părinților și a lui Dumnezeu este importantă, ca să ajungem la ceea ce Și-a dorit Dumnezeu: să-Și împărtășească nemărginita Sa iubire cu sfinții, omul ca rod al creației lui Dumnezeu.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ce mesaj ne-ar putea trimite Sfântul Ioan Iacob? Ce încurajare ne-ar trimite nouă, tuturor românilor, ca un sfânt care a viețuit, în timp, atât de aproape de noi?

Î.P.S. Ioan: Sfântul Ioan Iacob a avut o viziune extraordinar de largă asupra poporului român. Aceasta se reflectă și în poeziile care au rămas de la el. Îmi vin acum în minte următoarele versuri:

„Fii pribegi ai țării mele
Rătăciți printre străini,
Nu uitați menirea voastră
De creștini și de români!"

Iată, dacă Sfântul Ioan se gândea atunci când a compus aceste versuri la românii care trăiau în Ţara Sfântă, rătăciţi oarecum şi ei printre străini, unde se ştie că viaţa este foarte grea, aş zice eu astăzi: cât de autentice, cât de reale sunt aceste versuri! Deci cred că aceste versuri le-ar putea citi fiecare preot în biserica sa, şi mai ales preoţii care sunt în străinătate, pentru că, iată, a sosit timpul unei mari pribegii româneşti. La ora actuală peste două milioane de români sunt risipiţi printre străini. Astfel că mesajul pe care l-ar transmite lor astăzi Sfântul Ioan Iacob ar fi acela ca să-şi păstreze demnitatea lor de români pe unde sunt, deoarece suntem un popor ales şi binecuvântat de Dumnezeu, să fim o sare a pământului în care trăim, oriunde am fi, de la o margine la alta a pământului!

L.C.: Tocmai pentru că Sfântul Ioan Iacob a preamărit în versuri viaţa duhovnicească şi a cântat în poezie frumuseţea de acasă, chiar dacă a vieţuit departe de locurile natale, vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să-mi permiteţi să redau o frumoasă poezie scrisă de Sfântul Ioan Iacob Românul:

„Precum încet se trece
Făclia de la sfeşnic,
Aşa se trece viaţa
Şi vine somnul veşnic.

Să cugetăm adesea
La «tainele ieşirii»,
Ca să scăpăm de frică
În ceasul «despărţirii».

Să pomenim cu lacrimi
Pe cei ce-au răposat,
Căci pentru noi se roagă
Şi ei neîncetat.

Nădejdea să ne fie
La «Cel fără de ani»,
Iar nu la mintea noastră,
La slavă sau la bani.

Nevrednicia noastră
S-o punem mai prejos
Decât vinovăţia
Celui mai păcătos.

În toate să ne fie
Credinţa ca un cheag
Şi dragostea curată:
Al vieţii noastre steag.

Să știm întotdeauna
Că fără sfântul dar,
Comorile din lume
Sunt toate în zadar.

Să nu lăsăm în minte
Vreun cuget dușmănos,
Ci să urmăm iertării
Şi păcii lui Hristos."

Dumnezeu a binecuvântat și neamul nostru cu mii și mii de sfinți, dar nu sunt cunoscuți

L.C.: Ştim că în rândul sfinților bineplăcuți lui Dumnezeu au intrat și alți mulți sfinți români. Am în vedere pe luminații noștri voievozi: Sfântul Neagoe Basarab, Sfântul Ştefan cel Mare și Sfânt, Sfântul Constantin Brâncoveanu cu fiii săi, pe mitropoliții și episcopii cărturari: Sfântul Ierarh Varlaam, Sfântul Ierarh Dosoftei, Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul, Sfântul Ierarh Ghelasie de la Râmeț, Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul, Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoş, Sfântul Ierarh Teodosie de la Mănăstirea Brazi, pe mulți cuvioși părinți ostenitori în viața duhovnicească, precum Sfinții Epictet și Astion, Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasic și Filip de la Niculițel, Sfântul Nicodim de la Tismana, Sfântul Ioan de la Prislop, Sfântul Cuvios Paisie de la Neamț, Sfântul Cuvios Onufrie de la Verona, Sfântul Cuvios Gheorghe de la Cernica, Sfântul Mucenic Sava de la Buzău, Cuviosul Antonie de la Iezeru-Vâlcea, Cuviosul Daniil Sihastru, Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, Cuvioșii Mărturisitori Visarion și Sofronie ș.a. Observăm că acești sfinți reprezintă toate ținuturile românești, din toate timpurile. Cum se explică faptul că în ultima perioadă au fost canonizați atâția sfinți români?

Î.P.S. Ioan: Cred că a fost o scăpare, ca să spunem așa, a Bisericii noastre că nu s-au făcut canonizări în timp. De exemplu, Biserica Greciei, o Biserică într-adevăr mai puternică, care a

avut școală teologică mult mai înaintea noastră, iată că ea și-a pus sfinții în calendar, și-a canonizat sfinții, pentru cinstirea lor! La fel au făcut bisericile Egiptului, biserica Rusiei... A fost o tradiție a bisericii primare de a-și cinsti sfinții.

Eu cred că o explicație ar fi faptul că școlile noastre teologice de înaltă ținută au apărut mai târziu, apoi cărțile de cult au venit dinspre sud de Dunăre tot mai târziu; apoi a fost, aș putea spune, și o *smerenie din aceasta românească*. Noi totdeauna, probabil, am fost și suntem și astăzi foarte pretențioși. Credem că dacă auzim despre un sfânt anumite lucruri, ne întrebăm dacă o fi sau n-o fi adevărat, adică ne îndoim, suntem îndoielnici. Însă un lucru este clar: Dumnezeu a binecuvântat și neamul nostru cu mii și mii de sfinți, dar nu sunt cunoscuți. Și iată că și astăzi sunt canonizați anumiți sfinți.

Câteodată rămânem, din nefericire, reci la viața unui sfânt român, în sensul că ne îndoim. Însă când auzim de un sfânt consacrat deja în istoria Bisericii Universale, avem toată evlavia. Oricum, chiar dacă s-au canonizat deja o serie de sfinți, în ultima vreme, în spațiul nostru românesc, eu cred că sunt de mii și milioane de ori mai mulți sfinți. E posibil ca cei mai mari sfinți români să nu fie cunoscuți. Dacă ai putea să mergi acum, să cobori în timp printre miile, sutele de mii de ostași români, vei vedea că au murit nevinovați, răpuși, jertfiți pe altarul patriei, pentru apărarea credinței strămoșești și a acestui spațiu românesc de la poalele Carpaților, pe care ni l-a dat Dumnezeu. Câți sunt? Mulți!

Să ne întoarcem nu mai departe decât la mamele noastre. Mama noastră care ne-a dus pe noi de mici la botez. Dar, mai întâi, ne-a purtat în pântecele ei, nu ne-a avortat, apoi ne-a botezat. Ce înseamnă că ne-a botezat? Ce înseamnă că ne-a dus la Sfântul Botez? Ne-a făcut să primim legitimația de cetățean al Cerului. Ea, mama noastră, a avut această conștiință, căci creș-

te pe brațele ei un cetățean al țării, dar și al Împărăției lui Dumnezeu, un cetățean al Raiului. Ce poți să spui despre această mamă? Numai că nu spunem nici unul dintre noi despre mama noastră că a fost sfântă, pentru că, poate, atunci când am fost mici, ne-a mai tras de ureche când am făcut o prostioară.

În orice caz, cât de bun și de milostiv este Dumnezeu! Ce-ar fi dacă ar judeca oamenii, lumea? Cred că în Rai n-ar intra decât, poate, atâtea suflete câte degete avem la o mână. Totuși, Dumnezeu, întru a Lui judecată, ține permanent ușa Raiului deschisă. Auzi? Ușa Raiului nu se închide până la ziua marii Judecăți.

Iată, deci, că Dumnezeu este, și în privința sfinților, mult mai blând și milostiv în judecată decât suntem noi! Mă gândesc așa că poate nu am avut, în decursul timpului, atâtea canonizări, pentru că am fost foarte aspri cu semenii noștri.

Sfântul Cuvios Gheorghe de la Cernica a fost stareț, în același timp, la două mănăstiri.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ați fost din încredințarea Părintelui Patriarh într-un pelerinaj la Torino, unde ați participat la sfințirea pietrei de temelie a unei biserici ortodoxe ce se va construi în acel loc. Ați dus cu Înaltpreasfinția Voastră, la solicitarea credincioșilor de acolo, moaștele Sfântului Cuvios Gheorghe, fost stareț la Mănăstirea Cernica. Vă rog să ne oferiți câteva informații despre acest sfânt care a fost de puțin timp canonizat de Biserica Ortodoxă Română.

Î.P.S. Ioan: Am dus, în Italia, de fapt am însoțit sfintele moaște împreună cu actualul stareț al Mănăstirii Cernica, părintele arhimandrit Maxim. Sfântul Cuvios Gheorghe de la Cernica s-a născut în anul 1730, la Săliștea Sibiului, în Transilvania. De tânăr, a avut o aplecare spre cele duhovnicești și întrucât, în Transilvania, foarte multe biserici și mănăstiri ortodoxe

au fost distruse în secolul al XVIII-lea, el a trecut munții și a fost primit de frații și de părinții mănăstirilor din Țara Românească. Așa l-a cunoscut pe un mitropolit grec, Roșca, care era la București, devenindu-i ucenic. Apoi a urmat drumul spre Constantinopol, spre Muntele Athos, unde între timp s-a întâlnit cu Sfântul Paisie Velicicovschi, cu care la un moment dat au părăsit Muntele Athos și au venit să întărească monahismul în țara noastră. Așa au ajuns la Mănăstirea Dragomirna, în Bucovina. În acea mănăstire au întemeiat o obște de peste 350 de monahi, însă după anul 1775 Bucovina cade sub austrieci. Sfântul Paisie și ucenicul său, starețul Gheorghe, merg la Mănăstirea Secu, din Neamț, unde, din nou, întemeiază o obște.

Însă din tinerețe înclinat către cele sfinte, apoi o parte din viață petrecându-și-o în Muntele Athos, din nou inima Sfântului Gheorghe ardea să se întoarcă la Muntele Athos, la mănăstirile de acolo. Însă prin lucrarea lui Dumnezeu s-a oprit la București, unde mitropolitul locului l-a rugat să refacă Mănăstirea Cernica pe atunci distrusă. În 1781, vine la Mănăstirea Cernica ce se afla într-o stare jalnică. A trebuit să ridice din ruine această mănăstire. Sfântul a ridicat-o din ruine cu vrednicie și mitropolitul i-a dat în grijă și mănăstirea de la Căldărușani. La rugămintea mitropolitului Țării Românești, a făcut ascultare. A fost stareț, în același timp, la două mănăstiri. Gândiți-vă ce ascultare sfântă! Pentru ascultarea lui sfântă, pentru faptele lui bune, pentru povețele pe care le-a semănat în inima atâtor călugări și credincioși, trupul său a fost găsit neputrezit. Sfântul Sinod, de curând, l-a declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române. Pot spune că am însoțit moaștele Sfântului Gheorghe de la Cernica în Italia, la Torino, dar de fapt Sfântul ne-a dus acolo, nu noi l-am dus pe Sfânt.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ce ne puteți spune despre sfintele moaște în general? Astăzi, în mod obișnuit, când se

dezgroapă morții, cum este obiceiul, după șapte ani, pot fi găsite moaște?

Î.P.S. Ioan: Într-adevăr, în unele părți ale țării se mai păstrează încă rânduiala de a se dezgropa morții după șapte ani. Într-un sat a fost dezgropat cineva și i-au găsit mâna dreaptă neputrezită, vânătă spre negru. Altă dată, la o femeie s-au găsit ambele mâini neputrezite, vinete și negre. Unei alte femei i s-au găsit mâinile neputrezite, dar erau galbene și frumos mirositoare. Și l-a întrebat cântărețul pe preot: „Părinte, am asistat la toate acestea, dar ce s-a întâmplat cu oamenii aceștia?" Și atunci a spus preotul: „Frate dragă, primul pe care l-am dezgropat și avea mâna stângă neputrezită și vânătă, pe acela îl cunosc, îl știu, că sunt de mulți ani în satul acesta, omul acela a lovit-o peste obraz pe mama lui și de aceea mâna nu i-a putrezit." „Dar, părinte, atunci femeia la care ambele mâni n-au putrezit, ea ce-a făcut?" „Frate dragă, această femeie, când era tânără, încă necăsătorită fiind, a căzut într-un păcat – păcatul desfrânării –, a născut un copilaș și cu ambele mâini l-a aruncat în apa care trece pe la marginea satului." „Părinte, la ultima dezgropare, am găsit pe lelea Floarea, care a fost femeie văduvă timp de 30 de ani și umbla la biserică, ale ei mâini de ce n-or fi putrezit?" Atunci a apus preotul: „Ai văzut cum erau mâinile ei? Erau galbene și frumos mirositoare. Mâinile ei n-au putrezit pentru că ele, 30 de ani, au făcut prescură pentru biserică. Ea a adus la biserică, 30 de ani, prescură, pentru fiecare Sfântă Liturghie."

Peste timp, s-a stins și cântărețul. Atunci când l-au dezgropat fiii lui, peste șapte ani, au rămas uimiți când tatălui lor nu-i putrezise inima. L-au întrebat pe preot: „Părinte, ce păcate o fi făcut tata de nu i-a putrezit inima?" Preotul a răspuns: „Inima tatălui vostru n-a putrezit, pentru că, 40 de ani, el nu cu buzele a cântat la strană, ci a cântat cu inima." De aceea vă îndemn și îndemn pe toți cititorii *să iubiți cu inima pe Dumnezeu!*

Cântaţi lui Dumnezeu din inimă! Frământaţi cu mâinile voastre măcar o prescură în viaţă şi rugaţi preotul să pregătească din ea Sfânta Liturghie! Iar atunci când vreodată, trecând printre morminte, prin cimitir, s-ar putea să auziţi că în unele morminte încă mai bate vreo inimă, să fiţi siguri că în morminte, unde aveţi părinţii aşezaţi întru aşteptarea Învierii, sunt multe mâini încă neputrezite care L-au slăvit pe Dumnezeu. Îndemn pe toţi creştinii să aibă mâinile curate! Numai cu mâinile curate se poate deschide uşa Raiului şi numai cu inima iubitoare de Dumnezeu poţi trece pragul Raiului, pentru că omul merge în Rai cu inima, ştiut fiind că unde este comoara ta, acolo este şi inima ta. De aceea cântaţi cu inima lui Dumnezeu, aşa cum cântă şi păsările cerului!

L.C.: De multe ori, Înaltpreasfinţite Părinte, oficiaţi Sfânta Liturghie în altare de vară, deci sub cerul liber. Alături de cântarea psaltică, credincioşii ascultă şi cântarea binecuvântată de Dumnezeu a păsărilor aflate în copacii din curtea sfintelor lăcaşe.

Î.P.S. Ioan: Când aud păsările cerului cântând, aşa cum aţi spus, îmi amintesc de o Liturghie pe care am săvârşit-o eu, în zi de duminică, într-o biserică dintr-un sat din Covasna. Nu eram decât eu şi o pasăre. Intrasem într-o biserică pustie, fără acoperiş, gunoiul era în ea până la ferestre, dărâmături, crescuseră copaci în biserică. Era către ora 11, când ştiam că toţi preoţii şi ierarhii erau în momentul cel mai important al Liturghiei. Eu mă aflam singur în biserica aceea şi atunci am zis: Doamne, am ajuns să fiu singur aici ca bufniţa între dărâmături! Şi când am spus în gândul meu aceste cuvinte, a trimis Dumnezeu o pasăre pe turla desfăcută a bisericii. A cântat puţin. Mi-am ridicat ochii la turlă şi pasărea a zburat mai departe. Aşa am slujit eu, o dată în viaţa mea, o Sfântă Liturghie doar cu o singură pasăre.

Ultimul nostru punct din această viață nu este mormântul, ci este Împărăția lui Dumnezeu

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, în primăvara anului 2012, când ați fost în Italia, la Torino, fiind imediat după Sfânta Sărbătoare a Învierii Domnului, ați început cuvântul de învățătură spunând că ați adus vestea cea bună pe care ați auzit-o în Carpați: Hristos a înviat!

Î.P.S. Ioan: Le-am spus atunci credincioșilor că mă bucur fiindcă a ajuns și în acea parte de lume vestea Învierii lui Hristos. Această veste a cuprins întreaga lume, pentru că Hristos nu a înviat doar pentru un popor, pentru un neam, ci a Înviat pentru toată creația Sa. Învierea nu s-a revărsat numai asupra Apostolilor și a femeilor mironosițe, ci bucuria și harul Învierii au ajuns în inimile tuturor oamenilor. Hristos, prin Învierea Sa, a binecuvântat și ultimul fir de iarbă de pe planeta aceasta. Dacă până la Învierea lui Hristos eram sortiți să ne sfârșim viața aceasta într-un mormânt, iată că după Învierea Domnului nu ne sfârșim viața! *Ultimul nostru punct din această viață nu este mormântul, ci este Împărăția lui Dumnezeu, în cer.* Astfel noi toți suntem călători pe acest pământ. M-am referit atunci și la călătoria pe care au făcut-o românii trăitori în Italia, călătorie din țara de la poalele Carpaților într-o altă țară binecuvântată de Dumnezeu, înconjurată de Marea Mediterană și de Marea Adriatică.

L.C.: În general, se cunoaște legătura de sânge dintre poporul român și cel italian, având în vedere originea romană comună, însă Înaltpreasfinția Voastră ați afirmat atunci, la Torino, o idee mai puțin cunoscută, tocmai de aceea interesant de abordat. Vă rog să ne prezentați această idee privind înrudirea celor două popoare datând de la începutul creștinismului.

Î.P.S. Ioan: Încă din primul secol al creştinismului, locuitorii de atunci ai acestor două ţări s-au bucurat de prezenţa unor Sfinţi Apostoli. Dacă în ţara noastră Mântuitorul nostru Iisus Hristos l-a trimis pe Sfântul Apostol Andrei, în Italia l-a trimis Dumnezeu pe Sfântul Apostol Petru. Ştiţi că cei doi Sfinţi Apostoli, Petru şi Andrei, erau fraţi. Iată, credinţa la poalele Carpaţilor şi în Italia a fost adusă de doi fraţi! Unul, Sfântul Apostol Andrei, s-a îndreptat spre nord, trecând Dunărea, iar celălalt, Sfântul Apostol Petru, a venit pe mare şi a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu. Privind tricolorul românesc şi tricolorul Italiei aşezate la un loc, acolo unde a rânduit Dumnezeu să sfinţim piatra de temelie a unei biserici ortodoxe, lângă Torino, mi-am adus aminte cum Dumnezeu a trimis doi fraţi să ne înfrăţească şi să ne unească pe noi în rugăciune, în viaţa noastră, pe cărarea care duce spre Împărăţia lui Dumnezeu.

M-am adresat atunci credincioşilor români aflaţi la acea sfântă slujbă, în Italia, spunându-le că fraţii lor italieni i-au primit cu bucurie, că pot să trăiască şi să-şi desfăşoare în pace munca şi activitatea, pentru că nu suntem altceva, noi şi cei din Italia, decât fraţi în Hristos, fraţi în credinţă. Şi încă o dată fraţi, pentru că cei doi mari Sfinţi Apostoli ai creştinătăţii, Petru şi Pavel, doi fraţi, ne-au încreştinat şi pe noi, şi pe locuitorii din cetăţile Italiei. Iată câteva puncte comune numai de la începutul creştinismului pe pământ! Dumnezeu a iubit atât poporul român, cât şi poporul italian, trimiţând pe cei doi fraţi să le aducă cuvântul şi binecuvântarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Dacă avem elemente de credinţă comună, elemente de etnogeneză comună, înseamnă că ne-a rânduit Dumnezeu să mergem împreună pe cărarea Raiului. Faptul că acolo, prin vrednicia unor oameni de bună credinţă, s-a pus piatra de temelie a unei biserici, arată că Dumnezeu doreşte ca toţi oamenii, dintr-o parte sau alta a lumii, să călătorească împre-

ună pe cărarea Raiului, spre Împărăția lui Dumnezeu. În Rai toți vom fi egali în fața lui Dumnezeu și iubiți la fel. Dumnezeu nu iubește mai mult un popor decât pe altul. Dumnezeu nu iubește mai mult pe un drept decât pe un păcătos. Deși, în general, când vedem un om care a păcătuit mai mult, după cum ni se pare nouă, poate zicem: „De ce îl mai iubește pe acela Dumnezeu, de ce nu mă iubește numai pe mine, că eu merg de mai multe ori la biserică, fac mai multă milostenie?" Dumnezeu împarte iubirea Sa cu aceeași măsură. Vă aduceți aminte de povestea lui Cuza, cu ocaua mică? Să știți că Dumnezeu nu are oca mare și oca mică. Dumnezeu are o singură oca, un singur potir din care revarsă iubirea Sa pentru fiecare popor, pentru fiecare om în parte.

L.C.: Totuși, Înaltpreasfințite Părinte, oare nu poate părea cel puțin ciudat că într-o țară eminamente catolică, cum este cunoscută Italia, se construiesc biserici ortodoxe?

Î.P.S. Ioan: Poate să pară puțin deosebit faptul că într-o țară eminamente catolică se ridică o biserică ortodoxă. Lucrul în înțelegerea și în pacea lui Dumnezeu este mare! Am îndemnat atunci credincioșii prezenți să privească într-o grădină din apropiere, unde se aflau felurite flori ce încântau privirile. Am întrebat apoi cum ar arăta grădina aceea dacă ar fi în ea o singură floare sau un singur soi. Cu cât sunt mai multe și mai diferite flori, cu atât este o armonie mai plăcută ochilor noștri și lui Dumnezeu. De aceea, zic eu că acolo în vecinătatea celebrului de acum Torino, Biserica Ortodoxă, prin episcop și prin preotul de acolo, prin credincioșii ei, nu va face altceva decât să sădească o floare în grădina Italiei. Italia va fi mai frumoasă având încă o floare sădită în locul acela. De acolo se vor ridica rugăciuni către Dumnezeu atât pentru frații de la poalele Carpaților, cât și pentru întreg poporul din Italia, pentru cei

ce conduc comunităţile respective din punct de vedere administrativ. De la umbra acestei flori, asigurăm pe toţi că nu se va face altceva decât se vor înălţa rugăciuni pentru trebuinţele noastre, pentru pacea şi buna aşezare a întregii lumi.

L.C.: În general, ştim cu toţii, Înaltpreasfinţite Părinte, că aşezarea pietrei de temelie la o biserică, indiferent unde, într-un sat sau într-o mănăstire, este ceva deosebit. Dorim să cunoaştem mai multe în legătură cu acest fapt cu totul deosebit, vă rog!

Î.P.S. Ioan: Punerea pietrei de temelie este un moment important pentru o parohie. Cei care au fost atunci, lângă Torino, evident că nu au săpat în pământ, n-au turnat acolo beton sau pietre, dar, prin prezenţa lor, fiecare a dat mărturie că Hristos a înviat şi credinţa noastră este vie, iar la temelia acelei biserici, începând de atunci, stau rugăciunile preoţilor şi credinţa oamenilor. Dacă vă întreabă cineva prin ce s-a pus temelia unei biserici, să spuneţi că s-a pus prin credinţa fiecăruia dintre cei care am participat. Dar cum se va zidi această credinţă a noastră? Se va zidi oare numai cărămidă şi beton? Ar fi puţin. O biserică, fără să existe credinţă, nu se poate zidi. Cel mai important material din care este zidită o biserică este credinţa enoriaşilor şi credinţa credincioşilor care se roagă în ea. Dacă vă gândiţi, poate, la arhitectul, meşterul care va zidi o biserică frumoasă, eu vă spun că biserica va fi atât de mare şi atât de frumoasă cât de frumoase sunt inimile şi credinţa noastră. Deci, credinţă multă, iubire multă, şi va fi o frumuseţe de biserică în care să vină Dumnezeu, pentru că biserica, printre altele, este şi casă a lui Dumnezeu! În decursul timpului, în fiecare localitate, atât în regiunile Italiei, cât şi la noi, la poalele Carpaţilor, au fost multe biserici, unele care au străbătut secolele. Hristos, când vine într-o localitate, mai întâi bate la uşa

bisericii. În general, noi spunem că atunci când paraclisierul trage clopotul, a deschis ușa bisericii ca să poată veni preotul și ceilalți credincioși. Însă să știți că ușa fiecărei biserici nu este deschisă de paraclisier sau de preot, ci ușa fiecărei biserici este deschisă de Hristos.

L.C.: Foarte interesant și frumos! Motivația noastră este mai mare atunci când știm că mergem la biserică deoarece acolo ne așteaptă Hristos, prin urmare avem datoria de a nu ne lăsa așteptați.

Î.P.S. Ioan: Duminica, Hristos, când intră într-o comunitate, mai întâi merge la închisoare, bate la ușa închisorilor, apoi merge la spitale și cercetează pe cei bolnavi. Numai după aceea Hristos vine și deschide ușa bisericii, ca să intre preotul și credincioșii, cei care vin să se întâlnească cu El. Înaintea noastră, va ajunge Hristos la biserică. El ne așteaptă pe noi în biserică, nu noi Îl așteptăm pe El, așa cum credem câteodată.

În curtea bisericii ce se va zidi acolo, la care am pus piatra de temelie, am sfințit și o troiță, lângă care se va ridica, probabil, o capelă provizorie în care, duminică de duminică, să se facă rugăciuni ca să nu se oprească puterea harului lui Dumnezeu. Floarea aceea, cum am numit biserica, va fi închinată Sfintei Treimi-Dumnezeu și spre cinstirea unui mare pustnic, a unui mare stareț care a trăit la Mănăstirea Cernica și Căldărușani, Sfântul Cuvios Gheorghe. Deci hramul bisericii va fi un sfânt român canonizat recent, Sfântul Gheorghe de la Cernica, dar și Sfântul Proroc Ieremia – iată un arc foarte întins peste veacuri, între două personalități, una provenită din țara lui Israel și alta din țara de la Carpați. Pentru acea biserică am dus și eu o umilă donație, o bucată de piatră din Ghetsimani, de când am fost la Locurile Sfinte. Pe piatra aceea S-a rugat Hristos înainte de Patimile Sale. Pe piatra aceea a căzut o lacrimă a lui Hristos,

Fiul lui Dumnezeu, în acea seară de joi, când S-a rugat în Grădina Ghetsimani.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, cu ce impresii aţi venit atunci din Italia? Cum vi s-au părut românii care sunt acum acolo? Care credeţi că sunt relaţiile dintre românii aceştia şi italieni?

Î.P.S. Ioan: Am rămas impresionat de participarea credincioşilor români, dar şi de participarea comunităţilor locale, cărora le-au plăcut slujbele şi rugăciunile noastre desfăşurate sub ecoul Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, fiind perioada de după marea sărbătoare creştină. Din mila lui Dumnezeu, românii şi italienii au fost încreştinaţi de doi fraţi, Sfinţii Apostoli Petru şi Andrei. Acest lucru este un semn pentru comuniune, un semn pentru a trăi împreună. Mi s-a părut o atmosferă cât se poate de normală, cât se poate de firească. Mă bucur că biserica a cărei temelie am pus-o este încă o floare în spaţiul italian, o poartă spre Rai, unde românii să se roage în graiul şi în limba noastră românească!

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, ce este Raiul şi ce este iadul? Aceste cuvinte sunt prezente în numeroase creaţii literare populare şi culte, dar şi în vorbirea obişnuită a oamenilor. Diverse imagini ale Raiului şi ale iadului sunt pictate pe pereţii unor sfinte biserici. Am în vedere acum cunoscuta pictură exterioară a bisericii Sfintei Mănăstiri Voroneţ, mai precis Judecata de Apoi de pe peretele vestic.

Î.P.S. Ioan: Sunt poate cele mai grele întrebări care se pot adresa unui om şi, din nefericire, aceste cuvinte, Rai şi iad, au cam dispărut astăzi din limbajul nostru, chiar şi din limbajul credincioşilor, al acelora care, în dangăt de clopot, se îndreaptă spre biserică. Aceasta pentru că orientarea noastră, a omului de astăzi, este mai mult pe orizontală şi nu mai avem în vedere *privirea aceea în sus*, aşa cum l-a creat Dumnezeu pe om. După

mai multe expresii pe care le găsim în *Sfânta Scriptură*, Raiul l-am putea defini ca sânul lui Avraam, acolo unde avem mărturie dintr-o parabolă rostită de Mântuitorul nostru cu bogatul nemilostiv și cu săracul Lazăr. Aceasta ne arată unde este odihna celor care Îl iubesc pe Dumnezeu, celor care își duc crucea în viața aceasta, în sânul lui Avraam, deci avem un loc în lumea creației lui Dumnezeu, unde este bine.

Eu aș putea spune că, după a mea părere, Raiul este locul necuvintelor omenești sau aș mai putea spune că Raiul este locul negrăirii omenești, pentru că aici se trăiește în comuniune cu Sfânta Treime-Dumnezeu, este locul trăirii plenare în iubirea nemărginită a Sfintei Treimi-Dumnezeu.

Știm că Sfântul Apostol Pavel a fost răpit în al treilea cer, despre care nu a lăsat nimic scris, deși ar fi fost unul din martori, cel care ar fi putut să descrie cel mai bine ce a văzut acolo, dar nu ne lasă în nici o epistolă cum a fost în întâiul, în al doilea sau în al treilea cer în care a ajuns.

Putem deduce că, din punct de vedere al limbajului tehnic, nu a găsit un corespondent pentru ceea ce a văzut acolo, nici în limba ebraică, limba mamei sale, nici în limba culturii sale universale, greaca, pe care o stăpânea foarte bine. N-a putut să spună că a văzut ceva care semăna cu Munții Taurus, la poalele cărora s-a născut el, sau ceva care seamănă cu Muntele Sionului.

Atât de mare este diferența între ceea ce este trăirea în Rai, în locul unde nu mai există nici umbră de păcat, nici intenție de cădere; cum spuneam mai înainte, cred că este locul necuvintelor, al negrăirii și al trăirii plenare în comuniune cu Sfânta Treime-Dumnezeu.

Mă gândesc că poate, la vreun ceas de taină, Sfântul Apostol Pavel să-i fi spus ucenicului său câte ceva doar din ce a putut să vadă ca în timpul unui fulger și poate că-i va fi spus ceva despre lumea aceasta a îngerilor, a puterilor, a lumii duhovnicești de

acolo. Asta mă gândesc că ar putea fi poate o scânteie din ceea ce este întru bucuria Raiului, în sânul lui Avraam.

Nu putem să acuzăm Duhul lui Dumnezeu că nu ne-a dat mai multă revelație, că nu ne-a făcut mai multă descoperire despre locul acesta. Cred că doar ne-a spus ici-colo, în *Sfânta Scriptură*, cuvinte pentru a ne stârni totuși dorul de Rai, dorul de părtășire și comuniune cu Dumnezeu. Prin limbă omenească nu poate fi definit, în plenitudinea sa, acest spațiu al iubirii depline a lui Dumnezeu.

Dumnezeu Își iubește toată creația, tot universul, tot ceea ce a plăsmuit dintru începuturi, dar undeva este izvorul păcii, iubirii și al nepăcătuirii – acesta este Raiul.

L.C.: Ați vorbit, Înaltpreasfințite, numai despre Rai. Iadul este opusul?

Î.P.S. Ioan: Într-adevăr! Și în iad limba omenească este mută, totuși și aici avem câteva remarci, eu zic suficiente, în *Sfânta Scriptură*, de a ne păzi să ajungem acolo. Cum spuneam și mai înainte, este păcat că din limbajul nostru de astăzi lipsesc, chiar și din limbajul curent, liturgic, al preoților cuvântători de Dumnezeu, predicatori ai cuvântului lui Dumnezeu, din fața Sfântului Altar, care se feresc să mai folosească aceste cuvinte, nesocotindu-le la modă în contextul contemporan. Vai!... Le spun tuturor: nu vă lăsați amăgiți de vânturile care au bătut, până ieri, peste crestele Carpaților, unde ni se oferea doar o viață în colectiv, și nu viața în Hristos! Totuși le-aș spune creștinilor că avem, în Sfânta Scriptură, denumirea iadului *Șeol*, ca locuință a morților, adică a locului petrecerii sufletelor în așteptarea Învierii. Despre acest Șeol găsim însemnări în Vechiul Testament. Aici, în acest iad, a coborât Hristos, unde l-a găsit pe cel pe care l-a plăsmuit în mod cu totul special, pe om, pe primul om, pe Adam, pe Eva și pe toți cei care au păcă-

tuit, până la Hristos, i-a găsit acolo, în latura iadului, rupând lanțurile porților cu care erau ferecați.

Despre Gheena, avem însemnări în contextul Noului Testament. Gheena este locul pedepsei eshatologice, după Înviere, după Judecata de obște. Cuvântul Gheena este un cuvânt compus, preluat, și în graiul nostru românesc, din limba greacă, un cuvânt ce provine din limba ebraică, compus din trei cuvinte: *ghe-en-ion*, adică valea cu gunoaie (a gunoaielor), un loc care se află în partea de sud, spre vest, ca să zic așa, a Ierusalimului, unde s-au adus, din nefericire, în decursul istoriei, jertfe umane, respectiv copiii care erau jertfiți idolilor Moloh și Baal. Locul acela există și acum – eu când trăiam acolo, l-am văzut – încă se mai aruncau, în locul acela, pe valea aceea, gunoaiele cetății, ale orașului Ierusalim. De aici și vederea aceasta atât de tristă și de sumbră pe care au văzut-o părinții și scriitorii bisericești, acolo unde erau hoituri în care viermele era neadormit, și au găsit o formă de comparație. Dar Hristos ne mai spune, în alte contexte, despre iad, că este locul unde este plângerea și scrâșnirea dinților.

Iată între ce se mișcă omul în viața aceasta: ori călătorim spre locul neîntinatei vieți veșnice și a iubirii plenare în Sfânta Treime-Dumnezeu, ori călătorim spre Gheena, spre locul pedepsei veșnice, unde vorbim și unde se vorbește mereu despre focul acela care, bineînțeles, arde. Focul acela să nu creadă cineva că este un foc făcut cu nu știu ce hidrocarburi de pe pământ! Au mai fost alți gânditori ai lumii creștine care definesc iadul ca locul unde nu se mai poate iubi. Nu cred că este mai mare durere în sufletul unui om decât atunci când nu mai poate iubi cu adevărat.

M-aș adresa iubitei mame creștine și i-aș spune: dacă nu ți-ai iubit, într-o zi, fiul sau fiica, și ai văzut cât de răscolită este inima și cât freamătă sufletul tău, înseamnă că ai făcut o experiență, măcar o clipă trecătoare, din trăirea iadului. Când nu mai

poţi să-ţi iubeşti fiii, când nu mai poţi să-ţi iubeşti aproapele, când nu mai poţi iubi pe Dumnezeu şi tot ceea ce te înconjoară, de la firul de iarbă şi până la floarea de cireş, înseamnă că experiezi, încă din viaţa aceasta, iadul, eşti în pridvorul lui. Aşa cum trăind în Hristos, iubind aproapele, iubind floarea de măr şi de cireş şi pe aproapele tău, te afli în pridvorul Raiului, te afli în biserica întemeiată de Hristos, pe crucea Golgotei.

Treceţi-i şi pe părinţii dumneavoastră în calendarul sfânt al neamului!

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, în fiecare an, hramul Catedralei Episcopale din Miercurea-Ciuc, Sfântul Ierarh Nicolae este sărbătorit aşa cum se cuvine. Întotdeauna aveţi un folositor cuvânt de învăţătură ascultat cu mare interes de mulţimea credincioşilor prezenţi.

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu, că în fiecare zi de 6 decembrie ne cheamă pe toţi să ajungem în Mira Lichiei, în Biserica Sfântului Nicolae! Dumnezeu a ascultat rugăciunile Sfântului Ierarh Nicolae care a zis: „Doamne lasă-I pe fiii Tăi să treacă pragul bisericii în care am slujit eu, din Mira Lichiei!" Se va fi gândit Sfântul Nicolae ca măcar zece-douăzeci de credincioşi să treacă pragul bisericii unde a slujit el. Dar Dumnezeu, Care iubeşte pe sfinţi, nu i-a trimis doar câţiva credincioşi, ci mii, sute de mii, milioane de credincioşi care păşesc pragul sfintelor noastre biserici cu credinţă şi cu dragoste, cu iubire de Dumnezeu şi de cinstire a Sfântului Nicolae. Prin toţi aceştia, Dumnezeu i-a făcut bucurie marelui Ierarh Nicolae să se împărtăşească cu ei din harul Duhului Sfânt. De ziua Sfântului, pe toţi, pe milioane de credincioşi iubitori de Dumnezeu şi cinstitori de sfinţi, ne-a încredinţat Dumnezeu

Sfântului Nicolae. Și i-a spus: „Părinte, predică tu, spune-le tu cuvânt de folos, ca să ajungă și ei în Împărăția bucuriei Raiului, unde ești tu!" Așadar în ziua hramului de la catedrala noastră episcopală și de la toate sfintele noastre biserici, ne spune cuvânt de folos Sfântul Ierarh Nicolae.

L.C.: Desigur că, într-o asemenea zi binecuvântată, fiecare credincios are în minte sau se gândește la viața Sfântului Nicolae.

Î.P.S. Ioan: Din viața Sfântului Nicolae aflăm că s-a născut pe la anul 270, deci avem date concrete, nu de poveste. Aflăm din scrierile sfinte că părinții săi se numeau Teofan și Nona, cinstitori și iubitori-temători de Dumnezeu. Aflăm că a avut un unchi care era episcop și care l-a hirotonit și pe el preot. Iată că mai aflăm din documentele istorice creștine și alte elemente din viața sa, care toate au fost pilduitoare. Astfel și prin viața lui Sfântul Nicolae predică. El astăzi predică la milioane de oameni. Imaginați-vă câți oameni sunt pe planeta noastră și îl serbează pe Sfântul Nicolae!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ce prăznuim de ziua unui sfânt? Respectiv, ce anume prăznuim de ziua Sfântului Nicolae?

Î.P.S. Ioan: De ziua sfinților prăznuim trecerea lor în Împărăția lui Dumnezeu. Sfântul Nicolae, într-o zi de 6 decembrie, a făcut primul pas în Rai. Deci în această zi prăznuim primul pas în Rai făcut de Sfântul Nicolae. Când a fost vremea aceea? După unele izvoare istoriografice, în ziua de 6 decembrie 2011 s-au împlinit 1670 de ani de când Sfântul Nicolae a trecut pragul Raiului.

La majoritatea sfinților, la care se cunoaște data trecerii lor la Domnul, acea ict se sărbătorește ca nașterea lor de sus, nașterea lor în Împărăția Raiului, a bucuriei lui Dumnezeu. Nu veți vedea nici un sfânt pomenit, în calendarele și în slujbele noastre bisericești, în ziua lui de naștere pe pământ. Credincioșii

ortodocşi pomenesc pe cei dragi care au trecut marea punte dintre pământ şi veșnicie la patruzeci de zile, la trei luni, la șase luni, la nouă luni, la un an, apoi din an în an. Așa cum Biserica și Părinții ei dintru vechime au rânduit pomenirea Sfântului Nicolae în ziua de 6 decembrie, când se ştie că a plecat la Domnul, tot aşa să nu uităm noi, cei de azi, ziua când au trecut la Domnul părinții noștri, soțul sau soția, câteodată înlăcrimați și copiii... de aceea să-I pomenim şi ictu măcar din an în an.

De la anul 341, când a trecut Sfântul Nicolae la Domnul, în Împărăția bucuriei Raiului Său, credeți că de atunci n-a mai fost nici un sfânt pe pământul acesta? Oare numai pe Sfântul Nicolae îl pomenim? Sunt atâția sfinți canonizați pe care îi știm şi îi cinstim. Dar vă întreb și răspundeți-vă înlăuntrul sufletului: chiar dacă mama ta, chiar dacă tatăl tău n-au fost canonizați și n-au fost puşi în calendar, oare nu îți aduci aminte ce ict sfântă ai avut? Ea nu merită oare să fie pomenită de către tine, de către familia ta o ict pe an, în timp ce a fost ict către Cerul cel de Sus? De aceea să extindem această sfințire de la sfinți spre părinții noștri, care mulți, mulți dintre ei au fost sfinți. Credeți dumneavoastră că de nu v-ați născut dintr-o ict binecuvântată de Dumnezeu și un tată care v-a dat prima bucată de pâine din sudoarea frunții lui și de nu v-ar fi transmis credința strămoșească în Sfânta Treime Dumnezeu, credeți că ați fi fost prezenți, la fiecare sărbătoare, în sfintele noastre biserici?

L.C.: Astăzi, ca întotdeauna, este foarte importantă educația primită în familie. Exemplul dat de părinți își pune amprenta asupra copiilor pentru toată viața.

Î.P.S. Ioan: Prin urmare, îi îndemn pe credincioşi să-şi pună părinții în calendarul inimii lor, îi îndemn să meargă la ei la mormânt, să le aprindă o lumânare, să le sărute crucea. Îi rog să le dea o sfântă sărutare, că mulți, mulți dintre ei sunt întru

bucuria Cerului, iar dacă unii au mai scăpătat, oricum mângâiere mare le faceți când mergeți la mormânt și le veți săruta crucea bătută, de ani de zile, de ploi și de vânt! Îmbrățișați crucea părinților și atunci îi îmbrățișați ictu! Oare nu vă e dor de mama, oare nu plângeți când necazurile vin unele după altele? Câte mame n-am văzut plângând și pomenindu-și în clipa aceea mama: „Mamă, unde ești? Ajută-mă, că sunt la mare necaz!" De aceea pe lângă calendarul nostru ortodox, limitat și el ca spațiu tipografic, rog pe fiecare creștin ortodox să-și facă un calendar al familiei prin care să-și pomenească pe cei dragi adormiți! Ați văzut cum instituția Armatei împreună cu Biserica, după Primul Război Mondial, au socotit ca la ziua Înălțării Domnului să se pomenească toți ostașii români căzuți pe câmpurile de bătaie. Pe mulți dintre ei, tineri feciori, n-avea cine să-i pomenească și atunci i-a luat la sânul ei Maica Biserică pe toți aceia care s-au jertfit pentru noi și pentru țară. Tot așa vedeți că la fiecare Sfântă Liturghie citim pomelnicul, adus de credincioși, al celor vii și al celor morți. În ziua de 6 decembrie îl pomenim și îl cinstim pe Sfântul Ierarh Nicolae care mult bine și multă lumină a făcut în jurul lui. Sfântul Nicolae ne spune de ziua hramului: „Mă bucur că ați venit astăzi la mine!", dar va spune și: „Pomeniți-vă și mâine și în celelalte zile, pomeniți-vă și părinții pe care i-ați avut!" M-aș bucura să aud și să văd că veți pune acolo în calendar, când veți așeza calendarul pe perete, în fiecare an, după ce-l primiți, veți pune niște semne: la această dată mi-a murit mama, la această dată mi-a murit fratele sau sora, și să-i pomeniți odată cu sfinții consacrați deja și canonizați de biserica noastră. Treceți-i și pe părinții dumneavoastră în calendarul sfânt al neamului!

Dumnezeule al Sfântului Dimitrie, păzește țara noastră, ajută familiile noastre, ajută pe copiii și pe bătrânii noștri!

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, într-o minunată zi de toamnă și de sărbătoare a anului 2013 ați fost în localitatea Mărcuș, jud. Covasna. Motivul principal: sărbătoarea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Izvorâtorul de Mir, ocrotitorul bisericii satului Mărcuș, dar și slujba arhierească și resfințirea bisericii, care, în forma actuală, a fost construită în anul 1864, iar de curând pictura a fost restaurată. Atunci, în cuvântul de învățătură, ați vorbit despre Sfântul Dimitrie. Înaltpreasfințite Părinte, prin ce s-a evidențiat în mod deosebit acest mare Sfânt Dimitrie?

Î.P.S. Ioan: Sfântul Dimitrie Izvorâtorul de Mir, după cum bine știți, a fost ostaș, a fost un om care a purtat platoșă, zale şi sabie. Dar el a purtat două săbii, una de fier, de ostaș, iar în cealaltă mână a ținut o altă sabie, și anume sfânta cruce, adică credința în Hristos, Fiul lui Dumnezeu Întrupat și Înviat pentru noi și pentru a noastră mântuire.

L.C.: Despre familia Sfântului Dimitrie se cunosc multe date concrete? În Acatistul Sfântului Dimitrie se spune minunat că Marele Mucenic Dimitrie este „ostașul cel adevărat al lui Hristos, care s-a arătat Bisericii ca un soare și mare apărător credincioșilor".

Î.P.S. Ioan: Sfântul Dimitrie se trăgea dintr-o familie de oameni nobili. Tatăl lui era guvernatorul cetății Tesalonicului şi, după moartea tatălui său, împăratul de la Roma a găsit de cuviință să-i încredințeze lui, mai departe, ocârmuirea cetății Tesalonicului, una dintre cele mai înfloritoare cetăți din lumea antică.

L.C.: Desigur, o funcție foarte importantă care, ca să zic așa, nu este de lepădat!

Î.P.S. Ioan: Dar pentru credința în Dumnezeu cel adevărat, Sfântul Dimitrie a lăsat la o parte tronul, puterea lumească și s-a umplut de putere dumnezeiască, de harul lui Dumnezeu. Atunci când împăratul Maximilian biruise pe sciți, adică pe cei care trăiau și în părțile noastre – în vremea aceea Sciția Minor –, a vrut să aducă cinste idolilor. Sfântul Dimitrie a refuzat și, drept urmare, a fost aruncat în temniță. Deși era un ostaș de frunte, împăratul, văzând că nu adoptă credința sa păgână, l-a trimis în temniță. I-ar fi fost ușor Sfântului Dimitrie să se lepede de credința în Hristos, ca să-și mențină poziția socială înaltă în care se afla, dar a spus că această funcție este trecătoare și, decât să fie în slujba unui împărat păgân, mai bine să rămână în veșnicie, în slujba Împăratului Ceresc a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iată cât de profundă a fost gândirea acestui sfânt!

L.C.: În predica rostită la hramul bisericii din satul Mărcuș, ați vorbit, Înaltpreasfințite Părinte, și despre credincioșii care vin la biserică.

Î.P.S. Ioan: Vedeți, unii spun că la biserică nu se duc decât oameni săraci, oameni cu puțină carte ș.a. Am spus că nu este așa. Lucru este dovedit că atunci în biserica din Mărcuș erau și primarul, și un deputat, și comandantul poliției din zonă, și comandantul jandarmeriei – niște oameni care au și ei, conform misiunii lor, o armă a funcției pe care o îndeplinesc, dar au și arma crucii, și a credinței, și a mângâierii, și a facerii de bine. Iată, deci, cu cât discernământ a ales, într-un moment de cumpănă al vieții sale, tânărul comandant de oști Sfântul Dimitrie!

L.C.: Foarte interesant este modul cum Înaltpreasfinția Voastră ați accentuat fapta care l-a determinat pe împăratul Maximilian să ordone uciderea Sfântului Dimitrie, acea picătură care a umplut cupa de mânie a împăratului.

Î.P.S. Ioan: Auzind împăratul că Sfântul Dimitrie este creştin şi nu vrea să jertfească idolilor, l-a trimis în temniţă. Dar un om trimis în temniţă mai are încă şanse de viaţă. Nu l-a condamnat la moarte, l-a trimis în temniţă, aşteptând, cugetând că poate se va răzgândi, pentru că nici împăratul, în străfundul inimii lui, nu voia să-l piardă, nu voia să-l ucidă pentru că era renumit în oştirea lui, în profesia lui de om de armă. Avea o reputaţie deosebită, la fel ca tatăl său. Era o familie recunoscută în întreg imperiul.

Însă un tânăr cu numele Nestor, văzând pe un luptător din armata împăratului, pe nume Lie, că ucidea creştini cu multă râvnă, s-a dus în temniţă la Sfântul Dimitrie şi i-a spus că este un ostaş al împăratului foarte râvnitor în a ucide pe fraţii creştini. L-a rugat: „Dă-mi binecuvântare să mă duc să cer împăratului să mă lupt eu cu omul acela!" Atunci Sfântul Dimitrie l-a binecuvântat şi i-a spus: „Mergi cu Hristos!" Nestor a mers şi a cerut împăratului să se lupte cu cel mai puternic dintre oştenii lui.

Acest tânăr Nestor nu era atât de puternic în forţă fizică precum celălalt, dar, având binecuvântarea Sfântului, s-a luptat cu el. Când a ajuns Sfântul Nestor în faţa acelui luptător, a strigat cu voce tare de s-a auzit pe toată arena aceea: „Dumnezeul lui Dimitrie, ajută-mi!" Cuvintele acestea au fost auzite de toată mulţimea şi de împărat. A pornit lupta şi l-a ucis pe soldatul împăratului. Când împăratul s-a văzut învins, a dat poruncă să fie ucis în temniţă Sfântul Dimitrie, iar acestui tânăr Nestor, care a luptat cu ostaşul, i s-a tăiat capul.

L.C.: Cuvintele rostite cu voce puternică reprezintă un adevărat mesaj.

Î.P.S. Ioan: Da, *Dumnezeul lui Dimitrie, ajută-mi!* Acesta este mesajul pe care vreau să-l accentuez. Dacă nu vă puteţi ruga mult, măcar ziceţi din adâncul inimii: „Dumnezeul Sfântului Dimitrie, ajută-mi! Dumnezeul Sfântului Dimitrie, aju-

tă-ne și pe noi! Dumnezeul Sfântului Dimitrie, păzește țara noastră, ajută familiile noastre, ajută pe copiii și pe bătrânii noștri!" Ar fi lungă rugăciunea aceasta? N-ar fi lungă. De aceea vă îndemn să ziceți cu mare curaj, dimineața, când vedeți zorii zilei: „Dumnezeul Sfântului Dimitrie, ajută-mi!" Veți vedea că vă va ajuta Dumnezeu în viața aceasta. Sunt convins că tuturor, care ne rugăm așa, ne va ajuta Dumnezeul Sfântului Dimitrie să pășim pe mai departe pe cărarea Raiului, până la Împăratul Ceresc, Mântuitorul nostru. Dumnezeul Sfântului Dimitrie să vă ajute pe toți!

Andrei Șaguna, cel ce avea să ridice fruntea valahului umilit din munți

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, de multe ori vorbiți despre un sfânt român de curând canonizat, Andrei Șaguna, numindu-l „Părintele românilor din Carpați". Chipul lui apare pictat în ctitoriile mănăstirești din Episcopia Covasnei și Harghitei. Vă rog să ne vorbiți despre activitatea Mitropolitului și Sfântului Andrei Șaguna, în special, legată de meleagurile pe care le păstoriți.

Î.P.S. Ioan: Întorcându-mă de la ședința Sfântului Sinod din iulie 2011, după fericitul moment, din Dealul Patriarhiei, al canonizării Mitropolitului Andrei Șaguna, m-am oprit la Mănăstirea Schimbarea la Față de la Sita Buzăului, în care atunci se efectua pictura în frescă. Le-am dus vestea cea bună maicilor din această mănăstire și l-am rugat pe pictor să facă prima scenă cu Sfântul Andrei Șaguna.

Luminatul ierarh Andrei Șaguna – numit chiar de contemporanii săi un „Mesia al Transilvaniei" – nu i-a uitat în activitatea sa nici pe românii de pe meleagurile noastre, ale Covas-

nei și Harghitei. Una dintre prioritățile sale pastoral-misionare a fost și sprijinirea greu încercaților săi credincioși, în decursul istoriei, din fostele scaune secuiești. Aici, mai mult ca în oricare parte a Transilvaniei, credința ortodoxă și graiul românesc au fost supuse unui aspru proces de deznaționalizare. Dar românii au rezistat și l-au așteptat sute de ani pe Andrei Șaguna, cel ce avea să ridice fruntea valahului umilit din munți. Așteptau vestea cea bună a ridicării lor și a credinței la loc de cinste în spațiul românesc transilvan.

L.C.: Desigur, sunt documente care atestă preocuparea Mitropolitului Andrei Șaguna pentru menținerea credinței ortodoxe în sud-estul Transilvaniei.

Î.P.S. Ioan: Într-o circulară din anul 1870, care se păstrează la Arhivele Naționale din Covasna, provenită de la parohia Cernat, Mitropolitul Șaguna scria: „Știm cu toții, iubiților, în ce împrejurări critice au trăit confrații noștri din ținutul secuimii și trăiesc încă și până în ziua de astăzi. Cu toții simțim dăunătoarele urme ce le-au lăsat influențele timpului de mai înainte asupra creștinilor noștri din secuime. Nicăieri nu sunt atât de amenințate naționalitatea și confesiunea noastră ca acolo. Să prevenim deci, iubiților, pericolul acesta ce ne amenință cu pierderea unui membru însemnat din trupul bisericii și națiunii noastre, dând bucuroși filerul nostru fraților care doresc înaintarea bisericii și școlii lor, dar le lipsesc mijloacele!" Citind acest mesaj, ai putea spune că a fost scris ieri de un mitropolit al Ardealului. Iată un Șaguna prezent și azi în Mitropolia Ardealului! El n-a murit, ci a rămas printre noi să ne mângâie și astăzi. După un 1848 – când în Ardeal a vărsat mult sânge și a lăsat multe răni – Dumnezeu Și-a trimis omul providențial care să mângâie și să lege acele răni. Dangătul clopotelor din 1848 a trezit Europa. A început un nou veac în cultura și civilizația europeană. Unde eram noi româ-

nii? „Vai!", a constatat Şaguna. El trebuia să ridice o Biserică şi un popor umilit şi îngenuncheat în decursul istoriei, la demnitatea de naţiune europeană egală în drepturi cu toate popoarele. O mitropolie desfiinţată, un popor majoritar românesc, în Transilvania, nesocotit şi umilit – acestea i-au fost darurile Transilvaniei când a venit Şaguna ca vlădică.

Nu era timp de pierdut, căci li se pregătea românilor din Ardeal un nou jug, acela al dualismului austro-ungar. Până la acel moment, Şaguna trebuia să întărească Biserica Ortodoxă din Transilvania, ca să facă faţă noilor încercări ce vor veni peste ea. Andrei Şaguna a acţionat pe multiple planuri pentru ridicarea naţiei române din Ardeal. A întărit Mitropolia Ardealului, încât aceasta a fost singura instituţie românească recunoscută de autorităţile austro-ungare şi prin care au venit spre români toate actele şi legiuirile de la Înalta Curte de la Viena. A fost partenerul de dialog al Curţii Imperiale cu naţia română şi cu credincioşii români ortodocşi. Prioritară a fost, pentru Mitropolitul Andrei Şaguna, întărirea credinţei ortodoxe la români. Ne aflam în a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi poate că erau multe comunităţi unde încă nu ajunsese cuvântul viu al lui Hristos, unde nu se afla nici o *Biblie* după aproape două milenii de creştinism. Doamne, cât timp Ţi-a trebuit să ajungi în *Scriptură* şi în casa valahului! A trebuit să-l trimiţi pe Şaguna ca înaintemergător şi apoi să-Ţi ducă divinele cuvinte şi în ultimul sat din Carpaţi. Şaguna a fost luceafărul transilvan care a luminat naţia română din această parte de ţară.

L.C.: Desigur, Înaltpreasfinţite Părinte, există multe date concrete despre bogata activitate a Mitropolitului Andrei Şaguna pe meleagurile actuale ale Episcopiei Covasnei şi Harghitei.

Î.P.S. Ioan: Activitatea Mitropolitului Şaguna nu a fost uşoară. Uneori a fost înţeles greu chiar de unii protopopi şi pre-

oți, pe care – prin diferite circulare – încerca să-i urce în noua corabie a timpului. Lumea se îndrepta spre un nou tărâm de cultură și civilizație. Constatând că aici, în munți, lipseau preoți și mai ales preoți cu carte, s-a îngrijit să-i formeze și apoi să-i trimită spre luminarea și păstorirea poporului român ortodox pe calea mântuirii. Mitropolitul Andrei Şaguna a acordat o atenție deosebită românilor din zona de sud-est a Transilvaniei, promovând un spirit de solidaritate a tuturor românilor ardeleni cu aceştia, ridicându-le și lor demnitatea ca pe a celorlalți frați români din Ardeal. Aceleași programe bisericești, sociale și culturale au fost implementate și aici; s-au zidit biserici, școli confesionale și a pătruns până în ultimul sat publicația „Telegraful român", prin care s-a realizat, în decursul timpului, unitatea de credință și de conștiință națională românească. Prin „Telegraful român" a grăit Dumnezeu românilor din Transilvania, a grăit Şaguna și au grăit străluciții dascăli – fii ai acestui neam – către confrații lor români. În Protopopiatul Treiscaune, în timpul lui Şaguna, s-au construit mai multe biserici. Amintim bisericile din Întorsura Buzăului (1848), Hăghig (1854), Sita Buzăului (1862), Mărcuş (1864), Aita Mare (1866), Ojdula (1868), Cernat (1872), Sfântul Gheorghe (1872). Binecuvântat să fie Dumnezeu, că acestea au rezistat în decursul timpului, iar astăzi, preoții și credincioșii se roagă în ele, aducând slavă și mulţumire lui Dumnezeu, pomenind și pe ctitorii lor, printre care și pe Mitropolitul Andrei Şaguna, care a devenit rugător către Dumnezeu pentru toți fiii binecuvântatului Ardeal!

L.C.: Acum ați ajuns Înaltpreasfinția Voastră pe aceste meleaguri transilvane, după un nou 1948, și ați început a înălța biserici și mănăstiri, cum făcea odinioară și Andrei Şaguna.

Î.P.S. Ioan: Să-l rugăm, spunând: Sfinte Andrei, roagă-te și pentru noi, fiii tăi duhovnicești din Carpați!

Cuvinte din pridvorul veșniciei

Omul bătrân este o floare din primăvara veșniciei

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, la începutul lunii mai 2011, ați participat, în Italia, la Roma, la Conferința Internațională cu titlul „Săracii sunt comoara prețioasă a Bisericii – Ortodocșii și Catolicii pe drumul carității". Știu că evenimentul a fost organizat de Comunitatea Sant Egidio, Italia, reunind reprezentanți ai Bisericilor din întreaga lume. Înaltpreasfinția Voastră, în calitate de reprezentant al Patriarhiei Române, ați susținut conferința intitulată „Părinții Bisericii și persoanele în vârstă". Mottoul ales, cuvintele Sfântului Ioan Hrisostom, „Sufletul se întărește la bătrânețe!", deosebit de sugestiv și interesant, este în concordanță cu bogatul conținut al conferinței. Vă rog să ne explicați care a fost punctul de plecare, în general, de ce v-ați oprit la această temă.

Î.P.S. Ioan: În acea conferință am pornit de la constatarea că majoritatea dicționarelor îl definesc pe omul bătrân doar în relația sa personală cu timpul și cu funcțiile sale biologice. *Sfânta Scriptură* și scrierile patristice însă îl definesc și îl pun în lumină pe omul bătrân în relația sa personală cu Dumnezeu – Creatorul său. Pentru noi, creștinii, bătrânețea nu înseamnă primii

pași spre mormânt, ci primii pași spre veșnicie. Omul bătrân este o floare din primăvara veșniciei. Prin venirea Sa în lume, Hristos îl eliberează pe om de sub povara timpului; ***anii*** nu mai sunt o povară (o greutate), ei sunt binecuvântarea lui Dumnezeu pentru om. Timpul încă mai curge, însă, după Învierea Domnului, viața omului trece prin poarta timpului în eternitate. Oare Dumnezeu i-a pregătit omului în Univers un muzeu de antropologie? Nu, ci locul lui rămâne în Raiul bucuriei lui Dumnezeu! Va fi, oare, eternitatea plină de bătrâni în suferință? Nu, căci suferința și jertfa nasc viață plină de har! Hristos n-a intrat în Rai cu cununa de spini pe cap și purtându-Și crucea, ci a intrat încununat de glorie. Așa va intra orice creștin, dacă și-a purtat în această viață cununa de spini și crucea.

În Ieșirea, la capitolul 20, versetul 12, aflăm că Dumnezeu îi dă lui Moise – și prin el nouă – porunca a cincea, zicând: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești mulți ani pe pământul pe care Domnul Dumnezeu ți-l va da ție.* Este o poruncă cu o făgăduință. Dumnezeu pune bazele relației dintre copii și părinți, dintre tineri și bătrâni; ne arată care să fie raportul dintre cele două categorii de temporalitate umană, anume: *cinstea*.

Și Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă, zicând: *Dați deci tuturor cele ce sunteți datori (...) celui cu cinstea, cinste* (Rom. 13, 7). Dacă în Vechiul Testament se vorbește de cinstire, în Noul Testament accentul se pune pe *iubire*.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, să explicați amănunțit de ce, în Noul Testament, accentul se pune pe iubire, iar nu în aceeași măsură și pe cinstire. Până acum credeam că cele două concepte este necesar să fie mereu împreună sau gândite în strânsă legătură unul cu celălalt.

Î.P.S. Ioan: Hristos – Iubirea întrupată – prin Jertfă, trece dincolo de frontierele cinstirii, în patria iubirii, în Biserica Sa,

încât ajunge pe culmile iubirii, şi anume la iubirea de vrăjmași. Hristos, pe Cruce, nu le-a lăsat testament Apostolilor să-I răzbune rănile, ci să-i iubească și pe cei ce L-au răstignit. Ești liber, omule, să iubești sau să urăşti; iubirea şi ura sunt cele două alternative fundamentale ale omului. Iubind, vei birui; urând, vei fi înfrânt. Aşa vei dobândi, prin a ta stăruință, eternitatea bucuriei sau eternitatea durerii.

Cinstirea omului bătrân, această virtute, a sădit-o Dumnezeu în ființa omului. Chiar din preistoria primelor comunități umane vedem lucrul acesta; cu atât mai mult în lumea creștină, unde ştim şi credem că nu mormântul este ultima speranță şi destinație a omului. La toate popoarele s-a găsit, în a lor istorie, cultură și civilizație „un sfat al bătrânilor", „un sfat al înțelepților". Această instituție activa şi acolo unde nu se inventase încă scrisul. Iată, deci, unul din darurile fundamentale ale omului bătrân: înțelepciunea care se dobândește cu vârsta! Sfântul Apostol şi Evanghelist Luca ne spune: *Şi Iisus sporea cu înțelepciunea şi cu vârsta şi cu harul, la Dumnezeu şi la oameni* (Lc. 2, 52). Iată, deci, o motivație biblică pentru a acorda respectul nostru celor ce *sporesc cu vârsta şi cu înțelepciunea*, adică părinților şi bătrânilor noştri iubiți!

În Biserica primară, bătrânii şi văduvele se bucurau de o cinstire deosebită. Această atitudine față de bătrâni o găsim apoi şi în lumea monahală, când bătrânul monah devine *avă* pentru un ucenic sau pentru o întreagă obște (comunitate) monahală. Bătrânii reprezintă tezaurul tradiției monahale şi transmit prin viu grai, prin convorbiri duhovnicești, atât tradiția monastică, cât şi acele cuvinte de folos duhovnicesc. Ei ştiau *Psaltirea* pe de rost, capitole întregi din *Biblie*, astfel încât, asemenea unei păsări ce-şi hrăneşte puii în cuibul ei, își hrăneau duhovnicește ucenicii din mănăstire sau din peşterile unde erau retraşi departe de lume. Putem spune că *un avă era o Biblie vie*, un om plin

de înţelepciune, un om care a dobândit har peste har. Duhovnicul mănăstirii era sinonim cu *bătrânul*; din sfatul lui nu se ieşea. Duhovnicul leagă şi dezleagă păcatele ucenicului, şi tot el este cel care dă medicamentul necesar vindecării celui căzut.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, vorbiţi atât de frumos despre bătrânii din lumea monahală sau de cei care au trăit odinioară, dar unde este locul bătrânilor în societatea contemporană? Ce reprezintă ei astăzi?

Î.P.S. Ioan: Locul bătrânilor de azi? Pentru unii – la azil; pentru alţii – abandonaţi pe străzi sau în alte locuri publice. Ce fac ei acolo? Cerşesc iubire şi milă. Cine sunt şi ce reprezintă aceşti bătrâni? Ei sunt suma inteligenţei şi înţelepciunii la acel moment al societăţii umane. Bibliotecile de pe această planetă au adunat în ele miliarde de volume de ştiinţă, cultură şi spiritualitate, dar aceşti bătrâni, pe lângă valorile civilizaţiei umane, poartă în ei şi darul lui Dumnezeu – *viaţa.* Litera este moartă, cuvântul este viu, căci *credinţa vine din auzite* (Rom. 10, 17). Ce nu poartă în ea o carte şi poartă un bătrân este iubirea de Dumnezeu şi de semeni.

L.C.: Mi se pare foarte interesantă această alăturare, şi totuşi câtă deosebire între o carte şi un bătrân! Într-adevăr, o carte nu are suflet. Noi iubim o carte anume sau cartea în general, dar ea ne iubeşte?

Î.P.S. Ioan: O carte nu te poate iubi, însă un bătrân te iubeşte şi te învaţă din experienţa vieţii sale; te poartă de mic în braţele sale la biserică, adică el te duce la Hristos. Bătrânii au braţele pline de copii, de nepoţi, pe care îi duc la Hristos. Bătrânul îşi dă mai bine seama decât oricine că locul copiilor săi este pe braţul lui Hristos Cel Răstignit şi Înviat. Bătrânul L-a aflat pe Hristos; tu, însă, poate încă nu! Bătrânul a aflat comoara cea fără de preţ şi vrea să ţi-o lase şi ţie moştenire. Câtă înţelepciu-

ne are bătrânul să-ți lase și ție această comoară sfântă – pe Hristos! Bătrânul nu este egoist, nu vrea s-o țină numai pentru el; a aflat-o și dorește să ți-o lase și ție ca cea mai sfântă moștenire. Cred că aceasta este una dintre culmile înțelepciunii bătrânului meu duhovnic și părinte.

L.C.: Dar, Înaltpreasfințite, de la ce vârstă începe bătrânețea? Mă gândesc că mai ales astăzi mulți dintre cei ce au bani apelează la tot felul de metode scumpe pentru a se păstra tineri. Când începe bătrânețea?

Î.P.S. Ioan: De la ce vârstă începe bătrânețea? Temporal vorbind, medicina și-a spus punctul de vedere, făcând raportare la timp și la starea biologică a omului. Însă, din punct de vedere spiritual, încadrarea în această categorie nu ține cont doar de cele mai sus menționate. Astfel, în lumea monastică ortodoxă, noi folosim cuvântul „kalugăr", preluat din limba greacă – „*kalos – gheros*", însemnând „bătrân frumos". În monahism însă nu se intră doar la acea bătrânețe biologică, ci se intră de tânăr. Iată, deci, care este ținta unui tânăr care intră în monahism – să devină încă de tânăr un bătrân frumos! Sunt oameni care nu ar vrea să îmbătrânească, își fac tot felul de tratamente și vor să se înveșnicească aici pe pământ. Paradoxal, monahul vrea să îmbătrânească frumos cât mai de tânăr. Iată, deci, bătrânețea nu este o povară, ci o stare dorită de cei mulți care cred în Învierea lui Hristos!

Oare numai monahii doresc să devină bătrâni frumoși? Eu cred că nu, căci orice tânăr care dorește să fie bătrân din tinerețe, adică înțelept, credincios, echilibrat, poate strânge în sine atât calitățile bătrânului, cât și capacitățile tânărului. Astfel, el poate aduce cerul pe pământ înainte de a ajunge el în cer și face din pământ cer, pentru că și pământul a fost rupt din cer.

Sfântul Ioan Hrisostom se apleacă și el asupra bătrâneților omului și ne spune că: „Sufletul se întărește la bătrânețe; atunci

el ajunge la culmile puterii lui, atunci se maturizează duhovnicește." Iată o remarcă patristică despre starea omului care, trăind după Evanghelia lui Hristos, urcă pe scara virtuților spirituale! După Sfântul Ioan Hrisostom, bătrânețea este o culme, și nu o degradare a vieții umane. Bătrânul, în creștinism, nu este o nonvaloare, ci, dimpotrivă, după o viață cumpătată, acum strălucesc mai mult virtuțile sale. Și spune Sfântul Ioan Hrisostom că, dacă în tinerețe omul poate lucra fizic mai mult decât la bătrânețe, totuși: „În Biserică însă nu se întâmplă la fel, ci când cei virtuoși îmbătrânesc, atunci devin mai mult folositori, pentru că în acest caz nu e nevoie de putere trupească, ci de credință vie. Așa a fost Avraam, extenuat fizic, puternic însă în credință. Era bătrân, dar la adânci bătrâneți a câștigat cu puterea lui sufletească mari victorii."

Sfântul Ioan Hrisostom are însă și un cuvânt de avertizare pentru bătrâni, spunându-le: „Tu însuți, bătrâne, să îți respecți primul vârsta ta! Dacă nu faci asta, cum să te respecte cel tânăr?" Iată, deci, că și în timpul Sfântului Ioan Hrisostom erau bătrâni care nu se ridicau la nivelul așteptat de comunitate.

L.C.: Ați spus, Înaltpreasfinţite, că și în timpul Sfântului Ioan Hrisostom erau bătrâni, ca să spun direct, neînțelepți. Oare astăzi cum se prezintă situația? Cum sunt respectați bătrânii, în special, de către tineri? Sau cum trebuie să avem în vedere acest aspect în comunitatea civilizată de astăzi?

Î.P.S. Ioan: Oare avem și noi azi asemenea cazuri? E posibil să le găsim printre cei care nu sunt mereu în Biserica lui Hristos. Sfântul Vasile cel Mare, referindu-se la cinstirea vârstnicilor, îl citează pe Sfântul Apostol Pavel – autoritate de necontestat în viața creștină: „Sfântul Pavel – ne spune Sfântul Vasile cel Mare – ne-a învățat să îi cinstim pe cei vârstnici ca pe niște părinți." Vedem că Sfântul Vasile cel Mare pune în lumină o altă dimensiune spirituală a omului în vârstă: aceea de părinte.

Pe un bătrân trebuie să-l considerăm ca pe un părinte; chiar dacă acum nu-ți mai poate oferi hrană trupească, el îți poate oferi o hrană spirituală, care este mai de preț decât cea trupească. El îți oferă acum hrana care te întărește și te pregătește pentru veșnicia împreună cu Hristos. Ar trebui să ne schimbăm limbajul și atitudinea față de ei și să-i numim părinți, căci ei sunt purtători de grijă față de noi și în această parte a vieții lor. Când eram copii, ne hrăneau cu pâine, iar acum ne hrănesc duhovnicește. Și noi dorim să ajungem într-o zi în Țara Părintelui Ceresc – Țara părinților noștri. Bătrânețea este o primăvară a veșniciei.

L.C.: Minunată această afirmație! Vreau să vă spun că mi-a plăcut în mod deosebit finalul conferinței Înaltpreasfinției Voastre. Aș spune că este optimist în ceea ce privește sfârșitul vieții noastre pe această lume. De aceea vă întreb: cum ar fi mai bine să se pregătească bătrânii pentru „marea trecere"? Cum să-i ajute ceilalți?

Î.P.S. Ioan: Cum se pregătesc bătrânii pentru veșnicie și cum îi ajutăm noi pe bătrâni să intre în veșnicie? Aș răspunde printr-o întrebare: câți ani îi pregătim pe copiii noștri la școală pentru această viață trecătoare și... doar pentru o profesie? Să avem grijă să nu-i trimitem triști pe părinții noștri dincolo, în veșnicie, căci în Rai oamenii nu sunt triști! Să ne întristeze moartea? Nicidecum, căci moartea este singura clipă care ne trece în eternitate!

Un bătrân abandonat și trist poate cădea în deznădejde, care este un păcat greu – păcatul despărțirii de Dumnezeu. Azi, tot mai mulți bătrâni cer ca trupurile lor, după moarte, să fie incinerate. Aceasta înseamnă că ei mor singuri – fără de Hristos; nu mor cu Hristos și nici nu vor să învieze cu Hristos. Unii bătrâni nu mai cred că Hristos a murit și pentru ei,

S-a jertfit şi pentru ei. Oare de ce uită că nu cenuşa este esenţa omului, ci viaţa ca dar al lui Dumnezeu? În rugăciunile Bisericii către Dumnezeu, spunem mereu: „Doamne, nu pomeni păcatele tinereţilor noastre!" Lucru bun cerem, dar eu cred că păcatele bătrâneţilor pot fi mai grele decât cele ale tinereţii; de exemplu, deznădejdea bătrâneţii poate fi fatală pentru om, căci timpul de pocăinţă este mai scurt. De ce nu-i ajutăm pe bătrâni să intre senini în Împărăţia lui Dumnezeu? Motivăm: timpul, munca, grijile acestei lumi. Nu acesta este adevărul, ci lipsa de iubire faţă de ei, care ne-au născut, crescut, învăţat. Ei sunt cel mai de preţ tezaur duhovnicesc, cărţi vii, cărţi grăitoare, scripturi întrupate printre noi şi pentru noi; ne sunt dascăli ai istoriei şi primii care au sădit în inimile noastre credinţa în Sfânta Treime-Dumnezeu. Să-i ajutăm pentru tot ce ne lasă ei mai bun – iubirea –, căci faptele noastre vor fi măsura vieţii noastre. Închei, spunând: Doamne, îmbătrâneşte-mă şi pe mine frumos, căci eu cred că bătrânii trăiesc o tinereţe veşnică în Împărăţia cerurilor!

În familie se naşte veşnicia fiecărui neam; familia este izvorul nemuririi unui neam

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, în conferinţa „Familia – primul meu Rai", pe care aţi susţinut-o la la Barcelona, Spania, în perioada 3-5 octombrie 2010, aţi declarat că familia este prima lume, primul Rai de unde aţi plecat, dorind a intra în marea familie a lui Dumnezeu. Vă rog să ne explicaţi faptul că familia reprezintă taina iubirii lui Dumnezeu.

Î.P.S. Ioan: Familia este instituţia cea mai veche din istoria omenirii, având o importanţă existenţială pentru destinul omenirii, ea fiind celula primordială a societăţii umane. Marele

înțelept al lumii antice romane, Cicero, spunea despre familie că este „societatea cea dintâi, începutul şi oarecum pepiniera statului (*prima societas, principium et quasi seminasium republicae*)". Omul apare ca ființă biologică în istorie numai în cadrul familiei. Primele forme de organizare a vieții omenești pe pământ, triburile, ginții, națiunile și apoi umanitatea, în întregul ei, nu sunt altceva decât forme derivate, posterioare din această instituție-mamă, adică familia.

Aristotel spunea despre om că el nu este doar o ființă biologică, ci este o ființă socială, menită să viețuiască împreună, în comunitate, cu semenii săi, cu care împreună trebuie să se desăvârșească și să-și găsească apoi măreția chemării sale. În cadrul familiei, persoana umană își dezvoltă facultățile și darurile date de Creatorul său. Având și o funcție educativă, în cadrul familiei se formează și se întăresc deprinderile bune, caracterele, moravurile și tradițiile specifice fiecărei națiuni. În familie, copiii dobândesc cunoştința binelui și a răului. Părinții îi învață devotamentul şi respectul reciproc, ajungând apoi la cunoștința răspunderii lor față de cei cărora în chip responsabil le-au dat viață.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, la temelia unei familii este suficientă numai iubirea?

Î.P.S. Ioan: La temelia familiei nu stă doar iubirea, ci și spiritul de jertfă, care este una din pietrele de temelie ale vieții domestice. Omul, în familie, învață să fie folositor semenilor săi. Aici se întăresc puterile de muncă și se pun în mișcare energiile noastre interioare, spre folosul celor cu care trăim în comunitate. Familia a devenit în timp piatra de temelie pe care s-au zidit marile edificii ale lumii, adică națiunile. Patria este *Vaterland-ul* nostru, adică pământul părintesc lărgit. Dragostea ce o nutrim pentru patrie nu este altceva decât afecțiunea ce

ne leagă faţă de căminul strămoşesc, de tată, de mamă, de fraţi, de surori, de semenii noştri, de toţi cei care au acelaşi trecut cu noi, care vorbesc aceeaşi limbă, care locuiesc pe acelaşi teritoriu şi care au aceleaşi aspiraţii de viitor.

Familia îl leagă astfel pe om de patrie. Fără ea, cuvintele: *jertfă, neam, umanitate* rămân simple abstractizări. Devin modele pentru umanitate acele popoare care au în mijlocul lor familii deplin sănătoase, atât din punct de vedere sufletesc, cât şi din punct de vedere trupesc. Când familia degenerează, naţiunea întreagă este în declin şi, implicit, bunăstarea şi cultura naţiunii. La temelia familiei stă căsătoria, ea devenind prima societate naturală care se bazează pe legătura indisolubilă dintre bărbat şi femeie, în care, apoi, se naşte o lume mereu nouă, aceea a pruncilor – mlădiţele vieţii.

În familie, facem primul pas în univers, primul pas spre Creatorul nostru. Dacă putem spune despre familie că este izvor de viaţă, am putea totuşi spune că, în acelaşi timp, familia este şi izvor şi viaţă, dar acest izvor nu curge dintr-o stâncă, ci din iubirea lui Dumnezeu, Creatorul nostru, Care rămâne pentru veşnicie nesecatul izvor al iubirii şi al vieţii. Astfel la baza vieţii nu stă atomul, ci iubirea lui Dumnezeu. Iubirea îi îndeamnă pe doi tineri – bărbat şi femeie – să se caute unul pe altul şi cei doi devin prin căsătorie unul; în acel moment, omul lasă pe tatăl său şi pe mama sa şi se uneşte cu femeia sa, spre a alcătui un singur trup, o singură voinţă, mergând împreună pe cărarea Raiului.

L.C.: Desigur, în decursul istoriei s-a scris mult despre familie. Vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să ne vorbiţi despre felul cum apare familia în scrierile teologice sau despre felul cum priviţi Înaltpreasfinţia Voastră această instituţie-mamă, cum sugestiv aţi numit-o mai înainte.

Î.P.S. Ioan: Noi susținem că familia este o cale către sfințenie. Viața monahală este și ea o altă cale de sfințenie, astfel că cele două chemări nu sunt potrivnice, ci fiecare o afirmă pe cealaltă și se întăresc reciproc. În familie, se realizează o unire veșnică între două personalități unice și veșnice. Umanitatea este trăită de fiecare în alt mod, într-o complementaritate reciprocă, „ființa umană este o ființă conjugală". Sfântul Grigorie Teologul spunea următoarele cuvinte la adresa familiei, a căsătoriei: „În viețuirea noastră împreună, ne suntem unul altuia mâini, urechi și picioare. Familia este cheia înfrânării și armonia dorințelor." În familie, omul face primul pas în Rai. Depinde apoi de el dacă dorește să rămână aici sau să părăsească primul Rai, făcând următorul pas fie spre Raiul iubirii lui Dumnezeu, fie spre patria lacrimilor.

Marea familie a națiunilor este o simfonie și nu o cântare omofonă, simfonie în care fiecare națiune este chemată să-și aducă contribuția specifică, inconfundabilă și totuși complementară. Familia este laboratorul sacru al fiecărei națiunii. În familie, se naște veșnicia fiecărui neam, familia este izvorul nemuririi unui neam, iar neamurile alcătuiesc marea familie proniată de Dumnezeu-Creatorul nostru.

Analizând societatea umană în decursul istoriei, putem afirma că bunăstarea și prosperitatea popoarelor coincid întotdeauna cu momentele de puritate și solidaritate ale vieții familiale. Campaniile antireligioase au degradat sentimentul de respect, de datorie, spiritul de devotament și sacrificiu, iubirea și fidelitatea, toate valori indispensabile pentru existența oricărei familii aparținând oricărei religii tradiționale din lume. Familia creștină este amenințată astăzi tot mai mult de numeroase primejdii care vin din interiorul sau din exteriorul ei: adulter, divorț, păcate împotriva firii, avort, abandonul copiilor etc. Familia, ca și toate celelalte instituții cu rol formativ-educativ,

luate ca valori tradiționale, se confruntă azi cu o reală criză. Valorile tradiționale sunt într-un adevărat proces de diluare și substituire. Astăzi, mulți oameni din societate luptă pentru a obține libertatea de a trăi în patimi. Viața de familie se bazează pe fidelitate și devotament, valori religios-morale incontestabile. Cultul fecioriei până la căsătorie și fidelitatea până la moarte au fost piatra de temelie pe care s-a ridicat viața morală a multor națiuni ale lumii. Există o rușine sacră față de păcat în toate religiile lumii, ceea ce înseamnă că avem multe valori comune în ceea ce privește familia şi pentru care trebuie să ne aducem contribuția toți la păstrarea și apărarea ei de toate primejdiile la care este supusă astăzi.

Viața este concepută ca un dar al lui Dumnezeu

L.C.: În perioada 9-11 septembrie 2012, Înaltpreasfinția Voastră ați participat la Sarajevo, oraș greu încercat în decursul istoriei, din Bosnia-Herțegovina, la întâlnirea internațională pentru pace organizată de Comunitatea Sant Egidio, eveniment organizat sub genericul „A trăi împreună este viitorul. Religii şi culturi în dialog", unde au fost prezenți președinți de state şi prim-miniștri, cât și numeroase alte personalități ale lumii religioase, politice și culturale din întreaga lume. În cadrul dezbaterilor ați susținut conferința cu titlul „Sensul și valoarea vieții. Viața ca dar al lui Dumnezeu". Vă rugăm să ne împărtășiți și nouă, celor din țară, câteva dintre ideile prezentate cu acea ocazie.

Î.P.S. Ioan: Am început acea conferință analizând conceptul de „viață" în marile religii ale lumii. Concluzia aproape unanimă este că viața e un dar al Creatorului. Suntem obișnuiți ca atunci când primim un dar să așteptăm să-l vedem, să-l ținem

în mâinile noastre, să-l punem la loc de cinste în casele noastre și să se bucure de el toată familia. Recunoaștem cu toții că am primit fiecare darul vieții, însă unde este el așezat în noi? Acest dar este personal, chiar dacă vorbim și de o viață comunitară?

Omul, în căutarea adevărului și în cercetarea lumii înconjurătoare, a descoperit mai întâi astrele cerului și apoi a început a se descoperi pe sine. Astăzi, omului îi este mai ușor să descopere alte corpuri cerești în galaxia noastră decât să se descopere pe sine, omul fiind o mare bibliotecă cosmică.

Pentru omul care crede în Dumnezeu, cercetarea sa trebuie să fie condusă după doi vectori principali: vectorul cercetării raționale – pentru că lumea a fost creată după rațiunile divine –, și al doilea vector, cel al cercetării spirituale. Suntem convinși că omului i-a fost mai ușor să descopere lumea decât să se descopere pe sine. Cred că primul organ intern pe care și l-a descoperit omul a fost inima, și mult mai târziu creierul. Inima bate în pieptul omului, iar creierul „bate" într-o lume a cunoașterii. În limba ebraică, conceptul „viață" este exprimat prin cuvântul „*hayyim*", iar în limba greacă prin „*zoe*".

L.C.: Iertați-mă, Înaltpreasfințite Părinte, dar „viața" nu se referă la o anumită stare fizică? Toate ființele au viață.

Î.P.S. Ioan: Noțiunea de „viață" nu implică doar o stare fizică statică, ci mai cu seamă capacitatea de a acționa, de a se mișca, fapt ce îl deosebește fundamental pe om de orice alte creaturi sau elemente din univers. Viața este concepută ca un dar al lui Dumnezeu, al lui Dumnezeu Cel Viu, Care insuflă viață în om și apoi îl însuflețește. În Cartea Facerii se spune: *Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie* (Fac. 2, 7).

L.C.: Ar fi interesant să ne spuneți câteva cuvinte în legătură cu durata vieții oamenilor pe pământ.

Î.P.S. Ioan: Durata vieții omului este mărginită. În Cartea Psalmilor scrie: *Anii noştri s-au socotit ca pânza unui păianjen; zilele anilor noştri sunt şaptezeci de ani, iar de vor fi în putere, optzeci de ani, şi ce este mai mult decât aceştia, osteneală și durere* (Ps. 89, 10-11). Aceste cuvinte se referă la viața omului pe pământ. Dacă viața omului s-ar sfârși după petrecerea lui pe pământ, am putea spune că ea nu este altceva decât o capodoperă tragică. Iată însă ce ne spune Profetul Daniil în cartea sa: *Şi mulţi dintre cei care dorm în ţărâna pământului se vor scula, unii la viaţă veşnică, iar alţii spre ocară şi ruşine veşnică* (Dan. 12, 2).

L.C.: În acest caz, darul lui Dumnezeu, viața, este stricăcios, este pieritor?

Î.P.S. Ioan: Viața – ca dar al lui Dumnezeu – este veșnică și de aceea nimănui nu-i este îngăduit a se atinge de darul vieții nici unui om. Chiar dacă noi, creștinii, folosim azi conceptul de „moarte", preluat din filosofia și gândirea antice, pentru noi acest concept nu reprezintă sfârșitul sau stingerea darului vieții, ci că doar, aici, pe pământ, păcatul desparte în două țărâna de suflet, pentru o vreme – *„vremea adormirii noastre"*, după cum spune Profetul Daniil. Omul nu este rodul unei ficțiuni care sfârșește în cenușă, căci lacrima iubirii lui Dumnezeu nu poate fi arsă; omul își continuă existența în veșnicia iubirii Creatorului său. Cenușa poate fi sfârșitul unei ficțiuni, dar omul în nici un caz, căci omul este rodul iubirii și al rațiunii divine, iar iubirea nu poate fi niciodată arsă. Ecuația iubire egal cenușă nu este compatibilă în univers cu iubirea lui Dumnezeu. Mă rog și zic: Doamne, eu sunt lutul, pune-mă pe roata vieții și fă din mine vasul în care să verși lacrimile iubirii Tale!

L.C.: Care este totuși esența acestui dar al vieții?

Î.P.S. Ioan: Esența acestui dar este iubirea lui Dumnezeu, pentru că tot ce dăruiește Dumnezeu este din iubirea Sa desă-

vârșită și nemărginită. Iată, deci, care este suportul vieții: iubirea lui Dumnezeu! Timpul și viața omului curg înapoi spre Creator. Dumnezeul nostru este Dumnezeul celor vii, adică Domnul Cel plin de iubire. Viața omului este unică și irepetabilă şi are un sens pozitiv. Omul, prin viața lui morală, este „împreună-lucrător cu Dumnezeu" și contribuie la extinderea iubirii lui Dumnezeu în univers; omul devine astfel un săditor al iubirii nemărginite divine, căci întru aceasta a fost creat – partener de dialog al iubirii lui Dumnezeu. Omul este bucuria lui Dumnezeu.

Asemănarea între om și Dumnezeu constă și în aceea că și omul trebuie să fie un semănător al iubirii lui Dumnezeu, căci Dumnezeu este izvorul nesecat al iubirii. Zilele omului pe pământ trec, dar viața lui nu trece, căci, odată primind omul darul vieții, el deja pășește în veșnicie alături de Creatorul său. Zilele omului nu se topesc, ci intră în veșnicie.

L.C.: Dar omul pentru ce trăiește?

Î.P.S. Ioan: Pentru ce trăiește omul? Aceasta este una din marile întrebări la care suntem chemați să răspundem. Trăim pentru o viață limitată ca timp, aici, pe pământ, sau trecem și păstrăm acest dar al vieții în veșnicie? Viață nu are doar omul, ci întreaga creație a lui Dumnezeu. Prin viața noastră, Dumnezeu umple universul de iubire. Dumnezeu nu dorește ca minunata Sa creație să fie un deșert, ci un univers al vieții în care să rodească iubirea Sa. Viața este un dar universal. Dumnezeu n-a creat o entitate care să-I distrugă creația. Moartea este un accident al vieții omului, din care – prin Hristos – omul s-a ridicat, continuându-și drumul spre Creatorul său. Dumnezeu nu doreşte să ne exileze dincolo de univers, ci dorește să ne exileze în iubirea Sa. Sensul vieții este de Sus către în Sus, adică de la Dumnezeu spre Dumnezeu, la deplina comuniune cu Creato-

rul nostru. Viața este marele fluviu cu care Dumnezeu umple inimile unei lumi întregi.

În lumea antică, omul era socotit ca o mare minune. Într-adevăr, mare este taina vieții omului! Ea ne-a fost descoperită în parte după Întruparea și Învierea lui Hristos. Care era sensul vieții până la Învierea lui Hristos? Totul se sfârșea printr-o tragedie. Acum, după Înviere, viața noastră, aici, pe pământ, se sfârșește printr-o mare bucurie, aceea a întoarcerii pe brațul cel iertător și pironit al lui Hristos, pe brațul iubirii și al mângâierii. Dacă lumea creștină a găsit sensul vieții și valoarea ei, mai sunt încă mulți și printre noi care nu știu sau nu vor să prețuiască acest dar al vieții dat oamenilor de Creatorul nostru. Unii ar dori să trăiască într-o viață fără viață. Darul vieții trebuie păzit de fiecare dintre noi. El este personal, dar și semenul nostru poartă în el același dar al vieții, al iubirii lui Dumnezeu.

Darul vieții omului este dat la fel fiecăruia dintre noi, de aceea nu trebuie să râvnim la darul semenului nostru și nu avem dreptul de a lua acest dar semenului nostru.

L.C.: Totuși în decursul veacurilor, Înaltpreasfințite Părinte, s-au săvârșit atâtea răutăți ale oamenilor împotriva oamenilor... Mă refer la războaie, dar și la asuprirea unora de către alții, având în vedere anumite atuuri de limbă, de rasă, de neam. Vă rog...

Î.P.S. Ioan: Cu toate că oamenii se deosebesc unii de alții după limba pe care o vorbesc și după alte însușiri, ei sunt totuși frați prin originea lor. Toți sunt zidiți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, așa cum învață Biserica lui Hristos. Omului îi este dat să stăpânească vietățile mărilor, ale cerului și tot pământul, dar nicidecum nu-i este dat să înrobească și să asuprească pe semenii săi de altă limbă ori de altă cultură și tradiție. Istoria civilizației umane este plină de războaie, de uci-

deri și sunt prea puține consemnări despre o viață plină de iubire și de întrajutorare. Auzim de multe ori expresia „a început războiul între două state, între două popoare". Găsim și cauza războiului, însă nu spunem că de fapt a început un război împotriva vieții. Dacă am conștientiza aceste lucruri, poate că n-ar mai fi atâtea războaie pe pământ. Împotriva neînțelegerilor dintre oameni și dintre popoare nu se luptă cu sabia, ci cu lacrima și cu iubirea. Din pricina atâtor răutăți de pe pământ, azi Dumnezeu și omul plâng: unul în Cer, celălalt pe pământ. Oare numai în marile conflagrații mondiale se duceau războaie împotriva vieții? Nu! Se pare că astăzi a început un nou și mai periculos război împotriva vieții, și anume războiul din eprubetă, războiul din laborator prin diverse experimente în numele unei științe eugeniste, unde se pun în pericol darul și sensul vieții umane. Mai este apoi încă un război împotriva vieții omului, acesta fiind dus în planul conștiinței umane, în planul ideilor. Nu trupul omului este ținta unor gânditori, ci conștiința umană. Acesta face parte din războiul demonic nevăzut care atacă poate cel mai crunt viața omului, încercând să-l întoarcă din drumul său spre Creator și spre semenii săi. Nu în arenele romane au fost sfâșiate cele mai multe vieți, ci în laboratoarele pseudo-conștiinței umane!

Prin pilda vieții Sale, Mântuitorul Iisus Hristos a arătat că sensul cel mai adânc al vieții este împletirea jertfei cu iubirea. Jertfindu-se și iubind, omul nu cade niciodată: *Dragostea nu caută ale sale* (...) *dragostea nu cade niciodată* (I Cor. 13, 5-8). Sfântul Apostol Pavel le pune în față creștinilor această triadă sfântă: *iubire-slujire-jertfă*, opusă unei triade demonice: desfrâu-mândrie-idolatrie. Ne punem întrebarea: Mai avem noi, astăzi, în fața noastră această triadă sfântă? Se pare că aceste valori morale, universal-valabile, sunt scoase încet-încet din viața socială. Asistăm la înlocuirea lor cu nonvalori: ura, uci-

derea și dezbinarea dintre frați și dintre popoare. Uităm însă ce ne poruncește Hristos: *Toate câte voiți să vă facă oamenii și voi faceți lor!* (Mt. 7, 12).

Sfântul Maxim Mărturisitorul ne spune în una dintre lucrările sale că „scopul poruncilor evanghelice este de a elibera mintea de ură și de a călăuzi la dragoste de Dumnezeu și de aproapele". Amintesc în legătură cu această idee un minunat fragment dintr-o rugăciune a Sfântului Clement: „Doamne, dă-ne înțelegere și pace nouă și tuturor celor ce locuiesc pe pământ!"

Secolul al XX-lea a dat mai mulți martiri decât primele trei secole ale erei noastre creștine

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, în istoria creștinismului s-au scris multe pagini despre martiri. Vă rog să ne vorbiți despre martirii creștinismului. Mai întâi, probabil, este necesară o prezentare a perioadei și a lumii antice înainte de apariția creștinismului.

Î.P.S. Ioan: Lumea antică era în așteptarea unui Mântuitor. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Galateni (4, 4), le scrie acestora că Hristos S-a născut când a venit *„plinirea vremii"*. La Nașterea lui Iisus Hristos, Palestina, care va deveni leagănul creștinismului, făcea parte din Imperiul Roman. Roma a creat un imperiu continental, având Marea Mediterană în mijloc; el cuprindea toată lumea din jurul Mării Mediterane și se întindea pe trei continente, de la Oceanul Atlantic la Marea Nordului, Marea Roșie, Rin și Dunăre, Marea Caspică și Golful Persic. Sub împăratul Traian (98-117), statul roman se găsea la apogeu ca întindere, putere și cultură. El este numit și *„lume"* – *οἰχουμενη* (Lc. 2, 1). Numărul populației nu se cunoaște

cu exactitate, dar unii istorici îl apreciază a fi între șaizeci și o sută douăzeci de milioane. Desființarea granițelor din interiorul imperiului a generat facilitarea legăturilor dintre neamuri; imperiul era cosmopolit. Ca mijloc de înțelegere, alături de limba latină, era folosită limba greacă în dialectul comun, limbă în care s-au scris și cărțile Noului Testament. Cu excepția iudeilor, popoarele vechi erau politeiste și idolatre. Fiecare popor își avea religia sa. Statul roman le tolera pe toate. Amestecul de popoare și de culte a adus în Imperiul Roman sincretismul religios numit și *teocrasie*.

Apar, între timp, idei și stări noi, ca ideea de mântuire, de monoteism, de răspundere morală, care au contribuit la pregătirea pentru „primirea" creștinismului. Cultele păgâne nu mai satisfăceau starea sufletească a omului. Setea de adevăr și întâlnirea cu Adevărul au crescut tot mai mult în conștiința omului antic. Religiile păgâne nu învățau morala, ca religia mozaică sau creștinismul. Sclavii, care formau cea mai mare parte din populația imperiului, erau lipsiți de drepturi și de demnitatea umană. Ei puteau fi vânduți, iar căsătoria lor nu era recunoscută legal.

Imperiul Roman intră într-o mare criză socială. Această situație este, în parte, favorabilă răspândirii creștinismului. Aceasta și explică, cel puțin din punct de vedere sociologic, rapiditatea răspândirii lui. Există un stat universal, pace, ordine, căi și mijloace de comunicație, o limbă înțeleasă peste tot în imperiu. Insuficiența religioasă și morală a politeismului greco-roman a contribuit de asemenea la răspândirea creștinismului.

Creștinul se lupta totuși cu rezistența păgânismului – ca religie de stat – și apoi cu o puternică polemică anticreștină, susținută de diverse curente filosofice și religioase ale vremii.

L.C.: Desigur, așa s-a ajuns la persecuțiile îndreptate către primii creștini din Imperiul Roman.

Î.P.S. Ioan: Da, în Imperiul Roman începe să curgă sânge pentru adevăr, pentru lumină, pentru Hristos. Iată că primele pagini din istoria creștinismului s-au scris cu sânge de martir, așa cum primul cuvânt al Legii noi, „Iubire", a fost scris cu sângele lui Hristos pe Crucea de pe Golgota! Poate că lumea antică își va fi pus această întrebare: „Ce fel de oameni sunt creștinii, căci ei își scriu istoria cu sânge de martir?" Ei nu înțelegeau că acest sânge este iubire, iubire față de Hristos și față de semeni. Este semnul primăverii Împărăției lui Dumnezeu. O lume va fi răscumpărată prin Jertfa lui Hristos. Sângele curs din rănile lui Hristos s-a unit și se unește și astăzi cu cel al martirilor, formând cel mai sfânt râu din lume – *Iordanul sfânt al Iubirii* – în care s-au botezat mii de creștini și în care suntem chemați și noi azi să ne botezăm în numele Sfintei Treimi. Acest *Iordan al Iubirii* și al sângelui martirilor are un singur izvor – Hristos. Mai curge și astăzi pe toate meridianele minunatei noastre planete albastre.

Dumnezeu, prin alesul Său împărat, Constantin cel Mare, în anul 313, la Milan, oprește, în parte, curgerea râului de sânge al martirilor. Dar oare ecuația martir aproximativ egal sânge are doar această formă? Eu zic că nu, așa cum s-a dovedit în cele două mii de ani de creștinism. Ne punem o întrebare, gândindu-ne la Irod care a ucis mulți prunci, ca să-L ucidă și pe Hristos: Oare, de la el până azi, câți Irozi n-au mai fost în lume și mai trăiesc și azi printre noi? Este cunoscut faptul că secolul al XX-lea a dat mai mulți martiri decât primele trei secole ale erei noastre creștine. În anul 2009, la Conferința organizată de Comunitatea Sant Egidio, la Kracovia, am fost la Auschwitz și la Birkenau, unde am văzut locul de unde au curs spre cer, pe coșurile de fum ale crematoriilor, trupurile și sufletele milioanelor de oameni – creaturi ale iubirii lui Dumnezeu. Acel râu al sângelui a curs în sus și mai curge și astăzi, prin inimile și cu lacrimile supraviețuitorilor și ale urmașilor lor.

L.C.: Când am vizitat Muzeul „Memorialul durerii" de la Sighetul Marmației, am fost profund impresionată de ceea ce am văzut, închipuindu-mi suferințele celor care au luptat împotriva comuniștilor jertfindu-se pentru credință.

Î.P.S. Ioan: Bineînțeles, să nu uităm nici lagărele din lumea comunistă, care au exterminat milioane de creștini! Creștinii secolului al XX-lea au făcut din lagăre temple vii – Biserica – în care coboară Hristos să Se roage cu ei după gratii. Hristos nu vine doar în catedrale, ci mai grabnic vine în catedrala cu gratii şi sârmă ghimpată, nu în catedrala păzită de îngeri, ci în cea păzită de gardieni înarmați cu arme automate. Și printre aceștia a trecut Hristos, ca să coboare la cei ce sufereau pentru credință. Închisorile comuniste au dat tot atâția doctori în teologie câți au dat poate toate universitățile creștine din lume, însă ei niciodată n-au semnat cu prescurtarea *dr.* în fața numelui lor. Martirii n-au nevoie de diplome universitare, ci au avut și au nevoie să se unească cu Hristos. Dacă în epoca primară a Bisericii, puternicii vremii de atunci le luau martirilor sângele, în secolul al XX-lea puterea lumii comuniste dorea să le ia altceva creştinilor: credința şi, mai grav, sufletul. Dacă mi-ar cere cineva, un stăpân sau o putere lumească, sânge, i-aş da credința şi sufletul? Nu!

Au fost martirizate și conștiințele multor generații. Dar să ne uităm spre sud, spre continentul vecin cu noi – Africa de Sud! Am fost în Sahara, am văzut că o parte din nisipul de acolo era şi el roșu. Oare doar elementul chimic dă culoarea roșie, sau și sângele martirilor creştini din Africa? Chiar dacă unii frați ai noștri de pe acest continent au o altă culoare decât a noastră, sângele lor este tot ca al lui Hristos și ca al nostru, ca al chinezilor care și ei și-au scris istoria, în Asia creştină, tot cu sânge roșu de martir. De aceea noi, creștinii, suntem şi ne numim unii pe alții frați, căci suntem de un sânge cu Hristos și

cu sfinţii martiri, suntem fraţi de sânge sfânt. Tot privind spre Africa, vedem că şi astăzi mulţi oameni trec prin foc şi sabie şi nu sunt creştini; sunt ucişi cu miile. Ei ce sunt, pentru ce se jertfesc? Cred că pentru valori morale ca dreptate, adevăr, pace şi iubire. Oare ei sunt martiri de gradul doi? Pe ei să-i trecem într-o altă carte a martirilor? Oare nu sunt şi ei fraţii noştri în suferinţă? Şi ei sunt căutători, nu de aur, ci de Hristos. De ce nu le întindem mâna, ci le întindem, şi azi, pumnul, dându-le nu pe Hristos, ci arme din cele mai complexe, spre ucidere, iar nu pâine, nu Pâinea cea vie – pe Hristos Domnul? De aceea spun ca o sfântă rugăciune: Doamne, Iisuse Hristoase, ştiu că lacrimi şi sânge mai ai şi astăzi. Te rog, mai varsă o lacrimă şi mai lasă să curgă încă un strop de sânge şi pentru mine, şi pentru toţi fraţii noştri care azi trăiesc în suferinţă pe cea mai minunată planetă din univers! *Opreşte, Doamne, curgerea sângelui nevinovat şi revarsă pacea Ta pe pământ, ca să înceapă din nou primăvara iubirii Împărăţiei Tale în inimile noastre!*

Să nu plece fără sfinţi, să nu plece fără rânduiala şi tradiţia Bisericii noastre Ortodoxe!

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte, să vă spuneţi părerea în legătură cu plecarea atâtor români în diverse ţări de pe glob. Este o problemă importantă şi deosebit de actuală. Înaltpreasfinţia Voastră v-aţi aflat câţiva ani departe de casă, în Ţara Sfântă, unde aţi cunoscut români. Cum aţi descoperit românii ortodocşi de acolo? Care au fost marile lor probleme?

Î.P.S. Ioan: Tema este foarte interesantă, dar ar fi mai interesant să stăvilim plecarea românilor de la vatra lor, de aici, din Carpaţi. Într-adevăr, am trăit aproape patru ani la Ierusalim, şi nu numai, ci şi în întreg Orientul Mijlociu, în ţările de acolo. În

primul rând aș lansa ideea că locul românilor este aici, în patria de la poalele Carpaților. Considerăm că Dumnezeu a hărăzit acest pământ pentru noi, dar El nu intervine în libertatea pe care i-a dat-o omului atunci când l-a creat, aceea de a fi liber, de a gândi liber, inclusiv libertatea mișcării trupului dintr-o parte în alta a planetei.

În Israel, și în general în Orientul Mijlociu, situația este cu totul specială. Deși în Ierusalim este izvorul și leagănul creștinismului, astăzi, acolo, creștinii sunt minoritari față de celelalte religii. Am asistat atât la bucurii, cât și la mari drame ale românilor, mai ales ale româncelor căsătorite cu musulmani. În primul rând, cele căsătorite cu bărbați din Islam nu mai puteau să-și manifeste credința așa cum și-o manifestau aici, în țară, așa cum fuseseră crescute, educate, botezate. Am avut acolo, la un moment dat, o situație chiar foarte dramatică. Eram la biserica noastră din Ierusalim și m-am pomenit cu două femei și doi copii. Erau disperate. Mi-au spus: „Părinte, vă rog cât mai repede să botezați acești copii – aveau 7-8 ani, cam așa ceva –, pentru că eu de șapte ani n-am putut să ies din casa în care am trăit. Acum soțul meu este plecat și vreau să botez copiii, ca pe baza actului de botez să mă pot repatria și eu și copiii, să mă întorc în țara mea."

N-aș putea spune că totul este o dramă pentru cei care pleacă, mai ales în ziua de astăzi, pentru cei care se îndreaptă spre meleagurile europene, însă oricum, pe toți cei care se pregătesc de a pleca – bineînțeles, 99% pleacă pentru a-și rezolva problemele economice din familie – i-aș îndemna *să nu plece fără Dumnezeu, să n-o lase pe Maica Domnului acasă, să nu plece fără Maica Domnului, să nu plece fără sfinți, să nu plece fără rânduiala și tradiția Bisericii noastre Ortodoxe*, căci de nu-L vor avea pe Dumnezeu cu ei, viața lor în străinătate va fi destul de grea! Deși partea europeană este, după cum bine știm, creștină,

totuşi acolo unde te duci şi nu mai ai o biserică, nu mai ai un loc de mângâiere, acolo viaţa este foarte grea.

Păstraţi credinţa strămoşească neclintită!

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, poate n-ar fi potrivit să vă pun o întrebare în legătură cu predicile de la slujbele de înmormântare. Totuşi, am participat şi eu la slujba de prohodire a părintelui Gheorghe Avram, vrednic stareţ al Mănăstirii Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, Valea Mare, jud. Covasna. Dumnezeu să-l odihnească în pace! Aţi folosit atunci, probabil şi pentru a mai lumina chipurile îndurerate ale participanţilor, cuvinte frumoase, metaforice cu privire la trecerea la cele veşnice ale părintelui Gheorghe.

Î.P.S. Ioan: Am spus atunci credincioşilor că s-a dus vestea în ţară că a murit părintele Gheorghe şi că vreau să ducă vestea peste plaiurile româneşti că Părintele Gheorghe n-a murit. A fost o veste adusă de vânt, de aici din Carpaţi, şi-a curs peste celelalte plaiuri. Acest lucru vi-l mărturisesc pentru că, dacă v-aş fi grăit înainte de Învierea lui Hristos, v-aş fi spus că Părintele Gheorghe a murit, dar după Învierea Domnului, Hristos a zdrobit, a omorât moartea şi de aceea i-am îndemnat să nu mai plângă cu deznădejde, ci să plângă la mormântul lui ca să răsară floarea Ortodoxiei noastre şi omul lui Dumnezeu iarăşi Părintele Gheorghe.

Îl semănăm în pământ, aşa cum credincioşii, primăvara, toamna, aruncă cu nădejde bobul de grâu sub brazdă ş-apoi răsare, căci din el facem pâine şi prescură. Tot aşa să aveţi nădejde că şi Părintele Gheorghe va răsări în Împărăţia lui Dumnezeu! L-am aşezat în mormânt ca să răsară, nu ca să fie dat uitării sau să putrezească, ci să ajungă în Împărăţia Drepţilor.

L.C.: Am aflat că Părintele Gheorghe s-a născut la 21 aprilie 1961, în satul Valea Mare din jud. Covasna. După ce și-a făcut studiile în această parte a noastră transilvană, cum ați afirmat Înaltpreasfinția Voastră, s-a îndreptat către Mănăstirea Cocoș, din părțile Dobrogei, vatră străveche românească de credință.

Î.P.S. Ioan: Din tinerețe, Părintele Gheorghe a umblat pe drumurile aride ale Dobrogei, pe unde a umblat și Sfântul Apostol Andrei, cel care a semănat credința în Dumnezeu în spațiul nostru românesc. Îl găsim pe Părintele Gheorghe, în 1991, după vrednicia sa, după hărnicia sa de la Mănăstirea Cocoș, îl găsim numit stareț al Mănăstirii Dervent. La această mănăstire a lăsat urme adânci, atât în ceea ce înseamnă rezidirea și refacerea mănăstirii și a corpului de chilii noi, dar a lăsat mulți prieteni și credincioși care au venit din depărtări să-l conducă spre poarta Cerului. Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Lucian al Tomisului, cu bună înțelegere, în anul 1998, cuprins fiind de dor de țară și de pământ transilvan, a vrut să se întoarcă acasă, să întemeieze sfântă mănăstire la poalele pădurii, în Valea Mare.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, cred că Părintele Gheorghe a avut un adevărat dar de la Dumnezeu să construiască, să aibă tot felul de idei pe care să le integreze în, să zicem, planul său de a înălța biserici și alte clădiri spre cer.

Î.P.S. Ioan: Pentru prima bucată de teren, a rugat-o pe mama sa și i-a spus: „Mamă, dă-mi și mie partea de avere ce mi se cuvine!" Și l-a întrebat mama: „Ce să faci cu ea?" „Mamă, nu voi face ce a făcut fiul risipitor din Sfânta Evanghelie, ci vreau să sfințesc această palmă de pământ străbun, să fac pe ea o mănăstire!" Și datu-i-a averea și el a dat-o lui Dumnezeu. Aceasta este averea cu care pleacă Părintele Gheorghe, acum, în Împărăția lui Dumnezeu, cu biserici, cu mănăstiri ridicate, și nu numai la Valea Mare, deoarece cu obștea de aici a fost alături de noi,

când în patru zile am ridicat la Topliţa, împreună cu părinţii şi ceilalţi fraţi de la Mănăstirea Sfântul Ilie din Topliţa, o casă pentru o familie cu soţ, soţie şi cinci copii. În oraşul Sfântul Gheorghe ne-a ajutat să ridicăm, la fel, două case pentru familii sărace. La biserica din Crasna a fost alături de noi până ce s-a ridicat acea biserică. Dar câte? Cine mai ştie? Cât popor şi câţi oameni a mângâiat, numai de când este în părţile noastre, revenit acasă, în spaţiul transilvan! Părintele Gheorghe nu a plecat cu mâna goală din lumea aceasta. Braţele lui au fost pline de daruri, de spice de grâu cu bob curat cu care s-a dus la Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Pot să vă spun că Părintele Gheorghe a fost cel mai bogat om din judeţul Covasna. Aceasta este bogăţia cea nepieritoare pe care poate un om s-o dobândească în viaţa aceasta! Mântuitorul nostru Iisus Hristos stiţi că a mângâiat pe cei bolnavi şi pe cei necăjiţi din lumea aceasta şi, aşa cum S-a întâlnit cu Apostolii, ucenicii Săi, cu femeia văduvă căreia îi murise fiul şi l-a înviat, spunându-i: *Nu mai plânge!*, tot aşa şi mamei Părintelui Gheorghe, sora Viorica, i-am spus să nu mai plângă, pentru că fiul ei n-a murit, ci doarme. Ştiu că l-ar fi dorit să-i rostească o rugăciune la căpătâi, dar Dumnezeu a hotărât să-i fie mama la căpătâi, să-i stropească faţa cu lacrimile sfinte de mamă. Lacrimile mamei sunt sfinte.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, sunt deosebite, în asemenea predici, cuvintele pe care le-ar transmite cel plecat la Ceruri prin glasul preotului sau al ierarhului, cum a fost în cazul slujbei de prohodire a Părintelui Gheorghe. Atunci v-aţi adresat mamei, fratelui, dar şi monahilor, preoţilor şi tuturor credincioşilor.

Î.P.S. Ioan: Da, fratele Nicolae, din acelaşi trup, din aceeaşi plămadă, rămâne să rostească mereu mamei sale cuvântul lui Hristos: să nu mai plângă, să nu mai fie tristă, căci Părinte-

le Gheorghe n-a murit, ci doarme. Ştiu că cei din familie vor rămâne, oarecum, o vreme nemângâiaţi. Părinţilor şi fraţilor din mănăstire cărora le-a fost tată, venind toţi de tineri la el, care a alergat ca o albină, le-a adus pâine, lor şi miilor de oameni, care au fost la mănăstire, la hram, şi nu numai.

La căpătâiul lui s-a aflat şi Părintele Stareţ Andrei de la Dervent, pe care l-a lăsat să conducă acea mănăstire, să nu se pustiască. Oare ştie cineva câte drumuri a făcut Părintele Gheorghe la Părintele Andrei şi câte drumuri a făcut Părintele Andrei la Părintele Gheorghe? Au zburat unul la celălalt. Iată că unul, de acum, a dorit să se odihnească după truda lui. Dacă l-am întreba acum pe Părintele Gheorghe ce cuvânt le lasă părinţilor din mănăstire, le-ar spune: „Rămâneţi neclintiţi aici, rămâneţi în ceea ce am lucrat împreună cu voi! Trageţi-mi mereu clopotul, să vă aud că vă duceţi la sfânta biserică, că-i primiţi pe credincioşi cu bucurie, aşa cum i-am primit eu!" Ce le-ar spune oare Părintele Gheorghe monahilor din eparhia noastră, celor pe care i-a cunoscut? Le-ar spune: „Rămâneţi statornici în mănăstirile voastre şi rugaţi-vă Bunului Dumnezeu pentru voi, pentru neam şi pentru ţară!" Ce le-ar spune oare părinţilor protopopi din eparhia noastră, preoţilor pe care i-a cunoscut? Cred că şi lor le-ar spune: „Păstraţi credinţa strămoşească neclintită, rugaţi-vă şi propovăduiţi Evanghelia lui Hristos!" Ce le-ar spune oare colaboratorilor, directorilor, oamenilor de stat, primarilor care au fost mereu lângă el? Cred că ar avea cuvânt şi pentru ei, spunându-le: „Conduceţi pe mai departe poporul în pace şi în linişte, iubiţi Biserica şi pe Dumnezeu!"

Ce ne-ar spune nouă tuturor? Cred că în ceasul plecării, Părintele Gheorghe ne-ar fi spus: „Nu mai plângeţi, nu mă plângeţi, mă duc la Dumnezeu, mă voi întâlni cu tatăl meu, cu strămoşii mei şi cu atâţia şi atâţia sfinţi pe care i-a dat neamul nostru românesc!" Şi ce ne-ar mai spune? „Iubiţi-vă, nu vă mai

urâţi, nu mai trăiţi în dezbinare, căci fiecăruia dintre fraţiile voastre vă va veni rândul întâlnirii cu Hristos şi numai iubirea curată şi sinceră va intra în Împărăţia lui Dumnezeu, căci ea este Împărăţia Iubirii!"

Părintele Gheorghe a părăsit Timpul şi a găsit de cuviinţă să intre în veşnicie. Oare cineva dintre noi doreşte să rămână mereu în Timp, sau doreşte totuşi să păşească în veşnicie? Părintele Gheorghe a lăsat ceasornicul să se oprească şi a intrat în veşnicie. Fericit este omul care intră în veşnicie cu braţele pline de roade duhovniceşti din viaţa aceasta!

L.C.: Îmi amintesc, Înaltpreasfinţite Părinte, că atunci aţi făcut referire şi la istoria locurilor pe care se află Mănăstirea Valea Mare.

Î.P.S. Ioan: Pe locul acela unde este aşezată mănăstirea, în timpul voievodului primei Uniri, a lui Mihai Viteazul, s-au dat bătălii, au murit oşteni şi am spus atunci că eu cred că, în seara aceea, un mare voievod şi o oştire românească îl vor aştepta pe Părintele Gheorghe, dându-i cuvenita cinste unui român care s-a rugat, care a lăcrimat pe pământul oştenilor români căzuţi pentru dreptatea şi unitatea românilor. Când a ridicat Părintele Gheorghe biserica mănăstirii, lângă cruce, a pus să stea permanent acolo steagul tricolor românesc. Unul dintre prietenii săi, om al condeiului şi ziarist de seamă, a scris o dată, într-un ziar, un articol numit „Mănăstirea cu tricolor". Poate că Dumnezeu nu l-a lăsat să termine mănăstirea, pentru că l-a chemat să mai ridice o mănăstire cu tricolor pentru români, în Rai. De aceea i-am dat atunci cel mai înalt rang românesc, tricolorul nostru sfânt, spunându-i că de va ajunge cu bine la Dumnezeu, în Raiul bucuriei Sale, îi dau poruncă să înceapă şi acolo o mănăstire şi să pună alături de crucea lui Hristos, pe vârful ei, şi tricolorul românesc, ca să se adune acolo toţi românii din Rai.

L.C.: Îmi aduc aminte că atunci, după predică, chiar Înaltpreasfinția Voastră i-ați acoperit trupul neînsuflețit cu steagul nostru tricolor și ați spus că Părintele Gheorghe și-a pregătit din timp locul unde să odihnească, între cele trei sfinte altare ale mănăstirii. Apoi ați arătat mulțimii îndoliate adunate în curtea mănăstirii o fotografie mare cu chipul Părintelui Gheorghe zâmbind și privind cu blândețe.

Î.P.S. Ioan: Am spus atunci că Părintele Gheorghe nu este acela care se află așezat în fața noastră (în sicriu), ci cel care ne privește din fotografie și care rămâne senin, blând, deschis și bun cu toată lumea. Așa să rămână și în sufletele noastre!

În Transilvania, a fi ortodox este sinonim cu a fi român

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, sunteți născut în Transilvania, sunteți ierarhul Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, cunoașteți bine istoria acestor meleaguri, de aceea vă rog să-mi răspundeți la întrebarea: Ce înseamnă a fi ortodox în Transilvania?

Î.P.S. Ioan: În Transilvania, a fi ortodox este sinonim cu a fi român. Așa și-au păstrat înaintașii noștri identitatea lor națională, sub aura aceasta ortodoxă: român-ortodox. Sau dacă spuneai, în Transilvania, ortodox, se știa că este automat român, având în vedere celelalte confesiuni cu care trăim aici. Aș putea spune că Ortodoxia a marcat atât de puternic conștiința românilor, încât, cel puțin în părțile acestea ale Covasnei și Harghitei, a fost un scut de apărare al identității noastre. Până astăzi, vedem biserici și localități unde s-au păstrat biserici și au fost preoți neîntrerupt în decursul timpului; acolo s-au păstrat și credința, și graiul nostru românesc. Acolo unde, din cauza

vitregiilor vremurilor, preoții au fost alungați, acolo nu mai avem astăzi nici grai, nici limbă românească.

Avem și astăzi localități în care credincioșii noștri români ortodocși și-au pierdut limba, și-au pierdut graiul, nu mai grăiesc între ei în limba mamei, ci grăiesc într-o limbă străină. Dar ei vorbesc cu Dumnezeu în limba română, adică în biserică, cultul fiind în limba română. Așa că Hristos, prin Evanghelia Sa, și acestor comunități le vorbește tot în limba română. *Se roagă în limba română*. Iată ce a însemnat Ortodoxia, ce a însemnat credința noastră, păstrată în decursul timpului! Nu numai pentru relația interumană în comunitate, chiar dacă acolo relațiile și comunicarea s-au făcut, cum am spune, într-o limbă străină, dar totuși, totuși... ei și astăzi sunt români, și vor rămâne cât vor trăi pe pământ. Chiar dacă vorbesc cu vecinii într-o limbă străină, mi-au spus: „Părinte, noi cu Dumnezeu, cu Maica Domnului și cu sfinții o să vorbim numai în limba și în graiul nostru românesc!" Dacă în aceste mici comunități se poate vedea ce a însemnat păstrarea credinței noastre ortodoxe, mă gândesc și la nivel național, ce s-ar fi întâmplat dacă noi nu ne-am fi rugat, în biserică, în graiul nostru românesc, în confesiunea noastră ortodoxă. Mă întreb și vă întreb: Ce am fi noi astăzi? Pentru că dacă un popor nu are câteva valori importante, de care să se țină și pe care să-și clădească viața, acel popor este alunecos, alunecă, și avem, din nefericire, atâtea exemple pe planetă, când unele popoare și-au pierdut credința și, în mod firesc, a urmat pierderea identității naționale... În acest caz nu mai putem vorbi de o națiune, de un popor unit în jurul unor concepte și valori fundamentale, ci vorbim de un amalgam, de o unire a mai multor culturi care nu mai dă identitatea aceea profundă ce a fost înainte.

L.C.: Județele Covasna și Harghita sunt în acest pericol?

Î.P.S. Ioan: În mod cert, pentru că timp de o mie de ani, cea mai frământată istorie din Transilvania a fost aici, în arcul carpatic, în partea de sud-est a Transilvaniei. Aici, unde cei care au venit după noi au fost mai puternici, iar sabia n-a tăiat doar brațul românului, și iată, vedem că, de multe ori, i-a tăiat și limba, i-a tăiat și graiul. De aceea, în unele localități, chiar în perioade recente, am putea aminti perioada, de exemplu, din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, după Dictatul de la Viena, când mulți români din această parte au trecut Carpații, spre Moldova sau Țara Românească, când mulți preoți au fost alungați. Multă vreme au rămas numeroase biserici pustii. Iată, eu, când am venit în această parte de țară, am găsit biserici în care nu se mai slujise de 65 de ani! S-a observat că a lipsit ceva din localitatea aceea. Acolo deja credincioșii vorbesc într-o limbă străină și în casă, și cu vecinii ș.a.m.d. Iată de ce este important să ne menținem credința noastră moștenită din strămoși!

Din nefericire, lumea ortodoxă este destul de mică. Astăzi, când vorbim de un sistem planetar de 6,5 – aproape 7 miliarde de oameni, ortodocșii suntem în jur de două sute și ceva de milioane; deci foarte puțini, adică suntem după virgula miliardelor. De aceea, aici, în spațiul acesta răsăritean, s-a păstrat încă această credința ortodoxă și se pot observa următoarele: popoarele ortodoxe, care au avut credința neîntreruptă, au și astăzi păstrat un pronunțat caracter de identitate națională. A se vedea Rusia: Biserica Rusă de astăzi este foarte înfloritoare, este depozitară a unei deosebite Ortodoxii. Iată, Grecia, la fel, este inconfundabilă. Atât credința ortodoxă a Greciei, cât și cultura ei inconfundabilă sunt păstrate toate în contextul credinței care în decursul secolelor s-a păstrat așa, venită după rânduielile apostolice. Așa ca și biserica noastră, nu? Noi, ca Biserică Ortodoxă, suntem o Biserică Apostolică, deci avem primele semănături ale cuvântului lui Dumnezeu, primele semințe

ale cuvântului lui Dumnezeu aruncate în spaţiul nostru românesc de un Apostol.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, cum este trăită astăzi Ortodoxia în comunităţile din Covasna şi Harghita? Cum se aduce jertfa preotului şi a credinciosului ortodox român din aceste zone?

Î.P.S. Ioan: V-aş răspunde tot printr-o întrebare. Ce părere aveţi despre un tânăr care de curând şi-a luat doctoratul în Teologie şi a venit la mine şi mi-a cerut o parohie din eparhia noastră? I-am oferit o parohie de 46 de familii. Este greu de înţeles, nu-i aşa? Iată, un teolog vine şi slujeşte la o biserică unde are 46 de familii. Sau un alt teolog care a venit şi mi-a cerut tot aşa, o parohie, şi i-am dat o parohie care are 48 de credincioşi. Numai atât! Deci cel cu doctoratul a luat 46 de familii, iar cel care nu avea încă doctoratul a luat parohia cu 48 de suflete. Acum vă întreb, fără a încerca să arunc o umbră asupra altor profesii, credeţi că un medic s-ar duce la un dispensar unde ar avea 46 de familii sau 48 de suflete? Din nefericire avem comunităţi de o mie, de două-trei mii de oameni şi nu au medic. Iată, preotul se duce şi pentru o turmă aşa de mică, deci deocamdată, zic eu, din mila lui Dumnezeu, avem studenţi, avem tineri ce înţeleg care este rolul şi valoarea fiinţei umane. La noi aici, în Covasna şi Harghita, oarecum se aseamănă viaţa preotului cu pilda aceea pe care a spus-o Mântuitorul că păstorul a lăsat 99 de oi şi s-a dus şi a căutat oaia cea pierdută. Aşa că şi în eparhia noastră, încă de la înfiinţare, am avut această perspectivă şi amprenta acestei parabole rostite de Hristos, că eu n-am fost trimis la o turmă cu 99 de oi, ci m-a trimis Dumnezeu să caut o singură oaie, oaia rătăcită printre străini, care sunt puţinii noştri credincioşi risipiţi aici prin crestele Carpaţilor!

L.C.: Dar, Înaltpreasfinţite Părinte, Episcopia Ortodoxă a Covasnei şi Harghitei ce le oferă acestor oameni, mai ales românilor, care sunt atât de puţini?

Î.P.S. Ioan: În primul rând este satisfacția slujirii și, cum se spune, aș repeta raportul acesta din parabolă, că mare bucurie este în cer pentru un păcătos care se întoarce! Deci un păstor se bucură mai mult atunci când găsește oaia cea pierdută și rătăcită decât de cele 99. Prin urmare există încă această credință și bucurie că ai găsit oaia cea pierdută. Gândiți-vă că am găsit parohii în care nu s-a slujit, cum vă spuneam, de mai bine de o jumătate de secol! Ei! Câtă bucurie poate să aibă în sufletul lui acel preot care vede că a tras clopotul ce n-a mai fost tras de... 60 de ani și vin albinele! Stupul cu albine n-a înghețat, n-a murit. Credincioșii vin unul câte unul, auzind dangătul clopotului.

Mă gândesc și pentru mine, și pentru ei că aceasta este o bucurie sfântă care ne ține aici. De altfel, nu putem spune că în toată această eparhie, dacă sunt maximum zece parohii, din o sută de parohii care s-ar putea întreține pe ele, și să-și întrețină puțin și preotul, și cheltuielile pe care le au acolo. Restul, din mila lui Dumnezeu, cum putem să ne gospodărim, preoții mai și lucrează, sunt gospodari. Mai avem noroc cu Fondul Central Misionar, de unde primim un pic de mângâiere pentru preoții pe care-i avem aici. Sunt și ei oameni cu greutăți, cu familie, cu copii. Gândiți-vă că sunt preoți care își duc, în fiecare zi, copiii la distanțe mari, la școală, pentru că nu în toate localitățile mai sunt școli în graiul nostru românesc. Şi atunci eu caut, încet-încet, să-i apropii, în timp, de anumite zone, unde ar putea și copiii lor să aibă acces la școală. Însă, cu mila lui Dumnezeu, încearcă și ei să-și educe copiii atât în spiritul credinței, cât și în alte profesii. De exemplu am un preot care are trei copii și toți trei sunt la Medicină. Dacă ați vedea palmele, mâinile tatălui lor! Sunt crăpate de muncă, însă de muncă cinstită. Slujește la altarul lui, iar peste săptămână muncește în gospodărie, și iată, are trei copii la Medicină! Şi mai sunt și alții...

Așa că, din mila lui Dumnezeu, încercăm să-i ajutăm. Acord mai multe burse copiilor care sunt la facultăți, știind în ce situații se află părinții lor. Așa se face că am școlarizat până acum peste 300 de copii. Nu toți sunt preoți, dar o parte din ei sunt preoți. Când am venit aici, am găsit numai cinci preoți născuți în această zonă, restul erau veniți din alte părți. Acum, din mila lui Dumnezeu, am mai puțin de zece preoți din altă parte, iar ceilalți toți sunt din această zonă, și până acum, din mila lui Dumnezeu, nici unul nu mi-a cerut dezlegare, să spună: „Părinte, dați-mi dezlegare să plec într-o altă eparhie!" Stau aici cu părinții lor, cu familiile lor și sunt legați de această zonă.

Eu n-am văzut Basarabia, nu din cauza gardului de sârmă ghimpată, ci nu am văzut-o din cauza unor ordine

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, în aprilie 2012, la Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan" din Sfântul Gheorghe, v-ați întâlnit cu un grup de basarabeni, profesori și studenți de la Universitatea B.P. Hasdeu din Cahul, Republica Moldova. Ați mărturisit că vă bucurați foarte mult de prezența basarabenilor și v-ați întreținut cu invitații din Basarabia. Ați aflat atunci că una dintre profesoare, Ioana Axentii, cercetează activitatea Episcopului Justinian Teculescu, pe când a fost ierarh de Cahul, între 1926 și 1932.

Î.P.S. Ioan: Da, i-am mulțumit cu bucurie că studiază activitatea Episcopului Justinian Teculescu, născut pe teritoriul eparhiei noastre, în Voineștii Covasnei. Partea culturală a scăpat de lanțuri, pe când elementele politice încă sunt încătușate. Dar, din mila lui Dumnezeu, după 1989 graiul, cuvântul, cultura s-au descătușat. Știm că întotdeauna elementul de cultu-

ră a fost vectorul care a tras după el civilizația unei țări, unor popoare. Așa cum cercetătorii din zona noastră cercetează viața și activitatea unor personalități născute pe aceste meleaguri, sunt interesate și de locurile unde au activat, este bine că și pe acele plaiuri există cărturari cu asemenea preocupări. Mă bucur că se realizează astfel de conexiuni! Oamenii de cultură pot reface spațiul cultural românesc comun cu toată problema aceasta. Oricât ar fi fost acel gard de sârmă ghimpată, gros cât brațul meu, tot îl mănâncă rugina într-o zi. Întotdeauna s-a văzut, în decursul istoriei culturii și civilizației lumii, că țăranii sunt oameni sfinți. Ei, săracii, cu sudoarea lor au sfințit pământul, însă oamenii de cultură sunt chemați, într-o țară, într-o civilizație, să sfințească văzduhul, cerul ei, de aceea zic eu că aceste interconexiuni sunt extraordinare. Sârma aceea ghimpată a fost mult mai penetrantă decât zidul comunist care a fost mult mai opac. Eu n-am văzut Basarabia, nu din cauza gardului de sârmă ghimpată, ci nu am văzut-o din cauza unor ordine. După 1989, la o întâlnire colegială, la mai mulți ani de la terminarea liceului, în vorbirea mea, am mulțumit profesorilor pentru ce ne-au învățat și pentru că nu ne-au terorizat niciodată. Profesorii mei de liceu nu ne-au terorizat niciodată, deși dirigintele meu mi-a spus că în caietul lui de observații, în dreptul numelui meu, printre alte caracterizări despre mine, scria: „Tânăr ce frecventează biserica." În sfârșit, profesorii nu ne-au obstrucționat, adică, dacă eu credeam în Dumnezeu, în loc de zece să-mi dea șapte. Le-am spus atunci profesorilor de istorie că îi iert pentru că nu ne-au vorbit de Basarabia: Vă iert, știu că n-ați avut voie să ne spuneți despre Basarabia, că acolo trăiește sânge românesc, vă iert că nu ne-ați spus despre istoria lor! I-am iertat pentru că mi-am dat seama prin ce ar fi trecut dacă ne-ar fi spus atunci despre Basarabia.

L.C.: Vă rog să ne vorbiți despre credința basarabenilor și despre felul cum vedeți în continuare legătura dintre românii de pe cele două maluri ale Prutului.

Î.P.S. Ioan: Sunt atâtea personalități care s-au născut dincolo de Prut, în Basarabia, și au venit aici... Ar fi bine, cât se poate, să avem o listă, pentru că nu este, cred, o localitate mai importantă, un oraș mai important, unde să nu fie așezat vreun cuib, vreun grup de basarabeni. Știu că atunci, în 1940, când s-a dat ordin de plecare din Basarabia, cât de atent, cât de minuțios a organizat statul român retragerea... N-a fost familie din Basarabia, plugar, învățător, medic, fiecare a fost trecut pe listă și a trecut frontiera, ba chiar a și știut în ce localitate pleacă. Am prins și eu oameni mai în vârstă care au fost refugiați. Vă spun că a fost de admirat credința lor. Au adus cu ei un plus de valoare spirituală și de la început s-au lipit lângă biserică. Au fost mereu lângă biserică, pe unde au ajuns. De aceea consider că sunt importante cercetările din domeniul științei, medicinei ș.a.m.d., dar sunt tot atât de importante și cercetările legate de spiritul unei națiuni. Se îmbolnăvesc oamenii. Se îmbolnăvesc și copacii, dar, mai presus de bolile acestea individuale, este foarte grav când se îmbolnăvește o națiune. Iată, noi am fost separați, ca și când am fi fost doi plămâni: unul a respirat aer din Carpați și celălalt a respirat aer dintre Prut și Nistru, dar nu s-au despărțit. Cei doi plămâni au hrănit ființa națională. Prin ce au trecut basarabenii și prin ce am trecut și noi, mai ales în Transilvania! În 1940, după ce au venit ungurii, pe un cântăreț bisericesc dintr-un sat de aici, Mărtănuș, l-au tăiat ungurii bucăți, l-au aruncat pe gunoi și trei zile nici nu i-au lăsat să-l îngroape. Deci au fost atrocități de mare anvergură, dar noi le-am trăit aici, basarabenii le-au trăit aproape două sute de ani cu intermitențe, dar noi, în Transilvania, le-am trăit 800 de ani. Gândiți-vă cum se mai întâmplă că avem în spațiul

transilvan oameni care mai vorbesc românește, care mai au cultură română! Uitați-vă, de exemplu, prin 1910-1911, bunicul meu s-a dus la școală. Într-un sat românesc din Transilvania, la școală, era învățător maghiar. Când a venit bietul copil acasă, scria cuvinte ungurești. L-au lăsat părinții un an, l-au mai lăsat încă un an și gata, a rămas cu două clase, că nu l-au mai lăsat să meargă la școală maghiară. Așa a rămas cu două clase și toată viața a semnat cu două litere. Deși cu puține clase, părinții mei m-au învățat să vorbesc românește.

L.C.: Înaltpreasfinție Părinte, cred că oricine vă aude simte că aceste cuvinte despre ființa neamului nostru românesc le spuneți din inimă, nu din cărți. Vă rog să ne mai vorbiți despre apărarea ființei naționale. Ce sfat ne dați în această privință pentru viitor?

Î.P.S. Ioan: Trebuie să privim înainte, că, dacă ne uităm numai în urmă, ne vom împiedica pe cărarea istoriei! Ne uităm în urmă ca să știm ce am fost și cum suntem, dar realizarea unității naționale și spirituale a românilor nu se face decât privind înainte. Dacă ne tot întoarcem, s-ar putea să rămânem cu gâtul strâmb. Și atunci ce popor ar fi acela cu gâtul strâmb, sucit? Nu așa ne-a făcut Dumnezeu! Voința lui Dumnezeu este să fim toți împreună. Dumnezeu ne-a pregătit, în Rai, tuturor românilor un loc. Pentru toți Dumnezeu a pregătit un colț de Rai. Acolo este un tricolor românesc, unde toți românii se strâng laolaltă.

Să revenim la ființa neamului nostru românesc. Trebuie ca toate celulele ființei naționale să pulseze către un țel. Este o tragedie când se îmbolnăvește un popor, ființa unui neam! Trebuie să ne ferim să ni se îmbolnăvească ființa, adică să nu ne urâm unii pe alții, pentru că dispare acel popor în care își face casă ura. Trebuie să ne iubim mai mult! Dacă se vorbea, în 1859, de secarea Milcovului „dintr-o sorbire", să ne ajute Dumnezeu să secăm

și Prutul într-o zi, dar eu nu l-aș seca, ci l-aș mângâia, l-aș binecuvânta, pentru că Prutul este o binecuvântare a spațiului românesc! Când vorbesc despre spațiul nostru românesc, eu pomenesc de multe ori, în predicile mele, cuvintele lui Eminescu *„De la Nistru pân' la Tisa / Din Hotin până la Mare".* Acestea sunt cele patru puncte cardinale marcate de Eminescu, sunt borne de spiritualitate peste care nu va putea să treacă nimeni. Nimeni nu ne va face vreodată imaginea în lume. Noi ne facem imaginea în lume. Chiar dacă nu avem nu știu ce superinstitute de cercetări, lumea de astăzi caută oaze de moralitate, caută țări unde sunt popoare morale; acesta va fi aurul generațiilor viitoare! Nu aurul va avea valoare. Cei care vin după noi, peste câțiva ani, vor arunca aurul pe străzi şi vor căuta aurul unei credințe cu adevărat în Dumnezeu şi moralitatea.

Primii ctitori ai Mănăstirii Lainici au fost, întâi, Bunul Dumnezeu și, în al doilea rând, râul Jiu

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, ştim că ați viețuit la Mănăstirea Lainici. V-am ruga să ne spuneți, pentru început, câteva cuvinte despre istoria acestei mănăstiri.

Î.P.S. Ioan: Mănăstirea Lainici a fost în decursul timpului o punte de legătură între Transilvania şi Țara Românească. Din tradiția orală păstrată în lumea monahală din nordul Gorjului, ştim doar că ucenici de-ai Sfântului Nicodim au urcat pe Jiu şi au căutat locuri de sihăstrie.

Foarte mulți oameni, mai ales istorici, ar fi interesați să afle care au fost primii ctitori ai acestei mănăstiri. N-o să-i găsească niciodată consemnați într-un hrisov! Aş putea spune că *primii ctitori ai acestei mănăstiri au fost, întâi, Bunul Dumnezeu și, în al doilea rând, râul Jiu,* care a fierăstruit în decursul milenii-

lor munții, făcându-și loc să se întâlnească cu râurile din Țara Românească. Așa, fierăstruind munții, Jiul a creat acel loc în care Dumnezeu a rânduit să se aprindă o candelă de spiritualitate creștinească acolo, în munți.

L.C.: Când a ajuns Înaltpreasfinția Voastră, prima dată, la Mănăstirea Lainici?

Î.P.S. Ioan: Eu am ajuns la această mănăstire la sfârșitul secolului al XX-lea, și anume într-un noiembrie 1979, când, pentru prima dată în viața mea, îmi luasem câteva zile libere și am vizitat Mănăstirea Tismana. Apoi am ajuns și la Mănăstirea Lainici. Așa se face că, începând cu ianuarie 1980, deja deveneam un fiu duhovnicesc al Mitropoliei Olteniei. Din 1980 până în 1994 am trăit în acest spațiu binecuvântat de Dumnezeu de la poalele Carpaților, respectiv din nordul județului Gorj.

L.C.: Cunoaștem că ați fost la început inginer, ceea ce desigur v-a ajutat și în viața de mănăstire. Ați restaurat obiective religioase importante. Vă rog să ne vorbiți despre acest aspect.

Î.P.S. Ioan: Viața mea de la această mănăstire a fost împletită cu activitățile pe care le desfășuram în restaurarea mănăstirilor și a unor biserici din Arhiepiscopia Craiovei. Așa se face că întâi aici, la Mănăstirea Lainici, am găsit clădirea dinspre Jiu ridicată într-un anumit stadiu, însă trebuia acoperită și trebuiau executate lucrările în interiorul ei. Pentru a-i da o formă mai gorjănească, i-am construit și pridvorul de lemn, din față, de la intrare. Apoi, încet-încet, am început lucrările de salvare, oarecum, a bisericii vechi din cadrul mănăstirii. Biserica era acoperită cu șindrilă și se afla într-o stare destul de avansată de degradare, pictura ei fiind pusă în pericol. Așa am început a reface în totalitate atât acoperișul de la turnul bisericii, cât și acoperișul altarului, al naosului și al pronaosului. S-a folosit tablă de cupru, lucru foarte riscant în acele vremuri, pentru că nu prea era îngă-

duit ca un asemenea material preţios să fie pus pe biserici. Îmi aduc aminte că, pentru a nu părea un acoperiș așa de strălucitor, într-o seară, împreună cu părinții de la mănăstire, ne-am sfătuit cum să facem să nu avem cumva probleme în sensul acesta. Mănăstirea fiind așezată pe marginea drumului, treceau mereu delegații de la București care se interesau de soarta minerilor și a producției de cărbune din Valea Jiului. Ne-am hotărât ca în iarnă să punem tabla de cupru pe zăpadă, s-o ungem cu apă în care am pus puțin vin, ca să coclească, ca să patineze, ca în primăvară, când urma să punem această tablă pe biserică, să apară ca un fel de tablă ruginită și să nu se observe că noi o acoperim cu o tablă de o asemenea calitate. Și, cu ajutorul lui Dumnezeu, cu meșteri locali din părțile Gorjului, ne-am apucat de treabă. S-a terminat lucrarea într-un timp relativ scurt și așa s-a salvat pictura. După ce eu am plecat de acolo, părinții din mănăstire au restaurat și pictura care este astăzi reprezentativă pentru ceea ce înseamnă pictura din părțile de nord ale județului Gorj, respectiv, Țara Românească.

În paralel cu activitatea mea de restaurare și de construcție a altor biserici și mănăstiri din eparhie, ascultare ce o primisem de la Mitropolitul Olteniei din acea vreme, Înaltpreasfințitul Nestor Vornicescu, s-au început lucrările pentru o nouă clădire, o nouă stăreție, deoarece stăreția veche făcută din lemn era într-o stare de degradare avansată. Spre surprinderea mea, deși doream să facem doar o mică adăugire, autoritățile din acea vreme, fiind de neam gorjănesc, de neam de ctitori, ne-au îngăduit să construim acea nouă stăreție tot în stilul celei vechi, cu pridvor gorjănesc, cu elemente de la stâlpii de susținere ai pridvorului, cu elemente luate din tradiția și din arhitectura gorjănească.

L.C.: În această perioadă când ați restaurat și ați construit biserici și mănăstiri, ați studiat și Teologia, ați fost student la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Î.P.S. Ioan: Da, înainte de 1989, am reușit, cu foarte mare greutate, să mă înscriu la Seminarul Teologic din Craiova, perioadă în care am restaurat biserica din incinta Seminarului, fiind elev acolo, finalizând și alte lucrări în cadrul Seminarului Teologic. În anul 1986 am intrat la Facultatea de Teologie din Sibiu. În vacanțe și la sfârșit de săptămână, când plecam de la Facultate, cât și în timpul anului, coordonam activitățile de restaurare la bisericile și mănăstirile din Oltenia. Însă au venit și vremuri de deschidere, și astfel, în 1990, terminând Facultatea de Teologie, la 1 august am fost călugărit, la Liturghia de la miezul nopții, chiar în bisericuța veche a Mănăstirii Lainici. Dar, înainte de călugărie, s-a pus piatra de temelie pentru ridicarea unei biserici reprezentative pentru această mănăstire. Așa se face că, după terminarea studiilor de teologie, Mitropolitul Nestor Vornicescu mi-a spus: „Frate Ioane, să mergi la Mănăstirea Lainici și să faci acolo o biserică!" Nu mi-a dat nici un proiect, doar mi-a dat această poruncă să zidesc acolo o biserică, și bineînțeles că am început, fără a avea un proiect, fără a avea alte documentații și fără surse financiare asigurate. Mitropolia ne-a ajutat cu câțiva bani pentru săpături și puțin la partea de demisol, iar după aceea, mai ales după ce am devenit și starețul mănăstirii, Mitropolia n-a mai trimis nici un ban. Totul s-a făcut cu bani de la credincioșii ce au trecut pe acolo. De la Stat nu s-a mai primit nimic. Cel puțin până la ridicarea ei nu s-a primit nici un leu. Probabil mai târziu, actualul părinte stareț Ioachim a mai primit ceva bani pentru alte lucrări din incinta mănăstirii, dar până la punerea crucii pe biserică n-au fost ajutoare de la Stat, ci au fost doar banii credincioșilor care treceau pe acolo.

Îmi amintesc că într-una din zile, după ce m-am întors în vacanță de la Ierusalim, a intrat în curtea mănăstirii o familie de francezi care ne vizita țara. S-au oprit și aici, iar eu le-am prezentat mănăstirea. Au rămas foarte impresionați atât de biserica

veche, cât și de biserica nouă care se construia. Ne-am despărțit și ei și-au văzut de drumul lor mai departe. Dimineața, înainte de a începe muncitorii lucrul, ieșeam din chilie și intram în pridvorul bisericii vechi, unde îmi făceam și eu o mică rugăciune, pentru că nu puteam să stau la întreaga slujbă de dimineață. Intram doar la Liturghie, la *Sfinte Dumnezeule*, când dădeam drumul muncitorilor să mănânce. Atunci, de la *Sfinte Dumnezeule* și până la *Axion*, în perioada aceea, intram și eu la Liturghie. Dar, dimineața, în zori de zi, mergeam în pridvorul mănăstirii să mă întâlnesc cu Dumnezeu, cerându-I să-mi dea har și putere să pot duce mai departe cele încredințate aici. Nu la multă vreme, într-una din dimineți, trecând de la chilia mea spre bisericuța veche, văd, după poartă, un obiect, ceva alb, care mi-a atras atenția, și m-am îndreptat spre obiectul acela alb, să văd ce este. Era un plic și pe el scria, în franceză, „Pentru părintele Ioan". Oarecum eram destinatarul acelui plic și l-am desfăcut. În el era o importantă sumă de bani. Erau franci francezi. Ei au trecut noaptea, mult după miezul nopții, pentru că până la două-trei noaptea încă era slujbă la biserică. Deci poarta era închisă, nemaifiind nimeni pe acolo. Pe la ora aceea, ei au trecut, îndreptându-se spre țara lor, și au aruncat peste poartă acest plic, cum vă spuneam, cu o importantă sumă de bani. Iată de la ce depărtare a trimis Dumnezeu pe cineva să ne ajute! Sunt multe a le grăi despre cei care au contribuit, într-un fel sau altul, nu numai la ridicarea bisericii, ci și la alte lucrări importante care s-au făcut la Mănăstirea Lainici.

L.C.: Ar fi interesant pentru cititori, Înaltpreasfinția Voastră, să ne spuneți, dacă vă amintiți, câteva fapte sau întâmplări deosebite din timpul construcției bisericii.

Î.P.S. Ioan: Locul unde s-a găsit amplasamentul bisericii noi era într-o parte mai joasă a mănăstirii, pentru că terenul este des-

tul de îngust, între munți, și îmi aduc aminte că atunci când am făcut primele săpături pentru temelia bisericii, am găsit bucăți de material din veșminte preoțești, ceea ce înseamnă că această biserică a fost zidită pe mormintele unor călugări din vechime care au fost înmormântați acolo. Prin urmare, locul a fost hărăzit de Dumnezeu pentru a fi zidită această biserică peste mormintele călugărilor, preoților și viețuitorilor din această mănăstire, ca osemintele lor, rămășițele lor pământești să fie protejate, să nu fie profanate. Să asculte și ei, de acolo, cu dor, sfintele slujbe și să stea în biserica aceasta până la învierea morților.

Tot în această perioadă mi-am făcut și studiile la Ierusalim, dar am avut grijă ca și actualul părinte stareț să meargă și el să facă Facultatea de Teologie la Craiova. Chiar îmi spunea: „Părinte stareț, cum va fi, că lucrări mai sunt de făcut? Sfinția voastră sunteți la Ierusalim, doar în vacanțe veniți acasă, cum va fi să fiu și eu la Teologie?" I-am spus că acum este momentul, când Dumnezeu a vărsat mult har peste locul acesta și ne va ajuta să facem și biserica, să facem și Teologia. Într-adevăr, așa a fost. De multe ori veneam de la Ierusalim acasă doar pentru trei zile. Unii buni credincioși îmi plăteau biletul de avion, ca să pot veni până acasă, să le spun muncitorilor ce să facă pentru câte trei-patru luni de zile și ca să aibă ce lucra. Eu plecam în octombrie și le lăsam de lucru până prin noiembrie, când venea frigul. Bineînțeles că după sesiunea mea de examene de la Ierusalim, din ianuarie-februarie, mai fugeam câteva zile acasă și le dădeam de lucru până la sfârșitul lunii iunie, când veneam de la Ierusalim și atunci, în perioada de vară, angajam oameni foarte mulți și lucram în trei luni de zile cât alții într-un an de zile. Iată cum, unde Dumnezeu dă binecuvântare, se poate face și școală și se poate ridica și biserică! Acolo este har și binecuvântare de la Dumnezeu.

L.C.: Vă rog să ne vorbiți, Înaltpreasfințite, despre viața duhovnicească și despre călugării din Mănăstirea Lainici.

Î.P.S. Ioan: Aş vrea să vă spun că în anul 1994, când am plecat din Lainici să zidesc nu o mănăstire, ci mai multe, într-unul dintre cele mai vitregite şi mai frământate spaţii româneşti, unde nu mai eram chemat să zidesc o singură mănăstire, ci mai multe biserici şi mănăstiri, în Mănăstirea Lainici erau nouă preoţi, ceea ce era un lucru foarte important. Nouă preoţi ieromonahi alături de alţi fraţi ce erau în mănăstire însemna că nu ne-am ocupat numai de ziduri, ci efectiv s-a zidit şi duhovniceşte. Eu, ca frate şi ca unul care dormeam în fiecare noapte într-o altă mănăstire, pentru că urmăream foarte multe şantiere, aveam duhovnicul meu aici, la Mănăstirea Lainici, pe părintele Calinic Cărăvan, om cu o viaţă călugărească, monahicească deosebită, de o bunătate rar întâlnită. De la el am învăţat să slujesc Sfânta Liturghie şi alte slujbe cu multă linişte, cu multă detaşare faţă de ceea ce este în exterior şi fără grabă. De la dânsul am învăţat cum să păşesc în veşnicie.

Am cunoscut la Mănăstirea Lainici mulţi alţi părinţi, fiecare cu darurile lui. Părintele arhimandrit Caliopie Georgescu era un om cu o minte luminată. Terminase Teologia în perioada interbelică la Bucureşti, deci avea cunoştinţe teologice deosebite, dar cunoştea şi administraţia bisericească. Aşa se face că eu l-am găsit în acea zonă ca exarh al mănăstirilor. De la el am învăţat multe din ale vieţii călugăreşti, povestindu-mi mereu despre călugări din secolul al XIX-lea, pe care i-a întâlnit el atunci când a intrat în mănăstire, pe la începutul secolului al XX-lea. Îmi vorbea de călugări din secolul al XIX-lea, iar călugării aceia i-au povestit lui, la rândul lor, despre călugări din secolul al XVIII-lea pe care i-au cunoscut. Aşa că mi-a dat Dumnezeu această fericită întâlnire şi ocazie de a putea să aud vorbindu-mi-se în grai viu despre vieţile călugărilor din mănăstirile noastre inclusiv din secolul al XVIII-lea.

Am avut această șansă de a face și eu parte dintr-o verigă, dintr-un lanț duhovnicesc de continuitate a vieții monahale la noi, în țara greu încercată, după Al Doilea Război Mondial.

Mi-l amintesc acum și pe părintele Sebastian Iurceac originar din Basarabia. Era un foarte bun cântăreț, care aproape 40 de ani a cântat la strana mănăstirii. De la el am învățat și eu atât o parte din cântările psaltice, dar și câteva cântări cu nuanțe venite din Est, din muzica de origine slavă. Și astăzi, când, cu unele ocazii cânt la strană, cânt Fericirile așa cum le-am învățat de la el, cu cromatismul și nuanța melodică slavă.

L.C.: După cum povestiți, se vede și se simte, Înaltpreasfinția Voastră, că imaginile acestor părinți v-au rămas în suflet, chiar dacă au trecut atâția ani. Oare păstrați în suflet imaginea unui părinte despre care puteți realiza o adevărată carte de monahism?

Î.P.S. Ioan: Aș aminti pe părintele Nicodim care a trăit singur, peste 20 de ani, aproape de Lainici, la Schitul Locurele și a salvat acel schit. Lui i-a dat Dumnezeu un mare dar, și anume acela că nu auzea. Deci Dumnezeu i-a luat, judecând noi, auzul, dar atunci când i-a luat auzul, i-a dat darul sihăstriei, darul de a rămâne singur, zicem noi, însă cu Dumnezeu. Vacanțele mele de iarnă mi le petreceam la Schitul Locurele, unde la demisol locuia părintele Nicodim, iar eu, într-o cameră deasupra dânsului. Îl auzeam cum își făcea Miezonoptica și Utrenia în chilie. Îl auzeam citind și cântând, aşa cum putea. Imaginați-vă cum cânta un om căruia Dumnezeu îi dăruise darul de a nu auzi!

Eu citeam acolo la schit. Nu aveam curent electric, era iarnă și profitam de lumina puțină a soarelui și a zăpezii. Citeam de dimineața până seara. Una dintre cărțile citite de mine acolo a fost *Cursul de mistică* al Părintelui Stăniloae și multe alte. Înainte de Sărbătoarea Naşterii Domnului, închideam șantierele și le deschideam abia după sărbători, de aceea o parte din vre-

me o petreceam acolo, alături de părintele Nicodim, care se îngrijea să-mi dea şi mie o strachină de mâncare. Era un om cu o viaţă deosebită. Îmi aduc aminte că într-o primăvară, după Sfintele Paşti, am plecat cu fraţii să prăşim, nu ştiu, porumb sau cartofi, acolo în poiana de la Locurele. Fiecare aveam pe umăr câte o sapă şi părintele Nicodim cobora cu o desagă cu un pic de porumb pe care să-l macine la mănăstire. Noi, fraţii, treceam prin pădure. La un moment dat auzim o voce. Părintele vorbea cu cineva. Şi am zis: „Oare cu cine vorbeşte Părintele?" Am ieşit de pe poteca din pădure şi l-am văzut. Am stat puţin retraşi, între copaci, şi am văzut că vorbea cu un şarpe. Era primăvară, şarpele ieşise deja din vizuina lui şi traversa drumul prin faţa părintelui care avea în mână o bâtă şi tot îi spunea: „Măi, prostule, du-te de aici, că o să vină cineva şi s-ar putea să te omoare! Du-te de aici din drum!" Şi tot îl împingea uşor cu bâta, să plece din drum, nu cumva să vină cineva pe acolo şi să-l omoare.

L.C.: Iată un ataşament deosebit faţă de animale al călugărilor pustnici! Oare înseamnă şi altceva, Înaltpreasfinţite Părinte?

Î.P.S. Ioan: Gândiţi-vă că dacă acest călugăr avea o asemenea atitudine faţă de un şarpe, dacă iubea un şarpe, dorind să-l ferească de rele, gândiţi-vă cât de mult m-a iubit pe mine, când mergeam acolo la el, şi pe ceilalţi fraţi şi pe ceilalţi oameni! Dacă acest om iubea un şarpe, cât de mult îşi iubea semenii! Şi gândiţi-vă cât de mult se ruga acolo pentru ei! În fiecare an, în toamnă, el mergea la un nepot, căruia probabil îi lăsase partea ce i se cuvenea de la părinţi, din părţile Vâlcei, de unde era. Apoi prin octombrie venea la Mănăstirea Tismana şi făcea parastas pentru părinţii lui, pentru înaintaşii lui. Avea evlavie la Sfântul Nicodim de la Tismana. Purta şi el numele Sfântului Nicodim, primit la călugărie.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, în perioada cât aţi fost stareţ la Mănăstirea Lainici ce bucurii aţi avut sau ce bucurie deosebită aţi trăit?

Î.P.S. Ioan: Am avut ca stareţ o tristă bucurie de a semăna patru dintre părinţii bătrâni ai mănăstirii. După ce am fost numit stareţ, în noaptea de Sfinţii Patruzeci de Mucenici, la puţină vreme, cam la o lună, deja un părinte, dintre cei bătrâni, a fost chemat la Domnul. Am avut o stare cu totul deosebită, zicând: „Doamne, iată, cum am fost numit stareţ, deja pe un părinte mi l-ai şi luat! Poate n-o fi un semn bun numirea mea ca stareţ", m-am gândit eu. Am fost foarte frământat de această idee. Într-o zi, i-am destăinuit frământarea mea unui părinte bătrân şi el mi-a spus: „Noi, cei bătrâni, ne-am socotit să plecăm la Domnul, atât timp cât tu vei fi stareţ, pentru că ştim că ne vei petrece într-un duh călugăresc şi după rânduielile noastre mănăstireşti, nefăcând tulburare şi mare adunare la plecarea noastră din lumea aceasta." Şi atunci, din nou, au început să vină peste mine alte, alte gânduri, ei spunându-mi: „Noi ştim că sfinţia ta n-o să rămâi foarte, foarte mult aici, Dumnezeu va avea cu tine alte chemări în viaţa aceasta." Aşa se face că în decurs de doar câteva luni, pe patru părinţi îmbunătăţiţi şi în vârstă ai mănăstirii, inclusiv pe părintele Nicodim, i-am petrecut la Domnul.

Mi-aduc aminte că în vechea casă, dinspre Jiu, erau la un moment dat, în două chilii, doi părinţi bătrâni şi am pus pe un frate să doarmă cu ei. Îşi aşezase o saltea pe jos şi toată noaptea era cu ei. Aşa am avut grijă de ei, până la momentul când Dumnezeu a rânduit ca sufletele lor să se ridice la ceruri, iar eu împreună cu ceilalţi părinţi să-i semănăm sub glia străbună în vechea vatră a acestei mănăstiri ai cărei ctitori sunt Dumnezeu şi râul Jiu.

L.C.: Vă mulţumim pentru această frumoasă evocare a perioadei din viaţa Înaltpreasfinţiei Voastre legată de Mănăstirea Lainici, aflată tot în Carpaţi, deşi mai departe de meleagurile

unde astăzi păstoriţi, la poalele acestor străvechi munţi ce adăpostesc de secole un întreg neam binecredincios!

Mănăstirea de la Izvorul Mureşului este rod al rugăciunii fraţilor şi strămoşilor noştri care au plecat la Domnul

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, credincioşii din Episcopia Ortodoxă a Covasnei şi Harghitei, şi nu numai, cunosc faptul că sunteţi ctitorul Mănăstirii de la Izvorul Mureşului. Totuşi atribuiţi altor ctitori fiinţarea mănăstirii, cel puţin aşa mărturisiţi când vorbiţi despre istoria Mănăstirii cu hramul Adormirea Maicii Domnului de la Izvorul Mureşului.

Î.P.S. Ioan: Primele documente despre această mănăstire le-am auzit de la brazii de pe muntele vecin. Românii noştri treceau muntele dincolo şi mergeau la hramurile de la Mănăstirile Agapia şi Neamţ. Şi atunci pe cărările acelea, printre brazi, spuneau: „Ce bine ar fi să avem şi noi o mănăstire în părţile acestea!" Trecând eu într-o zi prin munţii de acolo, mi-a spus un brad bătrân de peste 100 de ani ce vorbeau românii, ce şuşoteau ei pe cărările acelea de munte.

Pornind de la mărturia brazilor, trecem acum la mărturia oamenilor care încă mai trăiesc la Voşlobeni şi la Izvorul Mureşului. După înfiinţarea episcopiei noastre, în 1994, printre primele iniţiative a fost să caut un loc de mănăstire. Un cetăţean de prin părţile Clujului mi-a oferit, în staţiunea Izvorul Mureşului, „un coteţ de porci". Să oferi unui episcop un coteţ de porci, să facă o mănăstire, este cam paradoxal, dar darul lui Dumnezeu nu trebuie niciodată refuzat. Am mers cu el şi cu protopopul Gane (Dumnezeu să-l odihnească!) şi ne-a arătat un coteţ de porci... generos. Avea cam 10-12 m lungi-

me, era din cărămidă. Am intrat și am spus: Aici facem paraclisul, aici facem o cămăruță pentru duhovnic, aici o sală de mese, o bucătărie, câteva chilii pentru măicuțe – le-am și împărțit pe loc. Totul era gata. Am coborât apoi la unul din izvoarele Mureșului. Mureșul izvorăște din Hășmașul Mare, din dreapta mănăstirii, dar are trei izvoare principale care îmbrățișează teritoriul mănăstirii. Venind pe firul apei, era un stufăriș acolo. Când am ieșit din stufăriș, ne-a întâmpinat un bătrân și mă întreabă direct: „Părinte, căutați pământul popilor?"

Asta-i! Acolo, la Izvorul Mureșului, erau 4 ha de teren care fusese al parohiei Izvorul Mureșului și toată perioada comunistă, cât a funcționat stațiunea, toate gunoaiele se aruncau acolo, pe pământul popilor. Așa a rămas în tradiția populară că acolo este pământul popilor.

Am luat legătura cu preotul și cu primarul de la Izvorul Mureșului, am făcut un schimb de teren și a rămas terenul acesta al mănăstirii. Din momentul acela eu mi-am pus în buzunar o... cărămidă și mă băteam în piept la toată lumea că eu fac acolo mănăstire, că sunt inițiatorul mănăstirii. Tot așa am ținut cărămida câțiva ani de zile în buzunar, bătându-mă cu ea peste tot. În data de 14 august 1999 – iată, intrăm în istoria scrisă – am făcut prima Liturghie, primul hram, i-am dat și hramul Adormirea Maicii Domnului. Seara am ținut prima priveghere, prima Liturghie. În ziua de 14 august 1999, pe la ora trei, când făceam ultimele pregătiri, în curte vine un cetățean, tot bătrân din sat, și-mi spune: „Părinte, am auzit că faceți prima Liturghie, primul hram aici!" Zic eu: „Cu ajutorul lui Dumnezeu, da, în seara asta începem slujbele." Atunci el zice: „Părinte, să știți că terenul acesta noi, sătenii, l-am cumpărat în 1936, să facem pe el o mănăstire!" Din momentul acela, am lăsat cărămida jos și nu m-am mai lăudat la nimeni că eu aș fi inițiatorul ridicării mănăstirii de la Izvorul Mureșului.

Am spus atunci că, timp de 60 de ani, oamenii de acolo, care au plecat la Dumnezeu în cer, s-au rugat pentru a se face mănăstire. Prin urmare mănăstirea de la Izvorul Mureșului este rod al rugăciunii fraților și strămoșilor noștri care au plecat la Domnul și așa s-a făcut. Deci n-a fost o mănăstire din ambiție, n-a fost o mănăstire împotriva nu știu cui, ci s-a făcut în urma acestor rugăciuni. De aceea le spun credincioșilor: Să nu credeți că, dacă mergeți o dată la biserică și aprindeți o lumânare, vă și împlinește Dumnezeu imediat rugămintea! Am vrea noi ca a doua zi deja totul să fie covor roșu în fața noastră. Iată, undeva în cer, 60 de ani s-au rugat acei oameni – deci consider că această mănăstire a fost făcută la rugăciunea strămoșilor noștri.

Ea nu face altceva decât să împlinească dorințele atâtor și atâtor români transilvăneni cărora le-au fost distruse peste 150 de biserici și mănăstiri în perioada lui Bukov, care a venit și a ars tot ce a fost urmă românească, mai ales, după cum bine știți, în Transilvania, românii nu aveau dreptul să-și facă biserică de zid, ci numai de lemn.

Brâncoveanu, un domnitor iubitor de țară, iubitor de credință, de neam, a renunțat la viață numai să nu renunțe la credință

L.C.: V-am ascultat, Înaltpreasfințite Părinte, când ați prezentat biserica Mănăstirii Adormirea Maicii Domnului participanților la Sesiunea de Comunicări „Românii din Sud-Estul Transilvaniei. Istorie. Cultură. Civilizație", desfășurată în noiembrie 2013 la Izvorul Mureșului. Ați vorbit atunci despre arhitectura și pictura întregii mănăstiri.

Î.P.S. Ioan: Biserica acestei mănăstiri are arhitectura în frumosul stil românesc brâncovenesc. În interior, catapeteasma

este lucrată din lemn de păr sălbatic și, în țară, sunt nu știu dacă mai mult decât câte degete am eu la două mâini. Dacă cumva vă gândiți să faceți vreun album de artă românească de la sfârșitul mileniului al II-lea și dacă nu veți pune în cartea aceea cel puțin ușile împărătești, albumul vă asigur eu că nu va fi complet.

Catapeteasma are trei registre în filigran, cu o formă de armonică oarecum, constituind un fel de cutie de rezonanță pentru acustica bisericii. Cât despre pictură, pot să vă spun că am lucrat-o cu un pictor cu care am lucrat eu la biserica românească de la așezământul nostru din Ierusalim. Așa se face că i-am spus, atunci când eram la Ierusalim și nu știam pe unde am să ajung în viața mea, să se uite foarte bine și să aducă și ceva din peisajul acela. Astfel în biserica de la Izvorul Mureșului este o scenă cu Iisus în casa lui Lazăr din Betania. I-am spus pictorului să pună tot ceea ce se poate din zona aceea. Din Betania sunt aproape 3 km până la Ierusalim. În imaginea din biserica noastră, se vede pe o culme templul din Ierusalim și pe o cărare șerpuită se vede o femeie cu un vas cu apă venind de la izvor. Izvorul acela este pe cărarea, pe drumul de astăzi dintre Ierihon și Ierusalim, la circa 30 de km. Din izvorul acela a băut apă Dumnezeu când I-a fost sete, venind de la Ierihon spre Ierusalim. Pe toată distanța aceea nu mai este nici un izvor de apă și de aceea oamenii acolo, în deșert, se bucurau că exista acel izvor.

Apoi, în dreapta, în biserică, unde se vede un albastru, este Marea Moartă cu marile descoperiri de la Qumran, *Manuscrisele de la Marea Moartă*. Apoi, mergând pe cărare, se vede în spatele femeii cum cărarea se despică în două. Pe dreapta, se coboară mai repede spre Ierihon, iar spre stânga, se intră la Mănăstirea Sfântul Gheorghe Hozevitul, unde a trecut la Dumnezeu și și-a sfințit viața un român de-al nostru din părțile Moldovei, Sfântul Ioan Iacob Românul, care este pictat pe un perete din biserică. Iată, așa am adus, prin pictură, în biserica Mănăsti-

rii de la Izvorul Mureșului, elemente de rezonanță românească din părțile acelea pe care a pășit Mântuitorul! Restul picturii se înscrie în temele noastre biblice bisericești.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, să ne vorbiți și despre pictura din foișorul care se află la intrarea în paraclisul cu hramul Sfântul Ioan Botezătorul din cadrul mănăstirii de la Izvorul Mureșului.

Î.P.S. Ioan: Știu că cei care merg pe la mănăstiri sunt obișnuiți să vadă în sfintele lăcașe și muzee. Întrucât mănăstirea noastră este mai tânără, am încercat ca în spațiul acesta să scriem, în culoare, o istorie a poporului român. Puteți vedea acolo Columna și elementul daco-roman. Apoi am considerat că un moment important din istoria neamului nostru este unirea mică – momentul Mihai Viteazul. Un alt moment istoric este acela de la anul 1918, imaginea noastră reprezintă delegația transilvană – importanți oameni politici – care a dus actul Unirii la București. Acestea le-am considerat ca fundamentale în constituirea neamului nostru românesc.

Întrucât, stând eu mai mulți ani prin străinătate, am văzut multe enciclopedii străine spunând că noi am fost creștinați de bulgari, am conceput aici și o istorie a Bisericii Ortodoxe Române, a creștinismului românesc, începând cu Sfântul Apostol Andrei propovăduind prin părțile noastre, deci suntem o biserică apostolică.

În continuare, o altă imagine ne arată că suntem în anul 400 în Marsilia, Franța, unde un român, Ioan Casian, a întemeiat două mănăstiri, una de maici și una de călugări. Ioan Casian a avut și are o bogată operă teologică – a scris masiv, pe la anul 400! Prin urmare, această reprezentare este tot o replică la faptul că noi am fi fost încreștinați de alții. Pictam aici prin anul 2000, când nimeni nu voia să ne primească pe noi în Europa.

Atunci militarilor, care veneau din vestul Europei, le arătam că, la anul 400, noi zideam biserici în Europa, noi îi încreştinam, noi am avut o contribuție deosebită la constituirea Europei spirituale. Deci suntem făuritori, ctitori de Europa, nu stăm de atâta timp la porțile Europei.

L.C.: Un loc important ați acordat, Înaltpreasfințite Părinte, în cadrul picturii de la Mănăstirea Izvorul Mureşului, imaginilor-icoanelor multor sfinți români, inclusiv ale sfinților mai de curând canonizați, cum sunt Sfinții Brâncoveni.

Î.P.S. Ioan: Aici este o altă replică: pentru că trec și oameni politici pe aici, am prezentat un model de conducător român, cam cum și-ar dori românii să fie conducătorul lor, ceva ca Brâncoveanu, un domnitor iubitor de țară, iubitor de credință, de neam, care a renunțat la viață numai să nu renunțe la credință. Lângă imaginea Sfinților Brâncoveni martirizați, am pus patru versuri dintr-o baladă pe care mamele și părinții noștri le-au învățat și le rosteau la fiecare serbare școlară: *„Câini turbați, turci, liftă rea, / De-ţi mânca şi carnea mea, / Să ştiţi c-a murit creştin / Brâncoveanu Constantin!"* Când vin grupuri de credincioși sau elevi de la școală, maicile mănăstirii le recită și din aceste poezii atât de sfinte și de binecuvântate de istoria noastră.

Pe alt perete este o cronică a zidirii mănăstirii. N-am avut un cronicar, când am zidit mănăstirea aceasta, care să noteze în fiecare zi ce s-a făcut, de aceea am pus pictorul s-o facă. Inclusiv am pus acolo un tractor și o macara, că am zis dacă se va șterge vreodată, în timp, anul 2000 de acolo și se va întreba cineva când va fi fost construită mănăstirea, că n-o fi fost din timpul lui Matei Basarab sau Brâncoveanu, după arhitectură, că în timpul lor nu erau tractoare și macarale.

Pe cupolă este poate cea mai mare icoană reprezentativă a Sfintei Treimi în felul acesta, la noi în țară și în înțelesul că taina acestui spațiu este că Sfânta Treime-Dumnezeu a binecu-

vântat neamul nostru dintru începuturi şi-l va binecuvânta atât timp cât se vor mai zidi biserici şi mănăstiri în ţara aceasta.

Este bun fenomenul integrării, dar identitatea şi spaţiul nostru geografic trebuie să rămână cantonate între cele patru puncte cardinale rostite de Eminescu

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, vă rog să revenim la pictura Mănăstirii de la Izvorul Mureşului. Ştiu că sunt pictaţi şi pereţii holurilor de la chiliile maicilor. Desigur că nu a fost urmat, în această situaţie, un canon bisericesc, totuşi...

Î.P.S. Ioan: Şirul de pictură bisericească continuă cu sfinţi români din perioada daco-romană, cum avem într-o imagine pe Sfântul Iuliu Veteranul, unul dintre soldaţii romani care a rămas în Dacia şi s-a încreştinat. Imaginile cu sfinţii români merg cronologic până la ultimii canonizaţi, pe toţi pereţii coridoarelor, şi la etaj, în toată clădirea chiliilor maicilor. La etaj, este tot o mare desfăşurare de pictură – fiecare lună cu sinaxarul ei. Câteva icoane, imagini pentru fiecare lună a anului. Credem că suntem mănăstirea cu cea mai mare desfăşurare de pictură de la noi din ţară. Peste tot este pictură, şi la casa duhovnicului, şi la turnul clopotniţei de la intrare. Mii şi mii de metri pătraţi de pictură, pentru că am făcut-o şi din punct de vedere ideatic, pedagogic. Cine vine aici, priveşte pictura şi aude explicaţiile, are în faţă o istorie a neamului nostru românesc nedeformată de condei, ci aşa cum a fost ea scrisă în general, adică cu o culoare roşie, cu sângele martirilor şi al eroilor noştri români.

L.C.: Chiar în faţă, văzându-se de la intrare, te întâmpină icoana Maicii Domnului cu Pruncul, ocrotitoarea României, aşezată pe harta României Mari.

Î.P.S. Ioan: I-am spus pictorului să pună în mâna dreaptă a Maicii Domnului tricolorul cu degetul cumva ridicat, adică să le spună celorlalți de pe lângă noi că Ardealul este pământ românesc!

L.C.: Ați participat la multe sesiuni de comunicări desfășurate în Episcopia Covasnei și Harghitei, Înaltpreasfințite Părinte. Pe mulți dintre participanți îi cunoașteți. Ce părere aveți despre participanții la sesiunea de comunicări ce a avut loc la Izvorul Mureșului în luna noiembrie 2013?

Î.P.S. Ioan: Nu prea realizăm ce facem în timpul vieții noastre. Consider că participanții la sesiunea de comunicări au zidit o catedrală a timpului, că toți sunt urmași ai lui Neculce și ai lui Grigore Ureche, că n-au zidit o catedrală a neamului românesc din cărămidă, ci au zidit-o cu litera, cu scrisul, prin tot ceea ce au făcut. Practic au realizat o victorie zidită prin litere. Nu ne dăm seama acum, avem impresia că facem niște chestiuni cât se poate de normale și de firești; de fapt se zidește istoria neamului nostru românesc! Tot ceea ce se face prin scris cucerește întreg spațiul românesc. S-a văzut că noi n-am reușit cu sabia să întregim neamul nostru transilvan, s-a văzut că n-am reușit să întregim Țara cu Basarabia. Singura armă cu care vom putea reîntregi Țara și neamul este litera, este scrisul. De aceea scrisul participanților la sesiunea de comunicări nu face să curgă sânge, nu rănește, nu produce răni, ci zidește țara pagină cu pagină, așa cum s-a făcut din timpul cronicarilor și până astăzi!

Sunt convins că Domnul ne va ajuta să vină și sora noastră basarabă spre noi, spre casă. Și, pe zi ce trece, parcă se conturează la orizont, că tot pe linie diplomatică, tot pe baza dovezilor istorice se va putea ca cineva să accepte formula reîntregirii neamului nostru românesc. Așa că participanții la sesiunea de comunicări care lucrează pe tărâmul istoriei sunt apărători de

ţară, sunt ostaşi în haine civile. Nu vă daţi seama, nu ne dăm seama şi nici n-ar fi cazul să ne dăm noi mari luptători. Însă nu putem rămâne numai orientaţi într-o direcţie, ci trebuie să privim şi în viitor. Ce se întâmplă în viitor cu ţara aceasta? De foarte multe ori la întâlnirea cu tineri din spaţiul acesta transilvan le spun că ne îndreptăm spre spaţiul european, un lucru bun, dar le mai spun să aibă grijă ca nu cumva generaţia tânără să se întoarcă din Europa fără Transilvania!

Deci este bun fenomenul integrării, dar identitatea şi spaţiul nostru geografic trebuie să rămână cantonate între cele patru puncte cardinale rostite de Eminescu, de la Nistru până la Tisa, de la Hotin până la Mare. Dumnezeu să ajute cercetătorilor ca în decursul anului să cerceteze acest spaţiu de la Nistru până la Tisa, de la Hotin până la Mare! Acesta este spaţiul de pe planeta noastră care este al românilor. Nu ne trebuie nici o palmă de pământ de la nimeni!

L.C.: Îmi amintesc că v-am auzit odată spunând o frumoasă legendă păstrată în creaţia populară din Transilvania. Vă rugăm, Înaltpreasfinţite Părinte, să ne istorisiţi această legendă despre pământul nostru românesc.

Î.P.S. Ioan: Legenda a fost culeasă din Transilvania, când Transilvania nu era lipită de Ţară. Se spune că într-o zi nişte fraţi transilvăneni, cu soţii, cu opinci, cu merinde în traistă, pâine, slănină, ceapă şi un pic de brânză, s-au hotărât ei să meargă la Dumnezeu, pentru o problemă care-i ardea foarte tare. S-au dus şi s-au tot dus, iar la poarta palatului Casei lui Dumnezeu i-a întâmpinat Sfântul Petru şi i-a întrebat: „Ce este cu voi, fraţilor?" „Noi suntem români, venim de departe şi avem şi noi o plângere, avem un suspin la Dumnezeu." Atunci Sfântul Petru le-a spus: „Nu puteţi să-mi spuneţi mie?" „Dar noi totuşi am vrea să intrăm la Dumnezeu!" Până la urmă i-au

spus Sfântului Petru: „Uite, Sfinte Petre, noi suntem români și, când ați împărțit pământul, pe noi, pe români, ne-ați uitat fără țară! Noi n-avem țară!" S-a dus Sfântul Petru la Dumnezeu și I-a spus: „Doamne, sunt aici câțiva români, cu opinci, vai de capul lor, cu un pic de pâine în traistă, au venit pe jos atâta drum și spun că, atunci când am împărțit pământul, pe ei i-am uitat fără de țară."

Atunci Dumnezeu Și-a pus fruntea pe mâna stângă și a cugetat adânc, adânc, apoi S-a îndreptat către Petru și i-a spus: „Du-te și dă-le românilor țara pe care am oprit-o pentru Noi!"

Această legendă am spus-o și în Canada; erau peste o mie de români acolo, unde am adăugat că, dacă o să-i întrebe americanii: „Voi de unde sunteți? Ce fel de țară aveți, de tot veniți aici la noi?", să le spună că țară mai frumoasă ca a noastră nu este și că Dumnezeu Își oprise pentru El și pentru Sfântul Petru această țară.

Toate țările sunt frumoase, fiecare cu specificul ei. Iată, cercetătorii care au fost la Izvorul Mureșului au scris despre țara lui Dumnezeu și a Sfântului Petru! M-am uitat și eu, trecând fulger peste toate referatele, și am văzut că au prezentat o varietate de probleme, dar un loc aparte, de data aceasta, l-a avut icoana.

L.C.: Despre icoană, Înaltpreasfinție Părinte?! Am fost și eu acolo, dar nu-mi amintesc să fi fost referate despre icoane.

Î.P.S. Ioan: Nu vorbesc aici despre icoana transilvană pictată, ci despre foarte multe personalități din spațiul nostru transilvan și românesc, adică despre icoane vii. Omul este o icoană vie. În *Septuaginta*, în traducerea noastră românească, care este foarte, foarte nepotrivită, se spune că Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul și asemănarea Sa, însă în limba greacă se spune că l-a făcut după icoana lui Dumnezeu. Așa că acolo s-au prezentat icoane vii ale neamului românesc.

Prin urmare, atunci când vorbiți despre cineva, trebuie să vorbiți cu sentimentul că descrieți o icoană, nu un om oarecare, ci o icoană – icoanele neamului românesc!

Drapelul tricolor este icoana României

L.C.: Înaltpreasfinție Părinte, pot spune că o țară întreagă știe acum că ați oferit steaguri tricolore creștinilor. Prima dată a fost la sfârșitul sfintei slujbe pe care ați oficiat-o la Mănăstirea Valea Mare, jud. Covasna, în ziua de 24 iunie 2013, când creștinii ortodocși au sărbătorit Sfânta Treime și Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul. Ați dăruit celor prezenți 350 de drapele tricolore, după ce au fost binecuvântate prin stropire cu apă sfințită. Care este ideea acestui gest realizat în ziua de Sfânta Treime? Cum de v-ați gândit să oferiți drapelul național?

Î.P.S. Ioan: Putem realiza o corelație între steagul nostru cu trei culori și Sfânta Treime: trei este Treimea – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, trei sunt marile provincii românești: Ardealul, Moldova și Țara Românească. Astfel țara noastră a fost întemeiată în numele Sfintei Treimi și este binecuvântată de Sfânta Treime până la sfârșitul veacurilor. Am cumpărat 2 kilometri de tricolor, iar maicile de la Episcopie au reușit să coasă un prim set, pe care l-au adus la Valea Mare, pentru a-l oferi credincioșilor. Mulți au rămas fără tricolor, pentru că au fost atunci prezenți cam 2000 de credincioși. Le-am dăruit pentru că prea este batjocorită România astăzi! Și interesant că nu cei din afară ne batjocoresc, ci cei dinăuntru...

L.C.: După părerea Înaltpreasfinției Voastre, ce reprezintă astăzi pentru români drapelul național?

Î.P.S. Ioan: Drapelul nostru al creștinilor, în primul rând, este Sfânta Cruce. Sub acest drapel Mântuitorul a pierit

moartea pe Golgota. Tot așa și drapelul românesc. Mulți din înaintașii noștri, atâția eroi ai neamului românesc înveșmântați în drapelul țării au murit cu tricolorul în mână pe câmpurile de luptă, pentru credință și pentru țară. Ar trebui să nu uite generația de astăzi că drapelul românesc al oștirii române a fost dintotdeauna sfințit de preoții care au mers pe front alături de ostași. Preoții l-au sfințit prin harul Duhului Sfânt, cu apă sfințită, iar ostașii români l-au sfințit și ei, a doua oară, cu sângele lor. Eu *am considerat drapelul românesc a fi icoana României*, așa cum avem icoanele sfinților.

L.C.: Toată țara, Înaltpreasfințite Părinte, vă cunoaște ca fiind un bun patriot. Cum am spus deja, de sărbătoarea Sfintei Treimii, la mănăstirea cu hramul Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul de la Valea Mare, după Sfânta Liturghie arhierească, ați împărțit credincioșilor steaguri tricolore. Ați procedat întocmai la hramul Mănăstirii Sfinții Români de la Mărcuș, apoi la Mănăstirea Sfântul Ilie din Toplița, la Mănăstirea Schimbarea la Față din Sita Buzăului, la Mănăstirea cu hramul Adormirea Maicii Domnului de la Izvorul Mureșului și la Mănăstirea Doamnei de la Moglănești-Toplița. Peste tot ați împărțit steaguri tricolore!

Î.P.S. Ioan: În limbaj laic și cotidian, puteți spune că am „împărțit" tricolor, dar eu împart icoana României. Doresc ca în fiecare casă și familie de român să existe această icoană sfântă și sfințită, pentru că le-am și sfințit, după Sfinta Liturghie, la fiecare mănăstire. Voi continua și în parohii. I-am îndemnat pe credincioși să pună drapelul primit la loc de cinste, în casă, apoi să-l pună afară de 1 Decembrie, ziua când provinciile românești s-au unit, când cele trei părți ale tricolorului au devenit una. Apoi să-l arboreze la marile sărbători, ori când este hramul bisercii din localitatea lor, spunându-le să-și

îmbrace satul și orașul în tricolor și să se bucure cu toții în țara aceasta. Am spus și preoților că hramul bisericii satului este sărbătoarea satului, și atunci trebuie să-i dăm o imagine vie. Tricolorul te înalță. Să se vadă că este în satul respectiv o sărbătoare creștinească, dar și românească! I-am îndemnat pe credincioși la fapte bune, bineplăcute lui Dumnezeu, de aceea i-am rugat să ducă fiecare tricolorul nostru în Rai, ca să facem o Românie și în Împărăția lui Dumnezeu! Și toți românii, de la o margine la alta a Raiului, să se adune în jurul drapelului cel sfânt, crucea lui Hristos și a noastră, și al nostru tricolor!

L.C.: Când ați dăruit aceste icoane-steaguri tricolore la mănăstiri, am văzut lacrimi în ochii credincioșilor prezenți. După Sfânta Liturghie, la fiecare mănăstire, după ce ați terminat cuvântul de învățătură, fără să dea nimeni tonul, oamenii au început, spontan, să cânte Imnul României, *„Deșteaptă-te, române!"* Momente deosebit de emoționante! Corurile prezente, oamenii, toți cântau. Astfel, privită de sus, curtea mănăstirii de la Valea Mare părea o pădure de oameni cu steaguri tricolore desfășurate în bătaia vântului. O manifestare spontană formidabilă! La fel a fost și la celelalte mănăstiri. Îmi amintesc cât de clar se auzeau cuvintele imnului la Sita Buzăului. Acolo, sus în munte, mulțimea, în liniște, intona imnul țării. Se poate o mai extraordinară comunitate de spirit? Ați afirmat, Înaltpreasfințite Părinte, că *Tricolorul* este o icoană a României, dar vă rog să ne spuneți ceva despre semnificația culorilor din drapelul nostru românesc!

Î.P.S. Ioan: Știu că sunt multe explicații, multe semnificații ale acestor culori, făcute de-a lungul timpului. Atunci, la Valea Mare, după ce s-a terminat totul, o credincioasă în vârstă de 83 de ani a venit la mine, pentru că nu-i mai rămăsese și ei un steag. Mi-a spus că, având 83 de ani, nu știe dacă va mai putea

veni la anul, la hram. M-a rugat să-i dau și ei un steag. I-am dat şi dânsei un *Tricolor* – mai rămăsese unul în altar. Apoi ea m-a rugat să-i spun ce înseamnă aceste trei culori. Și i-am dat o interpretare personală, însă atunci când i-am spus-o, ne-au dat lacrimile și mie, și ei. Am spus așa: că toate steagurile au aproape de suport culoarea albastru. Eu aș zice că reprezintă Ardealul, pentru că el este mai sus, mai spre nord, este mai aproape de cer, deoarece sunt aici dealuri și munți mai înalți, deci Ardealul este provincia românească cea mai aproape de cer, de albastrul cerului. Albastrul reprezintă provincia Transilvania, simbolizează setea de libertate a oamenilor, cunoscând că în Ardeal a fost aproape o mie de ani multă sete de libertate.

Apoi galbenul ar reprezenta Ţara Românească, pentru că, mai ales vara, dacă cobori pe Valea Prahovei și te uiţi într-o parte și în alta, până la Dunăre, toată Ţara Românească este galbenă de aurul binecuvântat de Dumnezeu al grâului, din care bunele noastre creștine mame frământă o prescură pentru Sfânta Liturghie și pâine pentru copiii lor. Culoarea roșie reprezintă Moldova, pentru că în Moldova, cel puțin după părerea mea, s-a vărsat cel mai mult sânge pentru credință și pentru neam şi țară. În Moldova, Marele și Sfântul Voievod Ștefan a dus atâtea și atâtea bătălii, nu numai pentru palma de pământ, ci și pentru credința noastră în Sfânta Treime-Dumnezeu... Apoi bătălia de la Mărășești s-a dus tot în Moldova. Probabil mai sunt astăzi credincioși care încă mai trăiesc și care au fost odinioară, prin foc și prin sabie, la Mărăşeşti. De aceea am spus că roşul parcă s-ar potrivi acestei binecuvântate de Dumnezeu provincii românești, Moldova.

Cam așa gândesc eu, cam așa văd eu lucrurile de aici din munți. Evident că sunt istorici care au alte și alte interpretări, însă aceasta este interpretarea mea spusă lângă brazii din Carpații noștri românești.

L.C.: La mănăstirea de la Sita Buzăului ați insistat, în explicația Înaltpreasfinției Voastre, asupra semnificației părții de susținere a drapelului, partea care-l ține în sus. Ați realizat o foarte interesantă alăturare.

Î.P.S. Ioan: Partea care susține tricolorul este biserica. Aceasta este credința în Dumnezeu. Când se va rupe credința noastră, steagul va cădea și el jos, adică țara va cădea și ea. Dumnezeu, prin rugăciunile frățiilor voastre, ține steagul acesta, astăzi, sus, liber în țara noastră și pe toate meridianele lumii unde trăiesc români. De aceea vă îndemn: *Fiți tari în credință!* Cei care sunt tari în credință, aceia țin țara. Nu necredincioșii țin țara aceasta, ci Dumnezeu ține țara, prin rugăciunile și prin viețile sfinte și binecuvântate, așa cum sunteți frățiile voastre. Să dea Domnul ca în spațiul nostru să fie cât mai mulți oameni cu credință tare în Dumnezeu! Atât timp cât vor fi rugăciune și dangăte de clopote, țara aceasta va fi bineplăcută lui Dumnezeu și cinstită de toate neamurile pământului. Să ne rugăm pentru țară, nu numai pentru noi, ci pentru țara noastră care se întinde de la Nistru până la Tisa și de la Hotin până la Mare!

L.C.: Vă mulțumesc, Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop! Aș mai avea rugămintea să ne spuneți mesajul Înaltpreasfinției Voastre în legătură cu folosirea Tricolorului românesc.

Î.P.S. Ioan: Eu aș recomanda ca fiecare, în primul și în primul rând, să-și procure câte un drapel, să nu așteptăm tot timpul de la cine știe ce super-super autorități, să stăm cu mâna întinsă, să așteptăm să ne dea un drapel ca să-l arborăm în casa noastră. Să conștientizăm că drapelul Tricolor este icoana României și, așa cum ne bucurăm când vedem în casele noastre o fotografie a bunei noastre maici, a părinților, plăcându-ne când vedem că este pusă la loc de cinste, de ce să nu ne bucurăm că avem în casele noastre această icoană românească ce a fost sfințită,

în decursul timpului, de preoți și de ierarhi? Dar această icoană, acest Tricolor a fost sfințit și cu sângele a mii și milioane de români. Acest drapel să fie floarea de busuioc pe care am pus-o la tronul Sfintei Treimi, ca să binecuvânteze, cu harul de Sus, țara noastră, pentru veșnicie! Țineți mereu sus steagul acesta frumos prin credința în Dumnezeu!

L.C.: Doamne, ajută! Așa să fie! Vă mulțumesc, Înaltpreasfințite Părinte! Mă întreb dacă se poate o mai puternică și autentică trăire întru iubirea de neam...

Dumnezeu li se descoperă copiilor, pentru că ei au ochii, mintea și inima curate

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, copiii știu cum este chipul lui Dumnezeu. La o școală, în timpul unei lecții, un copil desena. Învățătoarea îl întreabă ce desenează. Copilul răspunde că încearcă să deseneze chipul lui Dumnezeu. Învățătoarea, uimită și mirată, neîncrezătoare, îi spune:

– Dar oamenii nu știu cum este chipul lui Dumnezeu!

– După ce voi termina eu desenul, vor ști cum este chipul lui Dumnezeu! spuse bucuros copilul.

Vă rog, Înaltpreasfinția Voastră, să ne spuneți câteva cuvinte despre legătura dintre Biserica Ortodoxă și copii sau, dacă nu spun prea mult, despre biserica din sufletele copiilor.

Î.P.S. Ioan: Iată că biserica, dintru începuturi, a spus că, atunci când dorim să ne împărtășim, să ne spovedim înainte de împărtășanie, să ne mărturisim păcatele pe care le-am făcut, să cerem iertare lui Dumnezeu și dezlegare preotului duhovnic! Dar iată ce au spus Părinții Bisericii: că acești copii până la 7 ani nu au nevoie de spovedanie. Greșelile lor sunt atât de mici, încât putem spune că viața lor este mult mai curată, mult mai aproa-

pe de Dumnezeu decât a noastră care, stăpâniți de multe ori de patimi, de păcate, de egoismul din această viață, nu-L iubim.

Copiii Îl iubesc mai mult pe Dumnezeu decât Îl iubim noi, oamenii mari. De aceea și rugăciunile copiilor sunt ascultate de către Dumnezeu. Și fericită este mama care, din fragedă pruncie, îi împreunează mâinile copilului, îl pune în genunchi, dimineața și la apusul soarelui, învățându-l o rugăciune către Bunul Dumnezeu!

De aceea Dumnezeu li Se descoperă copiilor, pentru că ei au ochii, mintea și inima curate. Mâinile lor n-au lovit pe nimeni în viața aceasta, deci tot trupul lor este curat, de aceea Dumnezeu li Se descoperă copiilor. Vedeți... Hristos a venit în lume ca prunc. El a trăit în comunitatea pruncilor din Nazaret. Deci cine L-a cunoscut întâi pe Hristos? Pruncii din Nazaret. Și mai pe urmă, sutașul care a condus acei soldați, când a fost răstignit Hristos și la urmă a spus: *Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu este acesta!* După sutaș, abia apoi, Dumnezeu, prin cuvânt, i S-a descoperit și lui Petru, când a întrebat: *Voi cine ziceți că sunt Eu?* Și Petru spune: *Tu ești Fiul lui Dumnezeu!* Deci cui i S-a descoperit întâi Dumnezeu? Pruncilor li S-a descoperit mai întâi Hristos. Ei L-au perceput întâi pe Hristos. Cu toate că a făcut atâtea minuni și a spus atâtea cuvinte dătătoare de viață multor mii de oameni, totuși iată că nu L-au recunoscut ca Dumnezeu decât după Învierea Sa din morți.

Iată că acești copii nu cer semne, nu cer minuni, pentru că ei, dacă trăiesc în curățenie, în sfințenie, ei Îl văd mai îndeaproape pe Dumnezeu, de aceea chiar și Dumnezeu este acolo în jocul lor, este chiar și în jocul lor. Dacă le dai un creion în mână, fără să-L fi văzut pe Dumnezeu, copiii imediat pictează chipul lui Hristos, fără să-L fi văzut vreodată. L-au văzut nu cu ochii trupești, ci cu inima lor. Copiii pictează cu inima, nu cu un condei.

L.C.: Vă mulțumesc din suflet, Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop!

Răbdarea cu care mi-ați ascultat toate întrebările, uneori prea lungi, atunci când am vrut să exemplific o anumită situație, m-a făcut să mă gândesc la comportamentul meu ca profesoară de-a lungul atâtor ani de misiune didactică. Am trăit clipe de adevărată bucurie când v-am ascultat răspunsurile, explicațiile, când ați intrat în detalii, pentru a transmite tot ceea ce ați acumulat în îndelungata activitate pastorală a Înaltpreasfinției Voastre.

Cu adâncă smerenie, Vă sărut dreapta și Vă doresc clipe binecuvântate în fruntea credincioșilor din Episcopia Covasnei și Harghitei, de la poalele Carpaților și de la izvoarele Mureșului și ale Oltului, cum spuneți atât de minunat Înaltpreasfinția Voastră!

Vă rog să pomeniți în rugăciunile Înaltpreasfinției Voastre pe toți cititorii acestei cărți! Doamne, ajută!

Cuprins

DIFUZARE:
S.C. Supergraph S.R.L.
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
tel. 021-320.61.19, fax 021-319.10.84
e mail: editura@sophia.ro
www.sophia.ro

Str. Bucium nr. 34 Iași
tel.: 0232/211225
fax: 0232/211252
office@printmulticolor.ro
www.printmulticolor.ro
SERVICII TIPOGRAFICE COMPLETE

Drumul nostru pe sub soare este scurt, iar drumul până la poarta Raiului este de o prescură.

Dacă îți iei ca merinde o prescură, când vei pleca din lumea aceasta, ea îți va ajunge până la poarta Raiului. Aici, Dumnezeu Își hrănește fiii cu prescură, iar în Rai cu lumina harului dumnezeiesc. Aici prescură, acolo lumină!

Iată hrana pentru veșnicie! Iată o sfântă și binecuvântată diadă! Românul cultiva grâu și viță de vie, ceea ce îl făcea să se gândească mereu la prescură și la potir.

Atunci, la Constantinopol (1714), moartea a frânt o stâncă românească – Brâncovenii. În istoria neamului nostru românesc avem multe pilde de martiri. Martirul este martorul vieții, iar călăul este martorul morții. România este un antimis plin cu multe sfinte moaște pe care noi azi slujim lui Dumnezeu.

Doamne, du neamul nostru acolo unde dorul nu mai doare!

† IOAN AL MUNȚILOR

www.sophia.ro
978-973-136-437-7

editura Σοφία